

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"צ שליט"א

פרשת
ויצא
ו' – י"ב מרחשון תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה

של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

וְחַד אָמַר שִׁבְעָה. יְמִים: זֶה חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה. לִישְׁנָא דְּשׁ"ס הוּא וְלֹא לְאַשְׁמוּעִינַן דְּזֶה חִזְקִיָּה דְּהַאי קְרָא בְּחִזְקִיָּה כְּתִיב אֶלָּא אַגַּב אוֹרְחֵיהּ דְּמִסְרַשׁ מֵאי בְּבוֹדוֹ נָקִיט וְאָמַר הָכִי: חֲלוּצֵי בָּרְתָּ. כְּמוֹ וְחָלְצָה נַעֲלוֹ (דברים כה) שֶׁקָּרְעוּ בִּגְדֵיהֶם עַד שֶׁנִּרְאוּ כְּתֵפֵיהֶם: וְהַאי דִּינָא מִפְּקָנָן. סֵפֶר תּוֹרָה כְּמוֹ גִּבְרָא רַבָּה: אֲנוּחֵי. עַל מִטָּתוֹ לֹא מְנַחְנָן: כִּי הֲוָה עַיֵּיל לְבֵית הַכִּסֵּא. כִּלּוֹמַר זִימְנָא חָדָא כִּי הֲוָה עַיֵּיל לְבֵית הַכִּסֵּא אָמַר לָן הָכִי קָיִים אָמְרִינַן לֵימַד לֹא אָמְרִינַן וְלֵימַד אָמְרוּ לְחִזְקִיָּה וְהַאי דִּינָא לֹא מְשׁוּם כְּבוֹדוֹ הוּא דְּלֵימַד מִקָּיִים: מַבְיא לִידֵי מַעֲשֶׂה. אִלְמָא מַעֲשֶׂה עֲדִיף: לְמֵינְצַר. לְעַצְמוֹ מַעֲשֶׂה עָדִיף אֲבָל לְאַגְמוֹרֵי לְאַחֲרִינֵי עָדִיף מִמַּעֲשֶׂה הִלְכָּךְ לֵימַד לֹא אָמְרִינַן: יוֹרֵעַ. הַיְינוּ צַדָּקָה וְחֶסֶד דִּמְפָרֵשׁ לְקַמֵּיהּ: לְנַחֲלַת שְׁנֵי שְׁבָטִים. דְּהָכִי מְשַׁמַע רְגִילְכוֹן יְשׁוּלְחוּ בְּנַחֲלַת הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר וְיִשָּׂשכָר: בָּנוּת צֶעֱדָה עָלַי. הַיְינוּ כִּילָּה: חָמוֹר עָרֹם. מִתַּרְגּוּמָא עַתִּיר בְּנִיכְסִין: יוֹסֵף אִיקְרֵי שׁוֹר בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ (דברים לג):

הַדָּרָן עָלָךְ אַרְבָּעָה אָבוֹת

כֵּיצַד הָרֶגֶל מוֹעֶדֶת. כִּלּוֹמַר בְּמַה הָרֶגֶל מוֹעֵדֶת: **לְשַׁבֵּר בְּרֶכֶךְ הַלּוֹכָה.** כִּלּוֹמַר בְּכָךְ הִיא מוֹעֵדֶת שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת דֶּרֶךְ הַלּוֹכָה: **הַבְּהֵמָה מוֹעֶדֶת כו'.** קַפְרִיךְ בְּגֵמָ' הַיְינוּ רֶגֶל הַיְינוּ בְּהֵמָה הָא הָכָא לֵיהּ לְשַׁבֵּר דֶּרֶךְ הַלּוֹכָה: הָיְתָה מְבַעֶטֶת. שִׁינּוּי הוּא וְזוֹ הִלְכָתָהּ דְּקָרֵן הִלְכָךְ חֲצִי נֶזֶק וְחוֹ לֹא: **אוֹ שֶׁהָיוּ צְרוֹרוֹת מְנַתְּזִין כו'.** אע"ג דְּלֹא שִׁינּוּי הוּא אֶלָּא אוֹרְחֵיהּ הוּא אפ"ה ח"ג וְחוֹ לֹא דְּהִלְכְתָא גְּמִירִי לְהוּ וּבְרִשׁוּת הַנִּזָּק קָאָמַר דְּבִרְה"ר פָּטוּר כִּדְאוּקִימְנָא בְּרֵישׁ פ"ק (דף ג:) דִּצְרוֹרוֹת תּוֹלְדָה דְּרֶגֶל לְפוֹטְרוֹ בְּרה"ר, וְנִפְּלוּ עַל כְּלִי. אַחֵר: רַאשׁוֹן. נִזְקֵי רֶגֶל הֵן וּמִשְׁלֻמֶת בּוּכְלָּה וְאַחֲרוֹן ע"י צְרוֹרוֹת נִשְׁבַּר הַלְכָךְ חֲצִי נֶזֶק: לְשׁוּר בְּרֹגֶל. כָּל דָּבָר הַנִּקְשֶׁה בְּרֶגֶל הַתַּרְגּוּל קָרֵי לֵיהּ וְאִית דְּגַרְסִי דְּלֹ: מְהַדֵּם. מִרְקֵחַ: מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. דְּדִלְכְתָא הַיְינוּ צְרוֹרוֹת דִּמְפָרֵשׁ בְּגֵמָ' דְּאַדְיֵיהּ אַדּוּיֵי הַיְזּוּק נְמֵי בְּגוּן שֶׁהִתִּיז וְהַצְּרוֹרוֹת שִׁבְּרוּ אֶת הַכֵּלִים:

גמ'

וְחַד אָמַר שִׁבְעָה וְאָמְרִי לָהּ שְׁלֹשִׁים – ת"ר וְכָבוֹד עָשׂוּ לוֹ בְּמוֹתוֹ זֶה חִזְקִיָּה מֶלֶךְ יְהוּדָה שֶׁיָּצְאוּ לְפָנָיו שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה אֶלֶף חֲלוּצֵי כָּתֵף דִּבְרֵי ר' יְהוּדָה א"ל ר' נְחֶמְיָה וַהֲלֹא לִפְנֵי אֲחָאָב עָשׂוּ בֶּן אֶלָּא שֶׁהִנִּיחוּ ס"ת עַל מִטָּתוֹ וְאָמְרוּ קַיָּים זֶה מַה שֶּׁכָּתוּב בָּזֶה וְהַאי דִּינָא נַמִּי עֲבָדִינַן הָכִי אַפּוֹקֵי מִפְּקָנָן אֲנוּחֵי לָא אֲמָרִינַן וְאִיבָּעֵית אֵימָא אֲנוּחֵי נַמִּי מַנְּחִינַן קַיָּים לֹא אֲמָרִינַן אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חַנָּה הָוָה אָזִילְנָא בַּהֲדֵיהּ דְּר' יוֹחָנָן לְמִשְׁאַל שְׁמַעְתָּא כִּי הָוָה עַיֵּיל לְבֵית הַכִּסֵּא וַהֲוָה בְּעֵינָא מִינֵּיהּ מִלְּתָא לֹא פָּשְׁטִי לָן עַד דְּמְשֵׁי יְדֵיהּ וּמָנַח תְּפִילִּין וְאָמְרִי לָן אֲפִילּוּ קַיָּים אֲמָרִינַן לֵימַד לֹא אֲמָרִינַן מַר גָּדוֹל תּוֹרָה שֶׁהַלְמּוּד מֵבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה ל"ק הָא לְמִיגְמַר הָא לְאַגְמוֹרֵי א"ר יוֹחָנָן מִשּׁוּם ר"ש בֶּן יוֹחַאי מַאי דִּכְתִיב אַשְׁרֵיכֶם זוֹרְעֵי עַל כָּל מַיִם מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבִגְמִילוּת חֲסָדִים זוֹכֶה לִנְחֲלַת שְׁנֵי שְׁבָטִים שֶׁנֶּאֱמַר אַשְׁרֵיכֶם זוֹרְעֵי וְאֵין זְרִיעָה אֶלָּא צְדָקָה שֶׁנֶּאֱמַר זִרְעוּ לָכֶם לְצִדְקָה וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד וְאֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם וְזוֹכֶה לִנְחֲלַת שְׁנֵי שְׁבָטִים זוֹכֶה לְכִילָּה דִּכְתִיב בְּיוֹסֵף בֵּן פּוֹרָת יוֹסֵף בְּנוֹת צָעֲדָה עָלַי שׁוֹר וְזוֹכֶה לְנַחֲלַת שְׁנֵי שִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן חָמוֹר גָּרֶם אִית דְּאָמְרֵי אוֹרְבִי נוֹפְלִין לְפָנָיו דִּכְתִיב בְּיוֹסֵף כְּפֶרֶא בְּכֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו בָּהֶם עַמִּים יְנַגֵּח יַחְדָּו אַפְסֵי אָרֶץ וְזוֹכֶה לִבְרָכָה כְּיִשָּׂשכָר דִּכְתִיב וַיַּרְא מְנֻחָה כִּי טוֹב וְגוֹ' לַעֲתִים לָדַעַת מַה יַּעֲשֶׂה יִשָּׂשכָר:

הַדָּרָן עָלָךְ אַרְבָּעָה אָבוֹת

כֵּיצַד הָרֶגֶל מוֹעֶדֶת לְשַׁבֵּר בְּרֶכֶךְ הַלּוֹכָה הַבְּהֵמָה מוֹעֶדֶת לְחַלֵּף בְּדַרְכָּהּ וּלְשַׁבֵּר הָיְתָה מְבַעֶטֶת אוֹ שֶׁהָיוּ צְרוֹרוֹת מְנַתְּזִין מְתַּחַת רַגְלֶיהָ וְשִׁבְּרָה אֶת הַכֵּלִים מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק דְּרָכָהּ וְנָפַל עַל כְּלִי וְשִׁבְּרוֹ עַל הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וְעַל הָאַחֲרוֹן מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק הַתַּרְגּוּלִין מוֹעֲדִין לְחַלֵּף בְּדַרְכָּן וּלְשַׁבֵּר הָיָה דְּלִיל קָשׁוּר בְּרַגְלָיו אוֹ שֶׁהָיָה מְהַדֵּם וּמְשַׁבֵּר אֶת הַכֵּלִים מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק:

גמ'

דְּרָךְ הַלּוֹכָה פִּי' דֶּרֶךְ הַלּוֹכָה הִיא הַעֲדָאָתָהּ וְכֵן בְּסִיפָא גַּבֵּי שֵׁן אֲבָל קְשָׁה לְר"י מַה חִידּוּשׁ כָּאן שֶׁלֹּא שְׁנָאָהּ בְּפֶרֶק קַמָּא וּנְרָאֶה לְר"י דְּלִ"ג בְּרִי"ז וְה"פ כֵּיצַד הָרֶגֶל מוֹעֶדֶת לְשַׁבֵּר דֶּרֶךְ הַלּוֹכָה שֶׁאֲמַר בְּפֶרֶק קַמָּא (דף טו) הַבְּהֵמָה מוֹעֶדֶת כו' וּמ"מ דַּיֵּיק בְּגֵמָרָא שְׁפִיר הַיְינוּ רֶגֶל הַיְינוּ בְּהֵמָה דְּהָרֶגֶל מוֹעֶדֶת וְהַבְּהֵמָה מוֹעֶדֶת הַבֵּל אֶחָד: **הָיְתָה** מְבַעֶטֶת. אגב דְּשָׁנֵה לְצְרוֹרוֹת נָקֵט לָהּ הָכָא: **דָּרְכָּהּ** עַל הַכֵּלִי. אוֹר"י דְּאִיבְּטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִינַן דְּסֵד"א דְּמִשְׁנָתָהּ הוּא כֵּיוָן דְּדָרְכָּהּ כ"כ בְּחוֹזֵק שִׁנֵּיתוֹ הַשְׁבֵּר עַל כְּלִי אַחֵר וְשִׁבְּרוֹ וּמִסְתַּמָּא לְהַזִּיק נִתְכַּוְּונָה:

תוספות

שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה אֶלֶף. לוֹ בְּגִימַטְרִיָּא הָכִי הָוֵי: **וַהֲלֹא** לִפְנֵי אֲחָאָב עָשׂוּ כֵּן. שֶׁעָשׂוּ לוֹ הֶסְפֵּד גָּדוֹל כִּדְאָמְרִינַן בְּמְגִילָּה (דף ג. ושם) בְּמִסְפַּד הַדְּרִימוֹן בְּן טַבְרִימוֹן כִּדְמָתַרְגְּמִינַן בְּמִסְפַּד אַחְאָב בֶּן עָמְרִי דְּקָטִיל יָתֵיהּ הַדְּרִימוֹן בֶּן טַבְרִימוֹן וּבְמִלְחָמָה הָיָה שָׁהִיא שָׁם עִם רַב וְכוֹלָן סָפְדוּ עָלָיו וְאע"ג דִּכְתִיב (מלכים א כב) וַיִּצְבְּרוּ הַרְיָנָה בְּמַבְּרֵכַת שֹׁמְרוֹן וְאָמְרִינַן (סנהדרין דף לט:) בַּאֲבוֹת רְשָׁעִים רִיעָה שֶׁבַּאֲבוֹת אַחְאָב בֶּן עָמְרִי רִיעָה הָיְיוּ לְצַדִּיקִים שֶׁבַּדּוֹר אֲבָל עֲבָדָיו וְאוֹהֲבָיו הָיוּ מִסְפִּידִין אוֹתוֹ:

אֶלָּא שֶׁהִנִּיחוּ ס"ת עַל מִטָּתוֹ. וא"ע"ג דִּבְפ' בְּתְרָא (ב"מ דמ"ב) גַּבֵּי רַב הוּנָא מְשַׁמַע דְּאָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן מִשּׁוּם דְּאָסוּר לִישֵׁב ע"ג מִטָּה שֶׁס"ת מוּנָּחִת עָלֶיהָ וּבְהַקּוֹמֵץ רַבָּה (מנחות דף לב:) אֵיכָא פְּלוּגְתָּא דְּאָמוֹרְאֵי לֵיכָא לְמִיפְרַךְ מִדְּר' נְחֶמְיָה דְּהָכָא דְּשֵׁאנִי חִזְקִיָּה דְּהָוָה גָּדוֹל בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּיוֹתֵר.

וְהָאָמַר מַר גָּדוֹל לְמוּד תּוֹרָה שֶׁמְּבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה. פֵּי' בְּקוּנְטְרֵס אֶלָּמָא מַעֲשֶׂה עָדִיף וְקָשֶׁה לְר"ת דְּאִדְּרַבָּה מַהֲכָא דַּיֵּיק סִפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דף מ: ושם) לְמוּד גָּדוֹל מִמַּעֲשֶׂה גַּבֵּי זְקֵנִים שֶׁהָיוּ מְסוּבִּין בַּעֲלִיַּית בֵּית נְתִזָּה בְּלוּד וְנִשְׁאֲלָה שְׁאֵילָה זוֹ בִּפְנֵיהֶם לְמוּד גָּדוֹל אוֹ מַעֲשֶׂה גָּדוֹל וְנִמְנוּ בּוּכְלָּם וְאָמְרוּ לְמוּד גָּדוֹל מַעֲשֶׂה לִידֵי מַעֲשֶׂה וְאוּמַר ר"ת דְּה"פ וְהָאָמַר מַר שֶׁלְּמוּד מְבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה וְכֵיוָן שֶׁאָנוּ אוֹמְרִים קַיָּים הָרֵי אָנוּ אוֹמְרִים שֶׁלָּמַד דְּאִי לֹא שֶׁלָּמַד הֵיאַךְ קַיָּים שֶׁהַלְּמוּד מְבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה וְלֹא מִסֵּיק אַדַּעְתִּיהּ הָכִי שֶׁהִתָּא לְחַלֵּק בֵּין לָמַד לְלַיֵּמֵד וּמִשְּׁנֵי הָא לְאַגְמוֹרֵי (דִּילְמָא) וְדַאי לֹא אָמְרִינַן דְּהָא וַדַּאי עָדִיף שֶׁמְּבִיא אֶת הָרַבִּים לִידֵי מַעֲשֶׂה כְּשֶׁלָּמַדְתָּם וּבִשְׁאֵלְתּוֹת דָּרַב אַחַאי גָּאוֹן ל"ג קַיָּים אָמְרִינַן לֵימַד לֹא אָמְרִינַן אֶלָּא גָּרַס וּמָנַח תְּפִילִּין וְהָדַר אָמַר לָן וְתוֹ לֹא וּפְרִיךְ גְּמָרָא וְהֵיאַךְ הָוֵה מָנַח תְּפִילִּין תְּחִלָּה קוֹדֶם שֶׁהָיָה אוֹמֵר לָהֶם הִשְׁמִעְתָּתָא וְהָלֹא לְמוּד גָּדוֹל מִמַּעֲשֶׂה וּמִשְּׁנֵי הָא לְמִגְמַר הָא לְאַגְמוֹרֵי דְּלִיגְמַר נָפְשֵׁיהּ לְמוּד גָּדוֹל שֶׁמְּבִיא לִידֵי מַעֲשֶׂה אֲבָל לְאַגְמוֹרֵי לְאֲחֵרִים לֹא עָדִיף מִמַּעֲשֶׂה וּלְפִיכָךְ הָיָה מֵנִיחַ תְּפִילִּין תְּחִלָּה:

הַדָּרָן עָלָךְ אַרְבָּעָה אָבוֹת

כֵּיצַד הָרֶגֶל מוֹעֶדֶת. אַמַּתְנִיתִין דְּפ"ק (דף טו:) קַאי וְתַימָּה אִי אַדַּפְתָּח לֵיתְנֵי בֵּיצַד הַשֵּׁן בְּרֵישָׁא וְאִי אַדְּסֵלִיק הָא תְּנֵיהָ וְשׁוֹר הַמַּזִּיק בְּרִאשׁוֹנָה הַנִּזָּק וְהָאֲדָם בְּסוֹף וְאוֹמֵר ר"י וְדַאי אַדַּפְתָּח בֵּיהּ קַאי וְשֵׁן וְרֶגֶל כְּחַד חֲשִׁיבִי מִשּׁוּם דְּשָׁוְיִין בְּהִלְכּוֹתֵיהֶן וּמַחַד קָרֵא בְּרֵישָׁא נָפְקִי וּמִשּׁוּם דְּתָנָא רֶגֶל בְּתַר שֵׁן נָקֵט הָכָא רֶגֶל בְּרֵישָׁא דְּסֵלִיק מִינַּיהּ:

הַבְּהֵמָה מוֹעֶדֶת. אית דְּגַרְסִי וְהַבְּהֵמָה בְּוי"ו וה"פ כֵּיצַד הַעֲדָאָה דְּרֶגֶל לְשַׁבֵּר וְהַבְּהֵמָה מוֹעֶדֶת לְשַׁבֵּר דֶּרֶךְ הַלּוֹכָה שֶׁאֲמַר בְּפֶרֶק קַמָּא (דף טו) הַבְּהֵמָה מוֹעֶדֶת כו' וּמ"מ דַּיֵּיק בְּגֵמָרָא שְׁפִיר הַיְינוּ רֶגֶל הַיְינוּ בְּהֵמָה דְּהָרֶגֶל מוֹעֶדֶת וְהַבְּהֵמָה מוֹעֶדֶת הַבֵּל אֶחָד: **הָיְתָה** מְבַעֶטֶת. אגב דְּשָׁנֵה לְצְרוֹרוֹת נָקֵט לָהּ הָכָא: **דָּרְכָּהּ** עַל הַכֵּלִי. אוֹר"י דְּאִיבְּטְרִיךְ לְאַשְׁמוּעִינַן דְּסֵד"א דְּמִשְׁנָתָהּ הוּא כֵּיוָן דְּדָרְכָּהּ כ"כ בְּחוֹזֵק שִׁנֵּיתוֹ הַשְׁבֵּר עַל כְּלִי אַחֵר וְשִׁבְּרוֹ וּמִסְתַּמָּא לְהַזִּיק נִתְכַּוְּונָה:

סד"א ושלח את בעירה כתיב. אע"ג דכבר אשמועינן ברישא דאפי' תרנגולין מועדין מ"מ ניחא ליה לאשמועינן גבי שן ורקשה קצת אמאי לא תנא נמי תולדה בשן כמו ברגל:

קמ"ל דחיה בכלל בהמה. לא מהדיה דרשה דבהמה המושכה (חולין דף עא.) קאמר הכא דחיה בכלל בהמה דקא הכא אפילו עוף נמי הני בכלל בהמה כדקתני התרנגולת מועדת אלא ילפינן בהמה משבת כדאמרינן בס"פ הפרה (לקמן דף נד:) דבעירה ובהמה הכל אחד דמתרגמינן בהמה בעירה:

וחמור במשאו. אע"ג דכבר שנה בשליף שעליה אצטריך לאשמועינן לפי שאין משאוי של חמור מהודק ומחופך בו כבשאר בהמה וס"ד דלא הני בגופו:

נוכר באשפה. יכרסמנה חזיר מיער (תהלים פ) מתרגמינן ינובריניה ואע"ג דתנא צרורות דרגל אשמועינן צרורות דשן דלהנאתו קעביד: **כל** שבזב טהור. אין זה הכלל דוקא והכא קנה בקומטו של זב והסיט בו הטהור טהור ולעניין נזקין אין חילוק וכל עיקר האי בכלקא לא בא אלא למעט זוטרק: **בתר** מיעקרא אזלינן כר. ומזהנן דרסה על הכלי ושברתו דמשמע הא נתגלגל למקום אחר ונשבר שם חייב ס"ג ליכא למידק דאדרבה מדמפליג בין ראשון לשני ולא מפליג בראשון גופיה איכא למידק איפכא:

זרק כלי מראש הגג כו'. נראה דאם זרק אבן או חץ על הכלי וכא שייך כאן מנא תבירא חבר דפשיטא דחייב ולא שייך לומר דאי אזלינן בתר מעיקרא לא משכחת בצרורות ח"נ וסברא פשוטא היא לחלק בין זורק אבן לזורק כלי עצמו:

והא

גמ' א"ל רבינא לרבא היינו רגל היינו בהמה א"ל תנא אבות ולקתני תולדות אלא מעתה סיפא דקתני מועדת היא ואמאי הדר תני הבהמה מועדת: **תנא אבות.** רגל ממש שדרכה ברגליה וסיפא לקתני תולדות הבהמה מועדת לתלך בדרכה ולשבר בגופה ובשערה ובשליף שעליה דרך הלוכה דתולדות דרגל הן דדהויקה מצאי ואין בזנותה להזיק: **מאי אבות ומאי תולדות איכא.** (והא) ליכא למימר דהאי דתנא בהמה מועדת לאבות פירות וירקות הני להו תולדה דהיינו שן ממש ותולדה דשן היינו נתחכבה בכותלו להנאתה: **הוה** קסהדר ליה. רבא לרבינא: **בבריחותא.** בשחוק: **וא"ל אנא שנאי חדא.** רישא ואת שני סיפא: **ומעמא מאי.** אסיפא קאי: **בעירה.** היינו תרגום של בהמה: **קמ"ל.** מתני' דאשן דחייה נמי מיחייב: **בכלל בהמה.** דכתיב (דברים יד) זאת הבהמה אשר תאכלו ומפרש בתריה איל צבי ויחמור: **אי הכי חא.** שן בהמה מבעי ליה למיתני ברישא שן חיה: **רישא** נמי ליתני. בהמה דהוי תולדה ברישא דלא כתיב: **אידי ואידי.** שן דחיה שן בהמה: **הכא.** גבי רגל: **שביק אב** ותני תולדה. בתמיה: **דסליק מרגל.** פ"ק (דף טו) תנן הרגל מועדת ולא תנן בהמה: **אוקמ.** שול"א בלע"ז: **שליף.** משאוי שבאמתחתא ובמרצופין: **התיו.** דדהה צרורות: **סומכום.** ליה ליה הלכתא דחציו נזק צרורות אלא נזק שלם ס"ל: **נזב.** בחומטו ובלע"ז פורי"ר: **צרורות בי אורחייהו.** כלומר אע"ג דאורחייהו להחזיק צרורות משלם חציו נזק כדמפרש לקמיה דהלכתא גמירי לה וכן חזיר הנובר ומתיו צרורות בחומטו חזי נמי כצרורות דרגל דכל מה שהוא כחו ולא גופו קרי צרורות: **בבגדיהם.** שנגעו בבגדיהם בבלי: **רוחץ בשבבגדיהם.** היינו צרורות דכחו הוא: **מהדסין.** מרקדין: **נקרו.** בחרטום שלהם שקורין בי"ק: **העלו עפר.** מן הארץ לעיסה: **חצי נזק נמי לא.** דלא אשכחן חצי נזק אלא במשונה אבל במידי דאורחיה לא: **שבוב טמא.** משמע גניעה ממש: **שבוב טהור.** בגון שזרק חפץ על אדם חזי טהור ובנזקין כעין צרורות חצי נזק: **צרורות אתא לאשמועינן.** בתמיה: **עגלה** מושכת בקרון. אתא אלמא בתר מעיקרא אזלינן והואיל וסופו לישבר כלשיבשו כמי שנשברו הוא דמי: **היזום** רקידת התרנגולים: **היזום ס"ד.** אמאי לא ליהוו מועד היא אורחיה הוא: **היזום** שגלגל הכלי ברקידתו למקום אחר ונשבר מ"ד מועד לגזק שלם קבר בתר מעיקרו אזלינן:

גמ' היינו רגל היינו בהמה דתניא תרתי במתני' הא חדא היא ואמאי הדר תני הבהמה מועדת: **תנא אבות.** רגל ממש שדרכה ברגליה וסיפא לקתני תולדות הבהמה מועדת לתלך בדרכה ולשבר בגופה ובשערה ובשליף שעליה דרך הלוכה דתולדות דרגל הן דדהויקה מצאי ואין בזנותה להזיק: **מאי אבות ומאי תולדות איכא.** (והא) ליכא למימר דהאי דתנא בהמה מועדת לאבות פירות וירקות הני להו תולדה דהיינו שן ממש ותולדה דשן היינו נתחכבה בכותלו להנאתה: **הוה** קסהדר ליה. רבא לרבינא: **בבריחותא.** בשחוק: **וא"ל אנא שנאי חדא.** רישא ואת שני סיפא: **ומעמא מאי.** אסיפא קאי: **בעירה.** היינו תרגום של בהמה: **קמ"ל.** מתני' דאשן דחייה נמי מיחייב: **בכלל בהמה.** דכתיב (דברים יד) זאת הבהמה אשר תאכלו ומפרש בתריה איל צבי ויחמור: **אי הכי חא.** שן בהמה מבעי ליה למיתני ברישא שן חיה: **רישא** נמי ליתני. בהמה דהוי תולדה ברישא דלא כתיב: **אידי ואידי.** שן דחיה שן בהמה: **הכא.** גבי רגל: **שביק אב** ותני תולדה. בתמיה: **דסליק מרגל.** פ"ק (דף טו) תנן הרגל מועדת ולא תנן בהמה: **אוקמ.** שול"א בלע"ז: **שליף.** משאוי שבאמתחתא ובמרצופין: **התיו.** דדהה צרורות: **סומכום.** ליה ליה הלכתא דחציו נזק צרורות אלא נזק שלם ס"ל: **נזב.** בחומטו ובלע"ז פורי"ר: **צרורות בי אורחייהו.** כלומר אע"ג דאורחייהו להחזיק צרורות משלם חציו נזק כדמפרש לקמיה דהלכתא גמירי לה וכן חזיר הנובר ומתיו צרורות בחומטו חזי נמי כצרורות דרגל דכל מה שהוא כחו ולא גופו קרי צרורות: **בבגדיהם.** שנגעו בבגדיהם בבלי: **רוחץ בשבבגדיהם.** היינו צרורות דכחו הוא: **מהדסין.** מרקדין: **נקרו.** בחרטום שלהם שקורין בי"ק: **העלו עפר.** מן הארץ לעיסה: **חצי נזק נמי לא.** דלא אשכחן חצי נזק אלא במשונה אבל במידי דאורחיה לא: **שבוב טמא.** משמע גניעה ממש: **שבוב טהור.** בגון שזרק חפץ על אדם חזי טהור ובנזקין כעין צרורות חצי נזק: **צרורות אתא לאשמועינן.** בתמיה: **עגלה** מושכת בקרון. אתא אלמא בתר מעיקרא אזלינן והואיל וסופו לישבר כלשיבשו כמי שנשברו הוא דמי: **היזום** רקידת התרנגולים: **היזום ס"ד.** אמאי לא ליהוו מועד היא אורחיה הוא: **היזום** שגלגל הכלי ברקידתו למקום אחר ונשבר מ"ד מועד לגזק שלם קבר בתר מעיקרו אזלינן:

גמ' א"ל רבינא לרבא היינו רגל היינו בהמה א"ל תנא אבות ולקתני תולדות אלא מעתה סיפא דקתני מועדת היא ואמאי הדר תני הבהמה מועדת: **תנא אבות.** רגל ממש שדרכה ברגליה וסיפא לקתני תולדות הבהמה מועדת לתלך בדרכה ולשבר בגופה ובשערה ובשליף שעליה דרך הלוכה דתולדות דרגל הן דדהויקה מצאי ואין בזנותה להזיק: **מאי אבות ומאי תולדות איכא.** (והא) ליכא למימר דהאי דתנא בהמה מועדת לאבות פירות וירקות הני להו תולדה דהיינו שן ממש ותולדה דשן היינו נתחכבה בכותלו להנאתה: **הוה** קסהדר ליה. רבא לרבינא: **בבריחותא.** בשחוק: **וא"ל אנא שנאי חדא.** רישא ואת שני סיפא: **ומעמא מאי.** אסיפא קאי: **בעירה.** היינו תרגום של בהמה: **קמ"ל.** מתני' דאשן דחייה נמי מיחייב: **בכלל בהמה.** דכתיב (דברים יד) זאת הבהמה אשר תאכלו ומפרש בתריה איל צבי ויחמור: **אי הכי חא.** שן בהמה מבעי ליה למיתני ברישא שן חיה: **רישא** נמי ליתני. בהמה דהוי תולדה ברישא דלא כתיב: **אידי ואידי.** שן דחיה שן בהמה: **הכא.** גבי רגל: **שביק אב** ותני תולדה. בתמיה: **דסליק מרגל.** פ"ק (דף טו) תנן הרגל מועדת ולא תנן בהמה: **אוקמ.** שול"א בלע"ז: **שליף.** משאוי שבאמתחתא ובמרצופין: **התיו.** דדהה צרורות: **סומכום.** ליה ליה הלכתא דחציו נזק צרורות אלא נזק שלם ס"ל: **נזב.** בחומטו ובלע"ז פורי"ר: **צרורות בי אורחייהו.** כלומר אע"ג דאורחייהו להחזיק צרורות משלם חציו נזק כדמפרש לקמיה דהלכתא גמירי לה וכן חזיר הנובר ומתיו צרורות בחומטו חזי נמי כצרורות דרגל דכל מה שהוא כחו ולא גופו קרי צרורות: **בבגדיהם.** שנגעו בבגדיהם בבלי: **רוחץ בשבבגדיהם.** היינו צרורות דכחו הוא: **מהדסין.** מרקדין: **נקרו.** בחרטום שלהם שקורין בי"ק: **העלו עפר.** מן הארץ לעיסה: **חצי נזק נמי לא.** דלא אשכחן חצי נזק אלא במשונה אבל במידי דאורחיה לא: **שבוב טמא.** משמע גניעה ממש: **שבוב טהור.** בגון שזרק חפץ על אדם חזי טהור ובנזקין כעין צרורות חצי נזק: **צרורות אתא לאשמועינן.** בתמיה: **עגלה** מושכת בקרון. אתא אלמא בתר מעיקרא אזלינן והואיל וסופו לישבר כלשיבשו כמי שנשברו הוא דמי: **היזום** רקידת התרנגולים: **היזום ס"ד.** אמאי לא ליהוו מועד היא אורחיה הוא: **היזום** שגלגל הכלי ברקידתו למקום אחר ונשבר מ"ד מועד לגזק שלם קבר בתר מעיקרו אזלינן:

דכר שמיהו חמור וחכי קתני צרורות כי אורחייהו חצי נזק ונזיר שהיה נזבר באשפה והתיו והזיק משלם חצי נזק סומכום אומר צרורות ונזיר שהיה נזבר באשפה והתיו והזיק משלם שלם: ת"ר תרנגולין שהיו מפריחין ממקום למקום ושברו כלים בכנפיהן משלם שלם ברוח שבכנפיהן משלמין חצי נזק סומכום אומר נזק שלם תניא אידך תרנגולין שהיו מהדסין ע"ג עיסה ועל גבי פירות וניקרו משלם שלם העלו עפר או צרורות משלמין חצי נזק סומכום אומר נזק שלם תניא אידך תרנגול שהיה מפריח ממקום למקום ויצתה רוח מתחת כנפיו ושיברה את הכלים משלם חצי נזק כחמא ברפנן אמר רבא בשלמא סומכום קסבר כחו כגופו דמי אלא רבנן אי כגופו דמי כועליה נזק בעי לשלם ואי לאו כגופו דמי חצי נזק נמי לא לשלם הדר אמר רבא לעולם כגופו דמי וחצי נזק צרורות הלכתא גמירי לה: אמר רבא כל שבזב טמא בנזקין משלם שלם נזק כל שבזב טהור בנזקין כלים בגופה חזי ולא בצרורות ואם התיז צרורות ניתנו: **בתרומיה.** ר"ן. אישקליטא. **מחטטין.** מנקרין בחרטומיהן: **בתר מעיקרא.** שדחפתו: **ובגופה** תבר מנא: **ושברו בשוקל.** קודם שנח: **פשוי.** המשברו וחזיב הזורק אלמא בתר מעיקרא אזלינן והואיל וסופו לישבר כלשיבשו כמי שנשברו הוא דמי: **היזום** ס"ד. אמאי לא ליהוו מועד היא אורחיה הוא: **היזום** שגלגל הכלי ברקידתו למקום אחר ונשבר מ"ד מועד לגזק שלם קבר בתר מעיקרו אזלינן:

והתיז ובהא קמפלגי דמר סבר בתר מעיקרא אזלינן ומר סבר בתר תבר מנא אזלינן לא

בחתיו צרורות. והצרורות שברו הכלים והוה לא נגע בכלי מאן דאמר מועד סבר לה כסומכוס ומאן דאמר אינו מועד סבר לה ברבנן: ונשבר הידיל. ס"ד דעל ידי שהיתה החבלנל מנגר את החבל נתגלגל הדלי ונשבר: תרנגמא אחבל. היא דקתני נזק שלם אחבל: משונה הוא. שאין דרך שן לאכול את שאין ראוי לה וחצי נזק לשלם: בלישה. שמדובקת בו עיסה דמאום לשון לכלוך: אלא סומכוס היא. ולעולם בתר חבר מגא אזלינן וצרורות הן וסומכוס היא: בין בחו לכחי בחו. דלי שנתגלגל הוי כחו והאחר שנשבר בצרורות הדלי הוי כחי: דבעי רב אשי. לקמן בשמעתין: דקא אויל. דלי: מיניה טיניה. דתרנגול ולא נשבר על ידי גלגול למקום אחר אלא הוא דוחפו כל שעה ובשעת שבירה נמי: קבבר מגופו משלם. והיינו אינו מועד דדינו כתם לכל מילי: קבבר מעלייה משלם. והאי מועד דקאמר לאו לנזק שלם אלא לענין עליה לחצי נזק: לא בפלוגתא דסומכוס ורבנן. ומועד לנזק שלם קאמר: ועל החדרה נ"ש. דהיינו שן והדלקת גדיש הוי צרורות דאינו אלא כחו שהוא מניח כאן הגחלת והוא הולך ודולק למקום אחר והא מתניתין היא בפירקין: ותני עלה. בתוספתא מגופו משלם להאי חצי נזק: ותסברא. משום צרורות כי אורחיהו מתייהו ליה: לר' אלעזר. דאמר בברייתא נזק שלם ואפילו אי סביקא ליה כסומכוס דאמר צרורות נ"ש מגופיה מי אשכחתן נזק שלם וכל אורחיה כגון צרורות רבא גופיה לא קמיבעי ליה אלא אליבא דרבנן דאמרי חצי נזק מבעיא ליה אי הואי האי בשאר חצי נזק ומגופו או דלמא בתר כאורחיה אזלינן וכל כי אורחיה מעלייה הוא אבל אליבא דסומכוס פשיטא ליה לרבא דמעלייה משלם דהא לכל מילי במועד משוי להו: אלא בגון דשני בנחלת. שנפלה בפיו והניחה דהיינו שינוי אלא בעיני מהבא לא תפשוט דאי בצרורות באורחיהו דכולי עלמא מעלייה משלם והכא בצרורות שאינה בדן ממיפלגי ובצרורות בין ר' אלעזר בין תנא קמא סביקא להו בסומכוס דנזק שלם משלם הלכך הבא דשני בצרורות קאמר ת"ק חצי נזק ומגופו משלם דמשונה הוא ותולדה דקרן: ורבי אלעזר סבר ברבי טרפון דאמר משונה קרן בחצר הניזק משלם נזק שלם. והואיל ומשונה הוא אע"ג דנזק שלם משלם מגופו הוא דמשלם דבאמרינן לקמן (דף כד:) בשמעתין לרבי טרפון משונה קרן בחצר הניזק מגופו משלם: ולא היא. האי ותסברא דקשרכת ובעית למידק מדרבי אלעזר דלאו בצרורות כי אורחייהו מצינן לאוקמיה לאו דוקא ודרמיה הוא דמעיי לדרחויי ולמימר דלאו בבי אורחיה פליגי אלא בדשני אבל מגופו לא תידוק הכי דהא מציות לאוקמא בצרורות כי אורחייהו ותפשוט דצרורות מגופו משלם דמאי שינוי ורבי טרפון משום דסומכוס דאמר צרורות נמי לסומכוס דחשיב ליה משונה הוא דמעיי לדרחויי ולמימר דלאו בבי אורחיה פליגי אלא בדשני אבל מגופו לא תידוק הכי דהא כאורחיה דמשלם דנזק שלם במידי דאורחיה לא אשכחן מגופו אלא ברבי וברבי אלעזר בסומכוס: ומ"ל בי"י דאמר. לקמן במועד צד תמות במקומה עומדת לקמן בפרק שנגח ארבעה (דף מה:): והלכך גבי צרורות נמי לסומכוס דחשיב ליה מועד משלם החצי מגופו וכי קתני מגופו אצד תמות: במועד מותחילתו. כגון צרורות דאורחיהו:

מ

והא חבל משונה הוא. בשלמא אי אדלי קאי איכא לאוקמי בחבל גרוע ורשן ובלוי דאורחיה הוא ליפסק בחטיטה מועטת שמחטטין למצוץ המים שבחבל אבל השתא דקאי אחבל ע"ב איירי בחבל חזק דשייכיה בזה תשלום אי נמי אי אדלי קאי מצינו לפרש דבפסק היינו שהותר הקשר שהיה ביה הדלי קשור בחבל:

תפשוט דלאו בכחו דמי: הוה מצי למימר דזיל הכא קמדחי ליה וזיל הכא קמדחי ליה אלא דבלאו הכי משני שפיר:

ועל הנדיש משלם ח"נ. לקמן (דף כב.) מפרש למ"ד אשו משום חציו על כל הנדיש משלם חצי נזק דחציו דכלב הן והני צרורות לבד ממקום גחלת ולמ"ד אשו משום ממונו על כל הנדיש פטור ועל מקום גחלת חצי נזק בדאדייה אדמיה:

נזק שלם מגופו מי אשכחן. פירוש בבי אורחיה:

במועד מתחילתו מי שמעת ליה אלא בגון דשני ואייעד. זו גירסת הקונטרס ומפרש ביון דאייעד הדר ה"ל כי אורחיה וכי היכי דבצרורות כי אורחייהו שמועדים מתחילתן ח"נ ותו לא הא נמי דשני ואייעד לא חמור ממועד מתחילתו ואין העדאה לצרורות ששינה בהן ומדקתני משלם מגופו אלמא דצרורות כי אורחיה נמי מגופו ותפשוט דקבא ונקשה דהיכי פשיט הא דקבא דלמא צרורות כי אורחיה מעלייה אבל היכא דשני אע"ג דאייעד משלם מגופו דצד תמות במקומה עומדת ואין לומר דאין הכי נמי דלא אתי למפשט בעיא דקבא אלא בא לומר שיש ליישב הברייתא בע"א דאין זה סוגיית הש"ס ונראה בגרסא דגרס אלא בגון דאייעד ולעולם מצי למפשט בעיין ולא תקשה מידי דרבי אלעזר דלא פליגי בפלוגתא דסומכוס ורבנן ולא בדשני דבדקאמרינן ובפלוגתא דרבי טרפון ורבנן אלא תרוייהו ברבנן דסומכוס והכא בצרורות כי אורחייהו ובדאייעד והשתא פשיט בעיא דקבא דיש העדאה לצרורות דאיירי בצרורות כי אורחייהו וכן משמע מדקאמר או דלמא תולדה דרגל היא משמע דאיירי בלא שינוי וכן מדמייתי עלה היזיקו אינו מועד דאכל אורחיה מייתי לה לעיל ותימה דלקמן (דף יט.) מוכח דמיירי עד ידי שינוי גבי הא דבעי רב אשי יש שינוי בצרורות וקאמר ותפשוט מדבעי רבא יש העדאה מכלל דאין שינוי פירוש דאי יש שינוי היכי אתי מרבינא נזק לגזק שלם וכן לקמן פריך והא משונה הוא משמע דאי הוה מוקמא פליגא בהעדאה ניתא משמע דבעיא דקבא עד ידי שינוי אייר ונראה דבתרוייהו מבעיא ליה אם יש העדאה או לאו דאי יש העדאה בצרורות כי אורחייהו גם בקרן כתיבה ואי אין העדאה בבי אורחייהו גם ע"י שינוי אין העדאה דע"י העדאה לא הוי טפי מבי אורחיה ומה שפ"ה דבעי' יש העדאה לא שייך לאוקמא בבי אורחיה דכיון דתני אורחיה מה לי פעם ראשונה מה לי פעם רביעית לאו פירכא הוא כיון דדמייה רחמנא לקרן בחצי נזק שייכא ביה העדאה:

אלא

בחתיו צרורות ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי ת"ש תרנגולין שהיו מהטבטין בחבל דלי ונפסק החבל ונשבר הדלי משלמין נזק שלם שמע מינה בתר מעיקרא אזלינן תרגמא אחבל והא חבל משונה הוא דמאום בלישה והא נשבר דלי קתני אלא סומכוס היא דאמר צרורות נזק שלם משלם כי סומכוס אימא סיפא ניתי ממנו שבר ונפל על כלי אחר ושברה על הראשון משלם נזק שלם ועל האחרון משלם חצי נזק ואי סומכוס מי אית ליה חצי נזק וכי תימא שאני ליה לסומכוס בין נזק כחו לכחו כחו ואלא הא דבעי רב אשי כח כחו לסומכוס בכחו דמי או לאו בכחו דמי תפשוט ליה דלאו בכחו דמי אלא לאו רבנן היא ש"מ בתר מעיקרא אזלינן אמר רב ביבי בר אבאי דקאויל מיניה מיניה בעי רבא חצי נזק צרורות מגופו משלם או מעלייה משלם מגופו משלם דלא אשכחתן מגופו משלם נזק דמשלם מעלייה או דלמא מעלייה משלם אשכחתן חצי נזק דמשלם מעלייה או דלמא מעלייה משלם דלא אשכחתן מגופו משלם מועד ויש אומרים הרי זה מועד היזיקו קלקלה דעתך אלא לאו היזיקו והיתיה ובהא קמיפלגי מאן דאמר מועד אינו מועד קבבר מגופו משלם ומאן דאמר מועד קבבר מעלייה משלם לא בפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי ת"ש הבלב שנטל חררה והלך לגדיש ואכל החררה והדליק את הגדיש שלם נזק שלם ועל לר' אלעזר נזק שלם מגופיה מי אשכחתן אלא כגון דשני בהא בגחלת קבר לה ברי' טרפון דאמר משונה קרן בחצר הניזק משלם נזק שלם ולא היא מאי טעמא מוקמת לה ברבי טרפון משום נ"ש רבי אלעזר קבר בסומכוס דאמר צרורות נזק שלם משלם וקבר לה ברבי יהודה דאמר צד תמות במקומה עומדת ויה רב סמא בריה דרב אשי לרבינא אימור דשמעת ליה לרבי יהודה בתם ונעשה מועד במועד מתחילתו

מי

מכי אורחיה מה לי פעם ראשונה מה לי פעם רביעית לאו פירכא הוא כיון דדמייה רחמנא לקרן בחצי נזק שייכא ביה העדאה:

אלא

אֶלָּא הָא דְּבָעֵי רָבָא יֵשׁ הַעֲדָאָה כוּ'. וְאַ"ג דְּרָבָא לֹא הָוֵה יָדֵע הַבְרַיְיתָא מִדְּבָעֵי מִגּוּפֵהּ מִשְּׁלַם מ"מ דַּיֵּיק גְּמָרָא דִּנְפִשּׁוּט מִינָּהּ תְּרַוַיְיהוּ וְדַחֵי לָהּ בִּנְפִשּׁוּט מִינָּהּ לֹא הֵיא וְלֹא הִיא:

בֵּין לְרַבָּנָן בֵּין לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּסוּמְכוֹס ס"ל. וְהַיְינוּ דִּיחוּי דִּלְמַעְלָה וְתִסְבְּרָא וְאִלְּא שֶׁלֹּא הֶאֱרִיךְ לְמַעְלָה כָּל כָּךְ. וְא"ת וְלָמָּה דָּחֵק לוֹמַר בְּסוּמְכוֹס ס"ל וי"ל מִשּׁוּם דְּאִי בְּרַבָּנָן א"כ תִּפְשׁוֹט דְּאֵין שִׁינּוּי לְצָרוֹתוֹת לְרַבִּיע נָזָק וְעוֹד דְּאִי בְּצָרוֹת' כִּי אוֹרְחֵיהּ יִכְבּוֹר רַבִּי אֶלְעָזָר ח"נ בְּרַבָּנָן דְּסָבַר רַבִּי טַרְפוֹן דְּלֵיכָא ק"נ דְּכִיוָן דְּבִצְרוֹתוֹת שַׁן וְרֶגֶל בְּחַצֵּר הַנִּיזָּק אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא ח"נ גַּם צְרוֹתוֹת דְּקָרֵן לֹא יְשַׁלֵּם כ"א ח"נ וְלֹא רָצָה לְהַעֲמִיד בְּרַבָּנָן וּבְמָקוֹם גַּחֶלֶת וּבְגוֹן דְּאִנְבַּהּ אִנְחֵי עַל הַגַּדִּישׁ בְּשִׁינּוּי דִּינְיהּ לֵיהּ לְמֵימַר דְּמְשַׁלֵּם ח"נ עַל כָּל הַגְּדִישׁ כְּרַבִּי יוֹחָנָן:

הֵיכָא דְּלֹא מַפְרִיךְ ק"נ אִית לֵיהּ דִּיּוּ. וְא"ת וְנִיטְּעָה אֵיפְכָּא ק"נ לְשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּה וְדִיּוּ לח"נ וי"ל דְּהָכִי שַׁפִּיר טְפֵי דְּכִי אָמַר דִּיּוּ לְעִנְיָן מִגּוּפוֹ לֹא מְשַׁנְּעִן מִזֶּה כְּלָל מִכֹּחוֹ שֶׁהָיָה אֶלָּא שֶׁאָנוּ מוֹסִיפִין עָלָיו עוֹד ח"נ אַחֵר אֲבָל אִי אָמְרַתְּ דִּיּוּ לֵיהּ ח"נ עִקָּרָא לֵיהּ לְגַמְרֵי מִזֶּה קָאָה דְּמַפְקֵא לֵיהּ מִתְּשֻׁלּוּמֵי גּוּפוֹ וּמוֹקְמִינַן אַתְּשֻׁלּוּמֵי עֲלִיָּה וּבְכָל צַד שֶׁאָנוּ יְכוֹלִין לְעַקֵּר קַל וְחוֹמֶר הַלָּקִיחַ דִּיּוּ יֵשׁ לָנוּ לְקַיֵּים:

ובהא

מִי שַׁמְעַתְּ לֵיהּ אִלָּא כִּי קָאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר נָזָק שָׁלֵם בְּגוֹן דַּאֲיַיעַר וּבְהָא קָמִיפַּלְגִי מַר סָבַר יֵשׁ הַעֲדָאָה לְצָרוֹתוֹת וּמַר סָבַר אֵין הַעֲדָאָה לְצָרוֹתוֹת אֶלָּא הָא דְּבָעֵי רָבָא יֵשׁ הַעֲדָאָה לְצָרוֹתוֹת אוֹ אֵין הַעֲדָאָה לְצָרוֹתוֹת אִי לְרַבָּנָן אֵין הַעֲדָאָה לְצָרוֹתוֹת אִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר יֵשׁ הַעֲדָאָה לְצָרוֹתוֹת אָמַר לָךְ רָבָא כִּי מִיפַּלְגִי אֶלָּא לְרַבִּי לִי לְדִידִי אַלֵּיבָא דְּרַבָּנָן דִּפְלִיגִי עֲלֵיהּ דְּסוּמְכוֹס אֲבָל הָכָא בֵּין לְרַבָּנָן בֵּין לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּסוּמְכוֹס סָבְרִי נָזָק שָׁלֵם מִשְּׁלַם וְטַעְמָא מַאי לְהוֹ דְּאָמַר צְרוֹתוֹת נָזָק שָׁלֵם מִשְּׁלַם וְטַעְמָא מַאי אָמוּר רַבָּנָן חֲצִי נָזָק דְּשַׁנִּי וְלֹא אֲיַיעַר וּבְפַלּוּגְתָּא דְּרַבִּי טַרְפוֹן וְרַבָּנָן קָמִיפַּלְגִי אֵימוּר דְּשָׁמְעַתְּ לֵיהּ לְר' טַרְפוֹן נָזָק שָׁלֵם מִגּוּפוֹ מִי שָׁמְעַתְּ לֵיהּ אִין מֵהֵיכָא מַיְיתֵי לֵהּ מְקָרֵן שׁוֹר דְּמַפְרִיךְ קַל וְחוֹמֶר הֵיכָא דְּלֹא בָּעֵי רָבָא יֵשׁ הַעֲדָאָה לְצָרוֹתוֹת אוֹ אֵין הַעֲדָאָה לְצָרוֹתוֹת לְקָרֵן מִדְּמִינָן לֵיהּ אוֹ דִלְמָא תּוֹלְדָה

דְּרֶגֶל הוּא ת"ש הִידּוּם אֵינוֹ מוּעָד וְיֵשׁ אוֹמְרִים חֲרֵי זֶה מוּעָד הִידּוּם ס"ד אֶלָּא הִידּוּם וְהָתְנַיְיא מַאי לָאו בְּגוֹן דְּעָבַד תְּלָתָא וְיָמְנוּ וּבְהָא קָמִיפַּלְגִי מַר סָבַר יֵשׁ הַעֲדָאָה וּמַר סָבַר אֵין הַעֲדָאָה לֹא בְּחַד זִימְנָא וּבְפַלּוּגְתָּא דְּסוּמְכוֹס וְרַבָּנָן קָמִיפַּלְגִי ת"ש בְּהֶמְּה שֶׁהֶטְמִילָה גְּלָלִים לְעִיסָּה רַב יְהוּדָה אוֹמֵר מְשַׁלֵּם נָזָק שָׁלֵם וְרַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר חֲצִי נָזָק מַאי לָאו בְּגוֹן דְּעָבַד תְּלָתָא וְיָמְנוּ וּבְהָא קָמִיפַּלְגִי מַר סָבַר יֵשׁ הַעֲדָאָה לֹא בְּחַד זִימְנָא וּבְפַלּוּגְתָּא דְּסוּמְכוֹס וְרַבָּנָן קָמִיפַּלְגִי ת"ש בְּהֶמְּה שֶׁהֶטְמִילָה גְּלָלִים לְעִיסָּה רַב יְהוּדָה אוֹמֵר מְשַׁלֵּם נָזָק שָׁלֵם וְרַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר חֲצִי נָזָק מַאי לָאו בְּגוֹן דְּעָבַד תְּלָתָא וְיָמְנוּ וּבְהָא קָמִיפַּלְגִי מַר סָבַר יֵשׁ הַעֲדָאָה לֹא בְּחַד זִימְנָא וּבְפַלּוּגְתָּא דְּסוּמְכוֹס וְרַבָּנָן קָמִיפַּלְגִי וְהָא מַר סָבַר אֵין הַעֲדָאָה וְיָמְנוּ וּבְפַלּוּגְתָּא דְּסוּמְכוֹס וְרַבָּנָן קָמִיפַּלְגִי וְהָא מְשׁוּנֶּה הוּא דְּדָחִיק לֵיהּ עֲלָמָּא וְיָמְנוּ רַב יְהוּדָה הָלְכָה כְּרַבָּנָן גְּלָלִים אִצְטְרִיכָא לֵיהּ ס"ד אֲמִינָא הוֹאִיל וּבָתַר גּוּפֵיהּ גְּרִירִין כְּגוּפֵיהּ דָּמֵי קמ"ל תָּא שְׁמַע דְּתָנֵי רָמִי בַּר יְחֶזְקֵאל שֶׁהוֹשִׁיט רֹאשׁוֹ לְאַוִּיר כְּלִי זְכוּכִית וְתָקַע בּוֹ וְשָׁבְרוֹ מְשַׁלֵּם נָזָק שָׁלֵם וְאָמַר רַב יוֹסֵף אֲמָרֵי בֵּי רַב סִים צְרוֹתוֹת שֶׁנָּעַר וְחָמוֹר שֶׁנִּשְׁבַּר אֶת הַכֵּלִים מְשַׁלֵּם חֲצִי נָזָק מַאי לָאו בְּגוֹן דְּעָבַד תְּלָתָא וְיָמְנוּ

ובהא

טַרְפוֹן דְּמְשׁוּנֶּה בְּחַצֵּר הַנִּיזָּק מְשַׁלֵּם נ"ש וְנִיתְנֵי לֵיהּ לְרֹבַע לְאוּקְמִינְהוּ לְרַבָּנָן וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּסוּמְכוֹס דְּאִילּוּ לְרַבָּנָן לֹא פְּסִיקָא לֵיהּ לְאוּקְמֵי לֵהּ בְּצְרוֹתוֹת ע"י שִׁינּוּי דְּכִיוָן דְּבִצְרוֹתוֹת אוֹרְחֵיהּ קְמִיתֵי לֵיהּ. רַבִּי טַרְפוֹן לְמִשְׁנָתוֹ בְּחַצֵּר הַנִּיזָּק. מַקְרֵן בְּרֹאשׁ. כְּדִמְפָרֵשׁ בְּמַתְנִיתִין הַלְכָךְ דִּיּוּ לְבָא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כְּגוּדָן וּמַה לְהַלָּן מִגּוּפוֹ אַף כָּאן מִגּוּפוֹ: **וְהָא רַבִּי טַרְפוֹן** לֵית לֵיהּ דִּיּוּ. דְּאִי אִית לֵיהּ דִּיּוּ לֹא יְשַׁלֵּם אֶלָּא חֲצִי נָזָק בְּקֶרֶן בְּרֹאשׁ"ר: **כִּי לֵית לֵיהּ דִּיּוּ הֵיכָא דְּמַפְרִיךְ** ק"נ כו'. בְּגוּן אִי הָוֵה אָמְרִינַן דִּיּוּ דְּלֹא מְשַׁלֵּם אֶלָּא פְּלָגָא מַאי אֲהָנֵי לָן ק"נ הָא מִקָּרֵא נָמֵי שְׁמִעִינַן דְּבִרְשׁוּת הַנִּיזָּק לֹא גָּרַע דְּהָא בְּקֶרֶן דְּנָגְחָה תַּם לא כְּתִיב רה"ר אֲבָל הֵיכָא דְּלֹא מַפְרִיךְ ק"נ אִית לֵיהּ דִּיּוּ כִּי הֵיכָא דְּאָתֵי ק"נ לְגָזָק שָׁלֵם וְאָתֵי לֵיהּ דִּיּוּ לְמִגּוּפוֹ: לְקָרֵן מְדַמִּינַן לֵיהּ. הוֹאִיל (וּמְשׁוּנֶּה הוּא) חֲצִי נָזָק הוּא דְּמְשַׁלֵּם כִּי קָרֵן: **אוֹ דִלְמָא**. מֵעִיקָּרָא כִּי עֲבָדָא כִּי אוֹרְחֵיהּ תּוֹלְדָה דְּרֶגֶל הִיא דְּהָא אוֹרְחָהּ הוּא וְהַזַּיְיקָא מְצוּי וְאַפ"ה ח"נ הוּא דְּמְשַׁלְּמַת הִלְכָךְ זוּ הִיא הָעֲדָאָה (וְאֵין לָהּ הָעֲדָאָה אִיתָּרַת): **גְּלָלִים**. הַיְינוּ צְרוֹתוֹת: **וְהָא מְשׁוּנֶּה הוּא**. דְּאֵין דַּרְכָּהּ לְהַטִּיל גְּלָלִים לְעִיסָּה וְתוֹלְדָה דְּקָרֵן הִיא: דְּדָחִיק לָהּ **עֲלָמָא**. שֶׁמּוֹצְדֶת בְּמָקוֹם צַר וְאֵין לָהּ מָקוֹם לְזוּז מִשָּׁם וּבִשְׁלֹא עָקְרָתָהּ עִסָּקִינַן כְּגוֹן בְּמִשְׁלְשֶׁלֶת דְּאִי לְהַנָּאָתָהּ תּוֹלְדָה דְּשֵׁן הִיא וְנִרְאֶה בְּעֵינֵי דַּכְּל גְּלָלִים לְהַנָּאָתָהּ הוּא וְאַפ"ה לָאו תּוֹלְדָה דְּשֵׁן נִינְהוּ דְּשֵׁן הַזִּיקָא דְּגוּפָהּ הוּא וְהָכִי נִינְהוּ הָתָם דְּאָמְרִינַן בְּפ"ק (דף ג.) טִנֹּפֶת פֵּירוֹת לְהַנָּאָתָן דְּשֵׁן הִיא וְכֵן שְׁנַת גְּלִילָה לְעִילַּוֵי בְּדָרֶךְ סוּסִים וַחֲמוֹרִים שְׁקוּרִים בּוֹלְטִר וְכֵן עֵיקָר וְאִי אִשְׁקְיָא דְּרַ"א אַדְּרַ' אֶלְעָזָר דְּלֵיעֵל אֲמַר נָזָק שָׁלֵם בְּצְרוֹתוֹת גַּבֵּי כָּלַב שֶׁנָּטַל חֲרֶרֶת וְהִכְהָ תָּנֵי ח"נ בְּעֵל כּוֹרְחֵיהּ הָהִיא דְּלֵיעֵל מוֹקְמִי' דְּאוּקְמִינְהָא בְּרִישָׁא בְּדִשְׁנֵי בְּגַחֶלֶת וּבְפַלּוּגְתָּא דְּרַבִּי טַרְפוֹן וְרַבָּנָן וּבִמְקוֹם גַּחֶלֶת וְלֹא בְּשֹׁאֵר הַגְּדִישׁ וְהָא דְּשַׁנִּי רָבָא בֵּין רַבָּנָן בְּסוּמְכוֹס סְבִירֵי לֵהּ דְּחַדִּישׁ הוּא דְּקָא מַדְחֵי מִפֵּי מוֹרֵי וּבְעִינַן נִרְאֶה בְּחַד מִילְּתָא בְּהֶמְּה שֶׁהֶטְמִילָה גְּלָלִים אֲמוֹרֵאי נִינְהוּ וְרַב יְהוּדָה בְּרֵיסְעִי וְר"א הַיְינוּ ר"א בֶּן פַּדָּת וְלֹא תִּקְשֵׁי דְּר"א אַדְּרַבִּי אֶלְעָזָר וּנְרֵאִין הַדְּבָרִים דְּהָא פְּרִכִינַן וְלִימָא רַב יְהוּדָה הֶלְכָה כְּסוּמְכוֹס וְר"א הֶלְכָה כְּרַבָּנָן וְאִי תְּנָאֵי נִינְהוּ הֵיכִי פְּרִכִינַן הָכִי הָא אֵין דֶּרֶךְ תַּנָּאִים לְחַלּוֹק בְּלָשׁוֹן זֶה וְעוֹד דִּלְעֵיל גַּבֵּי הִידּוּם מוּעָד אַמַּאי לֵא פְּרִכִינַן הָכִי: **וְכִתְּי נוּפֵּה נְיִירִין**. דְּבִגּוּפֵהּ טָעֲנָה לֵהּ בְּגוּפֵהּ דְּמֵימַר קַמֵּי': **וְתָקַע בּוֹ** וְשִׁבְרוֹ. **שֶׁנָּעַר וְחָמוֹר שֶׁשִּׁבֵּר כֵּלִים**. בְּקוֹלוֹ וְכָל הֵנֵי צְרוֹתוֹת נִינְהוּ דְּכוּחוֹ הוּא:

משנה הוא. הַתַּרְנְגוֹל שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לִתְקוֹעַ בַּכֹּלִי: **חֲשָׁדוֹ** בּוֹ בּוֹזְרִין. שֵׁשׁ זְרָעִים בַּכֹּלִי דְּאוֹרְחֵיהּ לְהַכְנִיס רֹאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ וְלָאֲבוֹל וְכֵיוָן דְּאוֹרְחֵיהּ לָאֲבוֹל אוֹרְחֵיהּ נָמֵי לְצַעוֹק: **יֵשׁ שְׁנֵי לְצְרוֹרוֹת לְרֶבַע** נֶזֶק. לְרַבָּנָן דְּפְלִיגִי אִסּוּמְכְתָּא וְאָמְרִי צְרוֹרוֹת כִּי אוֹרְחֵיהּ חֲצִי נֶזֶק הֵיכָא דְּשִׁינָּה בְּהֶן כְּגוֹן בָּעֲטָה דְּרַגְלָהּ וּמַחֲמַת בִּיעוּט הַתִּיתָה צְרוֹרוֹת וְשִׁבְּרָה כֵּלִים מִי חָשִׁיב שְׁנִי וְהַיְנוּ כְּתֹם וּמִשְׁלֵם רֶבַע נֶזֶק דְּהָא אַהֲעָדָאתָן נֶזֶק שָׁלֵם הוּא. **חֲצִי נֶזֶק** הִלְכָּךְ תְּמוּתָן רֶבַע נֶזֶק **אוֹ אֵין שְׁנִי.** לְשִׁלֵּם רֶבַע דִּלְעוֹלָם חֲצִי נֶזֶק שֶׁאֵין תְּמוּת וְהַאֲעָדָה בְּהֶם דְּלָא אִשְׁכַּחְן תֹּם דְּמִשְׁלֵם בְּצִיר מִפְּלֹגֶא: **מִכְּלַל דְּאֵין שְׁנִי.** דְּאִי יֵשׁ שְׁנִי לְרֶבַע חַיִּים ח"נ לְהַאֲעָדָתָן וְאַמַּאי אֲצִטְרִיכָא לְרֶבַע לְמִיבְעֵי וְדַאי אֵין הַאֲעָדָה לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם דְּהָא תְּמוּת רֶבַע נֶזֶק וְהַאֲעָדָה חֲצִי נֶזֶק: וּמִשְׁנֵי רַב אַשֵׁי **דִּלְמָא רָבָא אם תְּמָצֵי לוֹמַר קָאָמַר.** וְתַרְוַיְיהוּ מִסְפְּקֵי לֵיהּ וְהָכִי קָא מְבָעְיָא לֵיהּ יֵשׁ שְׁנִי אוֹ אֵין שְׁנִי וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר אֵין שְׁנִי וְזוֹ הִיא צַד תְּמוּתוֹ יֵשׁ הַאֲעָדָה לְתְמוּת זוֹ אוֹ אֵין הַאֲעָדָה: **מִי גָּמִיר הֲלָכָה.** לְמֹשֶׁה מִסִּינַי דַּחֲצִי נֶזֶק צְרוֹרוֹת וּמוּקִים לָהּ בְּכַחֹ כחו אוֹ לֹא גָּמִיר: **וְהֵיכָא בְּבַעֲיָה.** בְּלֹא צְרוֹרוֹת וּתוֹלֶדֶת דְּקָרֵן הִיא: **מִ"ש.** דְּקָתָנֵי סֵיפָא דְּמַתְנִי': **דְּדָחְתָה** לְהַאי **דְּבָבֵי כו'.** סוֹמְכוּס הִיא: **רֵאשׁוֹן** לְהַתָּוָה. אוֹתוֹ בְּלִי שִׁנְשְׁבַּר מֵחֲמַת הַתָּוָה שִׁבְרֵי כֵלִים שֶׁדְּרָסָה עָלָיו קָרֵי רִאשׁוֹן וְאע"ג דִּצְרוֹרוֹת נִינְהוּ מִשְׁלֵם נֶזֶק שָׁלֵם דְּסוֹמְכוּס הִיא: **אַחֲרוֹן** אַחֲרִין לְהִתָּוָה. בְּגוֹן שֶׁמְּאוֹתוֹ כְּלִי שִׁנְשְׁבַּר עִ"י צְרוֹרוֹת הַתִּיתוֹ שִׁבְרִים דְּשִׁבְרוּ כְּלִי שְׁלִישִׁי דַּהֲוֵי כַּח כחו ומשו"ה מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק: **תַּשְׁלוּם.** בְּעָיָא דְּרַב אַשֵׁי: **רַב אַשֵׁי לְרַבָּנָן** מוֹקֵי לָהּ. וְהַךְ בְּעָיָא דְּבָעֵי רַב אַשֵׁי לְעִילַּ יֵשׁ שְׁנִי לְצְרוֹרוֹת אוֹ אֵין שְׁנִי אַהָא מִתְנִיתִין בָּעֵי לָהּ וְהָכִי קַבְּעֵי הֵיכָא מְבַעֲטָה כו': **הֵיכָא** מְהַלֶּכֶת. דְּשִׁבְרוּ כְּלִי שְׁלִישִׁי דַּהֲוֵי כַּח כחו ומשו"ה מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק שֵׁ"מ מְתַנִּי' לְאו דַּוְקָא מוֹקֵי לָהּ בְּכַחֹ כחו אוֹ דִּלְמָא לֹא גָּמִיר סוֹמְכוּס הִיא: **רֵאשׁוֹן** לְהַתָּוָה. אוֹתוֹ בְּלִי שִׁנְשְׁבַּר מֵחֲמַת הַתָּוָה שִׁבְרֵי כֵלִים שֶׁדְּרָסָה עָלָיו קָרֵי רִאשׁוֹן וְאע"ג דִּצְרוֹרוֹת נִינְהוּ מִשְׁלֵם נֶזֶק שָׁלֵם דְּסוֹמְכוּס הִיא: **אַחֲרוֹן** אַחֲרִין לְהִתָּוָה. בְּגוֹן שֶׁמְּאוֹתוֹ כְּלִי שִׁנְשְׁבַּר עִ"י צְרוֹרוֹת הַתִּיתוֹ שִׁבְרִים דְּשִׁבְרוּ כְּלִי שְׁלִישִׁי דַּהֲוֵי כַּח כחו ומשו"ה מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק: **מוֹקֵי לָהּ.**

אֲבָל קָשׁוֹת אָדָם חַיָּיב. פֵּי׳ בְּתַר דְּנַיְיהּ וּמִשּׁוּם בּוֹר וְלֹאו דְּוָקָא קְשׁוֹת אֶלָּא כָּל הֵיכָא דְּלָא אַצְנְעֵיהּ בְּקְשׁוֹת דָּמֵי כִּדְקָאָמַר אִי דְּלָא אַצְנְעֵיהּ פּוֹשֵׁעַ הוּא:

אֶלָּא מֵהָכִי: בִּדְאַיְיתֵי בְּדַלְיָא הַפְקֵר אוֹ דְּחַבְרֵיהּ וְאַצְנְעֵיהּ: **וְכִי** אִתְּמַר דְּרַב הוּנָא בְּעַלְמָא אִתְּמַר. דְּלֹא מִתּוֹקְמָא אַמַּתְנִי דְּקְשׁוֹת אָדָם חַיָּיב מִשְּׁמַע הָכִי וּבְדַאֲדַיְיהוּ אַדְּוִדֵּי נַמֵּי חַיָּיב בְּעַל תַּרְנְגוֹל וּבְקִטְנְטֵרֵס פֵּי׳ דְּלֹא מִתּוֹקְמָא אַמַּתְנִיתִין מִשּׁוּם שֶׁהַקּוֹשׁוֹת הָיְתָה פְּשׁוּט כֵּיוָן דְּאַדְּוִדֵּי אַדּוֹדֵי שְׁלָא נִתְקַל אָדָם בְּבוֹרוֹ וְקָשֶׁה לְפִי׳ מ"מ לְרַחֵיי מִשּׁוּם אשו דְּאַדּוֹ בְּאַבְנוֹ וְסַכִּינוֹ וּמַשְׁאוֹ שֶׁהַנִּיחָן בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ וְנָפְלוּ בְּרוּחַ מְצוּיָה וְהִזִּיקוּ בְּהַדֵּי דְּאוֹלִי דְּהַאי תַּרְנְגוֹל הָוֵי בְּרוּחַ מְצוּיָה מִדְּפָרִיךְ אִי דְּלֹא אַצְנְעֵיהּ פּוֹשֵׁעַ הוּא:

נָקְשַׁר מֵאֵלְיָו פְּטוּר. דְּאִישׁ בּוֹר וְלֹא שׁוֹר בּוֹר: **קָשְׁרוּ** אָדָם חַיָּיב. לְאו דְּוָקָא קְשׁוֹר דְּה"ה אִם הָיָה בְּמָקוֹם הַמְּצְנָע וְהִנִּיחוֹ בְּמָקוֹם הַתִּירָפָה שֶׁפָּשַׁע בּוֹ וַאֲפִי׳ לֹא הִגְבִּיהוֹ וְלֹא קָנְאוֹ כְּמוֹ שֶׁפֵּירֵשׁ הַקּוֹנְטְרֵס דְּקָנֵי בְּהַגְבָּהָה דְּלֹא כְּשֶׁקְּשָׁרוֹ וְיֵשׁ לוֹ לְתַאֵי דְּלֵיכָּא בְּעָלִים דְּכָל תַּקָּלָה שֶׁהִנִּיחָהּ בְּרה"ר מִיחַיֵּיב בֵּיהּ מִשּׁוּם בּוֹר אע"ג שְׁלֹא זָכָה בָּהּ דַּעַד כֵּאן לֹא פְּלִיגֵי רַב וּשְׁמוּאֵל (לְקַמָּן ד׳ כח:) אֶלָּא בִּדְלֹא אִפְקְרֵיהּ אֲבָל בִּדְאִפְקְרֵיהּ בֵּין לְרַב בֵּין לִשְׁמוּאֵל הַיְינוּ בּוֹר:

וְחַזִּיר שֶׁאָכַל חֲתִיכָה שֶׁל בָּשָׂר. אֲבִילָה ע"י הַדְּחָק הִיא כִּדְמַסִּיק וְהָא דְּתָנֵן גַּבֵּי מְדוּרוֹת הַגְּבָרִים וּמְיַיתֵי לָהּ בְּפֶרֶק קָמָא דְּפֵסָחִים (דף ט.) כָּל מָקוֹם שֶׁחַזִּיר וְחוּלְדָּה יְכוֹלִין לְהַלֵּךְ אֵין צְרִיכִין בְּדִיקָה אוֹמֵר ר"ת דְּשַׁאנִי נְפָלִים דְּרֵכִיכִי: בֵּין לְרַב מתנ"ל

וְהָאָמַר ר' יוֹחָנָן אֵין חַצֵּי נֶזֶק חָלוּק לֹא לְרִשּׁוּת הַיָּחִיד וְלֹא לְרִשּׁוּת הָרַבִּים מַאי לָאו הַתִּיזָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְהִזִּיקָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים לֹא הַתִּיזָה בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְהַאֲמַרְתָּ עֲקִירָה אֵין כָּאן הֲנָחָה ש"ס כָּאן א"ל הָכִי בִּי אִיבָּעְיָא אֵימָא כִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אַקֶּרֶן יָתִיב רַבִּי יְהוּדָה נְשִׂיאָה וְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא אַקִּילְעָא דְּרַבִּי יְהוּדָה נָפַק מֵיקְּלָתָא מִבְּנֵיהוּ כְּשֶׁכְּשָׁה בְּזָנְבָהּ מַהוּ א"ל אִידָךְ וְכִי יֹאחֲזֶנָּה בְּזָנְבָהּ וְיֵלֵךְ אִי הָכִי קֶרֶן נַמִּי אֵימָא וְכִי יֹאחֲזֶנָּה בְּקֶרֶן וְיֵלֵךְ הָכִי הָשְׁתָּא קֶרֶן לָאו אוֹרְחֵיהּ הָא אוֹרְחֵיהּ וְכִי מֵאַחַר דְּאוֹרְחֵיהּ מַאי מַבְעְיָא לֵיהּ כְּשֶׁכְּשׁוּשׁ יִתְיְרֵיהּ מַבְעְיָא לֵיהּ: בָּעֵי רַב עֵינָא כְּשֶׁכְּשָׁה בְּאַתָּרָה מַהוּ מִי אָמְרִינַן מִידֵי דַּהֲוָה אֶקֶרֶן קֶרֶן לָאו אוֹרְחֵיהּ יִצְרָא קָתָקְרִיף לֵיהּ הָכָא נַמִּי לֹא שְׁנָא אוֹ דִלְמָא קֶרֶן כַּוָּונָתוֹ לְהַזִּיק הָא אֵין כַּוָּונָתָהּ לְהַזִּיק תֵּיקוּ: הַתַּרְנְגוֹלִין מוֹעֲדִין לְהַלֵּךְ בְּרֶפְתֵּי וְלִשְׁבֵּר וְכוּ': אָמַר רַב הוּנָא לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁנִּקְשַׁר מֵאֵלָיו אֲבָל קְשָׁרוֹ אָדָם חַיָּיב נִקְשַׁר מֵאֵלָיו אֲבָל קְשָׁרוֹ אָדָם חַיָּיב. הַקּוֹשֵׁר לְהַנִּיחַ בְּרה"ר וְיֵשׁ לוֹ לְתַאֵי דְּלֵיכָּא בְּעָלִים: מִשּׁוּם מַאי מְחַיֵּיב. דִּקְה לְאו בּוֹר מְעִלְּיָא הוּא שֶׁהֲרֵי לֹא הִזִּיק בְּמָקוֹם שֶׁקְּשָׁרוֹ שָׁם שֶׁהַתַּרְנְגוֹל גָּרְרוֹ לְמָקוֹם אַחֵר: **בּוֹרוֹ** הַמִּתְגַּלְגֵּל. דְּמַיְיתֵינַן לֵיהּ בְּפ"ק (ד' ו.) בְּהַצַּד הַשָּׁוֶה:

מתנ' כֵּיצד חֵשׁ מוֹעֵדֶת. וּמִשְׁנֵי לְאֲכוֹל אֶת הָרְאוּי לָהּ: **מְשַׁלֶּמֶת** ח"נ. דְּמִשּׁוּנָּה הִיא: **אֲבָל** בְּרה"ר פְּטוּר. דְּבִיעְנָן וּבְעֵר בִּשְׁדֵה אַחֵר וְאָכְסוּת וְכֵלִים נַמִּי פְּטוּר בִּגְמָרָא מְפָרֵשׁ לָהּ: **מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית.** לְאו דְּתַשְׁלוּמִין מֵעִלְיָא נִינְהוּ דִּדְמֵי מַשְׁכּוֹן בְּגֹמֶר: **מְצוֹרֶה** חֲרוּחוֹ מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה. כְּדִין קֶרֶן חַצִּי נֶזֶק וּמוּעָד נֶזֶק שָׁלֵם וּבְגֹמֶר מְפָרֵשׁ לָהּ: **גמ' וְתָפְרָה** שְׁאָכְלָה שְׁעוֹרִין. שֶׁהֵן מַאֲכַל חֲמוֹר: **וְחָמוֹר** שֶׁאָכַל כַּרְשִׁינִין. שֶׁהֵן מַאֲכַל פָּרָה וְכֵן חֲזִיר וּכְלָב וְאע"ג דְּאֵינָן רְגִילִין בְּכָךְ הוֹאִיל וְאוֹרְחֵיהּ לְמֵיכַל וּכְלָב וְאע"ג ע"י הַדְּחָק כְּשֶׁכֵּן רְאוּיִין לָהֶן בְּיוֹתֵר: **כָּל מִידֵי דְּלֹאו אוֹרְחֵיהּ.** לְמֵיכַל כָּל שֶׁהוּא: **וְאֵבִילָה ע"י הַדְּחָק.** בְּלוֹמַר וְאוֹרְחֵיהּ לְמֵיכַל ע"י הַדְּחָק: **שׁוֹנֵיהּ** שֶׁצֵּיהּ אֲבִילָה. וַאֲפִילּוּ שְׁלָא ע"י הַדְּחָק: **דְּאָכַל תְּמָרֵי.** אוֹרְחֵיהּ לְמֵיכַל ע"י הַדְּחָק אֲבָל כְּסוּת וְכֵלִים אֲפִילּוּ ע"י הַדְּחָק לֹאו אוֹרְחֵיהּ לְמֵיכַל אֶלָּא מִתְבַּזֶּה לְהַזִּיק: **וּפְלָטָה.** לְעֶסוֹ לִישְׁנָא אַחֲרִינָא פְּלִיסְתָּה קַדְקֹו וְלֹא שְׁמַעְתִּי: **אַשְׁחָא** חֲצִי נֶזֶק. דְּמִשּׁוּנָּה הוּא וּכְגוֹן דְּתָפַס נִיזֵק דְּאִין דָּנִין דִּינֵי קְנָסוֹת בְּבֶבֶל וּפְלִיגָא וְנִזְקָא אוֹרְחֵיהּ לְפִלּוּטֵי שָׁלֵא. כְּשֶׁהוּא לוֹעֵס הַפַּת לוֹעֵס

וְהָא"ר יוֹחָנָן: לְקַמָּן בְּהַאי פִּירְקִין (דף כו:) **כִּי קָאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן.** אֵין חֲצִי נֶזֶק חָלוּק עַל חֲצִי נֶזֶק דְּקָרֵן קָאָמַר דְּכִתִּיב וְחֵצִי תְּרֵי זִימְנֵי לְאַפּוֹקֵי מִמַּאן דְּפָרִיךְ לְקַמָּן וְלֹא תְּהֵא קֶרֶן ברה"ר חֲצִיָּבָה כְּלוּם מק"ו אֲבָל חֲצִי נֶזֶק דְּעָרוּמוֹת לְעוֹלָם פְּטוּר ברה"ר: **אִקְּילְעָא.** פרק"א שֶׁלִּפְנֵי הַבַּיִת: **מְשַׁכְּשָׁה בְּזָנְבָהּ מַהוּ.** אוֹרְחָהּ הוּא וּפְטוּרָה ברה"ר אוֹ לֹא: **וְכִי יֹאחֲזֶנָּה.** לְעִקְּרָהּ: **אֵימָא כִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אַקֶּרֶן יָתִיב.** וְכוּלֵּיהּ מְחִילִיל. שֶׁאִין הַתַּרְנְגוֹל שְׁלוֹ: **פּוֹשֵׁעַ הוּא.** וְכוּלֵּיהּ נֶזֶק בְּעֵי לְשַׁלּוּמֵי שֶׁהֲרֵי בּוֹרוֹ הוּא שֶׁהִשְׁלִיכוֹ לְרה"ר: **אֶלָּא דְּאַצְנְעֵיהּ.** בְּבֵיתוֹ וְהוֹצִיאוֹ הַתַּרְנְגוֹל מִבֵּיתוֹ וְחָזַיֵּיב בְּעַל הַתַּרְנְגוֹל: **אִישׁ בּוֹר וְלֹא שׁוֹר בּוֹר.** כִּי יִכְרֶה אִישׁ בּוֹר אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא כִּי יִכְרֶה שׁוֹר בּוֹר וְהַאי דְּלֵיכָּא תַּרְנְגוֹל בָּרָה: **אֶלָּא** מַתְנִי' לֹא מִתּוֹקְמָא אֶלָּא בְּאַדְּוִדֵּי אַדּוֹדֵי שֶׁזָּרַק הַתַּרְנְגוֹל הַדְּלֵיל וְשִׁיבֵּר בְּזוּרְקָנוֹ כֵּלִים דַּהֲווּ צְרוּרוֹת וְאַפִּילּוּ קְשׁוֹרוֹ אָדָם נַמִּי לֹא מְשַׁלֵּם אֶלָּא ח"נ בְּעַל הַתַּרְנְגוֹל וְהִקּוֹשׁוֹר פְּטוּר שֶׁלֹּא נִתְקַל אָדָם בְּבוֹרוֹ וְדִרְכּוֹ הוּא לֹא מִתּוֹקְמָא אֶלָּא בְּעַלְמָא אִתְּמַר וְהָכִי אִתְּמַר דְּלֵיכָּא הַפְקֵר בּוֹ: **נִקְשַׁר מֵאֵלָיו.** בְּתַרְנְגוֹל וְנִתְקַל בּוֹ אָדָם פְּטוּר דְּמֵאן לֵיחַיֵּיב דְּלֵיכָּא לֵית לֵיהּ בְּעָלִים בְּעַל הַתַּרְנְגוֹל נַמִּי אִישׁ בּוֹר רַחֲמָנָא וְלֹא שׁוֹר בּוֹר. **קְשׁוֹרוֹ אָדָם חַיָּיב.** הַקּוֹשֵׁר לְהַנִּיחַ בְּרה"ר וְיֵשׁ לוֹ לְתַאֵי דְּלֵיכָּא בְּעָלִים: **מִשּׁוּם מַאי מְחַיֵּיב.** דְּהָא לֹא בּוֹר מְעִלְּיָא הוּא שֶׁהֲרֵי לֹא הִזִּיק בְּמָקוֹם שֶׁקְּשָׁרוֹ שָׁם שֶׁהַתַּרְנְגוֹל גָּרְרוֹ לְמָקוֹם אַחֵר: **בּוֹרוֹ** הַמִּתְגַּלְגֵּל. דְּמַיְיתֵינַן לֵיהּ בְּפ"ק (ד' ו.) בְּהַצַּד הַשָּׁוֶה:

מתנ' כֵּיצד חֵשׁ מוֹעֵדֶת. וּמִשְׁנֵי לְאֲכוֹל אֶת הָרְאוּי לָהּ: **מְשַׁלֶּמֶת** ח"נ. דְּמִשּׁוּנָּה הִיא: **אֲבָל** בְּרה"ר פְּטוּר. דְּבִיעְנָן וּבְעֵר בִּשְׁדֵה אַחֵר וְאָכְסוּת וְכֵלִים נַמִּי פְּטוּר בִּגְמָרָא מְפָרֵשׁ לָהּ: **מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית.** לְאו דְּתַשְׁלוּמִין מֵעִלְיָא נִינְהוּ דִּדְמֵי מַשְׁכּוֹן בְּגֹמֶר: **מְצוֹרֶה** חֲרוּחוֹ מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה. כְּדִין קֶרֶן חַצִּי נֶזֶק וּמוּעָד נֶזֶק שָׁלֵם וּבְגֹמֶר מְפָרֵשׁ לָהּ: **גמ' תָּנוּ רַבָּנָן** חֵשׁ מוֹעֶדֶת לֶאֱכוֹל אֶת הָרְאוּי לָהּ כֵּיצַד בְּהֵמָה שֶׁנִּכְנְסָה לַחֲצַר הַנִּיזָּק וְאָכְלָה אוֹכְלִין הָרְאוּיִין לָהּ מְשַׁלֶּמֶת נֶזֶק שָׁלֵם וְכֵן חַיָּה שֶׁנִּכְנְסָה לַחֲצַר הַנִּיזָּק וְטָרְפָה בְּהֵמָה וְאָכְלָה בָּשָׂר מְשַׁלֶּמֶת נֶזֶק שָׁלֵם וּפָרָה שֶׁאָכְלָה שְׁעוֹרִין וַחֲמוֹר שֶׁאָכַל כַּרְשִׁינִין וְכֶלֶב שֶׁלִּיקֵּק אֶת הַשָּׁמֶן וַחֲזִיר שֶׁאָכַל חֲתִיכָה שֶׁל בָּשָׂר מְשַׁלְּמִין נֶזֶק שָׁלֵם אָמַר רַב פָּפָּא הַשְׁתָּא דְּאָמְרַת כָּל מִידֵי דְּלָאו אוֹרְחֵיהּ וְאָכְלָה לֵיהּ ע"י הַדְּחָק שְׁמֵיהּ אֲכִילָה הָאי שׁוֹנֶיהּ דְּאָכַל תַּמְרֵי וְחָמְרָא דְּאָכַל בֵּינֵיהֶם מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם הָהוּא חֲמָרָא דְּאָכַל נַהֲמָא וּפַלְּסָהּ לְסַלָּא חַיָּיבִי רַב יְהוּדָה לְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם אֲנַהֲמָא וְאַסַּלָּא חֲצִי נֶזֶק וְאַמְאִי הָוֵי לְהוּ דְּאוֹרְחֵיהּ לְמֵיכַל נַהֲמָא אוֹרְחֵיהּ נַמִּי לְפַלּוּסֵי סַלָּא דְּאָכַל וְהָדַר פָּלֵיט וּפַת אוֹרְחֵיהּ הוּא וּרְמִינְהוּ אֲכָלָה פַּת וּבָשָׂר וַחֲבֵירוֹ מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מַאי לָאו בִּבְהֵמָה לֹא בְּחַיָּה חַיָּה בָּשָׂר אוֹרְחֵיהּ הוּא דְּמִטְּיוּ וְאִיבָּעְיָא אֵימָא בִּבְהֵמָה וְאִיבָּעְיָא אֵימָא לְעוֹלָם בִּבְהֵמָה וּבְפַתּוֹרָא ההוא

הוא ברחא. עז: **בקופצת.** שקפצה ואכלה על צואתה שאין דרכה בכך ותולדה דקרן הוא וחייבת חצי נזק קאמר: **בגון דקיימא עמיר ברשות הניזק.** והבהמה ברשות הרבים ומגלגלת ואתי מרשות היחיד לרשות הרבים. **מאי.** בתר אכילה אזלינן ופטורה או בתר דשקלה ליה אזלינן וחייבת והוא הדין נמי אי בהמה ברשות הניזק וגילגלתו מרשות הרבים לרשות היחיד אי בתר אכילה אזלינן וחייבת ואי בתר דשקלה ליה אזלינן **שבחוץ פטורה.** קס"ד אמתחת מלאה שעורין ואכלה בפנים חייבת: **מאי לאו.** בגון שאכלתו כולו בפנים חייבת קאמר אכלתו בפנים בגון שגלגלה את כולו בפנים חייבת גילגלתו לחוץ פטורה אלמא בתר אכילה אזלינן: **אימא אכלה על מה שבחוץ פטורה.** על מה שהיה מונח בתחילה בפנים חייבת בחוץ פטורה ועל המונח בתחילה בפנים חייבת דבתר דשקלה ליה אזלינן בין היא בפנים בין היא בחוץ: **אימיא אימא.** לעולם כדקתני אכלתו בפנים חייבת על כולו אכלתו בחוץ פטורה על מה שהיה מונח בתחילה דגלגלת מלתא הוא דכי א"ר חייא קאמר בתחילה דאסקסקתא משוי של שחת שעליו ארוכין וראשו אחד בפנים וראשו אחד בחוץ דכיון דהאי ראשיה כי גריר ליה אזיל איניד בתריה כמאן דתמנה כולו בחד דוכתא דמי הלכך אזלינן בתר בהמה כי קמיבעיא לן בגון שיורין דכולה גרעין קאי בפנים או בחוץ וכי אכלה האי לא אזיל האי בתריה אי לא מגלגלה ליה: **פתילה.** על שם דארוך הוא קרי ליה פתילה: **אבולתו.** הא דקתני מתניתין ברה"ר פטורה אבולתו קאי ואפילו אכסות וכלים דשינוי הבה ותולדה דקרן: **בד המשנה.** כגון זה שהניח בכסותו וכלי ברה"ר: **וכא אחר ושינה בו.** בגון זו שאכלתו: **בעמה מהלכת ברבוצה פטורה.** ואף על גב דברה"ר חייבת הכא פטורה דכל המשנה בגון זו שרבצה ברה"ר וכא אחר כר: **מתפתי.** עומדין לפושט: **בהמה לאו אורחה.** לרבוץ: **דמי עמיר.** שאם אכלה שעורין כדי שבעתה אינו משלם לו אלא דמים שהיה צריך ליתן בקשין ובתבן להאכילה דאמר ליה אי אפשי להאכילה שעורין אלא קשין ותבן: **דמי שעורין בזול.** בפי שהיה צריך ליקח שעורין למאכלה אם היה רוצה להאכילה שעורין ולא יתן לו כשער שבשוק דלמא איהו לא מאכיל לה שעורין אלא בזול יתן דאמרינן בפרק מי שמת (ב"ב קמו:) וכל זוזא חשיב בארבע דנקי דהיינו שני שלישי הדמים: **אע"פ שאינו ריגיל.** להאכילה שעורין אלא עמיר משלם לו דמי שעורין בפי מה שאדם אחר רגיל ליתן לבהמתו קב או קבים: **לפיכך.** כיון דמשערינן בדבר הראוי לה: **אכלה חצים או כל דבר הרע לה.** דלא בהנית פטורה ברשות הרבים: **בתחומא.** היינו קרוב אצלנו שתוכל לבא. ל"א בתחומא בבית המדרש. ראשון שמעתי: **ה"ג אי ניקא בחצר זה קיימא לאגרא ובברא דלא עביד למיגר זה לא חסר.** דהכא לא קיימא לאגרא ופשיטא דפטור: **זה נתנה.** שהרי היה לו לשכור בית אחר: **וזה חסר.** דחצרו קיימא להשכיר והוה מוגר לאחריני: **דלא קיימא לאגרא ובברא דעביד למיגר.** דהוה ליה זה נתנה וזה לא חסר: **מאי חפרתיך.** הא בלאו הכי לא מוגרת:

מתניתין. מזה. פ"ה דמסמקא לה אי בתר אכילה אזלינן ואי בתר לקיחה וקשה דלקמן (דף כא:) גבי כלב שנטל חררה ולקך לגדיש פשיטא לן דאי אכילה בגדיש דעלמא דפטור ועוד דלשון מתגלגל לא משמע הכי ונראה לר"י כגון דקיימי פירות ברשות הניזק ומגלגלי ואתו לרשות הרבים דאי לאו שהבהמה מעכבתן בפיה ואכלתן שם היה סופן להתניח ברשות הרבים ומכאן ביה אי אי חשיבי כמונחים ברשות הרבים או לאו וקאמר ת"ש משוי מקצתו בפנים כו' מאי לאו במתגלגל דאורחיה דמילתא כך היא במקצתו בפנים ומקצתו מבחוץ ורקתני אכלה בפנים חייבת אע"פ שסופו להתגלגל בחוץ אם לא שאכלתן ואכלה בחוץ פטורה תנא אגב רישא דמילתא פשיטא היא אימא על מה שבפנים חייבת פירוש על מה שראוי להיות בפנים שאין סופו להתגלגל בחוץ חייבת ואיבעית אימא בתחילה דאסקסקתא שעליו ארוכים וסד"א ניזול בתר רוב עלה שבפנים או בחוץ:

ואוזדא ריש לקיש לטעמיה. תרוייהו צריכי הך דתכא צריכא דלא נימא כסות עבדי אינשי דמנחי גלימא ומתפתי וההיא דב' פרות אשמעינן דזקא בעשה רבוצה במהלכת חייבת הא הזקיה פטורה כדפייש לקמן פרק המניח (דף לב.): דאביי לה לסגויי בידך גיסא:

זה אין נהנה וזה אין חסר הוא. אפילו בחצר דקיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר הר"מ למימר דפטור כיון שלא נהנה אע"פ שנגם הפסד לחבירו דאפילו גירשו חבירו מביתו וגעל דלת בפניו אין זה אלא גרמא בעלמא: **זה נהנה וזה חסר הוא.** דכל זמן שרואין את זה עומד בביתו אין מבקשין ממנו להשכיר:

הא

הַהוּא בְּרָחָא דְּחָזָא לִיפְתָּא אַפּוּמָּא דְּדָנָא סָרִיךְ סַלִּיק אָכְלָה לְלִיפְתָּא וְחַבְרֵיהּ לְדָנָא חַיְיבֵי רָבָא אַלִּיפְתָּא וְאַדָּנָא גַּוַּץ שֶׁלָּם מַאי טַעְמָא בֵּינַיְיהוּ דְּאוֹרְחֵיהּ לְמֵיכַל לִיפְתָּא אוֹרְחֵיהּ נְמֵי לְסַרוּכֵי וּלְמִסְלַק אָמַר אִילְפָא בְּהֶמָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וּפָשְׁטָה צַוָּארָהּ וְאָכְלָה מֵעַל גַּבֵּי חֲבֶרְתָּהּ חַיֶּיבֶת מַאי טַעְמָא גַּבֵּי חֲבֶרְתָּהּ כַּהֲצַר הַנִּיזָק דָּמֵי לֵימָא מְסַיַּיע לֵיהּ הָיְתָה קוֹפֶתּוֹ מוּפְשֶׁלֶת לַאֲחוֹרָיו וּפָשְׁטָה צַוָּארָהּ וְאָכְלָה מִמֶּנּוּ חַיֶּיבֶת כְּדְאָמַר רָבָא בְּקוֹפֶצֶת הָכָא נָמֵי בְּקוֹפֶצֶת וְהֵיכָא אִיתְמַר דְּרָבָא אָתָא דְּאָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא בְּהֶמָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הָלְכָה וְאָכְלָה פְּטוּרָה עָמְדָה וְאָכְלָה חַיֶּיבֶת מַאי שְׁנָא הָלְכָה דְּאוֹרְחֵיהּ הוּא עָמְדָה נָמֵי אוֹרְחֵיהּ הוּא אֲמַר רָבָא בְּקוֹפֶצֶת בָּעֵי ר' זֵירָא מִתַּגְלְגֵּל מַהוּ הֵיכִי דָּמֵי בְּגוֹן דְּקַיְימָא עָמִיר בִּרְשׁוּת הַנִּיזָּק וְקָא מִתַּגְלְגֵּל וְאָתֵי מִרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְהִ"ר מַאי ת"ש דְּתָנֵי רַבִּי חִיָּיא מְשׁוֹי מִקְצָתוֹ בְּפָנִים וּמִקְצָתוֹ בַּחוּץ אָכְלָה בְּפָנִים חַיֶּיבֶת אָכְלָה בַּחוּץ פְּטוּרָה מַאי לָאו מִתַּגְלְגֵּל וְאָתֵי לֹא אֵימָא אָכְלָה עַל מָה שֶׁבְּפָנִים חַיֶּיבֶת שֶׁבְּחוּץ פְּטוּרָה אֵיבָעֵית אֵימָא כִּי קָאֲמַר רַבִּי חִיָּיא בְּפָתִילָה דְּאַסְפַּסְתָּא: אָכְלָה בְּסוּת וְכוּ': אַהֲנֵיָיא אָמַר רַב אַכּוּלְהוּ מַאי טַעְמָא כָּל הַמִּשְׁנֶה וּבָא אַחֵר וְשִׁנָּה

בּוֹ פָּטוּר וְשִׁמּוּאֵל אָמַר לֹא שָׁנוּ אֶלָּא פֵּירוֹת וִירָקוֹת אֲבָל בְּסוּת וְכֵלִים חַיֶּיבֶת וְכֵן אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ אַכּוּלְהוּ וְאַוְּדָא רֵישׁ לָקִישׁ לְטַעְמֵיהּ דְּאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ שְׁתֵּי פֵּרוֹת בְּרָשׁוּת הָרַבִּים אַחַת רְבוּצָה וְאַחַת מְהֻלֶּכֶת בָּעָטָה מְהֻלֶּכֶת בִּרְבוּצָה רְבוּצָה פְּטוּרָה חַיֶּיבֶת וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר לֹא שָׁנוּ אֶלָּא פֵּירוֹת וִירָקוֹת אֲבָל בְּסוּת וְכֵלִים חַיֶּיבֶת לֵימָא רַבִּי יוֹחָנָן לֵית לֵיהּ דְּרֵישׁ לָקִישׁ אִפְּכֵי בְּשִׁתֵּי פֵּרוֹת לֹא לְעוֹלָם אֵית לֵיהּ כְּסוּת עַבְדֵי אִינְשֵׁי דְּמַנְחֵי גְּלִימֵי וּמִתְפַּתֵּי אֲבָל בְּהֶמָּה לָאו אוֹרְחָהּ: וְאִם נֶהֱנֵית מִשְׁלֶמֶת [וְכוּ']: וְכַמָּה רַבָּה אָמַר דְּמֵי עָמִיר רָבָא אָמַר דְּמֵי שְׁעוֹרִים בְּזוֹל תָּנֵיא כַּוָּותֵיהּ דְּרַבָּה תָּנֵיא כַּוָּותֵיהּ דְּרַבָּא תָּנֵיא כַּוָּותֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אָמַר אֵין מְשַׁלֵּמִין אֶלָּא דְּמֵי עָמִיר בְּלֹבֶד תָּנֵיא כַּוָּותֵיהּ דְּרַבָּא אִם נֶהֱנֵית מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית בְּיֵצֶד אָכְלָה קַב אוֹ קַבַּיִם אֵין אוֹמְרִים תְּשַׁלֵּם דְּמֵיהֶן אֶלָּא אוֹמְדִין כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לְהַאֲכִיל לִבְהֶמְתּוֹ דָּבָר הָרָאוּי לָהּ אע"פ שֶׁאֵינוֹ רָגִיל לְפִיכָךְ אָכְלָה חִטִּין אוֹ דָּבָר הָרַע לָהּ פְּטוּרָה אֲ"ל רַב חִסְדָּא לְרַמִּי בַּר חָמָא לֹא הֲוֵית נָפֵק בְּאוֹרְתָּא בְּתַחוּמָא דְּאִיבָּעֵיָא לָן מִילֵּי מְעַלְּיָיתָא אָמַר מַאי מִילֵּי מְעַלְּיָיתָא א"ל לְהַדָּר בַּחֲצַר חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר אוֹ אֵין צָרִיךְ הֵיכִי דָּמֵי אִילְּיקָא בְּחֲצַר דִּלְא קַיְימָא לְאַגְרָא וּגְבָרָא דִּלְא עָבֵיד לְמֵיגַר זֶה לֹא נֶהֱנָה וְזֶה לֹא חָסַר אֶלָּא בְּחֲצַר דְּקַיְימָא לְאַגְרָא וּגְבָרָא דְּעָבֵיד לְמֵיגַר זֶה נֶהֱנָה וְזֶה חָסַר לֹא צְרִיכָא בְּחֲצַר דִּלְא קַיְימָא לְאַגְרָא וּגְבָרָא דְּעָבֵיד לְמֵיגַר מַאי טַעְמָא לֵיהּ חַסְרָתִיךְ אוֹ דִּילְמָא מְצֵי אָמַר

הא

הָא אִיתְּמַר. דְּאִי לְמ"ד בְּפ"ק דְּב"ב (דף יב:) כּוֹפִין אוֹתוֹ עַל מִדַּת סְדוֹם וְיַחֲבִינֶן לֵיהּ אֶחָד מִבָּרָא שֶׁאִנּוֹ הָכָא שֶׁהֲיָה יָכוֹל לְמוֹנְעוֹ מִתְּחִילָּה מִלְּדוֹר בְּבֵיתוֹ וְלְמ"ד הָתָם מַעֲלִינַן לֵיהּ בְּנִכְסֵי דְּבַר מוֹרִיז שֶׁמּוֹנֵעַ מִלְּדוֹר בְּבֵיתוֹ מִתְּחִילָּה אֲבָל הָכָא בְּבַר דָּר וְאִם תֹּאמַר הֲהוּא דְּהָתָם לוֹ חֲבֵירוֹ בְּבֵית הַבְּלִיעָה דְּרִיסַת אִלּוּ נְעָרוֹת (כתובות דף ל:) אַמַּאי חַיָּיב הָאוֹכֵל זֶה נֶהֱנָה וְזֶה לֹא חָסַר הוּא שֶׁאִם הָיָה מְחַזֵּר הָיְתָה נִמְאֶסֶת וְאֵין שָׁוֶה כְּלוּם וְ"ל דְּלָא דָּמֵי הוֹאִיל וְנֶהֱנָה מֻחְמֶת הַחִסָּרוֹן שֶׁהָיָה מִתְּחִילָּה מִידֵּי דַּהֲוֵי אַהָא דְּתָנֵן מִתּוֹךְ הָרַחְבָה מִשָּׁלֹם מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית דְּאֶלְעִיסָה לֹא מְחַיֵּיב דַּהֲוֵי שֶׁן בְּרֹה"ר אֲבָל אֲהָבָת מָעַיו מְחַיֵּיב אע"פ שֶׁאִם מְחַזְּרוּ אֵין שָׁוֶה כְּלוּם:

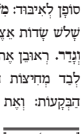
אַפְקוּרֵי מִפְקַר לְהוּ. לֹא לְמַגְרֵי דְּא"ב אֲפִילּוּ מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית לֹא מִשְּׁלֹם אֶלָּא מִתְּחִילָּה מֵהֶם שֶׁסִּבּוּר שֶׁיִּתְקַלְקְלוּ מֻחְמֶת שֶׁרַבִּים דּוֹרְסִים עֲלֵיהֶם עַד שֶׁלֹּא יְבוֹאוּ לִדְמֵי מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית:

אַהָ"נ גַּרְמָת לִי הֶקֵּיפָא יְתִירָא. מִתּוֹךְ פִּירוּשׁ הִקּוֹנְטְרֹס מִשְׁמַע דְּמִיירֵי בְּגֵרֶד שֶׁבְּיַן שֶׁדָּהוּ לִשְׂדֵה נִיקָּף וְקָשֶׁה דְּהֵיכִי חָשִׁיב לֵיהּ זֶה נֶהֱנָה וְזֶה אֵין חָסֵר הוֹאִיל שֶׁכָּל אוֹתוֹ הַגֵּרֶד לֹא נַעֲשָׂה אֶלָּא לְהַפְסִיק בֵּין שְׂדוֹתָיו לִשְׂדֵה נִיקָּף וְעוֹד דַּהֲוֵה לֵיהּ לְמֵימַר אַתְּ גָּרַמְתְּ לִי כָּל זֶה הַהֶיזֵּק דְּהֶקֵּיפָא יְתִירָתְא מִשְׁמַע שֶׁגָּרַם לֵיהּ לְהַרְבּוֹת בְּגֵרֶד שֶׁבֵּין שְׂדֵהוּ לְשָׂדֶה סָבִיב לוֹ' רוּחוֹת הַקּוֹף וְהֶקֵּיפָא יְתִירָא מִשּׁוּם שֶׁמֻּחְזָק שָׂדֶה הָאֶמְצָעִי הַהֶיזֵּק גָּדוֹל יוֹתֵר מִדְּאִי: **אֶלָּא** לְלִישְׁנָא דְּמַפְרֵשׁ הָתָם דְּקַאי אֲנִיקּוּף דְּזִיק הָכָא:

מַעֲמָא דְּנִיקּוּף הָא מִקִּיף פְּטוּר. וְאֲפִילּוּ רַבָּנָן לָא פְּלִיגִי אֶלָּא מִשּׁוּם דְּא"ת גָּרַמְתְּ אֶת הֶקֵּיפָא יְתִירָא וְא"ת וְאִי זֶה נֶהֱנָה וְזֶה לֹא חָסֵר פְּטוּר אֲפִילּוּ עֵמֶד נִיקּוּף נַמִּי ר"ל שֶׁאִנּוֹ עֵמֶד נִיקּוּף דְּגַלֵּי אַדַּעְתַּיהּ דְּנִיקְּתָא לֵיהּ בְּהוֹצָאָה וְלֹא דָּמֵי לְדָר בְּחָצֵר חֲבֵירוֹ דְּלֹא גַּלֵּי אַדַּעְתַּיהּ אֶלָּא בְּחִנָּם: **ת"ש** ר"י אומר. וַאֲפִילּוּ רַבָּנָן לֹא פְּלִיגִי אֶלָּא מִשּׁוּם דְּבֵיהָא לְעֵלִּיָּיה מִשְׁתַּעְבֵּד: **נָתְנָה** לַחֲבֵירוֹ כו'. בפ"ק דְּחֲגִיגָה (דף י:) פָּרִיךְ מִכְּדֵי מְגוּלֵּי גְּוִלֵּיהּ מַה לִּי הוּא מַה לִּי חֲבֵירוֹ וּמְשַׁנֵּי בְּאַבְנֵי בִּנְיָן הַמְסוּרוֹת לִגְזֵבֶר שֶׁסִּקְּרוֹן וְא"ת מ"ט לְמֵעוֹלֵי דְּהַוֵי מְתַבְּרִין לְקַנּוֹת וַאֲפִילּוּ לְמ"ד (ב"מ דף מא.) שְׁלִיחוּת יַד צְרִיכָה חִסָּרוֹן ה"מ בְּשֵׁאִין מִתְבַּרִין לְקַנּוֹת הָכָל וי"ל דְּאֵין אָדָם מוֹעֵל אֶלָּא בְּמִתְבַּרִין לְהוֹצִיאוֹ מֵרְשׁוּת מִי שֶׁהוּא הָכָא הוּא סְבוּר שֶׁלּוֹ הוּא: **וְהוּא** שֶׁהִנִּיחָהּ ע"פ אֲרוּכָה. פ"ה דְּלָא קָבְעָה בִּבְנְיָן דְּלָא דָּמֵי עוֹד שִׁיּוּרֵי תּוֹתֶרֶת וְתִימְה כִּי קָבְעָה נַמִּי לָא קָנֵי דְּשִׁינּוּי הוּא דְּאָמַר בְּהָגוֹזֵל קַמָּא (לקמן צז:) הָאֵי דָּבוּל נִטְּעָה מֵחֲבֵרְיֵיהּ עַבְדֵי לֵיהּ נִסְכָּא: **אַשְׁנּוּחֵי** לֹא אִשְׁנּוּחַ בֵּיהּ. וְשִׁמּוּאֵל עַצְמוֹ חָדֵר בֵּיהּ כִּדְאָמְרִינַן בְּפֶרֶק הַשּׁוֹאֵל (ב"מ דף עט:):

כהדיוט

מְחַשְׁתִּיק מוֹדֶה לֵיהּ וְלֹא הִיא אַשְׁנּוּחֵי לֹא אַשְׁנַּח בֵּיהּ כִּדְרָבָה דְּאָמַר רָבָה הֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא מִדַּעַת בְּהֶקְדֵּשׁ לֵיכָּא לְמֵימַר שֶׁלֹּא מִדַּעַת דְּעֵדִים שֶׁכְּיוָן אֵיכָּא הִלְכָךְ בְּכִהְדְיוֹט מִדַּעַת דְּמֵי:

הָא אִיתְּמַר. דְּאִי לְאו חָצֵר דִּידִי הַוַּת אוֹגֵר אֲחֲרִינָא: **לְבֵי** תְּשַׁמֵּשׁ לִי. בְּשֶׁתְּשַׁמְּשֵׁנִי שִׁימּוּשׁ אֶחָד אוֹמֵר לָךְ: **בָּרֵךְ** לֵיהּ סוֹדְרֵיהּ. לְקִיּוּל לוֹ סוֹדָרוֹ שֶׁלּוֹ: **מְשַׁלַּמְתְּ** מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. הַהִיא בְּעֵינָא דְּלָא דָּמֵי לְמַתְּנִיתִין: **קִיבְלָהּ**. רַב חִסְדָּא מְנַיֵּיהּ וְלֹא אוֹתָבֵיהּ מִידֵּי: **מַפְקֵר** לְהוּ. וְלֹא חִישַׁר מִידֵּי דְּהָא לְמַתְנִיתִין: **קִיבְלָהּ**. רַב חִסְדָּא מְנַיֵּיהּ וְלֹא אוֹתָבֵיהּ מִידֵּי: **סוֹפֵן** לְאֵיגּוּד: **מְשַׁלֵּשׁ** רֵיחוֹתָיו. שֶׁהָיָה לוֹ לְרָאוּבֵן שֵׁשׁ שָׁדוֹת אֵצֶל שָׂדֶה שֶׁמְּעוֹן מְשַׁלֵּשׁ רֵחוֹתָיו: **וְגָרַד**. רָאוּבֵן אֶת הָרִאשׁוֹנָה סָמוּךְ לְשָׂדֶה שֶׁמְּעוֹן לָבַד מֵחִיצּוֹת הֵיצוּנוֹת שֶׁהָיוּ לוֹ בֵּינוֹ לְשׁאֵר הַבַּקָּעוֹת: **וְאֶת** הַשְּׁנִיָּה וְהַשְּׁלִישִׁית כֵּן: **אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ**. אֵין מְחַיְּבִין אֶת שִׁמְעוֹן בְּלוּם דְּמֵאי אַהֲנֵי לֵיהּ הֲרֵי שָׂדֶה מְגֻדֶּרֶת מִצַּד רְבִיעִית: **הָא** רְבִיעִית. הָא הָיָה לוֹ לְרָאוּבֵן ד' שָׂדוֹת מֵאַרְבַּע רוּחוֹת שֶׁל שִׁמְעוֹן וְגָדַר מְחַיְּבִין אֶת שִׁמְעוֹן לָתֵת אֶת חֶלְקוֹ בְּמִחְיצוֹת הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁבֵּינוֹ לְרָאוּבֵן: **זֶה נֶהֱנָה**. שִׁמְעוֹן: **וְזֶה לֹא חָסֵר**. רָאוּבֵן שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לוֹ לְגָדֵר שָׂדֶה: **הֶקֵּיפָא יְתִירָא**. דְּאִי לְאו שָׂדֶה שֶׁל שִׁמְעוֹן בֵּין שְׂדוֹתָיו הַוֵי סְגִי לֵיהּ בְּמִחִיצוֹת הֵיצוֹנוֹת וְהַוּ כָּל שְׂדוֹתָיו גְּדוּרִים וְהִלְכָךְ חָסֵר הוּא בִּשְׁבִילוֹ: **אם עמד** נִיקּוּף וְגָרַד **את הרביעית**. גַּלֵּי אַדַּעְתַּיהּ דְּנִיקְּתָא לֵיהּ בְּהֶקֵּיפוֹ שֶׁל רָאוּבֵן וּמְגַלְגְּלִים עֲלֵיהּ אַף הַבֹּל לְתֵת אֶת חֶלְקוֹ בְּגֵ' מְחִיצוֹת פְּנִימִיּוֹת שֶׁל רָאוּבֵן: **הָא** מִקִּיף. הָא אִם הָגֵה מִקִּיף עוֹד שָׂדֶה רְבִיעִית אֵצֶל שִׁמְעוֹן וְגָדְרָה פְּטוּר שִׁמְעוֹן: **לְיִדֵּי** מָנֵי לִי **בְּנִטֵּירָא בַּר זוּזָא**. לֹא הָיָה יְכוֹלֶת בְּיָדִי לִגְדּוֹר גֶּדֶר שֶׁל אֲבָנִים וְסִיד לִי בְּגֶדֶר קוֹצִים בַּר זוּזָא לְהַבְדִּיל בֵּינִי וּבֵינָהּ: **חֲבֵית וְהֶעֱלְיָה**. בֵּית שֶׁל זֶה וְהֶעֱלְיָה שֶׁעַל גַּבֵּה הַזָּיָא שֶׁל אַחֵר: **יְצִיאוֹתֶיהָ**. מַה שֶּׁהוֹצִיא עַל הַבַּיִת אֶלְמָא מְדַיְּרִהּ לֵיהּ כָּל יְצִיאוֹתֶיהָ וְאֵינוֹ מְנַכֶּה לוֹ שָׂכָר מַה שֶּׁעָמַד בְּבֵית אֶלְמָא זֶה נֶהֱנָה שֶׁהָיָה לוֹ לִשְׂכּוֹר אַחֶרֶת וְזֶה לֹא חָסֵר דִּבְלֹאו הָכֵי לֹא בָּעֵי אִידּוֹ לְמִבְנְיֵיהּ פְּטוּר הַבְּנָיָה: **חֲבֵית הָעֶלְיוֹנָה מִשְׁתַּעְבֵּד**. שֶׁעַל הַבַּיִת לְסַבֵּל הָעֶלְיוֹנָה הִלְכָךְ הַדִּין עִם זֶה לְדוֹר בּוֹ: **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כו'**. אַתְּיָא כְּמָאן דְּפָלִיג דִּבְעַל הָעֶלְיָיה צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת שָׂכָר לְבַעַל הַבַּיִת: **שֶׁחֲרִיר יְתָא דְּאַשְׁיָיא**. שֶׁמַּשְׁחִיר לוֹ הַכְּתָלִים הִלְכָךְ חָסֵר הוּא אֲבָל בֵּית יָשָׁן לֹא: **שַׁלְחוּהָ בֵּי רַבִּי אַסִּי**. לְהָא בְּעֵינָא דְּלֵיעֵיל זֶה נֶהֱנָה וְזֶה לֹא חָסֵר מַהוּ: **מַה חִסַּרְתִּי**. זֶה עָמַד בְּבֵית דִּלֹא קָיְימָא לְאַגְרָא: **נִתְיַישֵׁב בְּדַבְּרֵי**. נֵעְיָין בָּהּ: **לֹאו בְּפֵירוּשׁ אִיתְּמַר**. לֹאו בְּהַדְיָא שְׁמַעְתָּא רַבִּי אַבָּהוּ מִינַּיהּ דְּר' יוֹחָנָן: **נִטֵּל אֶבֶן אוֹ קוֹרָה**. מִפְּרָט בְּמִסֶּכֶת מְעִילָה דִּבְגוֹבֵר עִסְקִינַן: **לֹא מָעֲלָ**. דְּמִשְׁעֶבֶּדֶת נַמִּי בְּרִשׁוּתֵיהּ הָוֵי כִּי הַשְׁתָּא וְלֹא שִׁינּוּי הוּא: **נָתְנָה לַחֲבֵירוֹ**. קַנְיֵיהּ דְּגוֹבֵר וְלֹא שִׁינּוּי הוּא דְּלָא שִׁינּוּי הוּא דְּלֹא נָתְנָה בִּבְנְיָן דְּלָא הֲוֵי שִׁינּוּי הִלְכָךְ לֹא מָעֲלָ עַד שֶׁיְּדוּר תּוֹתֶרֶת: **וְאת אומרת**. מִדְּקָתָנֵי דִּכְי דָּר תּוֹתֶרֶת חַיָּיב וְאע"ג דְּשִׁלְּחָהּ מִדַּעַת הֶקְדֵּשׁ עֲבַד:

אין צריך להעלות לו שכר. ועוד אמר אבא מרי דהשוכר בית מראובן כו' ונמצאת בית של שמעון והוא שכרה מראובן מעלה שכר לשמעון: תרתי. בתמניה בלומר תרתי מילי קאמר דשכרן אהדדי דהאי דשכר בית שמעון מראובן הוה ליה דר בחצר שמעון שלא מדעת שמעון וקאמר צריך להעלות לו שכר ורישא קאמר אין צריך: הא דקיימא לאגרא. כלומר שכר לשמעון דהוה ליה זה נהנה וזה חסר: הדר בחצר חבירו. דלא קיימא לאגרא שלא מדעת אין צריך להעלות שכר: שנאמר ושאתה יובל עשר. שד ששמו שאיה מכתת שער בית שאין בני אדם דרין בו והלכך זה שעמד בו מאין אדם יוכח שער מזיקין מכתתין אותו: ביקא ביקא. בית שהוא מיושב בדירת בני אדם יתיב ישובו קיים לפי שהדרין בתוכו רואין מה שהוא צריך ומתקנין אותו: דקשתשש בו. בעל הבית בציבי ותיבנא שהיו עציו ותבנו בתוכו זוה הלך ודר בו משום שאיה ליבא הואיל ומשתמשין בו משום ביתא מיתבא איבא דאין זה ישוב וזה שדר בו יפה עשה והנהנה: אקילקלתא. אשפה דמתרגמינן אקילקלתא. מאשפות ירים אבניון (תהלים קיג:ז) קרמנא. שם אומה ל"א קדמונאי קדמונים היו ישובין בו ומעלים שכר ליתומים והוה ליה קיימא לאגרא: אמר רב ובמחזיר. ראשה מרחבה לצידיה של רחבה ואבלה פירות תקחני מתניתין דמשלמת מה שהזיקה אע"ג דכולה קיימא בדקיימא: פטורה. הואיל וגוף הבהמה קאי בדקיימא דאורמה הוא להחזיר ראשה ושן ברה"ר היא: וקמה בציבי רחבה. שאין דרך שוורים ללכת שם הלכך לאו בר"ה דמי: באפי נפשה. לאו אמתניתין: מחזרת. שהחזירה ראשה ואכלה בציבי רחבה: פשיטא במחזרת. דהא פתח חצות בתוך הרחבה ליכא ולא משכחת לה אלא במחזרת ותקנתי מה שנתנית בו: דקיימא. בקרן זוית כגון מבוי קטן הבלה במבוי גדול וקיימא חצות בראש מבוי קטן ומשוך קצת כלפי פנים וכשנבקעה בהמה מבוי גדול לקטן פגעה בפירות מיד דרך הלוכה דליכא מחזרת היא: ס"ע לא פליגי חייבי. דלא היה לה להחזיר ראשה לציבי רחבה: במקצה מקום. שכנס לתוך שלו ובנה והניח מקרקעו לרה"ר וישפה שם פירות ונכנסה שם בהמה דרך הלוכה ואכלתן: קיימא. רב ושמואל בחופר בור ברשותו והפקיר רשותו ולא הפקיר בורו קמפלגי ובפלוגתא דרבי ישמעאל ור"ע דפליגי בה לקמן בפרק שור שנגח את הפרה (דף מט:) דרב סבר חייב ומשום הכי פטורה הך בהמה דזה ששמה שם פירותיו הוה ליה כמו בור שאם החזיקה בהן בהמה חייב שהרי הפקיר רשותו הלכך לא היה לו לעשות כן וקי"ל בהמניח את הכד (לקמן דף ל.) כל המקלקלין ברשות הרבים חייבין לשלם וכל המזיק בלתי רשות זכה: ושמואל כבר פטור. בהמה שאכלתן חייבת שהרי ברשות עשה וברשות הרבים נמי לא הוי שאין זה דרך הילוכה: בעלמא

כְּהֶדְיוֹט

מדעת דמי. פ"ה דדעת שבינה איבא ונקשה דשלא מדעתו לאו דזוקא אלא אורחיה דמילתא נקט וה"ה מדעתו אלא נראה בהדיוט מדעת דמי כלומר דדעת שכינה איבא שלא יהנה אדם בלא מעילה: ויהבי. לזה ליתמי דבר מועט. ומחמת כן חייב לשלם מה שנהנה אע"פ שלא חישר כל כך וכן מוכח בהלה שמעתתין דבאמרינן לעיל משום שתרוויהו דאשייתיה:

וּבְמַחְזֵרֶת.

פי' בקונטרס דדוקא במחזרת אבל אבלה בלא חיזוק כגון שציידי הרחבה בולטין ואבלה מאותה בליטה משלמת מה שנהנית בפי' אחד של רש"י פירש דמחזרת חייבת משום קרן דמשונה הוא ונקשה לפירושו דלעיל אמרינן בין דאורחיה למיכל לשפה אורחיה נמי לסרוכי ולמיסק הכא נמי אורחיה לחזור ואפילו לעילות בצידי רחבה ועוד דמשלמת מה שהזיקה משמע ג"ש ועוד דמשמע בסמוך דחזיבא דמקצה מקום לרה"ר בחזיב מחזרת ונראה לר"י דצידי רחבה חשיבי חצר הניזק שכל אחד יש לו רשות לתניח פירותיו בקנד פתח ביתו בצידי רחבה ולרב אפילו במקום שיכול לאבול בחיזוק חשיב חצר הניזק והייבת נזק שלם משעם שן ולשמואל מקום שיכול לאבול בחזרה חשיב לה כרשות הרבים:

מַפְתֶּה

החצות. הן תריסי החצונות שמניחין לפני החצונות כשפותחין אותן ונותנין שם פירות: מה שנתנית. לא רצה להעמיד בגון שפתח החצות בולט לתוך הרחבה ויכולה לאבול בלא חיזוק דמודה רבי דפטור לפי שאין דרך החצות להיות בולט כך:

דְּקַיְימָא

בקרן זוית. כגון מבוי עקום וכשמגיעה לעקמומיתה קודם שתפגה בלא חיזוק ובתוך אובלת מפתה החצות בגגדה בלא חיזוק ובתוך החצות משלמת מה שהזיקה אע"פ שאובלתן בלא חיזוק דחצר הניזק ממש הוי ובירושלמי משני הך פירכא דמפתה החצות אליבא דרב בגון שהיתה חמור טעון גדיים ובשעת עמידתו פשטו צוארייהן ואכלו לפ"ה אתי שפיר דלגבי חמור שאוכל בחיזוק חשיב קרן ולגבי גדיים דאכלי כי אורחייהו חשיב שן ולפי ר"י ל"ל דכל מה שהגדיים יכולין להגיע ולאבול חשיב רה"ר אפילו לחמור שאין יכול לאבול בלי חיזוק כי זה דוחק לומר דגבי חמור חשיב חצר הניזק ולגבי גדיים חשיב שעל גביו חשיב רשות הרבים: כי פליגי במקצה מקום כו'. שכנס לתוך שלו והניח מקרקעו לבני רה"ר ולא שהפקיר רשותו דא"כ הוי רה"ר גמור אלא הניח לשטוח שם פירותיו אבל ב"ז שאין פירות שם יש רשות לבני רה"ר להלך שם ומסקינן פלוגתא דרב דאמר דחשיב שן ברה"ר אפילו אין יכולין לאבול בלא חיזוק דילא דמי למחזרת בצידי רחבה דהיכי דצידי רחבה חם גבוהים ברחבים ומונחים מעט החשובים חצר הניזק אבל מקצה מקום שוה הוא לרשות הרבים ושמואל אמר חייבת משום שהפירות מונחין ברשותו והני חצר הניזק אף על פי שיש רשות לבהמות לדרוס אצלה: דרב. סבר בור ברשותו חייב. ולכך פטור דחשיב כמו בורה בור שאם החזיקה בהמה באותם פירות חייב הלכך כל הקודם זכה כדין תקלה ברשות הרבים כדפירש בקונטרס ובהמה שאכלתה פטורה ורב לטעמיה דאמר בפרק המניח (לקמן דף ל:) זכה בין בגוף בין בשכלתן ואין לתמוה איך מפטר מפירות פנימיים

בְּחֶדְיוֹט מַדַּעַת דְּמֵי שָׁלַח לֵיהּ רַבִּי אַבָּא בַּר זַבְדָּא לְמָרֵי בַּר מָר בָּעֵי מִינֵּיהּ מָרֵי הוֹנָא הַדָּר בְּחֲצַר חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר אוֹ לֹא אַדְּהָכִי נָח נְפְשֵׁיהּ דְּרַב הוֹנָא א"ל רַבָּה בַּר רַב הוֹנָא לְכִי אָמַר אַבָּא מָרֵי מִשְׁמֵיהּ דְּרַב אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר בֵּית מֵרְאוּבֵן מַעֲלֶה שָׂכָר לִשְׁמְעוֹן שְׁמְעוֹן מַאי עֲבִידְתֵּיהּ הָכִי קָאָמַר נִמְצָא הַבַּיִת שֶׁל שִׁמְעוֹן מַעֲלֶה לוֹ שָׂכָר תַּרְתֵּי הָא דְּקַיְימָא לְאַגְרָא הָא דְּלָא קַיְימָא לְאַגְרָא אִתְּמַר נַמִּי א"ר חִיָּא בַּר אַבִּין אָמַר רַב וְאָמְרֵי לַהּ אָמַר ר' חִיָּא בַּר אַבִּין אָמַר רַב הוֹנָא הַדָּר בְּחֲצַר חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר בַּיִת מִבְּנֵי הָעִיר מַעֲלֶה שָׂכָר לַבְּעָלִים בְּעָלִים מַאי עֲבִידְתַּיְיהוּ הָכֵי קָאָמַר נִמְצְאוּ לוֹ בְּעָלִים מַעֲלִין לָהֶן שָׂכָר תַּרְתֵּי הָא דְּקַיְימָא לְאַגְרָא הָא דְּלָא קַיְימָא לְאַגְרָא אָמַר רַב סְחוֹרָה אָמַר רַב הוֹנָא אָמַר רַב הַדָּר בְּחֲצַר חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ אֵין צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת לוֹ שָׂכָר מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר וּשְׁאִיָּה יִפַּח שָׂעָר אָמַר מַר בַּר רַב אַשֵׁי לְדִידְהוּ חֲזִי לֵיהּ דְּמִנַּהּ כִּי תּוֹרָא רַב יוֹסֵף אָמַר בֵּיתָא מֵיתְבָא יָתִיב מַאי בֵּינַיְיהוּ אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דָּקָא מִשְׁתַּמֵּשׁ בֵּיהּ בְּצִבְיֵי וְתִיבְנָא הָהוּא גַּבְרָא דְּבָנָה אַפַּדָּנָא אַקִּילְקְלְתָּא דַּיְתִמֵי אַיְיתִי רַב נַחְמָן לְאַפַּדְנֵיהּ רַב אַשֵׁי לְאַקִּילְקְלְתָּא דַּיְתִמֵי לָא

תוספות

רש"י

בְּעַלְמָא בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ פָּטוּר. דלא חזיקה תורה אלא על בור ברה"ר וכדקיל"ח רבי ישמעאל טעמיה התם: בְּעַלְמָא בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ חַיָּיב. הואיל והפקירו וחבא מ"ט בהמה שאבלתן חייבת: דְּבִשְׁלָמָא בּוֹר אֵיבָא לְמֵימַר לָאו אַדַּעְתַּיְיהּ. דשור לעזרי נפשיה מבור וכיון דברשות נבנס הוה הפקיר רשותו חייב בעל הבור אבל פירות בו: הָא קָא חָזֵי לְהוּ. ואפילו הלחלוחית

בְּעַלְמָא בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ פָּטוּר וְשָׁאנֵי הָכָא דְּאָמַר לָאו כָּל הַמְיַנֵּךְ דְּמָקָרֵבְת לְהוּ לְפֵירוֹתָךְ לְרֶה"ר וּמְחַיְּבַתְּ לְהוּ לְתוֹרָאֵי וּשְׁמוּאֵל אָמַר בְּעַלְמָא בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ חַיָּיב דְּבִשְׁלָמָא בּוֹר אֵיבָא לְמֵימַר לָאו אַדַּעְתַּיְיהּ אֶלָּא פֵּירוֹת מִי אֵיבָא לְמֵימַר לָאו אַדַּעְתַּיְיהּ הָא חָזֵי לְהוּ לֵימָא מְחַזֶּרֶת תַּנָּאֵי הִיא דְּתַנְיָא אֲבָלָה מִתּוֹךְ הָרַחְבָה מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהַזִּיקָה רַבִּי אוֹמֵר מְחַזֶּרֶת אֵינָהּ מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהַזִּיקָה דִּבְרֵי ר"מ וְרַבִּי יְהוּדָה רַבִּי יוֹסֵי וְר"א אוֹמְרִים אֵין דַּרְכָּהּ לֶאֱכוֹל אֶלָּא לְהַלֵּךְ ר' יוֹסֵי הֵיינוּ הָנָּא קָמָּא אֶלָּא מְחַזֶּרֶת אֵינָהּ בֵּיניֵיהוּ ת"ק מָה שֶּׁבַּר מִמְּחַזֶּרֶת נְמֵי מְחַזֶּיב לֵיהּ רַבִּי יוֹסֵי: וְלֹא בִּרְשׁוּת הַפָּוִיק. שאם הכניס פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ואבלתן בהמתו של בעל הבית פטור: לֵימָא לֵיהּ מַאי בְּעֵית בִּרְשׁוּתֵיהּ. וקרא לָמָּה לִי: דְּאִילְּפָא וְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא. דאמר אילפא לְעֵיל בהמה שפשטה צוארה ואבלה מעל גבי חבירתה חייבת דר' אושעיא דאמר בהמה הקופצת ואבלה מתוך הקופה חייבת: אֵינָא בֵּיניֵיהוּ. ר"מ שבר מתוך הרחבה לעולם פטור אלא לפי מה שנהנית ואפילו בדאילפא ור' אושעיא ואתא רבי יוסי למימר אין דרכה לפשוט צוארה על חבירתה ואין דרכה לקפוץ מדרך ולאבול אלא להלך ואית ליה דאילפא ודרבי אושעיא: מתני' מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוּעָדִין. לקפוץ וברשות הניזק קאמר דתורלדה דרגל היא: עַל הַחֲרֵרָה מְשַׁלֶּם נֶזֶק שָׁלֵם. דְּהוֹי שן ברשות הניזק: גמ' וְעַל הָעֵדִישׁ חֲצִי נֶזֶק. מפרש בגמ': תְּחִלָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה. דאיבעי לאסוקי אדעתיה דלמא קפצי דהא אורחייהו לקפוץ: וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס. דהא נפלו ונפילה לא הוה ליה לאסוקי אדעתיה: הֵנִיחָא לְמ"ד כו'. אמוקריי פליגי בה בפרק (והמפקיד) (ב"מ ד' מב.): דְּמָקְרֵבְת כֵּלִים לְגַבֵּי כּוֹתֶל. טובא דליכא תחלתו בפשיעה דאי הוו קפצי לברא מאנאי הוו קפצי וכי נפול לחדי כותל ואיתביר מָנָא אנוס הוא: שֶׁאֲפִילּוּ נָפְלוּ חֲיָיבִין. ואפילו למ"ד תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור: מְשַׁבַּחַת לָהּ בְּכוֹתֶל רָעוּעַ. שמעקה הגג רעוע דאפילו לגבי נפילה הֲוֵי בְּפִשִׁיעָה: דְּאִיכָּא לֵיהּ לְאַהֲנוֹסֵי. בתמיה: לֹא נָפַל אֵירְחֵי אֵינָהוּ כו'. כלומר בֵּין סוסו סוס לא נפל אֵירְחֵי אין סופו בפשיעה: בְּבוֹתֶל צָר. שמעקה הגג צר וקרוב וכי הניחם בראש הגג הָוֵה לֵיהּ לְאַסּוֹקֵי אדעתיה דקפצי אמעקה בדרכן ומן המעקה שהוא צר נפלי לישקע אַחֲרִינָא צר משופע: מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה פְּטוּרִין. מנזק שלם

בְּדַן פטור ואע"ג דכל תלקה בור הוא הנ"מ ברה"ר דאין לו רשות לתת שם תלקה: ר' יוסי חַיְּיבִין ת"ק: דקס"ד דלאו אתוך הרחבה קאי רבי יוסי דלבעי לחויבוה דהא כתיב ובער בשדה אחר ולא ברה"ר אלא אצידי רחבה קאי דאין דרכה לאבול אלא להלך וזו שאבלה חייבת הלכך היינו ת"ק: מְחַזֶּרֶת אֵינָהּ בֵּיניֵיהוּ. דשמעינן לר"מ דאמר בצידי הרחבה משלמת מה שהזיקה וכגון דאולה וקמה בצידי רחבה אבל מחזרת נמי מחייב ליה רבי יוסי: וְלֹא בִּרְשׁוּת הַפָּוִיק. שאם הכניס פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ואבלתן בהמתו של בעל הבית פטור: לֵימָא לֵיהּ מַאי בְּעֵית בִּרְשׁוּתֵיהּ. וקרא לָמָּה לִי: דְּאִילְּפָא וְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא. דאמר אילפא לְעֵיל בהמה שפשטה צוארה ואבלה מעל גבי חבירתה חייבת דר' אושעיא דאמר בהמה הקופצת ואבלה מתוך הקופה חייבת: אֵינָא בֵּיניֵיהוּ. ר"מ שבר מתוך הרחבה לעולם פטור אלא לפי מה שנהנית ואפילו בדאילפא ור' אושעיא ואתא רבי יוסי למימר אין דרכה לפשוט צוארה על חבירתה ואין דרכה לקפוץ מדרך ולאבול אלא להלך ואית ליה דאילפא ודרבי אושעיא: מתני' מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוּעָדִין. לקפוץ וברשות הניזק קאמר דתורלדה דרגל היא: עַל הַחֲרֵרָה מְשַׁלֶּם נֶזֶק שָׁלֵם. דְּהוֹי שן ברשות הניזק: גמ' וְעַל הָעֵדִישׁ חֲצִי נֶזֶק. מפרש בגמ': תְּחִלָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה. דאיבעי לאסוקי אדעתיה דלמא קפצי דהא אורחייהו לקפוץ: וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס. דהא נפלו ונפילה לא הוה ליה לאסוקי אדעתיה: הֵנִיחָא לְמ"ד כו'. אמוקריי פליגי בה בפרק (והמפקיד) (ב"מ ד' מב.): דְּמָקְרֵבְת כֵּלִים לְגַבֵּי כּוֹתֶל. טובא דליכא תחלתו בפשיעה דאי הוו קפצי לברא מאנאי הוו קפצי וכי נפול לחדי כותל ואיתביר מָנָא אנוס הוא: שֶׁאֲפִילּוּ נָפְלוּ חֲיָיבִין. ואפילו למ"ד תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור: מְשַׁבַּחַת לָהּ בְּכוֹתֶל רָעוּעַ. שמעקה הגג רעוע דאפילו לגבי נפילה הֲוֵי בְּפִשִׁיעָה: דְּאִיכָּא לֵיהּ לְאַהֲנוֹסֵי. בתמיה: לֹא נָפַל אֵירְחֵי אֵינָהוּ כו'. כלומר בֵּין סוסו סוס לא נפל אֵירְחֵי אין סופו בפשיעה: בְּבוֹתֶל צָר. שמעקה הגג צר וקרוב וכי הניחם בראש הגג הָוֵה לֵיהּ לְאַסּוֹקֵי אדעתיה דקפצי אמעקה בדרכן ומן המעקה שהוא צר נפלי לישקע אַחֲרִינָא צר משופע: מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה פְּטוּרִין. מנזק שלם

וְחַיָּיב בְּחצי נזק המשונין הן: אֵרְח וְתַרְנְגוֹל כו'. אֵרְח אי נמי לאו משנה בעלמא למעלה מלמטה

בְּעַלְמָא בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ פָּטוּר וְשָׁאנֵי הָכָא דְּאָמַר לָאו כָּל הַמְיַנֵּךְ דְּמָקָרֵבְת לְהוּ לְפֵירוֹתָךְ לְרֶה"ר וּמְחַיְּבַתְּ לְהוּ לְתוֹרָאֵי וּשְׁמוּאֵל אָמַר בְּעַלְמָא בּוֹר בִּרְשׁוּתוֹ חַיָּיב דְּבִשְׁלָמָא בּוֹר אֵיבָא לְמֵימַר לָאו אַדַּעְתַּיְיהּ אֶלָּא פֵּירוֹת מִי אֵיבָא לְמֵימַר לָאו אַדַּעְתַּיְיהּ הָא חָזֵי לְהוּ לֵימָא מְחַזֶּרֶת תַּנָּאֵי הִיא דְּתַנְיָא אֲבָלָה מִתּוֹךְ הָרַחְבָה מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהַזִּיקָה דִּבְרֵי ר"מ וְרַבִּי יְהוּדָה רַבִּי יוֹסֵי וְר"א אוֹמְרִים אֵין דַּרְכָּהּ לֶאֱכוֹל אֶלָּא לְהַלֵּךְ ר' יוֹסֵי הֵיינוּ הָנָּא קָמָּא אֶלָּא מְחַזֶּרֶת אֵינָהּ בֵּיניֵיהוּ ת"ק מָה שֶּׁבַּר מִמְּחַזֶּרֶת נְמֵי מְחַזֶּיב לֵיהּ רַבִּי יוֹסֵי: וְלֹא בִּרְשׁוּת הַפָּוִיק. שאם הכניס פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ואבלתן בהמתו של בעל הבית פטור: לֵימָא לֵיהּ מַאי בְּעֵית בִּרְשׁוּתֵיהּ. וקרא לָמָּה לִי: דְּאִילְּפָא וְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא. דאמר אילפא לְעֵיל בהמה שפשטה צוארה ואבלה מעל גבי חבירתה חייבת דר' אושעיא דאמר בהמה הקופצת ואבלה מתוך הקופה חייבת: אֵינָא בֵּיניֵיהוּ. ר"מ שבר מתוך הרחבה לעולם פטור אלא לפי מה שנהנית ואפילו בדאילפא ור' אושעיא ואתא רבי יוסי למימר אין דרכה לפשוט צוארה על חבירתה ואין דרכה לקפוץ מדרך ולאבול אלא להלך ואית ליה דאילפא ודרבי אושעיא: מתני' מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוּעָדִין. לקפוץ וברשות הניזק קאמר דתורלדה דרגל היא: עַל הַחֲרֵרָה מְשַׁלֶּם נֶזֶק שָׁלֵם. דְּהוֹי שן ברשות הניזק: גמ' וְעַל הָעֵדִישׁ חֲצִי נֶזֶק. מפרש בגמ': תְּחִלָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה. דאיבעי לאסוקי אדעתיה דלמא קפצי דהא אורחייהו לקפוץ: וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס. דהא נפלו ונפילה לא הוה ליה לאסוקי אדעתיה: הֵנִיחָא לְמ"ד כו'. אמוקריי פליגי בה בפרק (והמפקיד) (ב"מ ד' מב.): דְּמָקְרֵבְת כֵּלִים לְגַבֵּי כּוֹתֶל. טובא דליכא תחלתו בפשיעה דאי הוו קפצי לברא מאנאי הוו קפצי וכי נפול לחדי כותל ואיתביר מָנָא אנוס הוא: שֶׁאֲפִילּוּ נָפְלוּ חֲיָיבִין. ואפילו למ"ד תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור: מְשַׁבַּחַת לָהּ בְּכוֹתֶל רָעוּעַ. שמעקה הגג רעוע דאפילו לגבי נפילה הֲוֵי בְּפִשִׁיעָה: דְּאִיכָּא לֵיהּ לְאַהֲנוֹסֵי. בתמיה: לֹא נָפַל אֵירְחֵי אֵינָהוּ כו'. כלומר בֵּין סוסו סוס לא נפל אֵירְחֵי אין סופו בפשיעה: בְּבוֹתֶל צָר. שמעקה הגג צר וקרוב וכי הניחם בראש הגג הָוֵה לֵיהּ לְאַסּוֹקֵי אדעתיה דקפצי אמעקה בדרכן ומן המעקה שהוא צר נפלי לישקע אַחֲרִינָא צר משופע: מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה פְּטוּרִין. מנזק שלם

וְחַיָּיב בְּחצי נזק המשונין הן: אֵרְח וְתַרְנְגוֹל כו'. אֵרְח אי נמי לאו משנה בעלמא למעלה מלמטה

בֵּין מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה בֵּין מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה חַיָּיבִין

והתניא

משונין בעלמא אמאי פטורין ונראה דגם לפי המסקנא מלמטה למעלה פטורין לגמרי דאנוס הוא דלמה יחזור מסברא ראשונה:

בזקיקא

והתניא

מלמטה למעלה דלאו אורחיה למיקפץ כלל אבל ביון דמוכך בדאפיך מיפך דאינו אלא

אינא אמאי פטורין דמעיקרא ניחא ליה פטורין ד"ה דמסיק ומאי דאית דגרסי אי

הכי אמאי פטורין דמעיקרא ניחא ליה פטורין לגמרי קאמר מלמעלה למטה כמו

אינטריך לאשמועינן בהדם דחייבי דאי פטורין ואתי דגרסי אי

בעלמא בור ברשותו פטור. דלא חזיקה תורה אלא על בור ברה"ר וכדקיל"ח רבי ישמעאל טעמיה התם: בעלמא בור ברשותו חייב. הואיל והפקירו וחבא מ"ט בהמה שאבלתן חייבת: דבשלמא בור איבא למימר לאו אדעתיה. דשור לעזרי נפשיה מבור וכיון דברשות נבנס הוה הפקיר רשותו חייב בעל הבור אבל פירות בו: הא קא חזי להו. ואפילו הלחלוחית

בעלמא בור ברשותו פטור ושאני הכא דאמר לאו כל המיניך דמקרבת להו לפירותיך לרה"ר ומחייבת להו לתוראי ושמואל אמר בעלמא בור ברשותו חייב דבשלמא בור איבא למימר לאו אדעתיה אלא פירות מי איבא למימר לאו אדעתיה הא חזי להו לימא מחזרת תנאי היא דתניא אבלה מתוך הרחבה משלמת מה שהזיקה רבי אומר מחזרת איבא בייניהו ת"ק מה שבר ממחזרת נמי מחייב ליה רבי יוסי ולא ברשות הפויק. שאם הכניס פירותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות ואבלתן בהמתו של בעל הבית פטור: ליבא ליה מאי בעית ברשותיה. וקרא למה לי: דאילפא ורבי אושעיא. דאמר אילפא לעיל בהמה שפשטה צוארה ואבלה מעל גבי חבירתה חייבת דר' אושעיא דאמר בהמה הקופצת ואבלה מתוך הקופה חייבת: אינא ביניהו. ר"מ שבר מתוך הרחבה לעולם פטור אלא לפי מה שנהנית ואפילו בדאילפא ור' אושעיא ואתא רבי יוסי למימר אין דרכה לפשוט צוארה על חבירתה ואין דרכה לקפוץ מדרך ולאבול אלא להלך ואית ליה דאילפא ודרבי אושעיא: מתני' מפני שהן מועדין. לקפוץ וברשות הניזק קאמר דתורלדה דרגל היא: על החרדה משלם נזק שלם. דהוי שן ברשות הניזק: גמ' ועל העדיש חצי נזק. מפרש בגמ': תחלתו בפשיעה. דאיבעי לאסוקי אדעתיה דלמא קפצי דהא אורחייהו לקפוץ: וסופו באונס. דהא נפלו ונפילה לא הוה ליה לאסוקי אדעתיה: הניחא למ"ד כו'. אמוקריי פליגי בה בפרק (והמפקיד) (ב"מ ד' מב.): דמקרבי כלים לגבי כותל. טובא דליכא תחלתו בפשיעה דאי הוו קפצי לברא מאנאי הוו קפצי וכי נפול לחדי כותל ואיתביר מנא אנוס הוא: שאפילו נפלו חייבין. ואפילו למ"ד תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור: משבחת לה בכותל רעוע. שמעקה הגג רעוע דאפילו לגבי נפילה הוי בפשיעה: דאיכא ליה לאהנוסי. בתמיה: לא נפל אירחי אינהו כו'. כלומר בין סופו סוס לא נפל אירחי אין סופו בפשיעה: בכותל צר. שמעקה הגג צר וקרוב וכי הניחם בראש הגג הוה ליה לאסוקי אדעתיה דקפצי אמעקה בדרכן ומן המעקה שהוא צר נפלי לישקע אחרינא צר משופע: מלמטה למעלה פטורין. מנזק שלם

וחייב בחצי נזק המשונין הן: ארח ותרנגול כו'. ארח אי נמי לאו משנה בעלמא למעלה מלמטה

בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה חייבין

והתניא

משונין בעלמא אמאי פטורין ונראה דגם לפי המסקנא מלמטה למעלה פטורין לגמרי דאנוס הוא דלמה יחזור מסברא ראשונה:

בזקיקא

והתניא

מלמטה למעלה דלאו אורחיה למיקפץ כלל אבל ביון דמוכך בדאפיך מיפך דאינו אלא

אינטריך לאשמועינן בהדם דחייבי דאי פטורין ואתי דגרסי אי

אמאי אצטריך לאשמועינן בהדם דחייבי ואתי שפיר הא דמסיק ומאי דאית דגרסי אי

הכי אמאי פטורין דמעיקרא ניחא ליה פטורין ד"ה דמסיק ומאי דאית דגרסי אי

מלמטה למעלה דלאו אורחיה למיקפץ כלל אבל ביון דמוכך בדאפיך מיפך דאינו אלא

משונין בעלמא אמאי פטורין ונראה דגם לפי המסקנא מלמטה למעלה פטורין לגמרי דאנוס הוא דלמה יחזור מסברא ראשונה:

בזקיקא

והתניא

בְּזִקְרָא. קְפִיצָה: **קְרֵיבָא.** שְׁנוֹעֵץ בְּצִפָּרְנָיו בְּכוֹתֵל שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ בְּכָךְ וּמְשׁוּנִים הֵן: **אִשּׁוֹ.** הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעֵרָה: **מִשּׁוּם חֲצִי.** חֲצִיכוֹ הַבָּרוּחַ בְּאוּתוֹ קֶצֶבִיד דַּקִּיק חוּץ: **מִשּׁוּם מָמוֹנוֹ.** כְּשׁוֹרוֹ וּבוֹרוֹ וְקוֹ"ד דְּאִיבָא בֵּינַיְיהוּ בְּגוֹן שֶׁהִדְלִיק בְּגַחֶלֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ דִּלְרַבִּי יוֹחָנָן חַיָּיב דְּחַצְיוֹ הֵן וּלְר"ל פָּטוּר דְּלֹאו מָמוֹנוֹ הוּא: **הַאי לָאו מִבְּחוֹ.** דְּאֵשׁ מַאֲלֶיהָ הוֹלֶכֶת וְדוֹלֶקֶת לְמַרְחוֹק: **הָא לֵית בֵּיהּ מַמָּשָׁא.** דְּשַׁלְהֶבֶת הִיא הַמְּזַקֶּקֶת דְּאֵין לָהּ מָשָׁךְ הַלֹּכֵךְ כִּי חִיּוּבֵיהּ רַחֲמָנָא מִשּׁוּם חֲצִיו בִּלְבַד הוּא דְּחִיְּבוּהוּ: **חֲצִי חֲצִי** בִּשְׁעִיעָה בְּפֵרוּשׁ דְּדִבְּרָה תּוֹרָה בְּאוּתָן וְחַיָּיבִין נ"ש לְגַבֵּי נ"ש דְּאִפְּילוּ פּוֹשֵׁט גַּמּוּר לְעִנְיַן קָרֶן לֹא חַיְּיבָהוּ תּוֹרָה אֶלָּא בִּשְׁעִיעָה לְגַבֵּי רֶגֶל לְחַיְּבוֹ נ"ש לְגַבֵּי קֶרֶן דְּאִפְּילוּ פּוֹשֵׁט גַּמּוּר לְעִנְיַן קֶרֶן לֹא חַיְּבָהוּ תּוֹרָה אֶלָּא חֲצִי נֶזֶק דְּאִי לָאו הָכִי אֲרֵי שְׁנִבְנָס לְחַצֵּר הַנִּזְקִין וְטָרַף וְאָכַל לְחַיֵּב נ"ש דְּתִחְיֹלְתוֹ בִּשְׁעִיעָה לְעִנְיַן דְּרִיסָה וְכֵן כָּל קֶרֶן בְּחַצֵּר הַנִּזְקִין תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁעִיעָה בְּעִנְיַן שֶׁן וְרֶגֶל: **בַּיְרָא** בִּסְרִיכָא. שְׁנוֹעֵץ בְּצִפָּרְנָיו בָּאָרֶץ וְקוֹפֵץ כְּמוֹ הַכֶּלֶב וְלֹא דָּמֵי לְסִרְכִּיכִי וְסָלִיק שֶׁנִּסְרָךְ בְּחִבִּית עַד שֶׁמְּגִיעַ לַלֶּפֶת: **וְעַל** הַגְּדִישׁ ח"נ. וְאוֹ"ג דְּלִגְבֵּי שׁוֹלֵחַ בְּעִירָה לֹא מְחַיֵּב עַד דְּמָסַר לוֹ שֶׁלְּהֶבֶת לר"ל וּלר' יוֹחָנָן עַד דְּמָסַר לוֹ גּוּחָנָן לר"י וְשֶׁלְּהֶבֶת בְּתַרְוַיְיהוּ כְּמוֹ מָסַר לוֹ גּוּחָנָן לר"י וְשֶׁלְּהֶבֶת לר"ל:

אִשּׁוֹ מִשּׁוּם חֲצִיו. לֹא שַׁיְּכִינְיהוּ בְּעַצְמוֹ הָאֵשׁ אֶלָּא כָּל מָקוֹם שֶׁפָּשְׁעָ וְלֹא שָׁמַר גַּחֶלְתּוֹ חֲצִיו נִינְהוּ:

אִשּׁוֹ מִשּׁוּם מָמוֹנוֹ. כְּלוֹמַר חַיּוּב מָמוֹנוֹ יֵשׁ בּוֹ וְלֹא שֶׁיִּקְרֵא הָאֵשׁ שֶׁלּוֹ דְּאִפְּילוּ הַדְלִיק מִשֶּׁל אַחֵר חַיָּיב כְּדַאִשְׁכַּחַן בְּפ' הַכּוֹנֵס (לקמן דף נז.) בְּכוֹפֵף קְמָטוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ בִּכְפִי הַדְּלֵיקָה וּמִטְעָה בְּרוּחַ מְצוּיָה וְגַבֵּי בַּיְרָא שֶׁקֶּצֶב מִתַּחַת הַכִּפּוּשׁ אע"ג דְּמִסְתַּמָּא מִפְקִיר לֵיהּ וּעוֹד דְּאֵין לְךָ אָדָם שֶׁיִּתְחַיֵּב בְּדָלִיקָה שֶׁיִּפְקִיר הַנֶּחְלִים וְיַדְלִיק גְּדִישׁ שֶׁל חֲבֵירוֹ וְלֹא כְּפ"ה דְּפִ' דְּאִיבָא בֵּינַיְיהוּ דְּאַדְלִיק בְּגַחֶלֶת שֶׁאֵין שֶׁלּוֹ: **רַבִּי** יוֹחָנָן מ"ט לֹא אָמַר בר"ל. אע"ג דְּדָרִישׁ טַעְמָא דר' יוֹחָנָן מִקְּרֵאי הָוֶה לֵיהּ לְאוֹקְמֵי קְרָא לְדִרְשָׁה אַחֲרִיתִי דִּסְבָרָא בְּרִישׁ לְקִישׁ א"נ קס"ד הַשְׁתָּא דְּמַאן דְּאִית לֵיהּ מִשּׁוּם חֲצִיו לֵית לֵיהּ מִשּׁוּם מָמוֹנוֹ וְקָבָּעֵי הֵיכָא דְּכֻלּוֹ לוֹ חֲצִיו אַמַּאי לֹא מְחַיֵּב מִשּׁוּם מָמוֹנוֹ:

מָמוֹנוֹ אִית בֵּיהּ מַמָּשָׁא. אע"ג דְּבוֹר לֵית בֵּיהּ מַמָּשָׁא שֶׁהַחַיָּיבָהּ תּוֹרָה לְהַבְלוֹת וְלֹא לְהַבְטוֹ מ"מ מָמוֹנוֹ בְּעֵין חֲצִיו שֶׁדָּרְכּוֹ לְיַלֵּךְ וּלְהַזִּיק אִית בֵּיהּ מַמָּשָׁא א"נ בּוֹר נַמִּי חָשִׁיב אִית בֵּיהּ מַמָּשָׁא דע"י כְּרִיַּית הַבּוֹר מִשְׁתַּנֶּה מַמָּשׁוּת שֶׁל קַרְקַע וְנַעֲשֶׂה חֵלֶל אֲבָל מָקוֹם הִילּוּךְ שֶׁלְּהֶבֶת אֵינוֹ מִשְׁתַּנֶּה מַמָּשׁוּתוֹ אֶלָּא שֶׁנַּעֲשֶׂה דּוֹלֵק וְשׁוֹרֵף וְאֵ"ת מָמוֹנוֹ נַמִּי לֵיהּ בְּיהּ מַמָּשָׁא בְּגוֹן צְרוֹרוֹת בְּרֹחַ שֶׁבְּבִנְפֵיהֶם בְּרִישׁ פִּירְקִין דְּאֵיבָא לְסוֹמְכוֹס נ"ש וי"ל דְּמ"מ גּוּף הַמָּמוֹן שֶׁפָּשַׁע בּוֹ אִית בֵּיהּ מַמָּשָׁא

וְהָתַנְיָא הַכֶּלֶב. אַמַּתְנִיתִין הר"מ לְמִפְרָךְ אֶלָּא נָטַר עַד דְּמֵיתֵי בְּרֵייתָא וּפָרִיךְ אִתַּרְוַיְיהוּ: **דְּאֵפֵיךְ** מִיפַּךְ. וא"ת לְמ"ד תְּחִילָּתוֹ בִּשְׁעִיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוּתָן וְחַיָּיב נ"ש בְּתְחִילָּתוֹ בִּשְׁעִיעָה דְּאוֹתָהּ שָׁעָה וְסוֹפוֹ בְּאוּתָן דְּלֹאו אַמָּר מִשּׁוּם דְּתְחִילָּתוֹ בִּשְׁעִיעָה לְגַבֵּי רֶגֶל דְּאַפִּילוּ פּוֹשֵׁט גַּמּוּר לְעִנְיַן קֶרֶן לֹא חַיְּבָהוּ תּוֹרָה אֶלָּא בִּשְׁעִיעָה בְּפֵרוּשׁ דְּדִבְּרָה תּוֹרָה בְּאוּתָן וְחַיָּיבִין נ"ש לְגַבֵּי נ"ש דְּאִפְ

ריש"א בעל גמל חייב וכו'. אע"ג דמעיקרא נמי חזי לטעמא וסיפא הכי אלא דמעיקרא היה הטעם פשוט יותר למאן דאמר אשו משום חצי דמתחייב בעל הגמל על תחלת הדלקת השתן והע"פ שהאש הולכת מעצמה ע"י רוח מצויה אבל למ"ד משום ממונו דלא מתחייב אלא על שמסכסכת הבירה ובזה לא פשע ב"כ שלא ראה הדליקה עד שעמדה לבירה ואז לא היה יכול לסלקה לפי שעמדה לחטול מיניה ולכך הוצרך לפרש דאש"ה חייב דלא איבעי ליה לאפושי בטיעניה דהוה ליה לאסוקי אדעתיה לכשיכנס פשתנו לתוך החנות ותדליק בגר ותעמוד לחטול מיניה לא יוכל לסלקה משם:

והיה גדי בפות לו. תימה דליתני ברישא גדי ועבד סמוך ובסיפא גדי ועבד בפות דהוי רבותא טפי ופ"ל רשב"ם דגדי נמי היה לו לברוחי ורישא דקתני גדי בפות ועבד סמוך דוקא בבה"ג חייב ובסיפא גדי סמוך ועבד בפות לו פי' או עבד בפות או וה"פ גדי סמוך לו ועבד כמו שאמר ברישא שהיה סמוך לו פטור אע"ג דלא קם ליה בדרבה מיניה משום דהיה לו לברוחי ועבד בפות לו וגדי בפות כמו כן בפות כמו שאמר ברישא פטור אע"ג דלא היה לו לברוחי דקים ליה בדרבה מיניה והוא הדין דסוף פירקין (ד' כז.) עבדו בגופו שורו בקמונו איידי בעבד ושור בפות והבעלים עומדים אצלם ובשתניהם הגחלת על לב עבדו פטור משחשב בלבו שהאדון יסיתנו ולא יסמוך אשלשומין אבל בשתניח על לב שורו אינו חושש האדון להסיתו לפי שישלם לו דמי שורו ור"ת מפרש דאיצטריך לפי בפות דחייב אע"ג דפרנין טמון באש דרדשינן מה קמה בגלוי אף כל בגלוי וס"ד דכל דבר דלאו אורחיה הכי לאו בעין קמה הוא ופטור וגדי אין דרכו להיות בפות וס"ד למפטריה וקמ"ל השתא ברישא דאפ"ה חייב וסיפא קמ"ל דאע"ג דסמוך הוא דהוי כי אורחיה פטור לכך הניח ההיא מתניתין דהכונס (לקמן דף סא:) בתר פלוגתא דשמון דר' יהודה

ורבנן ובתר הך בבא דגדי בפות קתני ומודים חכמים לר' יהודה במבדלין שמשלם כל מה שבתוכנו שכן דרך בני אדם להניח בבתים והפסיק התנא בהאי בבא בדפרישית לאשמועינן דאע"ג דלאו אורחיה בגדי להיות בפות חייב ואפילו למ"ד אשו משום חציו דלא שייך בדידיה למפטר טמון מ"מ אצטריך לאשמועינן דחייב היכא דלגלי לו חציו לאחר שריפת העבד ואע"ג דשריפת העבד מחמת חציו ושריפת גדי מחמת ממונו שייך ביה שפיר קם ליה בדרבה מיניה הואיל וע"י מעשה אחד בא הבל ותדע דלמ"ד משום ממונו מוקי לה שהאיש בגופו של עבד ופטרינן ליה אע"ג דלא הציח בגופו של גדי ולפי ר"ת ורשב"ם אתי שפיר הא דנקט גדי ולא נקט גדיש ובקונטרס פי' משום דמסקינן בגדי דחד ועבדא דחד וסקנתא העבד לבעל הגדיש שאדם מניח עבדו לשמור גדישו ולפירושו צ"ל הא דפריך מאי למימרא הוה מצי למימר ולטעמיך תיקשה לר' יוחנן אמאי נקט גדי: **קטל** תוריה עבדא ה"נ דלא מיחייב. פ"ה הא בתיב בסף שלשים שקלים יתן לאדוניו וקשה דאם רצה לומר דה"ה לגבי אשו דמשלם קנס ה"נ אמרינן דהשור משלם שלשים של עבד משא"כ באש ואם ר"ל דכי היכי דהתם משלם הגדי הא לא גמרינן מטון מקנס ונר' לר"י דהכי פריך ה"נ דלא מחייב במטון שהוזיק עם הריצת העבד והא בדבר שמטמונו עושה לא שייך קם ליה בדרבה מיניה: **בגדי** דחד ועבדא דחד. וכן נמי אמר רבא בפ' בן סורר ומורה (סנהדרין דף עד.) רודף שהניח רודף אחר חבירו להורגו ושיבר הכלים בין של נרדף בין של רודף כל אדם דהכי דבפ"ק דסנהדרין (דף י. ושם) אמר מטון לזה ונפשות לזה חייב ותירץ ר"י שיבחק בר מרדכי דכל רודף אחר חבירו חשיב מיתה ותשלומין לאחד משום דבעדים מיתה נמי בשהוא מיתה ותשלומין לאחד פטור דהתם משום דבהוא גברא מתקיים כאשר זמם והביא ראיה דגמרינן (כתובות דף לה.) שאין מיתה ותשלומין מלא יהיה אסון ענש יענש וה"א אם יהיה אסון לא יענש והתם מיתה לאשה ותשלומין לבעל ומיהו אין זה ראיה דעל כרחך צ"ל דהא חשיב מיתה ותשלומין לאחד בין שהן גוף אחד דאי לאו הכי למאי דבעי למימר מעכברא בפ' בן סורר ומורה (סנהדרין דף עד.) גבי רודף דמיתה לזה ותשלומין לזה חייב היכי הוה משני ליה לקרא ועוד הביא ראיה דתנן במכילתין (דף לד:) דהוא שהדליק הגדיש או שחבל בחבירו בשבת פטור דקם ליה בדרבה מיניה אע"ג דהני מיתה לשמים ותשלומין לחבירו ואין זה דיוקא דזה חשיב מיתה ותשלומין לחד ונקעת קשה לר"י מה מידוש יש בגדי דחד ועבדא דחד ועבדא דחד דבגדיש שהדליק הוא ועבדו ליכא לקמן בגדי דחד ועבדא דחד דבגדיש שהדליק הוא ועבדו ליכא לאוקמה הכי דאורחא דמלתא לשדורי אינשי עבדיה לשמור גדישו ואיידי דנקט גבי עבד בפות וסמוך נקט גבי גדי בפות וסמוך ואע"ג דבגדי אין לומר היה לו לברוחי שהרי אין בו דעת ואם אינו בפות וסמוך נמי חייב כדאמרינן בשילהי פרקין (דף כז.) שורו בקמונו: **אם** קטל תוריה עבדא ה"נ דלא מיחייב. ממון הא בתיב בסף שלשים שקלים יתן לאדוניו. ומיהו אין זה ראיה דעל כרחך צ"ל דהא חשיב מיתה ותשלומין לאחד בין שהן גוף אחד דאי לאו הכי למאי דבעי למימר דשור מזומן להזיק אבל הא דגחלת שרש עביר ליה להזיק: **ברי** היזיקא. מזומן היזיקו ודבר כשורו: **ור'** יוחנן אמר אפילו מסר שורו לחרש שוטה וקטן חצי חצי דחרש נזק שלם ויוחנן לטעמיה דאמר אשו משום חציו והכא עצים קטנים דקים דהאי ודאי פושע הוא: **תצא** מעצמה. משמע ולי"ב לאוקמי קרא בשהדליק הוא בעצמו אלמא אשו משום חציו:

ריש"א בעל גמל חייב דלא איבעי ליה לאפושי בטיעניה **סיפא** חנווני חייב דלא איבעי ליה לאנוחי גרו מאבראי **תא** שמע המדליק את הגדיש והיה גדי בפות לו ועבד סמוך **סמוך** לו ונשתרף עמו חייב עבד בפות לו וגדי סמוך לו ונשתרף עמו פטור בשלמא למ"ד אשו משום חציו משום חציו חייב אלא למאן דאמר אשו משום ממונו אמאי פטור אילו קטל תורה עבדא הכי נמי דלא **מיתיבי** רבי שמעון בן לקיש הכא במאי עסקינן כשהציח בגופו של עבד דקם ליה בדרבה **מיניה** אי הכי מאי למימרא לא צריכא בגדי דחד ועבד **דחד** ת"ש השולח את הבעירה ביד חרש שוטה וקטן **פטור** מדיני אדם וחייב בדיני שמים בשלמא למ"ד אשו משום חציו אלא למאן דאמר אשו משום ממונו אילו מסר לחרש שוטה וקטן **הכי** נמי דלא מיחייב הא אתמר עלה אמר ריש לקיש **משמיה** דחזקיה לא שנו אלא כשמסר לו **אבל** מסר לו שלהבת חייב מאי טעמא ברי היזיקא **ורבי** יוחנן אמר אפילו שלהבת פטור קסבר צבתא **דחרש** קא גרים לא מיחייב עד דמסר ליה גווזא **סילתא** ושרגא אמר רבא קרא קרא ומתניתא מסייע ליה **לרבי** יוחנן קרא דכתיב כי תצא איש תצא מעצמה **שלם** המבעיר את הבערה ש"מ אשו משום חציו מתניתא דתניא פתח הכתוב

לאפושי. גמליה בטעניה עד שתבנם לתוך החנות: **והיה** גדי בפות לו. לגדיש: **ועבד** סמוך לו. לגדיש: **ונשתרף** עמו חייב. אגדיר ואגדיש לפי שאין לו דין מיתה בשביל העבד שהיה לו לברוחי: **עבד** בפות לו וגדי סמוך לו ונשתרפו עמו פטור. אגדיר ואגדיש דקם ליה בדרבה מיניה שהזהירו העבד נהרג דכתיב נקם ינקם (שמות כא) ואי דנקט גדי משום דמוכמן

ריש"א בעל גמל חייב וכו'. אע"ג דמעיקרא נמי חזי לטעמא וסיפא הכי אלא דמעיקרא היה הטעם פשוט יותר למאן דאמר אשו משום חציו דמתחייב בעל הגמל על תחלת הדלקת השתן והע"פ שהאש הולכת מעצמה ע"י רוח מצויה אבל למ"ד משום ממונו דלא מתחייב אלא על שמסכסכת הבירה ובזה לא פשע ב"כ שלא ראה הדליקה עד שעמדה לבירה ואז לא היה יכול לסלקה לפי שעמדה לחטול מיניה ולכך הוצרך לפרש דאש"ה חייב דלא איבעי ליה לאפושי בטיעניה דהוה ליה לאסוקי אדעתיה לכשיכנס פשתנו לתוך החנות ותדליק בגר ותעמוד לחטול מיניה לא יוכל לסלקה משם:

והיה גדי בפות לו. תימה דליתני ברישא גדי ועבד סמוך ובסיפא גדי ועבד בפות דהוי רבותא טפי ופ"ל רשב"ם דגדי נמי היה לו לברוחי ורישא דקתני גדי בפות ועבד סמוך דוקא בבה"ג חייב ובסיפא גדי סמוך ועבד בפות או וה"פ גדי סמוך לו ועבד כמו שאמר ברישא שהיה סמוך לו פטור אע"ג דלא קם ליה בדרבה מיניה משום דהיה לו לברוחי ועבד בפות כמו כן בפות כמו שאמר ברישא פטור אע"ג דלא היה לו לברוחי דקים ליה בדרבה מיניה והוא הדין דסוף פירקין (ד' כז.) עבדו בגופו שורו בקמונו איידי בעבד ושור בפות והבעלים עומדים אצלם ובשתניהם הגחלת על לב עבדו פטור משחשב בלבו שהאדון יסיתנו ולא יסמוך אשלשומין אבל בשתניח על לב שורו אינו חושש האדון להסיתו לפי שישלם לו דמי שורו ור"ת מפרש דאיצטריך לפי בפות דחייב אע"ג דפרנין טמון באש דרדשינן מה קמה בגלוי אף כל בגלוי וס"ד דכל דבר דלאו אורחיה הכי לאו בעין קמה הוא ופטור וגדי אין דרכו להיות בפות וס"ד למפטריה וקמ"ל השתא ברישא דאפ"ה חייב וסיפא קמ"ל דאע"ג דסמוך הוא דהוי כי אורחיה פטור לכך הניח ההיא מתניתין דהכונס (לקמן דף סא:) בתר פלוגתא דשמון דר' יהודה

ורבנן ובתר הך בבא דגדי בפות קתני ומודים חכמים לר' יהודה במבדלין שמשלם כל מה שבתוכנו שכן דרך בני אדם להניח בבתים והפסיק התנא בהאי בבא בדפרישית לאשמועינן דאע"ג דלאו אורחיה בגדי להיות בפות חייב ואפילו למ"ד אשו משום חציו דלא שייך בדידיה למפטר טמון מ"מ אצטריך לאשמועינן דחייב היכא דלגלי לו חציו לאחר שריפת העבד ואע"ג דשריפת העבד מחמת חציו ושריפת גדי מחמת ממונו שייך ביה שפיר קם ליה בדרבה מיניה הואיל וע"י מעשה אחד בא הבל ותדע דלמ"ד משום ממונו מוקי לה שהאיש בגופו של עבד ופטרינן ליה אע"ג דלא הציח בגופו של גדי ולפי ר"ת ורשב"ם אתי שפיר הא דנקט גדי ולא נקט גדיש ובקונטרס פי' משום דמסקינן בגדי דחד ועבדא דחד וסקנתא העבד לבעל הגדיש שאדם מניח עבדו לשמור גדישו ולפירושו צ"ל הא דפריך מאי למימרא הוה מצי למימר ולטעמיך תיקשה לר' יוחנן אמאי נקט גדי: **קטל** תוריה עבדא ה"נ דלא מיחייב. פ"ה הא בתיב בסף שלשים שקלים יתן לאדוניו וקשה דאם רצה לומר דה"ה לגבי אשו דמשלם קנס ה"נ אמרינן דהשור משלם שלשים של עבד משא"כ באש ואם ר"ל דכי היכי דהתם משלם הגדי הא לא גמרינן מטון מקנס ונר' לר"י דהכי פריך ה"נ דלא מחייב במטון שהוזיק עם הריצת העבד והא בדבר שמטמונו עושה לא שייך קם ליה בדרבה מיניה: **בגדי** דחד ועבדא דחד. וכן נמי אמר רבא בפ' בן סורר ומורה (סנהדרין דף עד.) רודף שהניח רודף אחר חבירו להורגו ושיבר הכלים בין של נרדף בין של רודף כל אדם דהכי דבפ"ק דסנהדרין (דף י. ושם) אמר מטון לזה ונפשות לזה חייב ותירץ ר"י שיבחק בר מרדכי דכל רודף אחר חבירו חשיב מיתה ותשלומין לאחד משום דבעדים מיתה נמי בשהוא מיתה ותשלומין לאחד פטור דהתם משום דבהוא גברא מתקיים כאשר זמם והביא ראיה דגמרינן (כתובות דף לה.) שאין מיתה ותשלומין מלא יהיה אסון ענש יענש וה"א אם יהיה אסון לא יענש והתם מיתה לאשה ותשלומין לבעל ומיהו אין זה ראיה דעל כרחך צ"ל דהא חשיב מיתה ותשלומין לאחד בין שהן גוף אחד דאי לאו הכי למאי דבעי למימר דשור מזומן להזיק אבל הא דגחלת שרש עביר ליה להזיק: **ברי** היזיקא. מזומן היזיקו ודבר כשורו: **ור'** יוחנן אמר אפילו מסר שורו לחרש שוטה וקטן חצי חצי דחרש נזק שלם ויוחנן לטעמיה דאמר אשו משום חציו והכא עצים קטנים דקים דהאי ודאי פושע הוא: **תצא** מעצמה. משמע ולי"ב לאוקמי קרא בשהדליק הוא בעצמו אלמא אשו משום חציו:

ריש"א בעל גמל חייב דלא איבעי ליה לאפושי בטיעניה **סיפא** חנווני חייב דלא איבעי ליה לאנוחי גרו מאבראי **תא** שמע המדליק את הגדיש והיה גדי בפות לו ועבד סמוך **סמוך** לו ונשתרף עמו חייב עבד בפות לו וגדי סמוך לו ונשתרפו עמו פטור בשלמא למ"ד אשו משום חציו משום חציו חייב אלא למאן דאמר אשו משום ממונו אמאי פטור אילו קטל תורה עבדא הכי נמי דלא **מיתיבי** רבי שמעון בן לקיש הכא במאי עסקינן כשהציח בגופו של עבד דקם ליה בדרבה **מיניה** אי הכי מאי למימרא לא צריכא בגדי דחד ועבד **דחד** ת"ש השולח את הבעירה ביד חרש שוטה וקטן **פטור** מדיני אדם וחייב בדיני שמים בשלמא למ"ד אשו משום חציו אלא למאן דאמר אשו משום ממונו אילו מסר לחרש שוטה וקטן **הכי** נמי דלא מיחייב הא אתמר עלה אמר ריש לקיש **משמיה** דחזקיה לא שנו אלא כשמסר לו **אבל** מסר לו שלהבת חייב מאי טעמא ברי היזיקא **ורבי** יוחנן אמר אפילו שלהבת פטור קסבר צבתא **דחרש** קא גרים לא מיחייב עד דמסר ליה גווזא **סילתא** ושרגא אמר רבא קרא קרא ומתניתא מסייע ליה **לרבי** יוחנן קרא דכתיב כי תצא איש תצא מעצמה **שלם** המבעיר את הבערה ש"מ אשו משום חציו מתניתא דתניא פתח הכתוב

חציו דחרש הן. תימה לר"י אי חשיב משיכה לחרש דרוחו מצויה לר' יוחנן נמי מחייב ואי לא חשיב דרוחו מצויה א"כ מה קשה לר"ל הא לא דמי למסר שורו דהכא ס"ע מודו דאין חייבין בלל על האש אלא ביכולה להזיק דרוחו מצויה ואומר ר"י דלמ"ד אשו משום חציו הוא לא מחייב אלא באש שיכול להזיק דרוחו מצויה הרבה וקרוב לודאי היזק בעין חציו וחכא אין במעשה השולח קרוב לודאי היזק הלכך לא דמי לחציו דחרש הן אבל למ"ד משום ממונו כוחי האי מחייב מידי דהוי אמסר שורו קשור כראוי לחרש דחייב דדרכו לנזוק ע"י עקיפין של חרש אע"ג דלא הוי קרוב לודאי היזק הלכך לא דמי לחציו דחרש הן אבל למ"ד משום ממונו אע"ג דלא מחייב מידי דהוי אמסר שורו קשור כראוי לחרש דחייב דדרכו לנזוק ע"י עקיפין של חרש אע"ג דלא הוי קרוב לודאי בעין חציו והא דפוטר ר' יוחנן אפילו במסר ל שלהבת לאו משום דאזיל לטעמיה דאית ליה אשו משום חציו דהא מסיק דאית ליה נמי משום ממונו אלא משום דקסבר שלהבת לא ברי היזקא כמו שור כדאמרינן בפרק קמא (דף ט:)

בְּנָזְקֵי מָמוֹנוֹ. דִּכְתִיב כִּי תֵצֵא אֵשׁ דְּמַשְׁמַע מֵעַצְמָהּ: **בְּנָזְקֵי גּוּפוֹ.** דְּקָרֵי לֵיהּ מְבָעֵיר: **הֵיכִי מְשַׁכַּחַתְּ לָהּ.** אִילּוּ אָדָם זוֹרֵק חֵץ וְהִזִּיק בְּמַשְׁמֵן לֹא מִיחַיֵּיב בְּנָזְקֵי הֵא קָיְימָא לַן בְּהַאי פִּירְקִין (דף כג:) פָּצַע תַּחַת פָּצַע לְחַיֵּיב אֶת הַשּׁוֹגֵג כְּמִזִּיד וְאוֹנֵס כְּרָצוֹן לִישְׁנָא אַחֲרִינָא הַאי חַץ לְעוֹלָם בְּטָמוּן הוּא נִבְנָה וּמִזִּיק וְלֹא שָׁמַעְתִּי: **וְיֵשׁ** לֵיהּ. וּמִשְׁנֵי לָהּ הָכִי: **וְנִפְלָה עָדֵי.** שֶׁל

טָמוּן בָּאֵשׁ דְּפָטַר רַחְמָנָא הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לָהּ. פִּי׳ בִּשְׁלָמָא לְמ״ד אֵשׁוֹ מִשּׁוּם מָמוֹנוֹ אִין תִּימָה דְּפָטוּר טָמוּן וְאע״ג דִּכְבָל בְּנָזְקֵי מָמוֹנוֹ כְּמוֹ קֶרֶן שֵׁן וְרֶגֶל חַיָּיב טָמוּן שֶׁבְּמָמוֹן מְצִינוּ לְחִילּוּקִים בְּקֶרֶן שֵׁן וְרֶגֶל לְהִלְכְּתֵיהֶן אֲבָל בְּאָדָם הַמַּזִּיק דְּכִתִיב כְּפָצַע תַּחַת פָּצַע וְדִרְשִׁינַן בְּסוֹף פִּירְקִין (דף כה:) לְחַיֵּיב עַל הַשּׁוֹגֵג כְּמֵזִיד וְאוֹנֵס כְּרָצוֹן לְפִיכָךְ אֵין סְבָרָה לְדָרוֹשׁ אֵשׁוֹ מִשּׁוּם חֲצִיוֹ: **מַאי.** בְּיֵיעִיתָא. הָווּ

לְמִימְרָא אֵיכָא בְּיֵיעִיתָא כָּל הָנֵי דְּלֵיעֵיל כָּלָם שָׁנְטַל חֲרָרָה וְאַנְזִי אֲנוּזִי בְּגִידִים דְּלִרְבִּי יוֹחָנָן מְשַׁלֵּם עַל שֶׁאֵר הַגִּדִּים פָּטוּר לִרְבִּי יוֹחָנָן חַיָּב נָזָק וְלִר״ל עַל שְׁאָר הַגִּדִּים פָּטוּר דְּסָבַר ל״ל כב. ד״ה וא״) גַּבֵּי חֲנָנֵי אַמַּאי חַיָּב וְעוֹד אִי בְּשֶׁלֹא שָׁמַר נִחְלְתּוֹ וּמִסְפַּר בְּעֵל הַכֶּלֶב אַמַּאי קָאָמַר (לעיל יט:) מִתְּנֵי׳ בְּאַדְיֵיהּ אַדְּדִיר הוּנָא בְּעִלְמָא אִיתְּמַר לֵימָא דְּרַב הוּנָא קָאֵי אַמַּתְנִי׳ קְשׁוֹרִין אָדָם חַיָּיב הַקּוֹשֵׁר נ״ש וּבְעֵל הַתַּרְנְגוֹל פָּטוּר כְּמוֹ הָכָא הַמַּפְקִיר בְּעֵל הַכֶּלֶב אֶלָּא וַדַּאי בְּשֶׁלֹא שִׁימֵר נִחְלְתּוֹ חַיָּב נָמֵי בְּעֵל הַכֶּלֶב וְלִכְלֵךְ לֹא מִיתְּמָקְמָא דְּרַב הוּנָא אַמַּתְנִי׳ דְּקִשְׁרוֹ אָדָם חַיָּיב מִשֶּׁמַע דְּחַיָּיב הַכֹּל הַקּוֹשֵׁר וּבְעֵל הַתַּרְנְגוֹל יֵשׁ לוֹ לְהִתְחַיֵּיב כְּמוֹ כֵן:

וְלִיחַיֵּיב בְּעֵל הַנִּחְלָת. הַאי לִישְׁנָא לְאו דַּוְקָא דְּהָא מִיתְמָקְמָא דְּאִבְּלָה בְּגִדִּישׁ דְּבָעֵל הַחֲרָרָה שֶׁיִּפְטֹר בְּעֵל הַכֶּלֶב מִחֲלֹק שֶׁל בַּעַל הַנִּחְלָת וְלֹא יְשַׁלֵּם כִּי אִם דְּרַבְיָיו וְא״ת וְאַמַּאי לֹא פָּרִיךְ וְלִיפְטֹר בְּעֵל הַכֶּלֶב מִן הַחֲרָרָה וְנִרְאֶה מִכֹּאן דְּקַדְּקִי דְּיוֹתֵר יֵשׁ לְאָדָם לְזַקֵּר עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יִזִּיק אֲחֵרִים מִשֶּׁלּוֹ אִיזֶהוּ מְקוֹמוֹ שֶׁמְּחַזִּיב יוֹתֵר מִשֶּׁלְּמִי

**בְּנָזְקֵי מָמוֹנוֹ וְכִיוֵּיצֵא בְּנָזְקֵי גּוּפוֹ לוֹמַר לָךְ אִשּׁוֹ מִשּׁוּם חֲצִיוֹ אָמַר רָבָא מַשָּׁלִיהּ לֵיהּ לְאַבֵּי לְמ״ד אִשּׁוֹ מִשּׁוּם חֲצִיוֹ טָמוּן מִשּׁוּם אֵשׁ דְּפָטַר רַחְמָנָא הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לָהּ וְנִיחָא לֵיהּ כְּגוֹן שֶׁנִּפְלָה לְאוֹתוֹ חָצֵר וְנָפְלָה גָּדֵר שֶׁלֹּא מַחֲמַת דְּלֵיקָה וְהָלְכָה וְהִדְלִיקָה וְהִזִּיקָה בְּחָצֵר אַחֶרֶת דְּהָתָם כָּלוֹ לֵיהּ חֲצִיוֹ אִי הָכִי לְעָנְיַן גִּלּוּי נָמֵי כָּלוֹ לֵיהּ חֲצִיוֹ אֶלָּא לְמַאן דְּאִית לֵיהּ מִשּׁוּם חֲצִיוֹ אִית לֵיהּ נָמֵי מִשּׁוּם מָמוֹנוֹ וְכִגוֹן שֶׁהָיָה לוֹ לְגוֹדְרָהּ וְלֹא גָּדַר וְאִי אִית לֵיהּ מִשּׁוּם מָמוֹנוֹ מַאי בֵּינַיְיהוּ אֵיכָא בֵּינַיְיהוּ לְחַיְיבוֹ בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים: עַל הַחֲרָרָה מְשַׁלֵּם פּוֹ׳: מַאן חַיָּיב בַּעַל כָּלֶב וְלִיחַיֵּיב נָמֵי בַּעַל נְחָלַת שִׁשִּׁימֵר נַחְלָתוֹ אִי שִׁשִּׁימֵר נַחְלָתוֹ מַאי בַּעַל כָּלֶב הָתָם בִּשְׁחָתָה אֲמַר רַב מָרִי בְּרִיהּ דְּרַב כַּהֲנָא וְאִת אוֹמֶרֶת סְתָם דְּלָקוֹת חֲתוּרוֹת הֵן אֲצָל כָּלֶב דְּאָכְלָה הֵיכָא אִילֵימָא דְּאָכְלָה בְּגִדִּישׁ דְּעָלְמָא הָא בְּעֵינָן וּבִיעֵר בִּשְׂדֵה אַחֵר וְלֵיכָּא לֹא צְרִיכָא דְּאָכְלָה בְּגִדִּישׁ דְּבַעַל חֲרָרָה תִּפְשׁוֹט דְּפֵי פֵּרָה

גַּחְלְתּוֹ מִן הַכֶּלֶב אע״פ שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַכְנִיס לְבֵיתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזִּיק אֲחֵרִים וְאַפְשָׁר לְשַׁמּוֹר עַצְמוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְכַנֵּס כָּלֶב כְּדֵי לִישׁוֹל חֲרָרָתוֹ וְכֵן מְשַׁמֵּע בַּהֲמְנִיתָּא (לקמן דף לא.) בְּשִׁמְעָתָא דְּקַדְּרִית דְּפָרִיךְ אִי נַתְקַל פּוֹשֵׁעַ שְׁנֵי נָמֵי לֵיחַיְיבֵי אַלְמָא חֲשִׁיב שְׁנֵי פּוֹשֵׁעַ לְחַיְּבוֹ בְּגוֹזֵק שְׁלִישִׁי וְאִינּוֹ פּוֹשֵׁעַ לְעָנְיַן שֶׁיִּפָּטֵר רִאשׁוֹן בְּגוֹזֵק: **בְּשִׁשִּׁימֵר** נַחְלָתוֹ. וְא״ת מַה שִּׁמִּירָה הִיא זוֹ כֵּיוָן שֶׁיָּכוֹל הַכֶּלֶב לְהַכְנִיס שָׁם בַּחֲתִירָה דִּסְתָם דְּלָקוֹת חֲתוּרוֹת הֵן אֲצֶל הַכֶּלֶב ר״ל כֵּיוָן דַּעֲנֵר בְּדַנְדּוֹרֵי אִינְשֵׁי לָא אִטְרְחוּהוּ רַבָּנָן טְפֵי: **בְּשָׁחֲתָה.** וְאִם תֹּאמַר וְלִישְׁנֵי בְּגוֹן דְּנָפְלָה גּוּדָא בְּלֵילְיָא וְיָדַע בְּעֵל הַכֶּלֶב וּבְעֵל הַנִּחְלָת לֹא יָדַע וְיֵשׁ לוֹמַר דְּאֵין זֶה רְגִילוּת דְּבְעֵל הַכֶּלֶב יָדַע וּבְעֵל הַנִּחְלָת לֹא יָדַע וּלְקַמָּן גַּבֵּי עִיזִּי דְּבִשְׁלּוּחַ רְגִילוּת הוּא לְמֶעְבַּד: **סְתָם** דְּלָקוֹת חֲתוּרוֹת הֵן. תִּימַה מִשּׁוּם דְּהֵוֵי תְּחִילּוֹתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס תְּחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה מִשּׁוּם פְּתִיחָה וְיֵשׁ לוֹמַר דְּא״כ לֹא מִיחַיֵּיב בְּחֲתִירָה כ״א רְבִיעַ כִּי הֵיכִי דְּהֵוֵי מִתְחַיֵּיב בְּפְתִיחָה שֶׁהֵיְיתָה בְּעֵל הַנִּחְלָת מִתְחַיֵּיב מֵחֲצָה אֲבָל אֵין לְהַרְבּוֹת דְּלֹא אַמְרִינַן תְּחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה בְּבִתִּים פְּתוּחִים וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס בְּנִעוּלִים כֵּיוָן דְּגוֹבֵי נְעוּלִים לָא הֲוֵי שׁוּם פְּשִׁיעָה כְּדַאַמְרִינַן בְּהַכְּפָרָה (לקמן דף נב:) דְּלֹא אַמְרִינַן מִגּוֹ דְּהֵוֵי פּוֹשֵׁעַ לְעָנְיַן חֲרֵשׁ הֲוֵי פּוֹשֵׁעַ לְעָנְיַן סְפֵקוֹ כו׳ וּמִגּוֹ דְּהֵוֵי פּוֹשֵׁעַ לְעָנְיַן גְּמָלִים הֲוֵי פּוֹשֵׁעַ לְעָנְיַן שְׁוּורִים דְּלֹא דָּמֵי דְּהָתָם וַדַּאי לֹא אַמְרִינַן מִגּוֹ מִשּׁוּם דְּלִגְבֵּי סְפֵקוֹ אֵין לִגְבֵי שְׁוּורִים דְּנִיזְקֵין לֹא פְּשִׁעִי כְּלָל אֲבָל הָכָא פּוֹשֵׁעַ הוּא בְּכָלֶב זֶה לְעָנְיַן זֶה הַגִּדִּישׁ לְהִיוֹת נִיזּוֹק בְּנַחְלָתוֹ בִּפְשִׁיעָה הֵיכָא שֶׁלֹּא שָׁמַר נַחְלָתוֹ לְכָךְ יֵשׁ לְהִתְחַיֵּיב אֲפִילּוּ נִזּוֹקִין בְּאוֹנֶס לְמַאן דְּמְחַיֵּיב תְּחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס: **תִּפְשׁוֹט** דְּפֵי פֵּרָה בַּחֲצֵר הַנִּיזָּק וְכוּ׳. תִּימַה דְּאַמַּאי לֹא פָּשִׁיט מִשּׁוֹר בְּבֵי דְּמַתְנִי׳ תַּתְנֵן הַשֵּׁן מוּעֶדֶת לְאַבּוֹל וְכוּ׳ וּמַהוּא דְּאִבְּלָה מִצִּידֵי הַרְחָבָה וּמִתּוֹךְ הַחֲצִית וְעוֹד אוֹתָם שֶׁהֵיוּ מְדַקְדְּקִין מִשִּׁיחָה בּוֹ אֵת הַכֶּבֶשׁ לֹא הֵבִיאוּ מַתְנִיתִין

כְּלָב שֶׁנְּטַל חֲרָרָה דְּדַיְיקִי מִינָּהּ הַשְׁתָּא וְעוֹד מַאי קָאָמַר מַאי בְּעֵי רִיפְתֵּי בְּפוּמָּא דִּכְלָבָא כֵּיוָן שֶׁהִכְלִיב דְּמִתְנִיתִין לֹא מָצֵי לְמִפְשַׁט וְלֹא מַהְדַּר דְּנָעֵל חֲרָרָה מִשּׁוּם דְּס״ד דְּאִם לְקָחָהּ הַנִּיזָּק וְאָכְלָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים וְאוֹ בְּחֲצַר הַמַּזִּיק וְאִי בְּחֲצַר הַמַּזִּיק חַיָּיב דְּמְחַיְּבִינַן בְּלִקְיחָה לְחוֹדָא וְכֵן הַכְּבָרָה נוֹטֶה דְּכִירָן דְּפָשֵׁט בְּלִקְיחָה מֵהּ לָנוּ בְּאֲבִילָה וְהָא דְּמַסְקִינַן מִשְּׁדֵה אַחֵר רִאשׁוֹת הָרַבִּים הַיְינוּ לְקִיחָה וְקַמְבָּעֵי לֵיהּ כְּגוֹן אִם הוֹשִׁיט פֵּירוֹת בְּפִי פֵּרָה חש״ו וְעַכְּרִים דְּלָאו בְּנֵי תַּלְמוּנֵי נִינְהוּ וּכְגוֹן שֶׁהִבְהֲמָה לֹא הָיְתָה יְכוֹלָה לִיקַּח אֶם לֹא שֶׁהוֹשִׁיט לָהּ וְאִי בְּחֲצַר הַנִּיזָּק דְּמֵי פְּטוּר כֵּיוָן שֶׁנִּתְנוּ אַחַר לְתוֹךְ פִּיהָ וְהָא דְּקָאָמַר תִּפְשׁוֹט לְאו מִמַּתְנִי׳ אֶלָּא מִגְּזִירַת הַכָּתוּב הוּא וְתִפְשׁוֹט בְּשֶׁנִּתְּנוּ אַחַר לְתוֹךְ פִּיהָ דְּחַיְּבִינַן דְּמֵיהָא דְּאִי בְּחֲצַר הַמַּזִּיק דְּמֵיהָא וּמִצִּי אָמַר לֵיהּ מַאי בְּעֵי רִיפְתֵּי בְּפוּמָּא דְּחִיוֹתָאי ה״נ מְצֵי א״ל מַאי בְּעֵי רִיפְתֵּי בְּפוּמָּא דִּכְלָבָא

וְזֶה הַלָּשׁוֹן לְאוֹ דַּוְקָא דְּהָכָא לֹא שַׁייָךְ לְשׁוֹן זֶה מֵעִצְמוֹ אֶלָּא כִּלְומַר כֵּיוָן דִּגְזִירַת הַכָּתוּב דִּבְעִי' אֲבִילָה בְּחֲצַר הַנִּיזָּק וְאִי פִּי' פָּרָה בְּחֲצַר הַמַּזִּיק אֲפִילּוּ כִּי אֲכָלָה בִּגְדִישׁ דִּבְעִי' אֲבִילָה בְּחֲצַר הַמַּזִּיק וְאֵגֶב דְּשַׁייְרִי לְשׁוֹן זֶה בְּנָתַן אַחֵר לְתוֹךְ פִּיהָ נָקט לְיהּ וּמִייתֵי מִשְׁיָה בּוֹ אֶת הַכֶּלֶב דְּשִׁמּוֹ מִיקְּרֵי אֲפִילּוּ הַכְנִיס יָד חֲבֵירוֹ בְּפִי הַכֶּלֶב וּנְשָׁכָהּ וַהֲשִׁיתָהּ הֵיזֵּנוּ דְּתָחַב שִׁינֵי הַכֶּלֶב וְנָקַשׁ בִּבְשַׂר חֲבֵירוֹ וְא"כ אַמַּאי חַייֵב בְּעֵל הַכֶּלֶב וְהָלֵא יָדוֹ בְּחֲצַר הַמַּזִּיק הוּא וְלֵימָא לֵיהּ מַאי בְּעֵי יָדֵךְ בְּפוּמָא דְּכַלְבָּא וְהָכָא דְּקָאָמַר שֶׁן הַחַייָב רְחָמָנָא הֵיכִי מַשְׁכַּחַת לְהּ אַף עַל גַּב דְּמַשְׁכַּחַת לְהּ שִׁפּוּר בִּגּוּן שֶׁהַלְקִיחָה הָיְתָה בְּחֲצַר הַנִּיזָּק אֶלָּא מְשׁוּם דְּפִשִׁיטָא דְּקָרָא מְשַׁמַע שֶׁהֵבִיעוּר הָיְתָה בְּחֲצַר הַנִּיזָּק קַבָּעֵי הֵיכִי מַשְׁכַּחַת לְהּ וּבְרֵישׁ מְסֶכֶת שָׁבָּת (דף ג) אֵיכָא נְמֵי תִּפְשׁוּט מִסּוּגְיָא דְּשִׁמְעָתִין דְּקָאָמַר תִּפְשׁוּט מִדְּבָרִי רַב דְּאָבִיי: **הָא** שָׁמַע שִׁיפָּה בּוֹ אֶת הַכֶּלֶב. וְתִימְהֵ דְּאַמַּאי לֹא מְשְׁנֵי לְעִנְיַן קְטָלָה לֹא אֲמְרִינַן דִּבְאַמְרִינַן בְּסִמּוּךְ דְּתָךְ מִשְׁנָה הִיא רֵישָׁא דְּחִישַׁךְ בּוֹ אֶת הַנָּחָשׁ דְּמַייְתֵי בָּתֵּר הֲכִי בְּפ' אֵלּוּ הֵן הַנִּשְׂרָפִין (סנהדרין דף עה: ושם) וּמַשְׁמַע לֵיהּ רֵישָׁא בֵּין לְעִנְיַן מִיתָה בֵּין לְעִנְיַן נְזָקִין וּלְקַמָּן נְמֵי מַייְתֵי לְהּ גַּבֵּי בְּעִיָא מְשַׁמָּה כְּלֵבוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ: **דְּאַפְּקֵיהּ** לְגַבֵּי דְּאָבִיי וְסָרְטֵיהּ. הרמ"ה לִשְׁנֵי בְּגוֹן שֶׁלֹּא הִכְנִיס יָד חֲבֵירוֹ אֶלָּא הַכֶּלֶב עַצְמוֹ לְקָחָהּ כְּשֶׁשִּׁיחֵהּ אֶלָּא דְּמַשְׁנֵי לְפִי מָה שֶׁפֵּרֵשׁ דְּמִיירִי בְּשֶׁהוֹשִׁיט לוֹ יָדוֹ:

יכלי לְמִימַר לְגוּדֵר מִן גְּדֵירָא בְּאַרְעֵיהּ. הֵיכִי נִשְׁמְט אֲבִיי שֶׁלֹּא הָיָה חָפֵץ לֵילֵךְ לְשָׁם דְּתָנַן (לעיל דף יט:) אֲבָלָה מִתּוֹךְ הַחֲנוּת מְשַׁלֶּמֶת כו' וְלֹא אָמְרִינַן הָיָה לוֹ לִנְעוֹל חֲנוּתוֹ וְכֵן אֲבָלָה מִצִּידֵי הָרְחָבָה וּלְעֵיל נְמִי לֹא פָּרִיךְ דְּלִיפְטַר בְּעֵל הַכֶּלֶב מִן הַחֲרָבָה וְרֵב אַלְפַס פָּסַק כְּרַב יוֹסֵף וְלֵיתֵיהּ לְדַאֲבֵיי דְּדַחְוֵיהּ בְּעַלְמָא הוּא: **הָנֵהוּ** עִיזֵי דְּשׁוּקָא כו'. דְּוָקָא בְּהָנֵהוּ דְּקַיְימֵי לְשׁוּתָפֵי וְאע"ג שֶׁשְּׁלִימוּ מַה שֶּׁהוֹזִיקוּ לֹא בְּעֵי לְמֵיקַם בְּהַדַיְיהוּ לְדוֹנָא וְתִימְנֵי נְמֵי דְּלֵיכָא סַהֲדֵי אֲבָל עַז לְחֶלְקָהּ וְדָחֵל לְגִיזָּקָהּ יָכוֹל לוֹמַר לְשׁוּתָפַי יְשַׁלְּמוּ דְּרַאֲשַׁתְּחֵן גַּבֵּי עִיזֵי דְּבֵי תִּרְבּוּ דְּאָמַר לֵיהּ זִיל שְׁחַטְיִנְהוּ: **אֵיזֶהוּ** מוּעָד כו'. אוֹמֵר ר"י דְּקָא דְּאָמְרִינַן בְּהַבָּא עַל יְבִמְתּוֹ (יבמות דף סד:) דְּסָתָם לֵן תַּנָּא דְּשׁוֹר הַמּוּעָד בִּרְשׁוּת"ג דְּאָמַר בְּשֶׁלֹּשׁ דִּימְנִין הֲוֵי חֲזָקָה לֹא מְשׁוּם דְּתִיקְּנוּ פְּלוּגְתֵּיהּ בְּשׁוֹר הַמּוּעָד דְּמִקְרֵאי דְּרַשִׁינַן:

שֶׁיֵּהוּ הַתְּנוּקוֹת כו'. אַף עַל גַּב דְּאָדָם אֵית לֵיהּ מַזָּלָא מ"מ בֵּיוָן שֶׁנַּעֲשָׂה שָׁפֵל כָּל כָּךְ שֶׁהַתִּינוֹקוֹת מְמַשְׁמְשִׁין בּוֹ וְדַאי חָזַר לְקַדְמוּתוֹ וְלֹא בָּא ר"מ לְמֵעוּטֵי שֶׁלֹּא תּוֹעִיל חֲזָקָה שֶׁלֹּשָׁה יָמִים אֶלָּא הַשְׁמָעֵנוּ דְּאֲפִילּוּ בְּיוֹם אֶחָד פְּעָמִים דְּאִיכָּא חֲזָקָה בְּגוֹן ע"י תִּינוֹקוֹת וְג' פְּעָמִים בְּיוֹם אֶחָד נִרְאֶה דְּאֵין מוֹעִיל לְדִידֵיהּ לְחֲזָקָה אע"פ שֶׁמּוֹעִיל לְהַאי דְּה"נ אִשְׁכַּחַן לר"ש דְּבִשְׁלֹשָׁה פְּעָמִים הַוֵי מוּעָד וּבְחֲזָקָה בְּעֵי ג' יָמִים:

ולא יִשְׁמְרֵנוּ דְּאִידְּנָא חַייִב. פִּי' בְּקוּנְטְרֵס בְּפֵי' הַגְּמָרָא דְּאִיכָּא לְמֵימַר דְּלִייעוּדֵי תּוֹרָא אֵיירַע וּמִשְּׁלֵמִין בְּעִלְיָם ר"ש אע"פ שֶׁלֹּא יָדְעוּ תַּחְלָה וְאֵינוֹ נִרְאֶה דְּהוֹרֵעַ בְּבַעֲלֵיהֶן כְּתִיב וְאח"כ אִם לֹא יִשְׁמְרֶנּוּ מִשְׁלֵם ר"ש וּבְרֵישָׁא דְּלִקַּמָּן קָתָנֵי דְּאֵין הַשּׁוֹר נַעֲשָׂה מוּעָד עַד שֶׁיִּעִידוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים וְא"כ אֲפִילּוּ לְמ"ד לִייעוּדֵי תּוֹרָא בְּבַעֲלִים לֹא יִשְׁלְמוּ בְּעָלִים ר"ש עַד נְגִיחָה ד' וְרַ"ש עַצְמוֹ חָזַר בּוֹ מִשּׁוּם דְּבְרֵישׁ חֲזָקַת הַבָּתִּים (ב"ב דף כח. ושם) קָאָמַר סְתָמָא דְּגְמָרָא אִי מַה שׁוֹר הַמּוּעָד עַד נְגִיחָה ד' לֹא מִיחַייֵב בּוֹ וּפֵי' דְּמַשְׁמְעוּת דּוּרְשִׁין אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ

ורה"ר

בְּחֲצַר הַנִּיזָּק דְּמֵיא. וְשׁוֹרֵה אַחֵר קָרִיבָא בֵּיהּ: **וְאִי אֲמְרַת כו'**. גְּמָרָא קַמְתַּרֵּד כְּלוֹמַר אַמַּאי מִסְפְּקָא לָךְ פְּשִׁיטָא דְּכַחֲצַר הַנִּיזָּק דָּמֵי דְּאִי כַּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי אע"ג שֶׁן הַחַייֵב רְחָמָנָא הֵיכִי מִשְׁכַּחַת לְהּ: **נִתְחַכְּכָה בְּכוֹתֶל**. דְּתוֹלְדָה דְּשֶׁן הִיא אֲבָל שֶׁן מַמָּשׁ לֹא דְּאָמַר לֵיהּ פִּי' פָּרָתְי רִאשׁוֹנִית הִיא: **וְנִפְּצָה פִּירוֹת**. ע"י גַּלְגּוּל בְּעִין שֶׁעוֹשִׂין סוּסִים וְחֲמוֹרִים וּבְלַעְוו וּוֹלֵט"ו: **וְאֶת**

בְּעֵין עֵר תּוּמוֹ. דְּמַכְלִיא קָרֶא בֵּיהּ כְּלוֹמַר אַמַּאי חָשֵׁן מִבְּעֵר הַגָּלֶל עַד תּוּמוֹ נִפְקָא לָן בְּפ' קַמָּא (דף ב:) וְהָכָא לֵיכָּא תּוּמוֹ שֶׁעֲדַיִן הָאֲבָנִים וְהַפֵּירוֹת בְּעִין: **דְּשָׁח צַלְמֵי**. כְּשֶׁנִּתְחַבְּבָה בְּכוֹתֶל מַחֲקָה צוּרָה שֶׁעָלֶיהָ דְּאִיכָּא תּוּמוֹ: **דְּפַסְנֵי פְּסוּנֵי**. כְּשֶׁנִּתְגַּלְגְּלָה עַל הַפֵּירוֹת תַּחְתֶּנָּן בְּטִיט וְאִי אֲפֵשָׁר לְלַקְּטָן. לִישְׁנָא אַחֲרִינָא דְּפַסְנֵי פְּסוּנֵי כְּמוֹ פִּסּוּ אֲמוּנִים (תהלים יב) כְּלוֹמַר שֶׁשִּׁפְּכָה מִשְׁקֶה בְּגִלְגּוּלָהּ וּכְלֵיכָא וּפְסֵיקָא קָרֵינָא. **פְּטוּר** מִשֻּׁמָּה. דְּגָרְמָא בְּנֶזֶק פְּטוּר: **דְּאַפְּקֵיהּ לְגַבֵּי**. דְּאָבִיי. מֵיתָה: בֵּין שִׁינָּיו וְעוֹמֵד. וּבְלֹא כְּתִינָא הַנָּחָשׁ יָצָא הָאָרֶס: **לְפִיכָךְ מַבִּיא בְּסִייָּת**. דַּהֲוָה לֵיהּ כְּאִילּוּ הֶרְגּוּ בְּסִייָּת שֶׁהוֹרֵג מֵעַצְמוֹ וְלֹא גּוֹרֵם: **נָחָשׁ בִּסְקִילָה**. כְּדֵין שׁוֹר הוֹרֵג אָדָם דִּכְתִיב הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת וְלֹא כְּתִיב נָחָשׁ יִסָּקֵל (שמות כא:) **לְעִנְיַן קְטָלָא**. הֵרִיגַת נָחָשׁ: **לֹא אָמְרִינַן**. מִגּוֹ בְּעֵי יָדֵךְ כו' וְאֲפִילּוּ בְּחֲצַר הַמַּזִּיק דְּמֵיָא אֵינוֹ פְּטוּר אֶלָּא נֶחֱרָב אֶלָּא לְעִנְיַן נֶזֶק אֲמְרִינַן מֵאי בְּעֵית בִּרְשׁוּתֵיהּ דִּבְתַנְיָן בְּפ"ק (דף ט:) חוֹרֵשׁ מִרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לְמַזִּיק וּמַכְנִיעַ לָן פִּי פָּרָה אִי בְּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי אוֹ לֹא עַד דְּתָשְׁטְנָה לָהּ מִכֹּלָּה שֶׁנִּטַּל חֲרָרָהּ: **בִּי תִּרְבּוּ**. שָׁם מְשַׁמְּעָהּ דְּסַלְקִין לְעֵילָא. מִבְּבֶל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: וּדְנָחְתִין לְתַחְתָּא. מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבֶבֶל הַוּוּ בְּקִיאִין בְּדֶרֶן זֶה: **עִיזֵי דְּשׁוּקָא**. דְּקָצְבוּ דְּקַיְימֵי לְשׁוּתָפֵי אֲלָא דְּמַשְׁהוּ לְהוּ עַד יוֹמָא דְּשׁוּקָא: **מִתְרְעִין בְּמָרֵיהוּ**. אִי מִפְסְקָן אֲפִילּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים: **תֵּיב אַסְהַדְתָּא**. מְקוֹם מַעֲמַד הַקְּצָבִים: וְקָבֵיל אִינָּשׁ. אֲפִילּוּ בְּיוֹמָא דְּלֵאו דְּשׁוּקָא שְׁחִיט לְהוּ הוֹאִיל וְלִשְׁחִיטָה קַיְימָן:

מתני' מְשַׁיְּחִוזֹר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים. שְׁרוֹאָה שׁוֹרִים וְאֵינוֹ נוֹגֵחַ חוֹזֵר לְתַמּוּתוֹ: **שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים**. וְאֲפִילּוּ בְּיוֹם אֶחָד: **גמ'** אֶתְאֵן לְמֵיגְחָה רְבִיעִית. שֶׁאִם לֹא שָׁמְרוּ וְנָגַח נְגִיחָה רְבִיעִית מְשַׁלֵּם מֵעַכְשָׁיו נ"ש אֲבָל אַשְׁלִישִׁית פְּלָגָא וְנָקֵיט הוּא דְּמִשְׁלַם: **וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ הָאִידָּנָא**. בִּנְגִיחָה שְׁלִישִׁית חַייֵב עָלֶיהָ נֶזֶק שָׁלֵם:

ריחק

כַּחֲצַר הַנִּיזָּק דָּמֵי יְהִי כַּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי לֵימָא לֵיהּ מַאי בְּעֵי רִפְתָּךְ בְּפוּמֵיהּ דְּכַלְבָּאי דְּאִיכָּא לְהוּ פִּי' פָּרָה כַּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי אוֹ כַּחֲצַר הַנִּיזָּק דָּמֵי וְאִי אֲמְרַת כַּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי שֶׁן הַחַייֵב רַחֲמָנָא הֵיכִי מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּגוֹן שֶׁנִּתְחַכְּכָה בְּכוֹתֶל. דְּתוֹלְדָה דְּשֶׁן הִיא אֲבָל שֶׁן מַמָּשׁ לֹא דְּאָמַר לֵיהּ פִּי' פָּרָתִי רִאשׁוֹנִית הִיא: **וְנִפְּצָה פֵּירוֹת**. ע"י גַּלְגּוּל בְּעִין שֶׁעוֹשִׂין סוּסִים וַחֲמוֹרִים וּבְלַעְוו וּוֹלֵט"ו: **וְאֶת בְּעֵין עֵר תּוּמוֹ**. דְּמַכְלִיא קָרֶא דְּהָא וּבְעֵר זֶה הַשֵּׁן מִבְּעֵר הַגָּלֶל עַד תּוּמוֹ נִפְקָא לָן בְּפ' קַמָּא (דף ב:) וְהָכָא לֵיכָּא תּוּמוֹ שֶׁעֲדַיִן הָאֲבָנִים וְהַפֵּירוֹת בְּעִין: **דְּשָׁח צַלְמֵי**. כְּשֶׁנִּתְחַבְּבָה בְּכוֹתֶל מַחֲקָה צוּרָה שֶׁעָלֶיהָ דְּאִיכָּא תּוּמוֹ: **דְּפַסְנֵי פְּסוּנֵי**. כְּשֶׁנִּתְגַּלְגְּלָה עַל הַפֵּירוֹת תַּחְתֶּנָּן בְּטִיט וְאִי אֲפֵשָׁר לְלַקְּטָן. לִישְׁנָא אַחֲרִינָא דְּפַסְנֵי פְּסוּנֵי כְּמוֹ פִּסּוּ אֲמוּנִים (תהלים יב) כְּלוֹמַר שֶׁשִּׁפְּכָה מִשְׁקֶה בְּגִלְגּוּלָהּ וּכְלֵיכָא וּפְסֵיקָא קָרֶא. **פְּטוּר** מִשֻּׁמָּה. דְּגָרְמָא בְּנֶזֶק פְּטוּר: **דְּאַפְּקֵיהּ לְגַבֵּי**. דְּאָבִיי. מֵיתָה: בֵּין שִׁינָּיו וְעוֹמֵד. וּבְלֹא כְּתִינָא הַנָּחָשׁ יָצָא הָאָרֶס: **לְפִיכָךְ מַבִּיא בְּסִייָּת**. דַּהֲוָה לֵיהּ כְּאִילּוּ הֶרְגּוּ בְּסִייָּת שֶׁהוֹרֵג מֵעַצְמוֹ וְלֹא גּוֹרֵם: **נָחָשׁ בִּסְקִילָה**. כְּדֵין שׁוֹר הוֹרֵג אָדָם דִּכְתִיב הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת וְלֹא כְּתִיב נָחָשׁ יִסָּקֵל (שמות כא:) **לְעִנְיַן קְטָלָא**. הֵרִיגַת נָחָשׁ: **לֹא אָמְרִינַן**. מִגּוֹ בְּעֵי יָדֵךְ כו' וְאֲפִילּוּ בְּחֲצַר הַמַּזִּיק דְּמֵיָא אֵינוֹ פְּטוּר אֶלָּא נֶחֱרָב אֶלָּא לְעִנְיַן נֶזֶק אֲמְרִינַן מֵאי בְּעֵית בִּרְשׁוּתֵיהּ דִּבְתַנְיָן בְּפ"ק (דף ט:) חוֹרֵשׁ מִרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לְמַזִּיק וּמַכְנִיעַ לָן פִּי פָּרָה אִי בְּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי אוֹ לֹא עַד דְּתָשְׁטְנָה לָהּ מִכֹּלָּה שֶׁנִּטַּל חֲרָרָהּ: **בִּי תִּרְבּוּ**. שָׁם מְשַׁמְּעָהּ דְּסַלְקִין לְעֵילָא. מִבְּבֶל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: וּדְנָחְתִין לְתַחְתָּא. מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבֶבֶל הַוּוּ בְּקִיאִין בְּדֶרֶן זֶה: **עִיזֵי דְּשׁוּקָא**. דְּקָצְבוּ דְּקַיְימֵי לְשׁוּתָפֵי אֲלָא דְּמַשְׁהוּ לְהוּ עַד יוֹמָא דְּשׁוּקָא: **מִתְרְעִין בְּמָרֵיהוּ**. אִי מִפְסְקָן אֲפִילּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים: **תֵּיב אַסְהַדְתָּא**. מְקוֹם מַעֲמַד הַקְּצָבִים: וְקָבֵיל אִינָּשׁ. אֲפִילּוּ בְּיוֹמָא דְּלֵאו דְּשׁוּקָא שְׁחִיט לְהוּ הוֹאִיל וְלִשְׁחִיטָה קַיְימָן:

מתני' מְשַׁיְּחִוזֹר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים. שְׁרוֹאָה שׁוֹרִים וְאֵינוֹ נוֹגֵחַ חוֹזֵר לְתַמּוּתוֹ: **שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים**. וְאֲפִילּוּ בְּיוֹם אֶחָד: **גמ'** אֶתְאֵן לְמֵיגְחָה רְבִיעִית. שֶׁאִם לֹא שָׁמְרוּ וְנָגַח נְגִיחָה רְבִיעִית מְשַׁלֵּם מֵעַכְשָׁיו נ"ש אֲבָל אַשְׁלִישִׁית פְּלָגָא וְנָקֵיט הוּא דְּמִשְׁלַם: **וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ הָאִידָּנָא**. בִּנְגִיחָה שְׁלִישִׁית חַייֵב עָלֶיהָ נֶזֶק שָׁלֵם:

ריחק

כַּחֲצַר הַנִּיזָּק דָּמֵי יְהִי כַּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי לֵימָא לֵיהּ מַאי בְּעֵי רִפְתָּךְ בְּפוּמֵיהּ דְּכַלְבָּאי דְּאִיכָּא לְהוּ פִּי' פָּרָה כַּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי אוֹ כַּחֲצַר הַנִּיזָּק דָּמֵי וְאִי אֲמְרַת כַּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי שֶׁן הַחַייֵב רַחֲמָנָא הֵיכִי מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּגוֹן שֶׁנִּתְחַכְּכָה בְּכוֹתֶל. דְּתוֹלְדָה דְּשֶׁן הִיא אֲבָל שֶׁן מַמָּשׁ לֹא דְּאָמַר לֵיהּ פִּי' פָּרָתִי רִאשׁוֹנִית הִיא: **וְנִפְּצָה פֵּירוֹת**. ע"י גַּלְגּוּל בְּעִין שֶׁעוֹשִׂין סוּסִים וַחֲמוֹרִים וּבְלַעְוו וּוֹלֵט"ו: **וְאֶת**

בְּעֵין עֵר תּוּמוֹ. דְּמַכְלִיא קָרֶא דְּהָא וּבְעֵר זֶה הַשֵּׁן מִבְּעֵר הַגָּלֶל עַד תּוּמוֹ נִפְקָא לָן בְּפ' קַמָּא (דף ב:) וְהָכָא לֵיכָּא תּוּמוֹ שֶׁעֲדַיִן הָאֲבָנִים וְהַפֵּירוֹת בְּעִין: **דְּשָׁח צַלְמֵי**. כְּשֶׁנִּתְחַבְּבָה בְּכוֹתֶל מַחֲקָה צוּרָה שֶׁעָלֶיהָ דְּאִיכָּא תּוּמוֹ: **דְּפַסְנֵי פְּסוּנֵי**. כְּשֶׁנִּתְגַּלְגְּלָה עַל הַפֵּירוֹת תַּחְתֶּנָּן בְּטִיט וְאִי אֲפֵשָׁר לְלַקְּטָן. לִישְׁנָא אַחֲרִינָא דְּפַסְנֵי פְּסוּנֵי כְּמוֹ פִּסּוּ אֲמוּנִים (תהלים יב) כְּלוֹמַר שֶׁשִּׁפְּכָה מִשְׁקֶה בְּגִלְגּוּלָהּ וּכְלֵיכָא וּפְסֵיקָא קָרֶא. **פְּטוּר** מִשֻּׁמָּה. דְּגָרְמָא בְּנֶזֶק פְּטוּר: **דְּאַפְּקֵיהּ לְגַבֵּי**. דְּאָבִיי. מֵיתָה: בֵּין שִׁינָּיו וְעוֹמֵד. וּבְלֹא כְּתִינָא הַנָּחָשׁ יָצָא הָאָרֶס: **לְפִיכָךְ מַבִּיא בְּסִייָּת**. דַּהֲוָה לֵיהּ כְּאִילּוּ הֶרְגּוּ בְּסִייָּת שֶׁהוֹרֵג מֵעַצְמוֹ וְלֹא גּוֹרֵם: **נָחָשׁ בִּסְקִילָה**. כְּדֵין שׁוֹר הוֹרֵג אָדָם דִּכְתִיב הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת וְלֹא כְּתִיב נָחָשׁ יִסָּקֵל (שמות כא:) **לְעִנְיַן קְטָלָא**. הֵרִיגַת נָחָשׁ: **לֹא אָמְרִינַן**. מִגּוֹ בְּעֵי יָדֵךְ כו' וְאֲפִילּוּ בְּחֲצַר הַמַּזִּיק דְּמֵיָא אֵינוֹ פְּטוּר אֶלָּא נֶחֱרָב אֶלָּא לְעִנְיַן נֶזֶק אֲמְרִינַן מֵאי בְּעֵית בִּרְשׁוּתֵיהּ דִּבְתַנְיָן בְּפ"ק (דף ט:) חוֹרֵשׁ מִרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לְמַזִּיק וּמַכְנִיעַ לָן פִּי פָּרָה אִי בְּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי אוֹ לֹא עַד דְּתָשְׁטְנָה לָהּ מִכֹּלָּה שֶׁנִּטַּל חֲרָרָהּ: **בִּי תִּרְבּוּ**. שָׁם מְשַׁמְּעָהּ דְּסַלְקִין לְעֵילָא. מִבְּבֶל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: וּדְנָחְתִין לְתַחְתָּא. מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבֶבֶל הַוּוּ בְּקִיאִין בְּדֶרֶן זֶה: **עִיזֵי דְּשׁוּקָא**. דְּקָצְבוּ דְּקַיְימֵי לְשׁוּתָפֵי אֲלָא דְּמַשְׁהוּ לְהוּ עַד יוֹמָא דְּשׁוּקָא: **מִתְרְעִין בְּמָרֵיהוּ**. אִי מִפְסְקָן אֲפִילּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים: **תֵּיב אַסְהַדְתָּא**. מְקוֹם מַעֲמַד הַקְּצָבִים: וְקָבֵיל אִינָּשׁ. אֲפִילּוּ בְּיוֹמָא דְּלֵאו דְּשׁוּקָא שְׁחִיט לְהוּ הוֹאִיל וְלִשְׁחִיטָה קַיְימָן:

מתני' מְשַׁיְּחִוזֹר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים. שְׁרוֹאָה שׁוֹרִים וְאֵינוֹ נוֹגֵחַ חוֹזֵר לְתַמּוּתוֹ: **שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים**. וְאֲפִילּוּ בְּיוֹם אֶחָד: **גמ'** אֶתְאֵן לְמֵיגְחָה רְבִיעִית. שֶׁאִם לֹא שָׁמְרוּ וְנָגַח נְגִיחָה רְבִיעִית מְשַׁלֵּם מֵעַכְשָׁיו נ"ש אֲבָל אַשְׁלִישִׁית פְּלָגָא וְנָקֵיט הוּא דְּמִשְׁלַם: **וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ הָאִידָּנָא**. בִּנְגִיחָה שְׁלִישִׁית חַייֵב עָלֶיהָ נֶזֶק שָׁלֵם:

ריחק

כַּחֲצַר הַנִּיזָּק דָּמֵי יְהִי כַּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי לֵימָא לֵיהּ מַאי בְּעֵי רִפְתָּךְ בְּפוּמֵיהּ דְּכַלְבָּאי דְּאִיכָּא לְהוּ פִּי' פָּרָה כַּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי אוֹ כַּחֲצַר הַנִּיזָּק דָּמֵי וְאִי אֲמְרַת כַּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי שֶׁן הַחַייֵב רַחֲמָנָא הֵיכִי מַשְׁכַּחַת לָהּ בְּגוֹן שֶׁנִּתְחַכְּכָה בְּכוֹתֶל. דְּתוֹלְדָה דְּשֶׁן הִיא אֲבָל שֶׁן מַמָּשׁ לֹא דְּאָמַר לֵיהּ פִּי' פָּרָתִי רִאשׁוֹנִית הִיא: **וְנִפְּצָה פֵּירוֹת**. ע"י גַּלְגּוּל בְּעִין שֶׁעוֹשִׂין סוּסִים וַחֲמוֹרִים וּבְלַעְוו וּוֹלֵט"ו: **וְאֶת**

בְּעֵין עֵר תּוּמוֹ. דְּמַכְלִיא קָרֶא דְּהָא וּבְעֵר זֶה הַשֵּׁן מִבְּעֵר הַגָּלֶל עַד תּוּמוֹ נִפְקָא לָן בְּפ' קַמָּא (דף ב:) וְהָכָא לֵיכָּא תּוּמוֹ שֶׁעֲדַיִן הָאֲבָנִים וְהַפֵּירוֹת בְּעִין: **דְּשָׁח צַלְמֵי**. כְּשֶׁנִּתְחַבְּבָה בְּכוֹתֶל מַחֲקָה צוּרָה שֶׁעָלֶיהָ דְּאִיכָּא תּוּמוֹ: **דְּפַסְנֵי פְּסוּנֵי**. כְּשֶׁנִּתְגַּלְגְּלָה עַל הַפֵּירוֹת תַּחְתֶּנָּן בְּטִיט וְאִי אֲפֵשָׁר לְלַקְּטָן. לִישְׁנָא אַחֲרִינָא דְּפַסְנֵי פְּסוּנֵי כְּמוֹ פִּסּוּ אֲמוּנִים (תהלים יב) כְּלוֹמַר שֶׁשִּׁפְּכָה מִשְׁקֶה בְּגִלְגּוּלָהּ וּכְלֵיכָא וּפְסֵיקָא קָרֶא. **פְּטוּר** מִשֻּׁמָּה. דְּגָרְמָא בְּנֶזֶק פְּטוּר: **דְּאַפְּקֵיהּ לְגַבֵּי**. דְּאָבִיי. מֵיתָה: בֵּין שִׁינָּיו וְעוֹמֵד. וּבְלֹא כְּתִינָא הַנָּחָשׁ יָצָא הָאָרֶס: **לְפִיכָךְ מַבִּיא בְּסִייָּת**. דַּהֲוָה לֵיהּ כְּאִילּוּ הֶרְגּוּ בְּסִייָּת שֶׁהוֹרֵג מֵעַצְמוֹ וְלֹא גּוֹרֵם: **נָחָשׁ בִּסְקִילָה**. כְּדֵין שׁוֹר הוֹרֵג אָדָם דִּכְתִיב הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת וְלֹא כְּתִיב נָחָשׁ יִסָּקֵל (שמות כא:) **לְעִנְיַן קְטָלָא**. הֵרִיגַת נָחָשׁ: **לֹא אָמְרִינַן**. מִגּוֹ בְּעֵי יָדֵךְ כו' וְאֲפִילּוּ בְּחֲצַר הַמַּזִּיק דְּמֵיָא אֵינוֹ פְּטוּר אֶלָּא נֶחֱרָב אֶלָּא לְעִנְיַן נֶזֶק אֲמְרִינַן מֵאי בְּעֵית בִּרְשׁוּתֵיהּ דִּבְתַנְיָן בְּפ"ק (דף ט:) חוֹרֵשׁ מִרְשׁוּת הַמְיוּחֶדֶת לְמַזִּיק וּמַכְנִיעַ לָן פִּי פָּרָה אִי בְּחֲצַר הַמַּזִּיק דָּמֵי אוֹ לֹא עַד דְּתָשְׁטְנָה לָהּ מִכֹּלָּה שֶׁנִּטַּל חֲרָרָהּ: **בִּי תִּרְבּוּ**. שָׁם מְשַׁמְּעָהּ דְּסַלְקִין לְעֵילָא. מִבְּבֶל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: וּדְנָחְתִין לְתַחְתָּא. מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְבֶבֶל הַוּוּ בְּקִיאִין בְּדֶרֶן זֶה: **עִיזֵי דְּשׁוּקָא**. דְּקָצְבוּ דְּקַיְימֵי לְשׁוּתָפֵי אֲלָא דְּמַשְׁהוּ לְהוּ עַד יוֹמָא דְּשׁוּקָא: **מִתְרְעִין בְּמָרֵיהוּ**. אִי מִפְסְקָן אֲפִילּוּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים: **תֵּיב אַסְהַדְתָּא**. מְקוֹם מַעֲמַד הַקְּצָבִים: וְקָבֵיל אִינָּשׁ. אֲפִילּוּ בְּיוֹמָא דְּלֵאו דְּשׁוּקָא שְׁחִיט לְהוּ הוֹאִיל וְלִשְׁחִיטָה קַיְימָן:

מתני' מְשַׁיְּחִוזֹר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים. שְׁרוֹאָה שׁוֹרִים וְאֵינוֹ נוֹגֵחַ חוֹזֵר לְתַמּוּתוֹ: **שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים**. וְאֲפִילּוּ בְּיוֹם אֶחָד: **גמ'** אֶתְאֵן לְמֵיגְחָה רְבִיעִית. שֶׁאִם לֹא שָׁמְרוּ וְנָגַח נְגִיחָה רְבִיעִית מְשַׁלֵּם מֵעַכְשָׁיו נ"ש אֲבָל אַשְׁלִישִׁית פְּלָגָא וְנָקֵיט הוּא דְּמִשְׁלַם: **וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ הָאִידָּנָא**. בִּנְגִיחָה שְׁלִישִׁית חַייֵב עָלֶיהָ נֶזֶק שָׁלֵם:

ריחק

בֵּיצַת הֶקְדֵּשׁ שֶׁנַּעֲשֵׂית אֶפְרוֹחַ. אָמַר רַבִּי יֶיסָא: פְּלִיגִי בָּהּ כַּהֲנָא וְרַבִּי יוֹחָנָן. כַּהֲנָא אָמַר: אֲסוּרָה. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מוּתֶּרֶת. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא לְרַבִּי יוֹסֵי: הָא רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מוּתֶּרֶת, אוּף הִיא פּוֹדֶה אוֹתָהּ בְּזְמַן זֶרֶעָהּ. רַבִּי חֲנִינָא וְרַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם כַּהֲנָא: פּוֹדֶה אוֹתָהּ בְּזְמַן זֶרֶעָהּ. וְרַבִּי חֲנַנְיָא בְּשֵׁם רַבִּי פִּנְחָס, מְתַקְּנָתָהּ. כַּהֲנָא אָמַר: אֲסוּרָה וּפוֹדֶה אוֹתָהּ כְּמוֹת שֶׁהִיא. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מוּתֶּרֶת וּפוֹדֶה אוֹתָהּ בְּזְמַן זֶרֶעָהּ.

הַדָּרָן עָלָךְ הַנּוֹטֵעַ לַסָּג

פֶּרֶק שֵׁנִי

הֲלָכָה א' מתני' הַתְּרוּמָה, וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי, חַחַלָּה, וְהַבִּכּוּרִים – עוֹלִים בְּאֶחָד וּמֵאָה **[דף ח' ע"ב]** וּמְצָטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְצָרִיךְ לְהָרִים.

הָעָרְלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם – עוֹלִים בְּאֶחָד וּמָאתַיִם, וּמְצָטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהָרִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵינָן מִצְטָרְפִין. רַבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר: מִצְטָרְפִין בְּנוֹתָן טַעַם, אֲבָל לֹא לֶאֱסוֹר.

גמרא הַתְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר כו'. לְמִי נִצְרְכָה? לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. אַף עַל גַּב דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: אֵין שְׁתֵּי שְׁמוֹת מִצְטָרְפִין, מוֹדֵי שֶׁשִּׁבּוּלְהֶן לְשֵׁם תְּרוּמָה – מִצְטָרְפִין.

מַאן תָּנָא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי? רַבִּי מֵאִיר. דְּרַבִּי מֵאִיר מַחְמִיר בְּדִבְרֵיהֶן כְּדִבְרֵי תוֹרָה.

וְהָא אַשְׁכְּחָן דְּרַבִּי מֵאִיר מַחְמִיר בְּדִבְרֵיהֶן כְּדִבְרֵי תוֹרָה? אָמַר רַבִּי חֲנִינָה: הַהִיא דְּתָנֵינָן תַּמָּן: הָרוֹאֶה כֶּתֶם – חֲרֵי זוֹ מְקוּלְקֶלֶת, וְחוֹשֶׁשֶׁת מִשּׁוּם זוֹב; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין בְּכְתָמִים מִשּׁוּם זוֹב.

רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: וְלָמָּה לֹא תָּנֵינַן חַלַּת דְּמַאי? בְּגִין דְּתָנֵינַן חַלָּה וַדַּאי לֹא תָּנֵי חַלַּת דְּמַאי. וְהָתָנֵינַן: תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל דְּמַאי! רַבִּי חֲנַנְיָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: דְּמַאי – צָרִיךְ חַלָּה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיה בַּר **[דף ט' ע"א]**

לוּלְיָבָא: נוֹטֵל הוּא דָּמָיו מִן הַשֶּׁבֶט? אָמַר לֵיהּ: כֵּן אָמַר שְׁמוּאֵל, שֶׁהוּא נוֹטֵל דָּמָיו מִן הַשֶּׁבֶט.

רַבִּי מָנָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי: אֵינוֹ נוֹטֵל דָּמָיו מִן הַשֶּׁבֶט. לְמָחָר הוּא מֵבִיא וַדַּאי וְאוֹמֵר: "דְּמַאי הוּא" כְּדֵי לִיטוֹל מִמֶּנּוּ דָּמִים!

רַבִּי יוֹחָנָן שָׁאַל לְנַמְלִיאֵל זוּגָא: נְהִיגִין אַתּוּן מַפְקִין חַלָּה מִן הַדְּמַאי? אָמַר לֵיהּ: לֹא. כֵּן אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל אַחוּהּ דְּרַב בֶּרְכְיָה, בְּשָׁעָה שֶׁגָּזְרוּ עַל הַדְּמַאי, רוֹב הָעָם מַפְרִישִׁין אוֹתוֹ לְתוֹךְ בָּתֵּיהֶן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בוֹן: תְּנֵיי בֵּית דִּין, שֶׁתְּהֵא חַלָּתוֹ בְּצִפּוֹן צְפוֹנוֹ.

וְעוֹלִין בְּאֶחָד וּמֵאָה. מַה אַתְּ עָבִיד לָהּ? בִּתְחִילַּת הַפָּרָשָׁה אוֹ בְּסוֹף הַפָּרָשָׁה? אֵין תֵּימַר בִּתְחִילַּת הַפָּרָשָׁה – אֵין הַקָּטָן מַעֲלֶה, וְאֵין אַחֵר מַעֲלֶה, וְאֵינוֹ דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. וְאִין תַּעֲבְדִינֵיהּ בְּסוֹף הַפָּרָשָׁה – קָטָן מַעֲלֶה, וְאַחֵר מַעֲלֶה, וְדוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת.

תַּמָּן תָּנֵינָן: רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף מַעֲלִין אֶת הַמְּדוּמָע בְּאֶחָד וּמֵאָה. וְתָנֵי עֲלָהּ: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם רָצָה – נוֹתֵן עֵינָיו בְּמִקְצָתוֹ וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָר. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: רַבִּי יוּדָה עָבַד לָהּ בְּסוֹף הַפָּרָשָׁה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר עָבַד לָהּ בִּתְחִילַּת הַפָּרָשָׁה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אַף רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר עָבַד לָהּ בְּסוֹף הַפָּרָשָׁה. וְלֹא מוֹדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר שֶׁאָסוּר לְעָשׂוֹת כֵּן בְּוַדַּאי?! מַאי כְּדוֹן?

[דף ט' ע"ב] וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחוֹל.

תַּמָּן תָּנֵינָן: רַבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר: תְּרוּמָה – עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בְּמֵאָה וְעוֹד. תַּמָּן אָמַר חִזְקִיָּה, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: כָּל מָקוֹם שֶׁשָּׁנָה רַבִּי מַהֲלוֹקֶת, וְאַחַר כָּךְ חָזַר וְשָׁנָה סְתָם – הֲלָכָה כְּסָתָם.

מִן מַה דְּתָנֵינַן: סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה. וְאָמַר רַבִּי לְעָזָר: לֵית כָּאן לוֹמַר לְתוֹךְ מֵאָה, אֶלָּא לְתוֹךְ תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה. כְּמָה דְּתָנֵינַן רַבִּי לְיֵעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.

מִנַּיִן שֶׁהֵן עוֹלִין? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: כְּתִיב (במדבר יח) **מִכָּל חֶלְבּוֹ אֶת מִקְדְּשׁוֹ מִמֶּנּוּ**. דָּבָר שֶׁאַתְּ מֵרִים מִמֶּנּוּ, שֶׁאִם יִפּוֹל לְתוֹכוֹ הוּא מְקַדְּשׁוֹ. וְכַמָּה הוּא? אֶחָד מִמֵּאָה. רַבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר: מוֹסִיף סְאָה וּמַעֲלֶה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מוֹסִיף כָּל שֶׁהוּא וּמַעֲלֶה. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן מְשׁוּלָם אוֹמֵר: וְעוֹד קַב לְמֵאָה סְאָה, שְׁתוּת לַמְּדוּמָע.

תָּנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: תְּרוּמָה – עוֹלָה בְּמֵאָה מִקַּל וָחוֹמֶר. אִם אִיסּוּר מִתּוֹךְ אִיסּוּר – עוֹלָה. אִיסּוּר מִתּוֹךְ הֶיתֵּר – לֹא כָל שֶׁכֵּן.

תְּרוּמָה, אִית תַּנַּיי תָּנֵי: אִיסּוּר מִתּוֹךְ הֶיתֵּר. וְאִית תַּנַּיי תָּנֵי: הֶיתֵּר מִתּוֹךְ הֶיתֵּר. מַאן דְּאָמַר אִיסּוּר מִתּוֹךְ הֶיתֵּר – שֶׁכֵּן תְּרוּמָה אֲסוּרָה לְזָרִים. מַאן דְּאָמַר הֶיתֵּר מִתּוֹךְ הֶיתֵּר – שֶׁכֵּן תְּרוּמָה מוּתֶּרֶת לַכֹּהֲנִים.

אִית דְּפָתַר לָהּ כּוּלָּהּ לַכֹּהֲנִים. מַאן דְּאָמַר אִיסּוּר מִתּוֹךְ הֶיתֵּר – בִּמְדוּמָע בִּתְרוּמָה טְמֵאָה. מַאן דְּאָמַר הֶיתֵּר – בִּמְדוּמָע בִּתְרוּמָה טְהוֹרָה.

תָּנֵי: פְּרוּסָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה פְּרוּסוֹת שֶׁל חוּלִין. וְכֵן חֲתִיכָה שֶׁל חַטָּאת שֶׁנִּתְעָרְבָה בְּמֵאָה חֲתִיכוֹת שֶׁל

[דף י' ע"א]

חוּלִין – לֹא יַעֲלוּ. רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: יַעֲלוּ. מַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי יוּדָה? (יחזקאל מה) **וְשֶׁה אֶחָד מִן הַצֹּאן מִן הַמָּאתַיִם מִמַּשְׁקֵה יִשְׂרָאֵל** –מִדְּבָר שֶׁהוּא מוּתָּר לְיִשְׂרָאֵל. וְקַשְׁיָא, כְּתִיב **מָאתַיִם**! וְרַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: מֵאָה! כְּתִיב **חַיִּים**, וְרַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: שְׁחוּטִין.

מַה בֵּין חַיִּים לִשְׁחוּטִין? רַבִּי חִינְנָא אָמַר: חַיִּין – עֲשׂוּ אוֹתָן כְּדָבָר שֶׁדִּרְכּוֹ לִהְיוֹתָנוֹת.

עַד כְּדוֹן דָּבָר שֶׁהוּא מַעֲלֶה וּמַתִּיר לַהֶדְיוֹט. דָּבָר שֶׁהוּא מַעֲלֶה וּמַתִּיר לַגָּבוֹהַּ? נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא: (ויקרא כב) **וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקָּדָשִׁים כִּי לַחְמוֹ הוּא,** יֵשׁ לְךָ קָדָשִׁים שֶׁאַתָּה אוֹכֵל בָּהֶן, פִּרַט לְעֵירוּבִין וּלְיֵיתֵר מִמֵּאָה.

אֵין לִי אֶלָּא אוֹכְלֵי תְרוּמָה בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה. מְנַיִין אוֹכְלֵי תְרוּמָה בְּאוֹכְלֵי חוּלִין, אוֹכְלֵי חוּלִין בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה? אוֹכְלֵי תְרוּמָה בְּאוֹכְלֵי קֳדָשׁ, אוֹכְלֵי קֳדָשׁ בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה? מַשְׁקֵה תְרוּמָה בְּמַשְׁקֵה חוּלִין? מַשְׁקֵה חוּלִין בְּמַשְׁקֵה תְרוּמָה? מַשְׁקֵה תְרוּמָה בְּמַשְׁקֵה קוֹדֶשׁ? מַשְׁקֵה קוֹדֶשׁ בְּמַשְׁקֵה תְרוּמָה? מַשְׁקֵה קוֹדֶשׁ בְּמַשְׁקֵה מְנַיִין? תַּלְמוּד לוֹמַר: **מִן הַקָּדָשִׁים,** רִיבָּה.

רַבִּי אָבִין בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: תִּיפְתֵּר בְּלוֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמוֹתָר רְקִיקֵי מִנְחַת נָזִיר. וְהָתָנֵי: מַשְׁקֵי שְׁנַיִם! אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: הָדָא אָמְרָה, עוֹלוֹת בְּעוֹלוֹת, אֲבָל חַטָּאוֹת בְּעוֹלוֹת – חֲרֵי יֵשׁ כָּאן וַדַּאי בְּלֹא תַעֲשֶׂה.

הֵיאַךְ סָבַר רַבִּי יוּדָה? כְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹ כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ? אִי כְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר – מַעֲלֶה וְאוֹכֵל. אִי כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ – מַעֲלֶה וְשׂוֹרֵף.

[דף י' ע"ב]

מַאן תַּנָּא מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה? רַבִּי מֵאִיר. דְּאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, כָּל הָאֵיפּוּרִין מִצְטָרְפִין לְלִקּוֹת עֲלֵיהֶן בְּכַזַּיִת, מִשּׁוּם **לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה** (דברים יד ג).

הָכָא אַתְּ אָמַר: צָרִיךְ לְהָרִים, וְהָכָא אַתְּ אָמַר: אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָרִים! רַבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי, רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מִפְּנֵי גֶּזֶל הַשֵּׁבֶט. וְתָנֵי כֵּן: כָּל תְּרוּמָה שֶׁאֵין הַכֹּהֲנִים מַקְפִּידִין עָלֶיהָ, כְּגוֹן תְּרוּמַת הַכְּלִיסִין, הַחֲרוּבִין, וְהַשְּׁעוֹרִין שֶׁבָּאֲדוֹם – אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָרִים.

הָעֲרָלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם – עוֹלִין בְּאֶחָד וּמָאתַיִם. מְנַיִין שֶׁהֵן עוֹלִין? כְּתִיב **מְלֵיאָה** (דברים כב, ט), **מְלֵיאָה** (שמות כב, כח) מַה מְלֵיאָה שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן – עוֹלָה, אַף כָּאן – עוֹלָה. אִי מַה כָּאן מֵאָה, אַף כָּאן מֵאָה? לְפִי שֶׁכְּפַל הַכָּתוּב אִיפּוּרוֹ – שִׁינּוּ חֲכָמִים חִיּוּבוֹ.

עַד כְּדוֹן כִּלְאֵי הַכֶּרֶם. עֲרָלָה מְנַיִין? מַה זוֹ אִיפּוּר הֲנָיָיה, אַף זוֹ אִיפּוּר הֲנָיָיה. מַה זוֹ – עוֹלָה, אַף זוֹ – עוֹלָה.

עַד כְּדוֹן כְּרַבִּי עֲקִיבָה. כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל? רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: קַל וָחוֹמֶר. מַה אִם תְּרוּמָה שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְזָרִים – חֲרֵי זֶה עוֹלָה, עֲרָלָה שֶׁהִיא מוּתֶּרֶת לְזָרִים – לֹא כָּל שֶׁכֵּן! לֹא! אִם אָמַרְתָּ בִּתְרוּמָה – שֶׁהֲנָיָיתָהּ מוּתֶּרֶת, תֹּאמַר בָּעֲרָלָה – שֶׁהֲנָיָיתָהּ אֲסוּרָה!

רַבִּי חִינְנָא: **פְּרִי** (ויקרא יט, כג), **פְּרִי** (דברים כו, ב) – גְּזֵירָה שָׁוָה.

מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה בֵּין לֶאֱסוֹר בֵּין לְהַתִּיר כְּדֵי לִיתֵּן טַעַם; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵינָן מִצְטָרְפִין. רַבִּי לְעָזָר אוֹמֵר: מִצְטָרְפִין בְּנוֹתֵן טַעַם, לֹא לֶאֱסוֹר. מַה פְּלִיגִין? שֶׁנָּפְלוּ שְׁלֹשֶׁת קַבִּין עָרְלָה, וּשְׁלֹשֶׁת

[דף י"א ע"א]

קַבִּין שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם. אֲבָל אִם נָפְלוּ שְׁלֹשֶׁת קַבִּין וְעוֹד עָרְלָה וּשְׁלֹשֶׁת קַבִּין שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם – הוּתַּר הַכֹּרִי. לָמָּה? וְעוֹד בָּטֵל בְּשִׁלֹּשֶׁת קַבִּין, שְׁלֹשֶׁת קַבִּין בְּטֵילִין בְּמֵאָה.

נָפְלוּ שְׁלֹשֶׁת קַבִּין שֶׁל עָרְלָה, וּשְׁלֹשֶׁת קַבִּין שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם כְּאַחַת מַהוּ? כְּמוֹ שֶׁנָּפְלוּ שְׁלֹשֶׁת קַבִּין וְעוֹד עָרְלָה וּשְׁלֹשֶׁת קַבִּין שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם, אוֹ כְּמוֹ שֶׁנָּפְלוּ שְׁלֹשֶׁת קַבִּין שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם וְאַחַר כַּךְ נָפְלוּ שְׁלֹשֶׁת קַבִּין עָרְלָה?

פְּשִׁיטָא, שֶׁיְּדִיעָתוֹ מַתַּרְתּוֹ. יְדִיעַת חֲבֵירוֹ מַהוּ שֶׁתַּתִּירוֹ? הֵיאַךְ עֲבִידָא? הוּא לֹא יָדַע בָּהּ, חֲבֵירוֹ יָדַע בָּהּ.

יְדִיעַת פָּפֵק מַהוּ שֶׁתַּתִּיר כִּידִיעַת וַדַּאי? הֵיאַךְ עֲבִידָא? הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי קוּפּוֹת, אַחַת יֵשׁ בָּהּ מֵאתַיִם, וְאַחַת אֵין בָּהּ מֵאתַיִם. נָפְלָה סְאָה עָרְלָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ לְאֵיזֶה מֵהֶן נָפְלָה, וְאַחַר כָּךְ נָפְלָה בַּשְּׁנִיָּיה, מְדָדָהּ וּמָצָא בָּהּ מֵאתַיִם וּשְׁתַּיִם, אֵין תֵּימַר יְדִיעַת פָּפֵק כִּידִיעַת וַדַּאי – עוֹלָה. אֵין תֵּימַר אֵין יְדִיעַת פָּפֵק כִּידִיעַת וַדַּאי – אֵינָהּ עוֹלָה.

[דף י"א ע"ב]

הָיְתָה קוּפָּה אַחַת, פָּפֵק יֵשׁ בָּהּ מֵאתַיִם, פָּפֵק אֵין בָּהּ. נָפְלָה סְאָה תְּרוּמָה לְתוֹכָהּ, וְאֵין יָדוּעַ אִם נָפְלָה אִם לֹא נָפְלָה, וְאַחַר כָּךְ נָפְלָה הַשְּׁנִיָּיה, אֵין תֵּימַר יְדִיעַת פָּפֵק כִּידִיעַת וַדַּאי – עוֹלָה. אֵין תֵּימַר אֵין יְדִיעַת פָּפֵק כִּידִיעַת וַדַּאי – אֵינָהּ עוֹלָה.

הלכה ב' מתני' הַתְּרוּמָה מַעֲלָה אֶת הָעֲרָלָה, וְהָעֲרָלָה אֶת הַתְּרוּמָה. כֵּיצַד? סְאָה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה, וְאַחַר כָּךְ נָפְלוּ שְׁלֹשֶׁת קַבִּין עָרְלָה, אוֹ שְׁלֹשֶׁת קַבִּין שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם – זוֹ הִיא שֶׁהַתְּרוּמָה מַעֲלָה אֶת הָעֲרָלָה, וְהָעֲרָלָה אֶת הַתְּרוּמָה.

הָעֲרָלָה מַעֲלָה אֶת הַכִּלְאַיִם, וְהַכִּלְאַיִם אֶת הָעֲרָלָה, וְהָעֲרָלָה אֶת הָעֲרָלָה. כֵּיצַד? חִטָּה עֲרָלָה שֶׁנָּפְלָה לְמָאתַיִם, וְאַחַר כָּךְ נָפְלָה חִטָּה וְעוֹד עֲרָלָה, אוֹ חִטָּה וְעוֹד שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם – זוֹ הִיא שֶׁהָעֲרָלָה מַעֲלָה אֶת הַכִּלְאַיִם, וְהַכִּלְאַיִם אֶת הָעֲרָלָה, וְהָעֲרָלָה אֶת הָעֲרָלָה.

[דף י"ב ע"א]

גמרא אָמַר רַבִּי קוּרְיִים: לֹא שֶׁהַתְּרוּמָה מַעֲלָה אֶת הָעֲרָלָה, אֶלָּא שֶׁהַתְּרוּמָה מִצְטָרֶפֶת עִם הַחוּלִין לְהַעֲלוֹת אֶת הָעֲרָלָה.

נִיחָא תְּרוּמָה מַעֲלָה אֶת הָעֲרָלָה, שֶׁכֵּן טְהוֹרָה מַעֲלָה אֶת הַטְּמֵאָה. עֲרָלָה מַעֲלָה אֶת הַתְּרוּמָה? כְּלוּם טְמֵאָה מַעֲלָה אֶת הַטְּהוֹרָה?! לֹא אֵצֶל הַזָּרִים, שֶׁמָּא אֵצֶל הַכֹּהֲנִים? וְהָתָנֵינַן: הָעֲרָלָה מַעֲלָה אֶת הַכִּלְאַיִם, וְהַכִּלְאַיִם אֶת הָעֲרָלָה, וְהָעֲרָלָה אֶת הָעֲרָלָה! שַׁנְיָיא הִיא תַּמָּן בֵּין אֵצֶל הַזָּרִים בֵּין אֵצֶל **[דף י"ב ע"ב]** הַכֹּהֲנִים?

חִטָּה תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלָה לְמֵאָה. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: לֵית כָּאן לְתוֹךְ מֵאָה, אֶלָּא לְתוֹךְ תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה.

חִטָּה עֲרָלָה שֶׁנָּפְלָה לְתוֹךְ מָאתַיִם. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: לֵית כָּאן לְתוֹךְ מָאתַיִם, אֶלָּא לְתוֹךְ מֵאָה וְתִשְׁעִים וְתִשְׁעָה.

הֲלָכָה ג' מתני' כָּל הַמְחַמֵּץ וְהַמְתַבֵּל וְהַמְדַמֵּעַ בַּתְּרוּמָה וּבָעֲרָלָה וּבְכִלְאֵי הַכֶּרֶם – אָסוּר. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אַף מְטַמֵּא. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: לְעוֹלָם אֵינוֹ מְטַמֵּא, עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ כַּבֵּיצָה.

הוֹסְתַּאי אִישׁ כְּפַר יַתְמָה הָיָה מִתַּלְמִידֵי שַׁמַּאי, וְאָמַר: שָׁאַלְתִּי אֶת שַׁמַּאי הַזָּקֵן, וְאָמַר: לְעוֹלָם אֵינוֹ מְטַמֵּא עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ כַּבֵּיצָה.

וּלְמָה אָמְרוּ כָּל הַמְחַמֵּץ וְהַמְתַבֵּל וְהַמְדַמֵּעַ לְהַחֲמִיר? מִין בְּמִינוֹ. לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר? מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ.

כֵּיצַד? שְׁאוֹר שֶׁל חִיטִּים שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ עִיסַּת חִיטִּים וְיֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְחַמֵּץ. בֵּין שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לַעֲלוֹת בְּאֶחָד וּמֵאָה, בֵּין שֶׁאֵין בּוֹ לַעֲלוֹת בְּאֶחָד וּמֵאָה – אָסוּר. אֵין בּוֹ לַעֲלוֹת בְּאֶחָד וּמֵאָה, בֵּין שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְּדֵי לְחַמֵּץ, בֵּין שֶׁאֵין בּוֹ כְּדֵי לְחַמֵּץ – אָסוּר.

לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ כֵּיצַד? גְּרִיסִים שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ עִם עֲדָשִׁים וְיֵשׁ בָּהֶן בְּנוֹתֵן טַעַם, בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן כְּדֵי לַעֲלוֹת בְּאֶחָד וּמֵאָה וּבֵין שֶׁאֵין בָּהֶן לַעֲלוֹת בְּאֶחָד וּמֵאָה – אָסוּר.

אֵין בָּהֶן בְּנוֹתֵן טַעַם, בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן לַעֲלוֹת בְּאֶחָד וּמֵאָה וּבֵין שֶׁאֵין בָּהֶן לַעֲלוֹת בְּאֶחָד וּמֵאָה – מוּתָּר.

גמרא רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי חִילְפַּיי, רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: כְּתַפּוּחַ עוֹשִׂין אוֹתוֹ בֵּית שַׁמַּאי.

תַּמָּן תָּנֵינַן: מֵי הַצָּבַע פּוֹסְלִין אוֹתוֹ בִּשְׁלֹשֶׁת לוֹגִין, וְאֵין פּוֹסְלִין אוֹתוֹ בְּשִׁינּוּי מַרְאֶה.

אַבָּא בְּרֵיהּ דְּרַב נַחְמָן, דְּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, מְשׁוּם שְׁאִיבָה נִיכֶּרֶת.

רַבִּי חוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּא: אַתְיָיא דְּרַבִּי מֵאִיר – בְּבֵית שַׁמַּאי, בְּמָה דְּבֵית שַׁמַּאי אָמְרֵי: מְשׁוּם חִימּוּץ מַחְמִיץ, כֵּן רַבִּי מֵאִיר אָמַר: מְשׁוּם שְׁאִיבָה נִיכֶּרֶת.

עַד כְּדוֹן דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אִיפּוּר וְטוּמְאָה. יֵשׁ בּוֹ טוּמְאָה וְאֵין בּוֹ אִיפּוּר מַהוּ? חִימֵּץ מִמֶּנּוּ לְמָקוֹם אַחֵר – נַעֲשָׂה זֶה אָסוּר וְזֶה אָסוּר. רִיבָּה עַל הָרִאשׁוֹן וּבִיטְּלוֹ – נַעֲשָׂה

[דף י"ג ע"א]

עִקָּר טְפֵלָה, וּטְפֵלָה עִקָּר.

שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ הָעִסָּה וְהִגְבִּיהוּ, וְאַחַר כָּךְ נִתְחַמְּצָה הָעִסָּה – חֲרֵי זוֹ מוּתֶּרֶת. וְדִכְוָתָהּ, תְּאֵנָה שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְתוֹךְ מֵאָה, הוּגְבְּהָה אַחַת מֵהֶן וְאַחַר כָּךְ הֶחְרִיבָה הַתְּרוּמָה – תְּהֵא מֻתֶּרֶת! תַּמָּן – לֹא הֶחְרִיבָה אֶסּוּר, בְּרַם הָכָא – הֶחְרִיבָה אֶסּוּר:

רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: וְלָמָּה [לֹא] תָּנִינָן גְּרִיסִין שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ עִם הָאוֹרֶז? אֶלָּא מַתְנִיתָן כְּמַאן דְּאָמַר: נוֹתְנֵי טַעַם לְפָגָם – [אָסוּר] מֻתָּר. וַאֲפִילּוּ כְּמַאן דְּאָמַר נוֹתְנֵי טַעַם לְפָגָם מֻתָּר, מוֹדֶה הוּא הָכָא שֶׁהוּא אָסוּר. גְּרִיסִין שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלוּ עִם עֲדָשִׁים שֶׁל חֹלִין וְיֵשׁ בָּהֶן נוֹתֵן טַעַם, רִבָּה עֲלֵיהֶן עֲדָשִׁים שֶׁל חֹלִין מֻתָּר.

עַד כַּמָּה יַרְבֶּה? תִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי וּדְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בִּי רַבִּי יוֹסֵי. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי, דּוּ אָמַר: עַד שֶׁיִּרְבּוּ עַל כּוּלָּהוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בִּי רַבִּי יוֹסֵי, דּוּ אָמַר: עַד שֶׁיִּרְבּוּ עַל הַנִּנּוּפְלִין.

גְּרִיסִין שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ עִם עֲדָשִׁין שֶׁל חֹלִין וְאֵין בָּהֶן נוֹתֵן טַעַם. רִבָּה עֲלֵיהֶן גְּרִיסִין שֶׁל חֹלִין, מִין מְעוֹרֵר אֶת מִינוֹ לֶאֱסוֹר. לֹא תְּהֵא גְּדוֹלָה מִיַּין נָסָךְ. כְּמָה דְּתֵימַר בְּיַיִן נָסָךְ אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַהֶיתֵּר כְּמִי שֶׁאֵינוֹ, אוֹתוֹ הָאִסּוּר, אִם יֵשׁ בּוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם – אָסוּר, וְאִם לָאו – מֻתָּר. וְהָכָא אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַהֶיתֵּר כְּמִי שֶׁאֵינוֹ, אוֹתוֹ הָאִסּוּר, אִם יֵשׁ בּוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם – אָסוּר, וְאִם לָאו – מֻתָּר. הֲדָא אָמְרָה רִבָּה עֲלֵיהֶן גְּרִיסִין שֶׁל תְּרוּמָה – מֻתָּר:

הלכה ד' מתני' שְׁאוֹר שֶׁל חֹלִין שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ עִסָּה, וְיֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְחַמֵּץ, וְאַחַר כָּךְ נָפַל שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה אוֹ שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם, וְיֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְחַמֵּץ – אָסוּר. שְׁאוֹר שֶׁל חֹלִין שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ עִסָּה וְחִמְּצָה, וְאַחַר כָּךְ נָפַל שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה, אוֹ שְׁאוֹר שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם, וְיֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְחַמֵּץ – אָסוּר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר:

גְּמָרָא תָּנֵי חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אַף הָרִאשׁוֹנָה בְּמַחֲלֹקֶת. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: הֲוֵינָן

[דף י"ג ע"ב]

סַבְרִין מֵימַר: מַה פְּלִיגִין? כְּשֶׁחִימֵּץ זֶה כָּל כֹּחוֹ וְזֶה כָּל כֹּחוֹ, וְנָפַל שְׁאוֹר שֶׁל חֹלִין תְּחִלָּה. אֲבָל אִם נָפַל שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה תְּחִלָּה – כְּבָר נִתְחַמְּצָה הָעִסָּה.

כָּל נוֹתְנֵי טְעָמִים בֵּין לִפְגָם בֵּין לִשְׁבָח – אָסוּר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לִשְׁבָח – אָסוּר, לִפְגָם – מֻתָּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: מַה פְּלִיגִין? כְּשֶׁהִשְׁבִּיחַ וְאַחַר כָּךְ פָּגַם, אֲבָל אִם פָּגַם וְאַחַר כָּךְ הִשְׁבִּיחַ – אוֹף רַבִּי מֵאִיר מוֹדֶה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לֹא שַׁנְיָא, הִיא הִשְׁבִּיחַ הִיא פָּגַם, הִיא פָּגַם הִיא הִשְׁבִּיחַ – הִיא הַמַּחֲלֶקֶת.

תַּמָּן תָּנֵינַן: שְׁעוֹרִין שֶׁנִּפְלוּ לְתוֹךְ הַבּוֹר שֶׁל מַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁהִבְאִישׁוּ מֵימָיו – מֵימָיו מוּתָּרִים. וַהֲדָא מַתְנִיתִין מָא הִיא? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בְּמַחֲלֶקֶת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: דִּבְרֵי הַכֹּל. רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן אָמַר אִילֵּין שְׁמוּעָתָא חֲדָא, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר בְּמַחֲלֶקֶת, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר דִּבְרֵי הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: צוֹרְכָה לְהָדָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, לֹא כֵּן סְבַרְנָן מֵימָר: מַה פְּלִיגִין? כְּשֶׁחִימֵּץ זֶה כָּל כֹּחוֹ וְזֶה כָּל כֹּחוֹ, וְנִפַּל שְׁאוֹר שֶׁל חֵילֶן תְּחִלָּה. אֲבָל אִם נָפַל שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה, כְּבָר נִתְחַמְּצָה הָעִסָּה. וַאֲפִילּוּ נָפַל שְׁאוֹר שֶׁל חֵילֶן תְּחִלָּה, נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁהִשְׁבִּיחַ מֵעַכָּרוֹ וְאַחַר כָּךְ פָּגַם.

חָזַר רַבִּי יוֹנָה וְאָמַר: הָאִשָּׁה הַזֹּאת אֵינָהּ מַחֲמֶצֶת כָּל צוֹרְכָהּ, מְשֻׁיֶּרֶת הִיא כָּל שֶׁהוּא. אוֹתוֹ כָּל שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה כְּמִי שֶׁהִשְׁבִּיחַ וּלְבַסּוֹף פָּגַם. וְקַשְׁיָא אִילּוּ הִשְׁבִּיחַ וְלֹא פָּגַם שֶׁמָּא כְּלוּם הִיא?!

רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: מַה בֵּין שֶׁבַח מִזֶּה וּמִזֶּה, וּמַה בֵּין פְּגַם מִזֶּה וּמִזֶּה? שֶׁבַח מִזֶּה וּמִזֶּה – אָסוּר, פְּגַם מִזֶּה וּמִזֶּה מֻתָּר!

[דף י"ד ע"א]

אָמַר רַבִּי מָנָא: שֶׁבַח מִזֶּה וּמִזֶּה – אַתְּ רוֹאֶה כְּמִי שֶׁאֵינוֹ, אוֹתוֹ הָאִסּוּר אִם יֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לֶאֱסוֹר. פְּגַם מִזֶּה וּמִזֶּה – אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַהֶתֵּר כְּמִי שֶׁאֵינוֹ, אוֹתוֹ הָאִסּוּר אֵין בּוֹ כְּדֵי לֶאֱסוֹר:

הֲלָכָה ה' מתני' תַּבְלִין שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת מִמִּין אֶחָד אוֹ מִשְּׁלֹשָׁה – אָסוּר וּמְצָטָרְפִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת מִמִּין אֶחָד, אוֹ שְׁנֵי מִינִין מִשֵּׁם אֶחָד – אֵין מְצָטָרְפִין:

גמרא נִיחָא שְׁנֵי שֵׁמוֹת מִמִּין אֶחָד, שְׁנֵי מִינִין מִשֵּׁם אֶחָד? רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: בְּמִינֵי מְתִיקָה שָׁנוּ.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁלֹשָׁה נוֹתְנֵי טְעָמִים הֵן, כָּל שֶׁהַהֶדְיוֹט טוֹעֲמוֹ וְאוֹמֵר: "קְדֵרָה זוֹ אֵינָהּ חֲסֵרָה" וְנִפַּל, זוֹ הִיא נוֹתֶן טַעַם לִשְׁבַח מֻתָּר. וַאֲפִילּוּ אָמַר: "תַּבְלִין פְּלוֹנִי יֵשׁ בִּקְדֵרָה זוֹ" – זֶה הוּא נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם אָסוּר. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל הָאִסּוּרִין מְשַׁעֲרִין אוֹתָן כְּלוּ בְצָל כְּלוּ קַפְלוּט.

עַד כְּדוֹן דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהִשְׁתָּעֵר בְּבָצָל וְקַפְלוּט, דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהִשְׁתָּעֵר בְּבָצָל וְקַפְלוּט בַּמֶּה אַתָּה מְשַׁעֲרוֹ. הַבַּמּוֹן

[דף י"ד ע"ב]

בַּמֶּה אַתָּה מְשַׁעֲרוֹ. אָמַר רַבִּי יוּדָן: לֹא כֵן אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: בְּמִינֵי מְתִיקָה שָׁנוּ. מִינֵי מְתִיקָה עַל יְדֵי שֶׁדַּרְכָּן לְהִשְׁתָּעֵר בְּבָצָל וְקַפְלוּט – מְשַׁעֲרִין אוֹתוֹ כְּלוּ בָצָל כְּלוּ קַפְלוּט. שְׁאָר כָּל הָאִסּוּרִין עַל יְדֵי שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהִשְׁתָּעֵר בְּבָצָל וְקַפְלוּט – מְשַׁעֲרִין אוֹתָן בְּמִינָן. הַכַּמּוֹן – מְשַׁעֲרִין אוֹתוֹ בְּמִינוֹ.

רַבִּי מָנָא לֹא אָמַר כֵּן, אֶלָּא לֹא כֵן אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר רַבִּי לְעָזָר: בְּמִינֵי מְתִיקָה שָׁנוּ. מִינֵי מְתִיקָה עַל יְדֵי שֶׁטַּעֲמָן שָׁוֶה – מְשַׁעֲרִין אוֹתָן כְּלוּ בָצָל כְּלוּ קַפְלוּט. שְׁאָר כָּל הָאִסּוּרִין, עַל יְדֵי שֶׁאֵין טַעֲמָן שָׁוֶה – אֵין מְשַׁעֲרִין אוֹתָן כְּלוּ בָצָל כְּלוּ קַפְלוּט. הַכַּמּוֹן – צְרִיכָה.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל נוֹתְנֵי טְעָמִים – אֵין לוֹקִין עֲלֵיהֶן עַד שֶׁיִּטְעוֹם טַעַם מַמָּשׁוֹ שֶׁל אִסּוּר. הֲתִיב רַבִּי חָמָא בֶּן רַבִּי יוֹסֵי קוֹמֵי רַבִּי יוֹחָנָן: הֲרֵי בָּשָׂר בְּחָלָב! הֲרֵי לֹא טָעַם מַמָּשׁוֹ שֶׁל אִסּוּר וְאַתְּ אָמַר לוֹקֶה! וְקִבְּלָהּ. מַהוּ וְקִבְּלָהּ? כְּאִינָשׁ דְּשָׁמַע מִילֵּיהּ דְּבַעַל דִּינֵיהּ וְקִבְּלָהּ.

רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כָּל נוֹתְנֵי טְעָמִים אֵין לוֹקִין עֲלֵיהֶן חוּץ מִנּוֹתְנֵי טַעַם שֶׁל נָזִיר. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: כָּל נוֹתֵן טַעַם אֵין לוֹקִין עֲלֵיהֶן עַד שֶׁיִּטְעוֹם טַעַם מַמָּשׁוֹ שֶׁל אִסּוּר, וּבְנָזִיר אֲפִילוּ לֹא טָעַם טַעַם מַמָּשׁוֹ שֶׁל אִסּוּר.

אָמַר רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: כָּל נוֹתְנֵי טְעָמִים אֵין אִסּוּר וְהֶתֵּר מִצְטָרְפִין, וּבְנָזִיר אִסּוּר וְהֶתֵּר מִצְטָרְפִין.

מַתְנִיתָא מְסַיַּע לְדֵין וּמַתְנִיתָא מְסַיַּע לְדֵין. מַתְנִיתָא מְסַיַּע לְרַבִּי זְעֵירָא, כְּזַיִת יַיִן שֶׁנָּפַל לְקְדֵרָה, אָכַל מִמֶּנָּה כְּזַיִת – פָּטוּר עַד שֶׁיֹּאכַל אֶת כַּלָּהּ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי בָּא בַּר מַמָּל כֵּינָן שֶׁאָכַל מִמֶּנָּה כְּזַיִת חַיָּב.

מַתְנִיתִין מְסַיַּע לְרַבִּי בָּא בַּר מַמָּל! מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (כמדבר ו) **וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה.** וְכִי מַה הֵנִיחַ הַכָּתוּב שֶׁלֹּא נֶאֱמַרוֹ? אֶלָּא לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר (שם) **מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד זָג לֹא יֹאכַל מִיַּיִן וְשֵׁכָר יַיִּזר,** מַה תַּלְמוּד לוֹמַר **וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה**? אֶלָּא שֶׁאִם שָׁרָה עֲנָבִים וְשָׁרָה פִּתּוֹ בָּהֶן וְיֵשׁ בָּהֶן כְּדֵי לְצָרֵף בָּהֶן כְּזַיִת – חַיָּב.

מִכַּן אַתָּה דָּן לְכָל אִסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה, וּמַה אִם הַיּוֹצֵא מִן הַגֶּפֶן שֶׁאֵין אִסּוּרוֹ אִסּוּר עוֹלָם, וְאֵין אִסּוּרוֹ אִסּוּר הֲנָאָה, וְיֵשׁ לוֹ הֶיתֵּר לְאַחַר אִסּוּרוֹ – עָשָׂה בוֹ טַעַם כְּעִקָּר. שְׁאָר כָּל הָאִסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה, שֶׁאִסּוּרָן אִסּוּר עוֹלָם, וְאִסּוּרָן אִסּוּר הֲנָיָיה, וְאֵין לָהֶן הֶיתֵּר אַחַר אִסּוּרָן אֵינוֹ דִין שֶׁנַּעֲשֶׂה בָּהֶן אֶת הַטַּעַם כְּעִקָּר! מִכָּאן לָמְדוּ חֲכָמִים: כָּל נוֹתְנֵי טְעָמִים שֶׁיִּהוּ אֲסוּרִין. וְקַשְׁיָא עַל דְּרַבִּי זְעֵירָא, בְּכָל אֲתַר אָמַר עַד שֶׁיִּטְעוֹם, וְכָא אָמַר אֲפִילוּ לֹא טָעַם:

הֲלָכָה ו' מתני' שְׁאוֹר שֶׁל חֵלֶב וְשֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ עִסָּה, לֹא בָזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ וְלֹא בָזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ, וְחִצְטָרְפוּ וְחִימְיצוּ, רַבִּי לְעָזָר אוֹמֵר: אַחַר הָאַחֲרוֹן אֲנִי בָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין שֶׁנָּפַל הָאִסּוּר בַּתְּחִלָּה, בֵּין בַּסּוֹף – לְעוֹלָם אֵינוֹ אוֹסֵר עַד שֶׁיְּהֵא בוֹ כְּדֵי לְחַמֵּץ. יוֹעֶזֶר אִישׁ הַבִּירָה הָיָה מִתַּלְמִידֵי שַׁמַּאי

וְאָמַר: שָׁאַלְתִּי אֶת רַבָּן גַּמְלִיאֵל הַזָּקֵן עוֹמֵד בַּשַּׁעַר הַמִּזְרָח, וְאָמַר: לְעוֹלָם אֵינוֹ אוֹסֵר עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ כְּדֵי לְחַמֵּין:

גמרא תַּמָּן תָּנֵינַן: יַיִן נָסָךְ אָסוּר וְאוֹסֵר בְּכָל שֶׁהוּא. חִזְקִיָּה אָמַר: כּוֹס שֶׁמָּזְגוּ מִן הָאִסּוּר וּמִן הַהֶיתֵּר וְנָפַל אִסּוּר בַּסּוֹף – אִסּוּר, הֶיתֵּר בַּסּוֹף – הֶיתֵּר. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: דְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר הִיא, דְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר אָמַר: אַחַר הָאַחֲרוֹן אֲנִי בָּא. אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: חֹמֶר הוּא בְּיַיִן נָסָךְ.

רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: אִם חֹמֶר הוּא בְּיַיִן נָסָךְ, אֲפִילּוּ נָפַל הֶיתֵּר בַּסּוֹף יְהֵא אָסוּר. רַבִּי יָסָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: כּוֹס שֶׁמָּזְגוּ מֵאִסּוּר וּמֵהֶתֵּר, אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַהֶתֵּר כְּמִי שֶׁאֵינוֹ, אוֹתוֹ הָאִסּוּר אִם יֵשׁ בּוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם אָסוּר וְאִם לָאו מֻתָּר.

אָמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: וְהוּא שֶׁנָּפַל הַהֶתֵּר בַּסּוֹף. רַבִּי אִימֵּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שַׁנְיָיא, בֵּין שֶׁנָּפַל אִסּוּר בַּתְּחִלָּה וְהֶתֵּר בַּסּוֹף, לְהֶיתֵּר בַּתְּחִלָּה וְאִסּוּר בַּסּוֹף. אֲפִלּוּ מַיִם וְיַיִן, אֲפִילּוּ נִמְזוֹג כָּל צוֹרְכּוֹ מִן הַהֶתֵּר, אַתְּ רוֹאֶה אֶת הַהֶתֵּר כְּמִי שֶׁאֵינוֹ, אוֹתוֹ הָאִסּוּר אִם יֵשׁ בּוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם – אָסוּר, וְאִם לָאו – מֻתָּר.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: חֲדָא דְּאַתְּ אָמַר וְכוּלַּהּ תִּינוּיִן הֵיאַךְ עֲבִידָא. רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: צְלוֹחִית שֶׁל יַיִן נָסָךְ שֶׁנָּפְלָה לְתוֹךְ חָבִית שֶׁל יַיִן, וְחָזְרָה וְנָפְלָה לְתוֹךְ הַבּוֹר שֶׁל מַיִם אַתְּ

[דף ט"ו ע"א]

רוֹאֶה אֶת הַהֶתֵּר כְּמִי שֶׁאֵינוֹ אוֹתוֹ הָאִסּוּר אִם יֵשׁ בּוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם אָסוּר וְאִם לָאו מֻתָּר:

עַד כְּדוֹן בְּשֶׁנָּפְלוּ בְּזֶה אַחַר זֶה, נָפְלוּ שְׁתֵּיהֶן כְּאַחַת מַה אָמַר בָּהּ רַבִּי לְיֵעֶזֶר? נִשְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא: אֵימָתַי חֲמִיצָן שֶׁל כּוּתִּיִים מֻתָּר לְאַחַר הַפֶּסַח? שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים – אַחַר שָׁלֹשׁ שַׁבָּתוֹת שֶׁל אֲפִיָּה. וְשֶׁל נַחְתּוֹמִים בַּכְּרָכִים – לְאַחַר שִׁלְשָׁה יָמִים. וְשֶׁל נַחְתּוֹמִים בַּכְּפָרִים – לְאַחַר שִׁלְשָׁה תַּנּוּרִים.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף כְּשֶׁאָמְרוּ: שֶׁל בַּעֲלֵי בָתִּים – אַחַר שָׁלֹשׁ שַׁבָּתוֹת שֶׁל אֲפִיָּה, וְהוּא שֶׁיְּהֵא אָדָם גָּדוֹל, אוֹ שֶׁיְּהֵא מַשִּׂיא אֶת בְּנוֹ, וְאָפָה שְׁלֹשָׁה תַּנּוּרִים בְּשַׁבָּת אַחַת, זֶה אַחַר זֶה וְזֶה אַחַר זֶה – מֻתָּר. וְאַף כְּשֶׁאָמְרוּ: שֶׁל נַחְתּוֹמִים בַּכְּרָכִים – לְאַחַר שִׁלְשָׁה יָמִים, וְהוּא שֶׁנִּדְחַק וְאָפָה שְׁלֹשָׁה תַּנּוּרִים בְּיוֹם אֶחָד זֶה אַחַר זֶה וְזֶה אַחַר זֶה – מֻתָּר. תָּנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: וְאַף כְּשֶׁאָמְרוּ שֶׁל נַחְתּוֹמִים בַּכְּפָרִים – לְאַחַר שִׁלְשָׁה תַּנּוּרִים עַד שִׁלְשָׁה יָמִים אֲסוּרִין, שֶׁמִּשַּׁחֲרִית הוּא בוֹדֶקֶת לוֹ שְׁאוֹר לְכָל אוֹתוֹ הַיּוֹם:

אוֹתָהּ הָעֻפָּה הַשְּׁנִיָּה – לֹא מֵאִסּוּר וּמֵהֶתֵּר הִיא מִתְחַמֶּצֶת? וְאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ מַאן תָּנָא חֲמִיצָן שֶׁל כּוּתִּיִים? רַבִּי לְיֵעֶזֶר.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חֲנִינָא עַנְתּוֹנָיֵיא: נְהִירַת דַּחֲוֵיתוּן מַתָּן אַתְּ וְרַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: מַאן תַּנָּא חֲמִיצָן שֶׁל כּוּתִּיִים? רַבִּי לְיֵעֶזֶר. וַאֲנַן לֵינָן אָמְרִין בֵּן, אֶלָּא רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: יָרְדוּ לַחֲמִיצָן שֶׁל כּוּתִּיִים כְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר. וְעוֹד מִן הָדָא דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא, דְּרַבִּי אַבָּהוּ אַבָּא הָוָה

לֵיהּ עוּבְדָא, שָׁלַח שָׁאַל לְרַבִּי חִיָּיא וּלְרַבִּי יָסָא וּלְרַבִּי אִימִּי, וְאוֹרְיָן לֵיהּ כְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר. מַה כִּיהִידָייָא מוֹרֵי? לֹא מִשּׁוּם שֶׁיִּירְדוּ לַחֲמִיצָן שֶׁל כּוּתִיִּים כְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר. אָמַר רַבִּי מָנָא קוֹמֵי רַבִּי יָסָא: הֵיךְ מַה דְּתֵימַר תַּמָּן הֲלָכָה כְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר. וְכָא הֲלָכָה כְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר. אָמַר לֵיהּ וּלְכָל דָּבָר:

הֲלָכָה ז' מתני' בֵּילִים שֶׁפָּקְעָן בְּשֶׁמֶן טָמֵא, וְחָזַר וְקָבָן בְּשֶׁמֶן טָהוֹר. אוֹ שֶׁפָּקְעָן בְּשֶׁמֶן טָהוֹר, וְחָזַר וְקָבָן בְּשֶׁמֶן טָמֵא, רַבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר: אַחַר הָרִאשׁוֹן אֲנִי בָא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַחַר הָאַחֲרוֹן:

גמרא מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר? הָרִאשׁוֹן מוֹצִיא אֶת הָאַחֲרוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי לְיֵעֶזֶר שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. דְּתָנֵינַן תַּמָּן: צְלוֹחִית שֶׁפִּיהָ צַר – טוֹבֵל וּמַעֲלֶה כְּדַרְכּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַזֶּיָה הָרִאשׁוֹנָה. כְּמָה דְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָרִאשׁוֹן מוֹצִיא אֶת הָאַחֲרוֹן, כֵּן רַבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר אוּף הָכָא: הָרִאשׁוֹן מוֹצִיא אֶת הָאַחֲרוֹן. עַד כְּדוֹן כְּשֶׁפָּקְעָן מִכַּן וּמְצָא בַּצַּד הַשֵּׁנִי. סָךְ מִכַּן וּמְצָא מִכַּן

[דף ט"ו ע"ב]

מַה אָמַר בָּהּ רַבִּי לְיֵעֶזֶר. נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הֲדָא דְּאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא סוֹף דָּבָר צְלוֹחִית, אֶלָּא אֲפִילּוּ סֶפֶל. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: רַבִּי יוּדָה וְרַבִּי לְיֵעֶזֶר שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד. אִית לָךְ מֵימַר תַּמָּן כְּשֶׁסָּךְ מִכַּן וּמְצָא בַּצַּד הַשֵּׁנִי. לֹא כְּשֶׁסָּךְ מִכַּן וּמְצָא מִכַּן! אוּף הָכָא כְּשֶׁסָּךְ מִכַּן וּמְצָא מִכַּן:

הֲלָכָה ח' מתני' שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה וְשֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ עִסָּה, לֹא בָזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ וְלֹא בָזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ, וְהִצְטָרְפוּ וְחִימְּצוּ – אָסוּר לְזָרִים וּמֻתָּר לְכֹהֲנִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר לְזָרִים וְלִכֹּהֲנִים.

תַּבְלִין שֶׁל תְּרוּמָה וְשֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ קְדֵרָה, לֹא בְּאֵלּוּ כְּדֵי לְתַבֵּל וְלֹא בְּאֵלּוּ כְּדֵי לְתַבֵּל, וְנִצְטָרְפוּ וְתִיבְּלוּ – אָסוּר לְזָרִים וּמֻתָּר לַכֹּהֲנִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר לְזָרִים וְלַכֹּהֲנִים:

גמרא שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה וְשֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ הָעִסָּה, לֹא בָזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ וְלֹא בָזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ וְנִצְטָרְפוּ וְחִימְּצוּ אָסוּר לְזָרִים וּמֻתָּר לַכֹּהֲנִים. ר"ש מַתִּיר לְזָרִים וְלַכֹּהֲנִים. בָּזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ וּבָזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ וְנִצְטָרְפוּ וְחִימְּצוּ – אָסוּר לְזָרִים וְלַכֹּהֲנִים. רַבִּי לְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר לְזָרִים:

רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר: רַבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי: מַה בֵּין תְּרוּמָה אֵצֶל הַזָּרִים, מַה בֵּין שְׁבִיעִית אֵצֶל הַכֹּהֲנִים? תְּרוּמָה אֵצֶל הַזָּרִים – אֲסוּרָה, שְׁבִיעִית אֵצֶל הַכֹּהֲנִים – מֻתֶּרֶת!

חָזַר וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: תִּפְתַּר שֶׁנָּפַל שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה תְּחִלָּה, לֹא בָאת שְׁבִיעִית אֶלָּא לִפְגֹּם. רַבִּי לְעָזָר בִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּשִׁיטַת אֲבִיו. מַהוּ בְּשִׁיטַת אֲבִיו? כְּמָה דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: נוֹתְנֵי טְעָמִים לִפְגָם – מֻתָּר כֵּן רַבִּי לְעָזָר בִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: נוֹתְנֵי טְעָמִים לִפְגָם – מֻתָּר.

אָמַר רַבִּי אַבָּא מָרִי: מַהוּ בְּשִׁיטַת אֲבִיו? כְּמָה דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: כָּל הַסְּפִיחִין – מֻתָּרִין, כֵּן רַבִּי לְעָזָר בִּי רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: כָּל הַסְּפִיחִין – מֻתָּרִין.

כְּלוּם אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן אֶלָּא בִּסְפִיחֵי יֶרֶק, דִּילְמָא בִּסְפִיחֵי זְרָעִים? וְקָמַת הִיא סְפִיחֵי יֶרֶק הִיא סְפִיחֵי זְרָעִים.

רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין אָמְרִין: אַחַת בְּשִׁיטַת אָבִיו וְאַחַת בְּשִׁיטַת חֲכָמִים. בְּשִׁיטַת אָבִיו, מִשּׁוּם נוֹתְנֵי טַעַם לִפְגָם – מֻתָּר. בְּשִׁיטַת חֲכָמִים, מִשּׁוּם שֶׁמּוֹת מִצְטָרְפִין:

הֲלָכָה ט׳ מתני׳ חֲתִיכָה שֶׁל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְשֶׁל פִּגּוּל, וְשֶׁל נוֹתָר שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ עִם חֲתִיכוֹת – אָסוּר לְזָרִים וּמֻתָּר לַכֹּהֲנִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר לְזָרִים וְלַכֹּהֲנִים.

בָּשָׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּבָשָׂר קָדָשִׁים קַלִּים שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ עִם בְּשַׂר הַתַּאֲוָה – אָסוּר

[דף ט״ז ע״א]

לַטְּמֵאִים וּמֻתָּר לַטְּהוֹרִים:

גמרא תָּנֵי שֶׁל פִּגּוּל וְשֶׁל נוֹתָר וְשֶׁל קָדָשִׁים קַלִּים. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: לֹא אָמַר אֶלָּא קָדָשִׁים קַלִּים.

פִּגּוּל וְנוֹתָר לְאַחַר זְרִיקָה לֹא כְלִפְנֵי זְרִיקָה הֵן? לֹא אָמַר אֶלָּא פִּגּוּל וְנוֹתָר דָּבָר שֶׁאֵין זְרִיקָה מַתַּרְתּוֹ, בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים, הָא בְּקָדָשִׁים קַלִּים הוֹאִיל וְהֵן מַתָּרִין אַחַר זְרִיקָה, אֲפִלּוּ לִפְנֵי זְרִיקָה – אֵין לוֹקִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם זָרוּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא קָדָשִׁים קַלִּים פִּגּוּל וְנוֹתָר לְאַחַר זְרִיקָה, לֹא כְלִפְנֵי זְרִיקָה הֵן, לְאֵיזֶה דָּבָר נֶאֱמַר פִּגּוּל וְנוֹתָר? לְהוֹצִיא קָדָשִׁים קַלִּים לְאַחַר זְרִיקָה, הָא לִפְנֵי זְרִיקָה, הוֹאִיל וְהֵן אֲסוּרִין בְּקָדָשִׁים קַלִּים – לוֹקִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם זָרוּת.

אָמַר רַבִּי אָבִין: לִישָׁן מַתְנִיתָא מְסַיַּע לְרַבִּי יוֹסֵי (ויקרא יב) **וְנִדְבוֹתֶיךָ** – זוֹ תּוֹדָה וּשְׁלָמִים, שֶׁאִם אָבַל מֵהֶן לִפְנֵי זְרִיקַת דָּמִים – לוֹקֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: בְּמַהֲלֹקֶת. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: דִּבְרֵי הַכֹּל.

וְקַשְׁיָא עַל דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, לֹא בֵּן סְבָרְנָן מֵימָר, כּוּלְּהֶן לָשׁוֹן תְּרוּמָה – מִצְטָרְפִין, וְכָא יְצָטָרְפוּ כּוּלְּהֶן לְשׁוֹן טֻמְאָה וּלְשׁוֹן זָרוּת! סָבַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כַּהֲדָא דְּתָנֵי בַּר קַפָּרָא: חֲתִיכָה

[דף ט״ז ע״ב] שֶׁל קוֹדֶשׁ וְשֶׁל פִּגּוּל וְשֶׁל נוֹתָר שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ עִם הַחֲתִיכוֹת – רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר וַחֲכָמִים אוֹסְרִין:

הַדְרָן עָלָךְ הַתְּרוּמָה

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הֲלָכָה א׳ מתני׳ בֶּגֶד שֶׁצִּבְּעוֹ בִּקְלִיפֵּי עֲרָלָה – יִדָּלֵק. נִתְעָרֵב בַּאֲחֵרִים כֻּלָּן יִדָּלְקוּ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִין: יַעֲלוּ בְּאֶחָד וּמֵאתַיִם:

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. מָצָא כְּלִי וְכָתוּב עָלָיו: **אָלֶ״ף, דָּלֶ״ת, חֵי״ת, טֵי״ת, רֵי״שׁ, תָּי״ו** – הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה[1]. **יוּ״ד מֵ״ם** – הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר. **פֵּ״א שִׁי״ן** – הֲרֵי זֶה שֵׁנִי. **עַי״ן** – הֲרֵי זֶה עָנִי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כְּלָל שְׁמוֹת אָדָם הֵן. אֲבָל מָצָא חָבִית מְלֵאָה פֵּרוֹת, וְכָתוּב עָלֶיהָ: 'תְּרוּמָה' – הֲרֵי זֶה תְּרוּמָה. 'מַעֲשֵׂר' – הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֲפִלּוּ מָצָא חָבִית מְלֵאָה פֵּרוֹת, וְכָתוּב עָלֶיהָ: 'תְּרוּמָה' – הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין. שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: אִשְׁתְּקַד הָיְתָה מְלֵאָה תְּרוּמָה וּפִנָּהּ, וְחָזַר וּמִלְּאָהּ חֻלִּין. מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי: שֶׁאִם כָּתוּב בְּחֶרֶס וְנָתוּן עַל גַּבֵּי חָבִית, בְּנֵיָר וְנָתוּן עַל פִּי עִגּוּל, אִם תְּרוּמָה – הֲרֵי זֶה תְּרוּמָה, אִם מַעֲשֵׂר – הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר:

ב. מָצָא כְּלִי חֶרֶס וְכָתוּב עָלָיו **קוּ״ף** קָרְבָּן – הֲרֵי זֶה קָרְבָּן, וּמֵה שֶּׁבְּתוֹכוֹ קָרְבָּן; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין דֶּרֶךְ אָדָם לְהִיוֹת מְקַדֵּישׁ כְּלֵי חֶרֶס. מָצָא כְּלִי מַתְּכוֹת כָּתוּב עָלָיו 'קָרְבָּן', אִם הָיָה רֵיקָן – אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, עַד שֶׁיְּוַדַּע שֶׁהוּא שֶׁל הֶקְדֵּשׁ וְנִפְדֶּה. אִם הָיָה מָלֵא – הוּא וּמַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ קָרְבָּן:

ג. מָצָא כְּלִי חֶרֶס וְכָתוּב עָלָיו קָרְבָּן – הֲרֵי זֶה קָרְבָּן. מָצָא כְּלִי חֶרֶס וְכָתוּב עָלָיו מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – הֲרֵי זֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. מַעֲשֵׂר סָתָם – מַטִּילִין עָלָיו שְׁנֵי חוֹמְרִין. לַעֲלוֹת וּלְאוֹכְלוֹ בִּירוּשָׁלַיִם – הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין. 'לְשֵׁם יוֹסֵף' 'וּלְשֵׁם שִׁמְעוֹן' – אֵינוֹ כְלוּם:

ד. הָאוֹמֵר: 'מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁיֵּשׁ לִי בַּבַּיִת', וְנִמְצָא בָּעֲלִיָּה. 'בַּעֲלִיָּה', וְנִמְצָא בַּבַּיִת. 'בַּכִּיס' וְנִמְצָא בַּדַּלְסָקִים. 'בַּדַּלְסָקִים' וְנִמְצָא בַּכִּיס – הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין. 'מַעֲשֵׂר שֵׁנִי יֵשׁ לִי', וְהָלַךְ לוֹ, וּמְצָאוֹ בֵּין בַּבַּיִת בֵּין בָּעֲלִיָּה בֵּין בַּכִּיס בֵּין בַּדַּלְסָקִים – הֲרֵי אֵלּוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. 'כִּיס מַעֲשֵׂר שֵׁנִי יֵשׁ לִי בְּתוֹךְ הַבַּיִת', הָלַךְ וּמָצָא שָׁם שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה כִּיסִין, הַגָּדוֹל – מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וּשְׁנַיִם הַקְּטַנִּים – חֻלִּין. לֹא יֹאכַל מִן קְטַנִּים עַד שֶׁיְּחַלְּלֵם עַל הַגָּדוֹל:

ה. 'שְׁמוֹנָה שֶׁל זָהָב יֵשׁ לִי בַּכִּיס', וְהָלַךְ וּמָצָא שְׁמֹנָה דִּינְרֵי זָהָב – הֲרֵי אֵלּוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. 'שְׁמוֹנָה דִּינְרֵי זָהָב יֵשׁ לִי בַּכִּיס', וְהָלַךְ וּמָצָא שְׁמֹנָה שֶׁל זָהָב – הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין. 'שְׁמֹנָה שֶׁל חֻלִּין יֵשׁ לִי בַּכִּיס', וְהָלַךְ וּמָצָא חֲמִשִּׁים סֶלַע אוֹ מָאתַיִם זוּז. 'מָאתַיִם זוּז' אוֹ 'חֲמִשִּׁים סֶלַע', וְאַחַר כָּךְ מָצָא שְׁמֹנָה דִּינְרֵי זָהָב – הֲרֵי אֵלּוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. 'שְׁמוֹנָה דִּינְרֵי זָהָב יֵשׁ לִי בַּכִּיס', וְהָלַךְ וּמָצָא חֲמִשִּׁים זוּז אוֹ מָאתַיִם זוּז. 'מָאתַיִם זוּז' אוֹ 'חֲמִשִּׁים סֶלַע', אַחַר כָּךְ מָצָא שְׁמֹנָה – הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין. 'הֲרֵי שָׁם מָנֶה וּמָצָא מָאתַיִם' – חֻלִּין וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְעֹרָבִין זֶה בָּזֶה; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַכֹּל חֻלִּין. 'מָאתַיִם וּמָצָא מָנֶה' – מָנֶה מְנֻחָּ וּמָנֶה מוּטָל; דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַכֹּל חֻלִּין:

הַשָּׁלֵם

---

[1] בִּירוּשַׁלְמִי מַסֶּכֶת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי (פֶּרֶק רְבִיעִי הֲלָכָה ו') מְבֹאָר טַעַם הַדָּבָר. **אָלֶ״ף – קַדְמַיְתָּא** הָאוֹת אָלֶ״ף תְּחִלָּה לְאוֹתִיּוֹת, וְרוֹמֶזֶת לִתְרוּמָה שֶׁהִיא תְּחִלָּה לְהַפְרָשׁוֹת. **דָּלֶ״ת** – רוֹמֶזֶת אֶל **דְּמוּעַ** וְדְמוּעַ הוּא תְּרוּמָה שֶׁנֶּאֱמַר "מִכֹּל חֶלְבּוֹ תָּרִימוּ תְּרוּמָה". **חֵי״ת** – רוֹמֶזֶת לְתֵבֵת **חֶלְבּוֹ** וְחֶלְבּוֹ רוֹמֵז לִתְרוּמָה, שֶׁנֶּאֱמַר "מִכֹּל חֶלְבּוֹ תָּרִימוּ תְּרוּמָה". **טֵי״ת** – רוֹמֵז אֶל **טוּבוֹ** שֶׁהוּא תְּרוּמָה. **רֵי״שׁ – רֵאשִׁית** שֶׁהַתְּרוּמָה נִקְרֵאת רֵאשִׁית. **תָּי״ו תְּרוּמָה. פֵּ״א שִׁי״ן – שֵׁנִי,** כִּי הָאוֹת פ׳ רוֹמֶזֶת שֶׁצְּרִיךְ פְּדִיּוֹן. וּבְאוֹתִיּוֹת **יוּ״ד מֵ״ם** – חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא הוּא **מַעֲשֵׂר,** הָאוֹת י׳ – רוֹמֵז לְאֶחָד מִן עֶשֶׂר, וְהָאוֹת מ׳ – רוֹמֶזֶת לְמַעֲשֵׂר.

תּוֹסֶפְתָּא

ו. הָיָה חוֹלֶה וּמְשַׁתֵּק, אָמְרוּ לוֹ: ׳הֵיכָן מַעֲשֶׂר שֶׁנִּי שֶׁלְּךָ׳? הֲרֵאָן בְּאֶצְבָּעוֹ, כָּךְ וְכָךְ הֵן. ׳שֶׁמָּא בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי הֵן׳? הִרְכִּין בְּרֹאשׁוֹ – בּוֹדְקִין אוֹתוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. אִם אָמַר עַל ׳לָאו׳ וְעַל ׳הֵן׳ הֵן – דְּבָרָיו קַיָּמִין. הָיָה מִצְטַעֵר: ׳הֵיכָן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל אַבָּא׳? בָּא בַּעַל חֲלוֹם אָמַר לוֹ: ׳כָּךְ וְכָךְ הֵן׳, ׳בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי הֵן׳ – זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה, וּמְצָאוּ שָׁם מָעוֹת, וּבָאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת הַחֲכָמִים וְאָמְרוּ: הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין, שֶׁדִּבְרֵי חֲלוֹמוֹת – לֹא מַעֲלִין וְלֹא מוֹרִידִין:

ז. הָאוֹמֵר לִבְנָיו: ׳אֶפְלוּ אַתֶּם מֵתִים, אַל תִּגְעוּ בְּזוּת זוֹ׳. הָלְכוּ וּמְצָאוּ שָׁם מָעוֹת – הֲרֵי אֵלּוּ חֻלִּין. רָאוּ אֶת אֲבִיהֶן שֶׁהִטְמִין מָעוֹת בִּשְׂדֵה בְּתֵבָה בְּמִגְדָּל, וְאָמַר: ׳שֶׁל פְּלוֹנִי הֵן׳; ׳שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי הֵן׳, אִם כְּמַעֲרִים – לֹא אָמַר כְּלוּם, אִם כְּמִתְכַּוֵּן לְעֵדוּת – דְּבָרָיו קַיָּמִין. אָמַר לָהֶם אֶחָד: ׳אֲנִי רָאִיתִי אֶת אֲבִיכֶם שֶׁהִטְמִין בִּשְׂדֵה, בְּתֵבָה, וּבְמִגְדָּל׳ – דְּבָרָיו קַיָּמִין. ׳בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, בִּשְׂדֵה פְּלוֹנִית׳ – לֹא אָמַר כְּלוּם. זֶה הַכְּלָל: כָּל הַמָּצוּי לָהֶם – דְּבָרָיו קַיָּמִין:

ח. אָמַר לוֹ כוֹבֵס: ׳טְלִית זוֹ, שֶׁל אֲבִיךָ הָיְתָה, וּלְקַחְתִּיהָ הֵימֶנּוּ׳ – נֶאֱמָן, הוּא הַפֶּה שֶׁאָסַר הוּא הַפֶּה שֶׁהִתִּיר. אִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁהָיָה שֶׁל אָבִיו, וְאוֹמֵר: ׳לְקַחְתִּיהָ הֵימֶנּוּ׳ – אֵינוֹ נֶאֱמָן:

ט. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: אִילָן שֶׁל הֶקְדֵּשׁ – סוֹקְרִין אוֹתוֹ בְּסֶקֶרָא. בֵּית עֲבוֹדָה זָרָה – מְפַחֲמִין אוֹתוֹ בְּפֶחָמִין. בֵּית מְנַגְּעָ – מַטִּילִין עָלָיו אֵפֶר מִקְלֶה. מָקוֹם הָרוּג – מְצַיְּנִין אוֹתוֹ בְּדָם. עֶגְלָה עֲרוּפָה – מְצַיְּנִין אוֹתוֹ בְּמִגּוּרָה שֶׁל אֲבָנִים:

י. כֶּרֶם רִבְעִי – עוֹלֶה לִירוּשָׁלַיִם מַהֲלָךְ יוֹם לְכָל צַד. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּכֶרֶם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה גְּפָנִים. אֲבָל כֶּרֶם שֶׁאֵין בּוֹ חֲמִשָּׁה גְּפָנִים, וּשְׁאָר כָּל הָאִילָן – הֲרֵי זֶה נִפְדֶּה סָמוּךְ לַחוֹמָה – אֶחָד כֶּרֶם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה גְּפָנִים, וְאֶחָד כֶּרֶם שֶׁאֵין בּוֹ חֲמִשָּׁה גְּפָנִים – הֲרֵי זֶה עוֹלֶה לִירוּשָׁלַיִם, וּמְחַלֵּק הֵימֶנּוּ לִשְׁכֵנָיו וְלִקְרוֹבָיו וְלִמְיַדָּעָיו, וּמְעַטֵּר בּוֹ אֶת הַשּׁוּק. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵין בָּזֶה עִטּוּר הַשּׁוּק. אֶלָּא פּוֹדֵהוּ בְּשַׂעַר הַזּוֹל, וְדָמָיו נֶאֱכָל כְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי. מִשֶּׁחָרַב הַבַּיִת, בֵּית דִּין הָרִאשׁוֹן לֹא אָמְרוּ בּוֹ כְּלוּם. בֵּית דִּין הָאַחֲרוֹן גָּזְרוּ שֶׁיְּהֵא זֶה נִפְדֶּה סָמוּךְ לַחוֹמָה. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר שֶׁהָיָה לוֹ כֶּרֶם בְּצַד כְּפַר טָבִי בְּמִזְרַח לוֹד, וְרָצָה לְהַפְקִירוֹ. אָמְרוּ לוֹ תַּלְמִידָיו: אֵין אַתָּה צָרִיךְ לְהַפְקִירוֹ, כְּבָר נִמְנוּ חֲבֵרֶיךָ לְהַתִּירוֹ. וְלֹא רָצָה לְפַדּוֹתוֹ. אָמְרוּ תַּלְמִידָיו: רַבִּי! מִשֶּׁגָּזְרוּ שֶׁיְּהֵא זֶה נִפְדֶּה סָמוּךְ לַחוֹמָה אַתָּה צָרִיךְ לְפַדּוֹתוֹ. עָמַד רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר וּבָצְרוֹ וּפְדָאוֹ. וּשְׁאָר כָּל הָאִילָן נָטַע רְבָעִי – כְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי:

יא. כֶּרֶם רִבְעִי – בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין לוֹ חֹמֶשׁ וְאֵין לוֹ בְּעוּר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ חֹמֶשׁ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּשְּׁבִיעִית, אֲבָל בִּשְׁאָר שְׁנֵי שְׁבוּעַ – יֵשׁ לוֹ חֹמֶשׁ וְיֵשׁ לוֹ בְּעוּר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֶחָד שְׁבִיעִית וְאֶחָד שְׁנֵי שְׁבוּעַ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין לוֹ חֹמֶשׁ וְאֵין לוֹ בְּעוּר, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין גּוֹמְמִין אוֹתוֹ, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: גּוֹמְמִין אוֹתוֹ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין פּוֹדִין אוֹתוֹ עֲנָבִים אֶלָּא יַיִן, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יַיִן וַעֲנָבִים. אֲבָל הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאֵין פּוֹדִין בְּמַחֲבָר לַקַּרְקַע. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין נוֹטְעִין אוֹתוֹ בִּרְבִיעִית שֶׁהֲרְבִיעִית שֶׁלּוֹ חָל לִהְיוֹת בִּשְׁבִיעִית, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין:

יב. אִילָן שֶׁנִּטְּעוּ בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל שְׁבִיעִית – אֵין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ מִתְבָּעֵר אֶלָּא בַּשְּׁבִיעִית. הַמַּקְדִּישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלּוֹ – הֲרֵי זֶה פּוֹדֶה עַל מְנָת לִתֵּן לַהֶקְדֵּשׁ אֶת שֶׁלּוֹ, וּלְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי אֶת שֶׁלּוֹ:

יג. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: (דְּבָרִים כו, יג) **״בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ״** – זוֹ תְּרוּמָה. **״מִן הַבַּיִת״** – זוֹ חַלָּה. **״נְתַתִּיו לַלֵּוִי״** – זוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן. **״וְגַם נְתַתִּיו״** – זוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר. **״לַגֵּר לַיָּתוֹם וְלָאַלְמָנָה״** – זוֹ מַעֲשֵׂר עָנִי. **״כְּכָל מִצְוָתְךָ**

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי״ – ״וְאָכְלוּ בִּשְׁעָרֶיךָ וְשָׂבֵעוּ״ – זוֹ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. דָּבָר אַחֵר: כְּיָון שֶׁהִפְרַשְׁתּוֹ מִן הַבַּיִת – אֵין אַתָּה זָקוּק לוֹ:

יד. כָּל הָעוֹסְקִין בְּמִצְוֹת – פִּיהֶם פָּתוּחַ בִּתְפִלָּה לִפְנֵי הַמָּקוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר (אִיּוֹב כב, כח): ״וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקֶם לָךְ״ וְגוֹ׳. וְאוֹמֵר (יְשַׁעְיָה לח, ב): ״וַיַּסֵּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו וְגוֹ׳ וַיִּאמֶר אָנָּא ה׳ זְכָר נָא״ וְגוֹ׳. וְאוֹמֵר (דְּבָרִים כו, טו): **הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ וְגוֹ׳** – זוֹ מְקוֹם הַשֶּׁקֶפָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פה, יב): ״אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח״ וְגוֹ׳. **מִן הַשָּׁמַיִם** – מֵאוֹצָר טוֹב שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כח, יב): ״יִפְתַּח ה׳ לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם״. **וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ** – הַכֹּל בִּכְלָל הַבְּרָכָה. (שָׁם): ״בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר״. **אֶת יִשְׂרָאֵל** – הַכֹּל בִּזְכוּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לג, כח): ״וַיִּשְׁכֹּון יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב״. **וְאֶת הָאֲדָמָה** – בִּזְכוּת הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כ, כא): ״מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה״ וְגוֹ׳. **אֲשֶׁר נָתַתָּ לָנוּ** – הַכֹּל בִּכְלָל לְפִי מַתָּנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ו, יא): ״וּבָתִּים מְלֵאִים כָּל טוּב״ וְגוֹ׳. **כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ** – זוֹ שְׁבוּעָה שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כב, טז): ״וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה׳ יַעַן כִּי״ וְגוֹ׳. **לַאֲבוֹתֵינוּ** – הַכֹּל בִּזְכוּת שְׁבָטִים, שֶׁנֶּאֱמַר (חֲבַקּוּק ג, ט): ״שְׁבֻעוֹת מַטּוֹת אֹמֶר סֶלָה״. **אֶרֶץ** – זוֹ אֶרֶץ עַצְמָהּ. **שָׁנַתָּ לָנוּ** – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל מח): ״מִפְאַת קֶדֶם עַד פְּאַת יָם דָּן אֶחָד. מִפְאַת קֶדֶם וְעַד פְּאַת יָם רְאוּבֵן אֶחָד. מִפְאַת קֶדֶם עַד פְּאַת יַם נַפְתָּלִי אֶחָד״. **זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ** – מְלַמֵּד: שֶׁהַמַּעֲשָׂרוֹת נוֹתְנִין טַעַם וְרֵיחַ וְשֹׁמֶן הַדָּגָן בְּפֵרוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: טְהֵרָה – נָטְלָה אֶת הַטַּעַם וְאֶת הָרֵיחַ. מַעֲשְׂרוֹת – נָטְלוּ אֶת הַשֶּׁמֶן וְאֶת הַדָּגָן:

מַסֶּכֶת חַלָּה פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: אַף הַקְּרָמִית חַיֶּבֶת בַּחַלָּה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשֵּׁם אָבִיו: אֵיזֶהוּ חָלוּט? הַנּוֹתֵן קֶמַח לְתוֹךְ חֲמִין. הַמְּעִיסָה, חֲמִין לְתוֹךְ קֶמַח. וַחֲכָמִים

הַשָּׁלֵם

אוֹמְרִים: אֶחָד זוֹ וְאֶחָד זוֹ, הַנַּעֲשֵׂית בְּאַלְפָּס וּבְקֵדֵרָה – פְּטוּרָה. הַנַּעֲשֵׂית בַּתַּנּוּר – חַיֶּבֶת:

ב. הַמִּלּוּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּפוֹעֲלֵי נָכְרִים עוֹשִׂין בְּתוֹכוֹ – חַיָּב בַּחַלָּה. הַמִּלּוּי שֶׁל נָכְרִים וּפוֹעֲלֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בְּתוֹכוֹ – פָּטוּר מִן הַחַלָּה. הָעוֹשֶׂה עִסָּה לָרַבִּים – חַיָּב בַּחַלָּה. הָעוֹשֶׂה עִסָּה לְאָכְלָה בָּצֵק – חַיָּב בַּחַלָּה:

ג. קֶמַח קָלוּי שֶׁגִּבְּלוֹ וַעֲשָׂאוֹ עִסָּה – חַיָּב בַּחַלָּה. עִסַּת אַרְנוֹנָא – חַיֶּבֶת בַּחַלָּה, מִפְּנֵי שֶׁחַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָהּ עַד שָׁעָה שְׁיִמְסֹר. עִסַּת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַיִם – חַיֶּבֶת בַּחַלָּה. סָפֵק מְדָמָע – חַיָּב בַּחַלָּה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְדָמָע – פָּטוּר מִן הַחַלָּה. סָפֵק מְדָמָע – נֶאֱכַל מְשׁוּם דְּמַע וְחַיָּב בַּחַלָּה:

ד. אָמַר רַבִּי אֶלְעָאי: שָׁאַלְתִּי אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר, מַה הֵן בַּחַלָּה? אָמַר לִי: פְּטוּרוֹת. וּכְשֶׁבָּאתִי וְשָׁאַלְתִּי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לִי: עֶשְׂרִים לְעַצְמוֹ – פָּטוּר. לְמָכוֹר בַּשּׁוּק – חַיָּב. וּכְשֶׁבָּאתִי וְהִרְצֵיתִי דְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה, אָמַר לִי: הַבְּרִית! אִלּוּ דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ מֵהַר חוֹרֵב:

ה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עִסַּת כֻּלְבִּים – מְעַצְּמָהּ נִכֶּרֶת. עֶשְׂרִים כֵּעֵבִין – חַיֶּבֶת. עֲשָׂאָהּ לְמוּדִין – פְּטוּרָה:

ו. כֹּהֵן שֶׁשִּׁיֵּר קֶמַח בְּעֵסֶק עִסָּתוֹ, וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁשִּׁיְּרָה קֶמַח בְּעִסָּתָהּ – הַקֶּמַח וְהַשְּׁאוֹר מִצְטָרְפִין לַחֲמִשָּׁה רְבָעִים לֶאֱסוֹר אֶת הָעִסָּה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ: בַּעַל הַבַּיִת – אֶחָד מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע? מִפְּנֵי שֶׁעֵינוֹ יָפָה בְּעִסָּתוֹ. נַחְתּוֹם – אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה, מִפְּנֵי שֶׁעֵינוֹ צָרָה בְּעִסָּתוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֶלָּא בַּעַל הַבַּיִת – עִסָּתוֹ מְעוּטָה, וְאֵין בָּהּ כְּדֵי מַתָּנָה לַכֹּהֵן. נַחְתּוֹם – עִסָּתוֹ מְרֻבָּה, וְיֵשׁ בָּהּ כְּדֵי מַתָּנָה לַכֹּהֵן:

ז. הַלּוֹקֵחַ מִן הַנַּחְתּוֹם וּמִן הָאִשָּׁה שֶׁעוֹשָׂה לְמָכוֹר בַּשּׁוּק – צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ חַלַּת דְּמַאי. מִן בַּעַל הַבַּיִת וּמִן הַמִּתְאָרְחִין אֲצָלוֹ – אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ חַלַּת דְּמַאי. נִטְּלָה אֶחָד

תּוֹסֶפְתָּא

מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ לֹא עָלָה בְּיָדוֹ אֶלָּא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים - יָצָא:

ח. מִי שֶׁאֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עִסְתּוֹ בְּטָהֳרָה - יַעֲשֶׂנָּה קִבִּין וְאַל יַעֲשֶׂנָּה בְּטֻמְאָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: יַעֲשֶׂנָּה בְּטֻמְאָה וְאַל יַעֲשֶׂנָּה קִבִּין. שֶׁכְּשֵׁם שֶׁקּוֹרֵא עַל הַטְּהוֹרָה - כָּךְ קוֹרֵא עַל הַטְּמֵאָה. עַל זוֹ קוֹרֵא חַלָּה לַשֵּׁם, וְעַל זוֹ קוֹרֵא חַלָּה לַשֵּׁם. אֲבָל קִבִּין - אֵין בָּהֶן חֵלֶק לַשֵּׁם. אָמְרוּ לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא: אֵין אוֹמְרִים לוֹ לְאָדָם: עֲמֹד וַחֲטֹא בִּשְׁבִיל שֶׁתִּזְכֶּה, עֲמֹד וְקַלְקֵל בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְתַּקֵּן:

ט. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חַלָּה - נִטֶּלֶת מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. אָמְרוּ לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: הֲלֹא פְּלוֹנִי יֵשׁ בַּדָּרוֹם וְהָיָה מוֹרֶה כַּהוֹרָאָה הַזֹּאת! אָמַר לָהֶם: לְבוּשׁ שֶׁלְּבֵשׁ בּוֹ אַבָּא, וְצִיץ שֶׁנָּתַן בֵּין עֵינָיו, אִם לֹא אֲלַמֵּד בּוֹ לְכָל מוֹרֶה הוֹרָאוֹת! אָמְרוּ לוֹ בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אָמַר לָהֶם: אַף הוּא יֵשׁ לוֹ בַּמֶּה יִתְלֶה:

י. הָאִשָּׁה שֶׁהִפְקִירָה עִסָּתָהּ, אוֹ שֶׁמָּכְרָתָהּ, אוֹ שֶׁנְּתָנָתָהּ בְּמַתָּנָה - פְּטוּרָה, עַד שֶׁתִּתְגַּלְגֵּל בַּחִטִּים וְתִטַּמְטֵם בַּשְּׂעוֹרִים. אֵין חַיֶּבֶת בַּחַלָּה, עַד שֶׁיְּהֵא בְּכָל אֶחָד כַּשִּׁעוּר. גִּלְגְּלָהּ בַּחִטִּים וְטִמְטְמָהּ בַּשְּׂעוֹרִים, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד אֶלָּא כַּזַּיִת - חַיֶּבֶת בַּחַלָּה:

יא. נוֹלָד לָעִיסָה סָפֵק טֻמְאָה, עַד שֶׁלֹּא גִּלְגְּלָהּ - תֵּעָשֶׂה בְּטֻמְאָה. מִשֶּׁגִּלְגְּלָהּ - תֵּעָשֶׂה בְּטָהֳרָה, וְחַלָּתָהּ תְּלוּיָה. בְּאֵיזֶה סָפֵק אָמְרוּ? בְּדָבָר הַסָּפֵק לְחַלָּה. וְכֵן פֵּרוֹת שֶׁנּוֹלַד לָהֶן סָפֵק טֻמְאָה, עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן - יֵעָשׂוּ בְּטֻמְאָה. מִשֶּׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן - יֵעָשׂוּ בְּטָהֳרָה, וּתְרוּמָתָן תְּלוּיָה. בְּאֵיזֶה סָפֵק אָמְרוּ? בְּדָבָר הַסָּפֵק לְתְרוּמָה:

יב. גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר וְהָיְתָה לוֹ עִסָּה, נַעֲשֶׂה עַד שֶׁלֹּא קָרְמוּ פָּנָיהָ - חַיֶּבֶת. מִשֶּׁקָּרְמוּ פָּנֶיהָ - פְּטוּרָה; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר: עַד שֶׁלֹּא תִּתְגַּלְגֵּל בַּחִטִּים וְתִטַּמְטֵם בַּשְּׂעוֹרִים - חַיֶּבֶת. גִּלְגְּלָהּ בַּחִטִּים וְטִמְטְמָהּ בַּשְּׂעוֹרִים - פְּטוּרָה. אֲחֵרִים אָמְרוּ מִשֵּׁם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה: מִשֶּׁתֵּעָשֶׂה מִקְרָצוֹת:

מַסֶּכֶת חַלָּה פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הָעוֹשֶׂה עִסָּה מִן הַחִטִּים וּמִן הָאֹרֶז, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין חַיֶּבֶת בַּחַלָּה עַד שֶׁיְּהֵא בַּדָּגָן כַּשִּׁעוּר. וְאֵין אָדָם יוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפֶּסַח עַד שֶׁיְּהֵא בָהּ כַּשִּׁעוּר:

ב. הַנּוֹטֵל שְׁאוֹר מֵעִסָּה שֶׁלֹּא הוּרְמָה חַלָּתָהּ, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ עִסָּה שֶׁהוּרְמָה חַלָּתָהּ - הֲרֵי זֶה מֵבִיא קֶמַח מִמָּקוֹם אַחֵר, וּמְצָרְפוֹ לַחֲמֵשֶׁת רְבָעִים קֶמַח, וּמַפְרִישׁ עָלָיו לְחַיֵּב עָלָיו לְפִי חֶשְׁבּוֹן:

ג. קַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב חָדָשׁ בָּאֶמְצַע. קַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב שְׂעוֹרִים בָּאֶמְצַע - הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין. הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן: קַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב שֶׁל אִשָּׁה אַחֶרֶת בָּאֶמְצַע, וְקַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב דָּבָר שֶׁנִּטְלָה חַלָּתוֹ בָּאֶמְצַע - הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין. קַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב הַנָּכְרִי בָּאֶמְצַע. קַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב אֹרֶז בָּאֶמְצַע. קַב מִכָּאן, וְקַב מִכָּאן, וְקַב תְּרוּמָה בָּאֶמְצַע - אֵין מִצְטָרְפִין. קַב חִטִּין, וְקַב שְׂעוֹרִין, וְקַב כֻּסְמִין - הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין. כְּשֶׁהוּא תּוֹרֵם - תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁאֵין תּוֹרְמִין מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. חֲצִי קַב חִטִּים, וַחֲצִי קַב שְׂעוֹרִים, וַחֲצִי קַב כֻּסְמִין - נוֹטֵל מִן הַכֻּסְמִין, שֶׁאֵין תּוֹרְמִין מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: הַנּוֹטֵל חַלָּה מִן הַקַּב, לְמָה הוּא דוֹמֶה? לְתוֹרֵם תְּבוּאָה שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁלִישׁ, שֶׁאֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. חָזְרוּ לוֹמַר: לֹא כָּךְ וְלֹא כָךְ, שֶׁהֲרֵי הַקַּב הַזֶּה אֵינוֹ חַיָּב בַּחַלָּה וּמִצְטָרֵף עִם אֲחֵרִים:

ד. קֶמַח טָמֵא שֶׁנִּתְעָרֵב בְּקֶמַח טָהוֹר, וְאֵין בַּטָּמֵא כַּשִּׁעוּר, כְּשֶׁהוּא נוֹטֵל, אוֹמֵר: 'הֲרֵי זוֹ חַלָּה חוּץ מִן הַטָּמֵא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ'. חִטִּים טְמֵאוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּחִטִּים טְהוֹרוֹת, וְאֵין בַּטְּמֵאוֹת כַּשִּׁעוּר, כְּשֶׁהוּא תּוֹרֵם, אוֹמֵר: 'הֲרֵי זוֹ תְּרוּמָה חוּץ מִן הַטְּמֵאוֹת שֶׁבָּהֶן':

תּוֹסֶפְתָּא

ה. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צָדוֹק: אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה רַבָּן גַּמְלִיאֵל פּוֹטֵר אֶת אֲרִיסוּת בְּסוּרְיָא, אוֹסֵר הָיָה מִלְּאָרֵס. אִם אֵרַס – הֲרֵי זֶה פָּטוּר, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא הוּא מְלַקֵּט וְהֵן אוֹגְדִים עַל יָדוֹ, הוּא בּוֹצֵר וְהֵן דּוֹרְכִים עַל יָדוֹ, הוּא מוֹסֵק וְהֵן עוֹטְנִין עַל יָדוֹ. אֶלָּא: הֵן מְלַקְּטִין וְהוּא אוֹגֵד עַל יְדֵיהֶן, הֵן בּוֹצְרִין וְהוּא דּוֹרֵךְ עַל יְדֵיהֶן, הֵן מוֹסְקִין וְהוּא עוֹטֵן עַל יְדֵיהֶן. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: לֹא הָיָה רַבָּן גַּמְלִיאֵל מְחַיֵּב בְּסוּרְיָא אֶלָּא חַלָּה אַחַת בִּלְבַד:

ו. הַלּוֹקֵחַ מִן הַנַּחְתּוֹם בְּסוּרְיָא – צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ חַלַּת דְּמַאי; דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ חַלַּת דְּמַאי מִנְּהַר דְּרוֹמָהּ שֶׁל כְּזִיב וָאֵילָךְ. שְׁתֵּי חַלּוֹת דְּמַאי, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם לֹא תָּרַם אֶת הָאֶחָד כַּשְּׁעוּר – לֹא יֹאכַל מִן הַשֵּׁנִי:

ז. חַלּוֹת הַנָּכְרִים בְּחוּצָה לָאָרֶץ וּתְרוּמַת הַנָּכְרִים בְּחוּצָה לָאָרֶץ – מַזְרִיעִין אוֹתוֹ, שֶׁאֵינוֹ חַיָּב בַּחַלָּה נֶאֱכָלֶת לַזָּרִים:

ח. עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מַתָּנוֹת כְּהוּנָּה נִתְּנוּ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו, בְּכֶלְ, וּבְפֶרְט, וּבִבְרִית מֶלַח. אֵלּוּ הֵן: עֶשֶׂר בְּמִקְדָּשׁ, וְאַרְבַּע בִּירוּשָׁלַיִם, וְעֶשֶׂר בַּגְּבוּלִין. **עֶשֶׂר בְּמִקְדָּשׁ:** חֲטָאת, וְאָשָׁם, וְזִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר, וְחַטַּאת הָעוֹף, וְאָשָׁם תָּלוּי, וְלֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע, שְׁתֵּי הַלְּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת, וְהָעֹמֶר. **אַרְבַּע בִּירוּשָׁלַיִם:** הַבְּכוֹרָה, וְהַבְּכוּרִים, וְהַמּוּרָם מִתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר, וְעוּרוֹת קָדָשִׁים. **עֶשֶׂר בַּגְּבוּלִין:** תְּרוּמָה, וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְחַלָּה, רֵאשִׁית הַגֵּז, הַזָּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם וְהַקֵּבָה, וּפִדְיוֹן הַבֵּן, וּפִדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר, וְהַחֲרָמִים, וּשְׂדֵה אֲחוּזָה, וְגֵזֶל גֵּר. כָּל אֵלּוּ נִתְּנוּ לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו, בְּכֶלְ וּפֶרְט וּבְרִית מֶלַח, לְחַיֵּב עַל הַכֶּלְ, וּלְחַיֵּב עַל הַפֶּרְט. לִתֵּן שְׂכַר עַל כֶּלְ, וְלִתֵּן שְׂכַר לַפֶּרְט. הָעוֹבֵר עֲלֵיהֶן – כְּעוֹבֵר מִשּׁוּם כֶּלְ וּמִשּׁוּם פֶּרְט:

ט. אֵיזוֹ הִיא הָאָרֶץ וְאֵיזוֹ הִיא חוּצָה לָאָרֶץ? כָּל הַשּׁוֹפֵעַ מִטּוּרֵי אֲמָנוֹן וָאֵילָךְ – אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מִטּוּרֵי אֲמָנוֹן וּלְהַלָּן – חוּצָה לָאָרֶץ.

הַשָּׁלֵם

הַנִּיסָּין שֶׁבַּיָּם – רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ חוּט מָתוּחַ מִטּוּרֵי אֲמָנוֹן וְעַד נַחַל מִצְרַיִם, מִחוּט וְלִפְנִים – אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִלְּחוּט וְלַחוּץ – חוּצָה לָאָרֶץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – הֲרֵי הוּא כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר לד, ו): "וּגְבוּל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבוּל". הַנִּיסָּין שֶׁבַּצָּדָדִין – רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ חוּט מָתוּחַ מִקַּפַלָרְיָא וְעַד אוֹקָנוֹס, מִנַּחַל מִצְרַיִם וְעַד אוֹקָנוֹס, מִחוּט וְלִפְנִים – אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִחוּט וְלַחוּץ – חוּצָה לָאָרֶץ:

י. סְפִינָה שֶׁהִיא בָּאָה מִחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ, וְהָיְתָה בָּהּ עִסָּה, עַד שֶׁלֹּא קָרְמוּ פָּנֶיהָ – חַיֶּבֶת, מִשֶּׁקָּרְמוּ פָּנֶיהָ – פְּטוּרָה:

מַסֶּכֶת עָרְלָה פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הַנּוֹטֵעַ לִסְיָג לְקוֹרוֹת וּלְעֻצִּים – פְּטוּר מִן הָעָרְלָה. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁנָּטַע לִסְיָג וּלְקוֹרוֹת וּלְעֻצִּים דָּבָר הָרָאוּי לָהֶם, אֲבָל נָטַע לִסְיָג וּלְקוֹרוֹת לָעֻצִּים דָּבָר שֶׁאֵין רָאוּי לָהֶם – חַיָּב בָּעָרְלָה. נָטְעוּ לָעֻצִּים וְחִשַּׁב עָלָיו לַאֲכִילָה, מֵאֵימָתַי מוֹנֶה לוֹ? מִשְּׁעַת נְטִיעָתוֹ:

ב. הַנּוֹטֵעַ לְרַבִּים – חַיָּב. וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ: הַנּוֹטֵעַ לְרַבִּים – חַיָּב בָּעָרְלָה. הָעוֹלֶה לָרַבִּים – פָּטוּר מִן הָעָרְלָה:

ג. הַנּוֹטֵעַ בִּסְפִינָה בָּעֲצִיץ וּבְרֹאשׁ הַגַּג – חַיָּב בָּעָרְלָה. נִזְרְעוּ בָּעֲצִיץ שֶׁאֵינוֹ נָקוּב, נִשְׁבַּר וְחָזַר וּזְרָעָן בָּעֲצִיץ נָקוּב, אִם יָכוֹל לְחָיוֹת – חַיָּב. וְאִם לָאו – פָּטוּר. כֵּיצַד יוֹדֵעַ אִם יָכוֹל לְחָיוֹת וְאִם לָאו? חוֹפֵר לוֹ גּוּמָּא בָּאָרֶץ וְנוֹטְעוֹ בָּהּ, אִם יָכוֹל לְחָיוֹת – חַיָּב, וְאִם לָאו – פָּטוּר:

ד. אֵילָן הָעוֹלֶה בֵּין מִן הַגֶּזַע וּבֵין מִן הַשָּׂרָשִׁים – חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָעוֹלֶה מִן הַגֶּזַע – חַיָּב, מִן הַשָּׂרָשִׁים – פָּטוּר. הִקְדִּישׁוֹ וְאַחַר כָּךְ נָטַע – פָּטוּר. נָטַע וְאַחַר

תּוֹסֶפְתָּא

כְּךָ הִקְדִּישׁ וּפָדָאוֹ, מֵאֵימָתַי מוֹנֶה לוֹ? מִשְּׁעַת נְטִיעָתוֹ׃

ה. נָכְרִי שֶׁהִרְכִּיב עֵץ מַאֲכָל עַל גַּבֵּי עֵץ סָרָק – מוֹנֶה לוֹ מִשְּׁעַת נְטִיעָתוֹ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר׃ נוֹטְעִים יִחוּר שֶׁל עָרְלָה, וְאֵין נוֹטְעִים אֶגּוֹז שֶׁל עָרְלָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּרִי. וְאֵין מַרְכִּיבִין כַּפְנִיּוֹת שֶׁל עָרְלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר׃ סַמָּנֵי עָרְלָה – עוֹלֶה בְּאֶחָד וּמָאתַיִם, צוֹבַע בָּהֶן בְּבָלוּל, וְהוֹלְכִין אַחַר הָרֹב׃

ו. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר׃ בָּשָׂר בְּחָלָב – מָתָר בַּהֲנָאָה. בַּעֲלֵי מוּמִין – אֲסוּרִין כָּל שֶׁהֵן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר׃ בַּעֲלֵי מוּמִין – יְבַקֵּר׃

ז. תַּנּוּר שֶׁהִסִּיקוּ בְּקַלְפֵּי עָרְלָה, אִם חָדָשׁ – יָתֵץ, אִם יָשָׁן – יוֹצֵן. אָפָה וּבִשֵּׁל בְּגֶחָלִים – מָתָר. אָפָה בְּכֻלָּן – מָתָר, חוּץ מֵעֲצֵי אֲשֵׁירָה. אֵפֶר בְּגָדִים שֶׁנִּתְנַגְּעוּ, וְעָפָר בָּתִּים שֶׁנִּתְנַגְּעוּ – אֲסוּרִין בַּהֲנָאָה׃

ח. סָפֵק עָרְלָה, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אָסוּר, בְּסוּרְיָא בְּחוּצָה לָאָרֶץ – מָתָר. כֵּיצַד? כֶּרֶם וְשָׂדֶה שֶׁנָּטַע יֶרֶק, וְיֶרֶק נִמְכַּר חוּצָה לוֹ, סָפֵק לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אָסוּר, בְּסוּרְיָא וּבְחוּצָה לָאָרֶץ – מָתָר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר׃ אַף זֶה סָפֵק בְּסוּרְיָא – אָסוּר. אֵיזֶהוּ סָפֵק מָתָר? כֶּרֶם שֶׁנָּטַע יֶרֶק וּשְׂדֵה יֶרֶק בְּצִדּוֹ, וְיֶרֶק נִמְכַּר חוּצָה לוֹ, סָפֵק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אָסוּר, בְּסוּרְיָא וּבְחוּצָה לָאָרֶץ – מָתָר. הָרֵי שֶׁנִּמְצָא נְטִיעָה קְטַנָּה בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ, סָפֵק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – אָסוּר. בְּסוּרְיָא וּבְחוּצָה לָאָרֶץ – מָתָר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן דּוֹרְמַסְקִית, שֶׁאָמַר מִשֵּׁם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, שֶׁאָמַר מִשֵּׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל׃ אֵין עָרְלָה בְּחוּצָה לָאָרֶץ׃

מַסֶּכֶת בִּכּוּרִים פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. אֵין מְבִיאִין בִּכּוּרִים קֹדֶם לַעֲצֶרֶת. וְאִם הֵבִיא – יַמְתִּין עַד שֶׁתָּבֹא עֲצֶרֶת וְיִקְרָא עֲלֵיהֶן׃

ב. הַקּוֹנֶה אִילָן אֶחָד בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵרוֹ – הָרֵי זֶה מֵבִיא וְלֹא קוֹרֵא, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא קָנָה קַרְקַע;

הַשָּׁלֵם

דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים׃ לֹא מֵבִיא וְלֹא קוֹרֵא׃

ג. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר׃ כָּל הַגֵּרִים כָּלָן מְבִיאִין וְלֹא קוֹרִין. בְּנֵי קֵינִי חוֹתָן מֹשֶׁה – מְבִיאִין וְקוֹרִין, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר י, לב)׃ "וְהָיָה כִּי תֵלֵךְ עִמָּנוּ" וְגוֹ׳׃

ד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר׃ הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר׃ כֹּהֲנִים – מְבִיאִין וְלֹא קוֹרִין, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נָטְלוּ חֵלֶק בָּאָרֶץ. וַאֲנִי אוֹמֵר׃ כְּשֵׁם שֶׁנָּטְלוּ לְוִיִּם – כָּךְ נָטְלוּ כֹּהֲנִים, בֵּין מִדָּבָר מְרֻבֶּה בֵּין מִדָּבָר מוּעָט׃

ה. הִפְרִישׁ אֶת בִּכּוּרָיו וּמָכַר אֶת שָׂדֵהוּ – מֵבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא. וְהַשֵּׁנִי מַהוּ לְהָבִיא? מֵאוֹתוֹ הַמִּין – אֵינוֹ מֵבִיא, מִמִּין אַחֵר – מֵבִיא וְקוֹרֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר׃ אַף מֵאוֹתוֹ הַמִּין – מֵבִיא וְקוֹרֵא׃

ו. הָרֵי שֶׁהִפְרִישׁ אֶת בִּכּוּרָיו וְקָרָא עֲלֵיהֶן, וְחָזַר וְקָנָה שָׂדֶה אַחֶרֶת וְנִתְבַּכְּרוּ לוֹ מֵחֲמֵשֶׁת הַמִּינִין, אַף עַל פִּי שֶׁנָּתַן לְתוֹכָן מֵאוֹתוֹ הַמִּין – מֵבִיא וְלֹא קוֹרֵא, שֶׁאֵין אָדָם קוֹרֵא פַּעֲמַיִם בַּשָּׁנָה׃

ז. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר׃ עַד בְּאֹר הַגּוֹלָה – חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן. מִבְּאֹר הַגּוֹלָה – אֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן׃ שְׁנַיִם – אֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן חֹמֶשׁ׃

ח. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר׃ אֵין מְבִיאִין בִּכּוּרִים מִתְּמָרִים, חוּץ מִן הַתְּמָרִים שֶׁבִּירִיחוֹ. וְאֵין קוֹרִין אֶלָּא עַל הַכּוֹתָבוֹת בִּלְבַד. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר׃ רִמּוֹנֵי עֲמָקִים – מְבִיאִין וְקוֹרִין׃

ט. חִטָּה בִּתְרוּמָה שֶׁאֵין בְּמַעֲשֵׂר שְׁנִי וּבִכּוּרִים, וּבְמַעֲשֵׂר שְׁנִי שֶׁאֵין בִּתְרוּמָה. שֶׁהַתְּרוּמָה – אֵין נִטֶּלֶת אֶלָּא מִן הַמֻּקֶּף, וְאֵין נִטֶּלֶת אֶלָּא מִן הַגֹּמוּר, וְאֵין נִטֶּלֶת מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא, וּמְדַמַּעַת, וְחַיֶּבֶת עָלֶיהָ חֹמֶשׁ, וְנוֹהֶגֶת בְּכָל הַפֵּרוֹת. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבִּכּוּרִים.

תּוֹסֶפְתָּא

וְנוֹהֶגֶת בִּשְׁאָר שָׁנִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי׃

י. חָמֵר בַּמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי, שֶׁמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי – קָנָה אֶת הַקִּנְקַן, וְאוֹסֵר לָאוֹנֵן, וְטָעוּן חֹמֶשׁ וְטָעוּן וִדּוּי, וְלֹא הָתַר לַאֲכִילָה אֶלָּא בְּפִדְיוֹן, וְאֵין מַדְלִיקִין בּוֹ אֶת הַנֵּר. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּתְרוּמָה׃

יא. חָמֵר בַּתְּרוּמָה וּבַמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין בַּבְּכוּרִים, שֶׁהַתְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – נוֹהֲגִין בְּעַמּוֹן וּמוֹאָב, וְנוֹהֶגֶת בְּכָל הַפֵּרוֹת. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּבְּכוּרִים. חָמֵר בַּמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וּבִכּוּרִים שֶׁאֵין בַּתְּרוּמָה, שֶׁמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וּבִכּוּרִים – טְעוּנִין הֲבָאַת מָקוֹם, וּטְעוּנִין וִדּוּי, וַאֲסוּרִין לָאוֹנֵן. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּתְּרוּמָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. וְחַיָּבִין בְּבִעוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר׃ בִּכּוּרִים – פְּטוּרִין מִן הַבִּעוּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר׃ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – טָעוּן וִדּוּי, וּבִכּוּרִים טְעוּנִין וִדּוּי, מַה מַּעֲשֵׂר שֵׁנִי – טָעוּן בִּעוּר, אַף בִּכּוּרִים – טְעוּנִין בִּעוּר. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן׃ מַה לְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁטָּעוּן בִּעוּר – שֶׁכֵּן דָּמְיוּ טְעוּנִין בִּעוּר, תֹּאמַר בַּבִּכּוּרִים – שֶׁאֵין דִּמְיֵהֶן טְעוּנִין בִּעוּר?!

יב. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר׃ בִּכּוּרִים לֹא אָמְרוּ גְּדוֹלֵיהֶן לֶאֱכוֹל בִּירוּשָׁלַיִם. מַעֲשֵׂר[2]. בְּאֵיזֶה מַעֲשֵׂר אָמְרוּ? בְּדָבָר שֶׁזְּרָעוֹ כָּלָה, נִכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וְיוֹצֵא, בְּשֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה וּבְשֶׁאֵין לוֹ פִּדְיוֹן. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן׃ בִּכּוּרִים – אֵין חַיָּבִים עֲלֵיהֶם בִּמְחֻבָּר לַקַּרְקַע׃

מַסֶּכֶת בִּכּוּרִים פֶּרֶק שֵׁנִי

א. כּוֹי כֵּיצַד דּוֹמֶה לַחַיָּה? דָּמוֹ טָעוּן כִּסּוּי כְּמוֹ הַחַיָּה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר׃ חַיָּבִין עַל חֶלְבּוֹ אָשָׁם תָּלוּי. כֵּיצַד שָׁוֶה לַחַיָּה וְלַבְּהֵמָה? הַמַּפְשִׁיט בּוֹ – חִבּוּר כַּחַיָּה וְכַבְּהֵמָה. וְנוֹהֵג בּוֹ גִּיד הַנָּשֶׁה כַּחַיָּה וְכַבְּהֵמָה. אִם אָמַר׃ ׳הֲרֵינִי נָזִיר שָׁזֶה חַיָּה וּבְהֵמָה׳ – הֲרֵי זֶה נָזִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר׃ כּוֹי – בְּרִיָּה לְעַצְמוֹ, וְלֹא יָכְלוּ חֲכָמִים לְהַכְרִיעַ עָלָיו אִם חַיָּה אִם בְּהֵמָה׃

ב. אַנְדְּרוֹגִינוּס – יֵשׁ בּוֹ דָּרְכִים שָׁוֶה לָאֲנָשִׁים, וְיֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים שָׁוֶה לַנָּשִׁים, וְיֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים שָׁוֶה לָאֲנָשִׁים וְלַנָּשִׁים, וְיֵשׁ בּוֹ שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה לֹא לָאֲנָשִׁים וְלֹא לַנָּשִׁים׃

ג. דְּרָכִים שֶׁשָּׁוֶה בָּהֶן לָאֲנָשִׁים׃ מְטַמֵּא בְּלֹבֶן כָּאֲנָשִׁים. נוֹשֵׂא אֲבָל לֹא נוֹשֵׂא כָּאֲנָשִׁים. וְאֵין מִתְיַחֵד עִם הַנָּשִׁים כָּאֲנָשִׁים. וְאֵינוֹ נִתָּן עִם הַבָּנוֹת כָּאֲנָשִׁים. וְאֵין מְטַמֵּא לַמִּתִּים כָּאֲנָשִׁים. וְעוֹבֵר עַל ״בַּל תַּקִּיף״ וּ״בַל תַּשְׁחִית״ כָּאֲנָשִׁים. וְאִמּוֹ יוֹשֶׁבֶת עָלָיו דַּם טֹהַר כָּאֲנָשִׁים. ׳הֲרֵינִי נָזִיר שָׁזֶה אִישׁ׳ – הֲרֵי זֶה נָזִיר כָּאֲנָשִׁים. וְחַיָּב בְּכָל הַמִּצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה כָּאֲנָשִׁים׃

ד. דְּרָכִים שֶׁשָּׁוֶה לַנָּשִׁים׃ מְטַמֵּא בְּאֹדֶם כַּנָּשִׁים. וְאֵין מִתְיַחֵד עִם הָאֲנָשִׁים כַּנָּשִׁים. וְאֵין זוֹקֵק לְיִבּוּם כַּנָּשִׁים. וְאֵין חוֹלֵק עִם הַבָּנִים כַּנָּשִׁים. וְאֵין אוֹכֵל בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים כַּנָּשִׁים. וּפָסוּל לְכָל עֵדוּת שֶׁבַּתּוֹרָה כַּנָּשִׁים. וְאִם נִבְעַל בָּעֲבֵרָה – פָּסוּל בִּתְרוּמָה כַּנָּשִׁים. וְאִמּוֹ יוֹשֶׁבֶת עָלָיו דַּם טָמֵא כַּנָּשִׁים. וְאִם אָמַר׃ ׳הֲרֵינִי נָזִיר שָׁזֶה אִשָּׁה׳ – נָזִיר׃

ה. דְּרָכִים שֶׁשָּׁוֶה בָּהֶן לָאֲנָשִׁים וּלְנָשִׁים׃ חַיָּבִין עַל נִזְקוֹ הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה. הַהוֹרְגוֹ בְּמֵזִיד – נֶהֱרָג, בִּשּׁוֹגֵג – גּוֹלֶה לְעָרֵי מִקְלָט. אִמּוֹ יוֹשֶׁבֶת עָלָיו בְּדַם טֹהַר כָּאֲנָשִׁים וְכַנָּשִׁים, וּמְבִיאָה עָלָיו קָרְבָּן כָּאֲנָשִׁים וְכַנָּשִׁים, וְנוֹחֵל בְּכָל נַחֲלוֹת כָּאֲנָשִׁים וְכַנָּשִׁים, חוֹלֵק בְּקָדְשֵׁי הַגִּבּוּל כָּאֲנָשִׁים וְכַנָּשִׁים. וְאִם אָמַר ׳הֲרֵינִי נָזִיר שָׁזֶה אִישׁ וְאִשָּׁה׳ – הֲרֵי זֶה נָזִיר׃

ו. דְּרָכִים שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה בָּהֶן לֹא לָאֲנָשִׁים וְנָשִׁים׃ אֵין חַיָּבִין עַל זִיבָתוֹ. וְאֵין שׁוֹרְפִין עַל

הַשָּׁלֵם

בָּטֵל בְּרֹב. וּבְאֵיזֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אָמְרוּ? בְּמַעֲשֵׂר שֶׁאֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה וְשֶׁנִּכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וְיָצָא.

---

[2] בַּ׳חֲזוֹן יְחֶזְקֵאל׳ גָּרַס עַל פִּי הַבְּרַיְתָא הַמּוּבֵאת בַּגְּמָרָא בָּבָא מְצִיעָא (דף נא ע״א)׃ **מַעֲשֵׂר שֵׁנִי**

תּוֹסֶפְתָּא

טָמְאָתוֹ. וְאֵין נָעֲרֵךְ לֹא כָּאֲנָשִׁים וְנָשִׁים. אֵין נִמְכָּר לְעֶבֶד עִבְרִי, לֹא כָּאֲנָשִׁים וְנָשִׁים. אִם אָמַר: ׳הֲרֵינִי נָזִיר שֶׁאֵין זֶה אִישׁ וְאִשָּׁה׳ – הֲרֵי זֶה נָזִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַנְדְּרוֹגִינוֹס – בְּרִיָּה בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְלֹא הִכְרִיעוּ בּוֹ חֲכָמִים אִם אִישׁ הוּא אוֹ אִם אִשָּׁה הוּא. אֲבָל טוּמְטוּם אֵינוֹ כֵּן, אֶלָּא אוֹ סָפֵק אִישׁ אוֹ סָפֵק אִשָּׁה:

ז. כֵּיצַד מַפְרִישִׁין אֶת הַבִּכּוּרִים? יוֹרֵד אָדָם לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ, וְרוֹאֶה תְּאֵנָה שֶׁבִּכְּרָה, אֶשְׁכּוֹל שֶׁבִּכֵּר – קוֹשְׁרָן בְּמֻשִּׂיחָה וְאוֹמֵר: ׳הֲרֵי אֵלּוּ בִּכּוּרִים׳. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: חוֹזֵר וְקוֹרֵא אוֹתָן ׳בִּכּוּרִים׳ מֵאַחַר שֶׁיִּתְלַשּׁוּ מִן הַקַּרְקַע:

ח. מְצָוָה לַהֲבִיאָם בְּשִׁבְעָה כֵּלִים. וְאִם הֱבִיאָן בִּכְלִי אֶחָד – יָצָא. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? מֵבִיא שְׂעוֹרִין וְנוֹתֵן לְמַטָּה וְדָבָר אַחֵר עַל גַּבֵּיהֶן. חִטִּין מִלְמַטָּן וְדָבָר אַחֵר עַל גַּבֵּיהֶן. תְּמָרִים עַל גַּבֵּיהֶן וְדָבָר אַחֵר עַל גַּבֵּיהֶן. זֵיתִים עַל גַּבֵּיהֶן וְדָבָר אַחֵר עַל גַּבֵּיהֶן. רִמּוֹנִים עַל גַּבֵּיהֶן וְדָבָר אַחֵר עַל גַּבֵּיהֶן. תְּאֵנִים עַל גַּבֵּיהֶן וְדָבָר אַחֵר עַל גַּבֵּיהֶן. עֲנָבִים לְמַעְלָה מִכֻּלָּן, וּמַקִּיפִין לָהֶם אֶשְׁכּוֹלוֹת שֶׁל עֲנָבִים מִבַּחוּץ. לֹא הָיוּ עוֹלִין יְחִידִים אֶלָּא פְּלָכִים פְּלָכִים. לֹא הָיוּ מְהַלְּכִים כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ אֶלָּא שְׁתֵּי יָדוֹת בַּיּוֹם. חָזְנֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת עוֹלִין עִמָּהֶם וְלָנִין בִּרְחוֹבָהּ שֶׁל עִיר. לֹא הָיוּ נִכְנָסִים לַבָּתִּים מִפְּנֵי אֹהֶל טֻמְאָה. וּטְעוּנָה עוֹלָה וּשְׁלָמִים. לֹא הָיוּ מִתְעַסְּקִין בַּחֲזָרָה כְּדֶרֶךְ שֶׁמִּתְעַסְּקִין בָּהֶן בַּהֲלִיכָה. זְמַן עֲצֵי הַכֹּהֲנִים וְהָעֵם – בְּתִשְׁעָה בְּאָב וּטְעוּנִין לִינָה. לֹא הָיוּ מִתְעַסְּקִין בָּהֶן כְּדֶרֶךְ שֶׁמִּתְעַסְּקִין בַּבִּכּוּרִים. כָּל הַדֶּרֶךְ כֻּלָּהּ הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ לִתֵּן לְעַבְדּוֹ אוֹ לִקְרוֹבוֹ, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְהַר הַבַּיִת, הִגִּיעַ לְהַר הַבַּיִת אֲפִלּוּ אַגְרִיפַּס הַמֶּלֶךְ נוֹטֵל אֶת הַסַּל עַל כְּתֵפוֹ וְנִכְנָס עַד שֶׁמַּגִּיעַ לָעֲזָרָה. הִגִּיעַ לָעֲזָרָה, דִּבְּרוּ הַלְוִיִּם בְּשִׁיר: ״אֲרוֹמִמְךָ ה׳ כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אוֹיְבַי לִי״ (תְּהִלִּים ל, ב). הַגּוֹזָלוֹת שֶׁעַל גַּבֵּי הַסַּלִּים – הָיוּ עוֹלוֹת, וּמַה שֶּׁבְּיָדָן נוֹתְנִים לַכֹּהֲנִים:

ט. תּוֹסֶפֶת הַבִּכּוּרִים – מִן בְּמִינוֹ. וְעִטּוּר הַבִּכּוּרִים – מִן בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. תּוֹסֶפֶת

הַשָּׁלֵם

הַבִּכּוּרִים – נֶאֱכֶלֶת בְּטָהֳרָה, וּפְטוּרָה מִן הַוִּדּוּי וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִן הַדְּמַאי. עִטּוּר הַבִּכּוּרִים – מִמִּין עַל מִינוֹ, מִדָּבָר שֶׁהוּא חַיָּב בַּבִּכּוּרִים, פָּטוּר מִן הַוִּדּוּי וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִן הַדְּמַאי. עִטּוּר הַבִּכּוּרִים – מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, דָּבָר שֶׁאֵין חַיָּב בַּדְּמַאי וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בַּוִּדּוּי. עִטּוּר הַבִּכּוּרִים – מִמִּין עַל מִינוֹ. דָּבָר שֶׁאֵין חַיָּב בַּבִּכּוּרִים, אוֹ מֵעַמּוֹן וּמוֹאָב אֲפִלּוּ דָּבָר שֶׁחַיָּב בַּבִּכּוּרִים – אֵין מְקַבְּלִין הֵימֶנּוּ:

י. הַמּוֹכֵר סָפָר תּוֹרָתוֹ – אֵינוֹ רוֹאֶה סִימָן בְּרָכָה לְעוֹלָם. כּוֹתְבֵי סְפָרִים תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת, הֵן וְתַגְרִיהֶן, וְתַגְרֵי תַגְרִיהֶן, וְכָל הָעוֹסְקִין שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם – אֵינָן רוֹאִין סִימָן בְּרָכָה לְעוֹלָם. אִם הָיוּ עוֹסְקִין לְשֵׁם שָׁמַיִם – הֵרֵי הֵן בִּכְלָל בְּרָכָה. תַּגְרֵי שְׁמִיטָה, וּמְגַדְּלֵי בְּהֵמָה דַּקָּה, וְקוֹצְצֵי אִילָנוֹת טוֹבוֹת – אֵינָן רוֹאִין סִימָן בְּרָכָה לְעוֹלָם. וְכָל הָעוֹסְקִין לַגָּבוֹהַּ, אִם הָיוּ עֲסוּקִין לְשֵׁם שָׁמַיִם – הֵרֵי הֵן בִּכְלָל בְּרָכָה:

מַסֶּכֶת שַׁבָּת

פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. אַרְבַּע רְשָׁיוֹת לַשַּׁבָּת: רְשׁוּת הַיָּחִיד, רְשׁוּת הָרַבִּים, וְכַרְמְלִית, וּמָקוֹם פָּטוּר. אֵיזֶהוּ רְשׁוּת הַיָּחִיד? חָרִישׁ שֶׁעָמֹק עֲשָׂרָה וְרִחֵב אַרְבָּעָה. וְכֵן גָּדֵר שֶׁגְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה – זוֹ הִיא רְשׁוּת הַיָּחִיד גְּמוּרָה. אֵיזוֹ הִיא רְשׁוּת הָרַבִּים? סְרַטְיָא וּפְלַטְיָא גְּדוֹלָה, וּמְבוֹאוֹת הַמַּפְלְשִׁין – זוֹ הִיא רְשׁוּת הָרַבִּים גְּמוּרָה. אֵין מוֹצִיאִין מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד זוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים זוֹ, וְאֵין מַכְנִיסִין מֵרְשׁוּת הָרַבִּים זוֹ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד זוֹ, וְאִם הוֹצִיא וְהִכְנִיס, בְּשׁוֹגֵג – חַיָּב חַטָּאת. בְּמֵזִיד – עָנוּשׁ כָּרֵת וְנִסְקָל. אֶחָד הַמּוֹצִיא וְאֶחָד הַמַּכְנִיס, וְאֶחָד הַמּוֹשִׁיט, וְאֶחָד הַזּוֹרֵק – חַיָּב.

תּוֹסֶפְתָּא

ב. אֲבָל הַיָּם וְהַבִּקְעָה וְכַרְמְלִית, וְהָאִסְטְוָנִית, וְהָאִסְקוּפָּה - אֵינָן לֹא כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וְלֹא כִּרְשׁוּת הָרַבִּים. אֵין נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין לְתוֹכָן, וְאֵם נָשָׂא וְנָתַן - פָּטוּר. אֵין מוֹצִיאִין, לֹא מִתּוֹכָן לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְלֹא מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכָן. וְאֵין מַכְנִיסִין מִתּוֹכָן לִרְשׁוּת הַיָּחִיד וְלֹא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לְתוֹכָן. וְאִם הוֹצִיא וְהִכְנִיס - פָּטוּר. חָצֵר שֶׁל רַבִּים וּמְבוֹאוֹת שֶׁאֵין מְפֻלָּשִׁין, עֵרְבוּ - מֻתָּרִין. לֹא עֵרְבוּ - אֲסוּרִין.

ג. אָדָם עוֹמֵד עַל הָאַסְקֻפָּה: נוֹטֵל מִבַּעַל הַבַּיִת - וְנוֹתֵן לוֹ. מֵעָנִי - וְנוֹתֵן לוֹ. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִטּוֹל מִבַּעַל הַבַּיִת וְנוֹתֵן לָעָנִי, מֵעָנִי וְנוֹתֵן לְבַעַל הַבַּיִת, אִם נָטַל וְנָתַן - שְׁלָשְׁתָּן פְּטוּרִים. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: אַסְקֻפָּה מְשַׁמֶּשֶׁת שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת, כָּל זְמַן שֶׁפָּתַח פָּתוּחַ - כִּלְפָנִים. פָּתַח נָעוּל - כְּלַחוּץ. הָיְתָה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וּרְחָבָה אַרְבָּעָה, הֲרֵי זוֹ רְשׁוּת לְעַצְמָהּ.

ד. כְּשֵׁם שֶׁמַּפְסִיקִין לִקְרִיאַת שְׁמַע - כָּךְ מַפְסִיקִין לִקְרוֹת הַמְּגִלָּה, לִקְרִיאַת הַלֵּל, וּלְתִקְיַעַת שׁוֹפָר, וְלִנְטִילַת לוּלָב, וּלְכָל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה.

ה. לֹא יֵצֵא הַחַיָּט בְּמַחַטּוֹ הַתְּחוּבָה לוֹ בְּבִגְדּוֹ עֶרֶב שַׁבָּת סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה - שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיֵצֵא. וְלֹא נַגָּר בְּקֵיסָם שֶׁלּוֹ, וְלֹא הַצַּבָּע בַּדְּגְמָא שֶׁלּוֹ, וְלֹא שַׁלְחָנִי בִּדְינָר שֶׁבְּאָזְנוֹ, וְלֹא סוֹרֵק בְּמִשִּׁיחָה שֶׁבְּאָזְנוֹ, וְלֹא גַּרְדִּי בְּאֵירָא שֶׁבְּאָזְנוֹ, וְאִם יָצְאוּ - כֻּלָּן פְּטוּרִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֻמָּן דֶּרֶךְ אֻמָּנוּתוֹ בְּכָךְ - חַיָּב. וּשְׁאָר כָּל אָדָם פְּטוּרִין. הַסּוֹחֵר לֹא יֵצֵא בִּכְסוּת הַמְקֻפֶּלֶת וּמֻנַּחַת עַל כְּתֵפוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְאִם יָצָא - הֲרֵי זֶה חַיָּב. לֹא יֵצֵא אָדָם בְּמָעוֹת הַצְּרוּרִין לוֹ בְּסִדְינוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְאִם יָצָא - הֲרֵי זֶה חַיָּב.

ו. יוֹצְאִין בְּתְפִלִּין עִם חֲשֵׁכָה וְקוֹרִין בְּכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ עִם חֲשֵׁכָה, אֲבָל אֵין קוֹרִין בְּלֵילֵי שַׁבָּת לְאוֹר הַנֵּר, וְאֲפִלּוּ גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ, וַאֲפִלּוּ בְּבַיִת אֶחָד, וַאֲפִלּוּ עֲשָׂרָה בָּתִּים זֶה לְפָנִים מִזֶּה, אֲבָל מִסְתַּכֵּל לְתוֹךְ הַקֶּעָרָה וְאֵינוֹ

הַשָּׁלֵם

חוֹשֵׁשׁ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: תִּינוֹקוֹת מְתַקְּנִין פָּרְשִׁיּוֹתֵיהֶן בְּלֵילֵי שַׁבָּת לְאוֹר הַנֵּר. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: פַּעַם אַחַת קָרִיתִי לְאוֹר הַנֵּר וּבִקֵּשְׁתִּי לְהַטּוֹתוֹ, אָמְרָתִי: ׳כַּמָּה גְּדוֹלִים דִּבְרֵי חֲכָמִים! שֶׁאוֹמְרִין: אֵין קוֹרִין בְּלֵילֵי שַׁבָּת לְאוֹר הַנֵּר׳. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: הִטָּהוּ וְדַאי, וְכָתַב עַל פִּנְקָסוֹ: ׳יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע הִטָּה אֶת הַנֵּר בְּשַׁבָּת, לְכְשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ יָבִיא חַטָּאת שְׁמָנָה׳.

ז. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: בֹּא וּרְאֵה עַד הֵיכָן פָּרְצָה טָהֳרָה, שֶׁלֹּא אָמְרוּ הָרִאשׁוֹנִים: לֹא יֹאכַל טָהוֹר עִם הַנִּדָּה, שֶׁהָרִאשׁוֹנִים לֹא הָיוּ אוֹכְלִין עִם הַנִּדּוֹת. אֶלָּא אָמְרוּ: לֹא יֹאכַל הַזָּב עִם הַזָּבָה מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵרָה, כֵּיוֹצֵא בּוֹ, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֹא יֹאכַל זָב פָּרוּשׁ עִם זָב עַם הָאָרֶץ, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין.

ח. אֵלּוּ מִן הַהֲלָכוֹת שֶׁאָמְרוּ בַּעֲלֵית חֲנַנְיָה בֶּן חִזְקִיָּהוּ בֶּן גּוּרְיוֹן, כְּשֶׁעָלוּ לְבַקְּרוֹ, נִמְנוּ וְרַבּוּ בֵּית שַׁמַּאי עַל בֵּית הִלֵּל, וּשְׁמוֹנָה עָשָׂר דָּבָר גָּזְרוּ בּוֹ בַּיּוֹם, וְהָיָה אוֹתוֹ הַיּוֹם קָשֶׁה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל כְּיוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ הָעֵגֶל. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בּוֹ בַּיּוֹם גָּדְשׁוּ סְאָה. רַבִּי יְהוֹשָׁעַ אוֹמֵר: בּוֹ בַּיּוֹם מָחֲקוּ סְאָה. מָשָׁל דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְקֻפָּה מְלֵאָה קִשּׁוּאִין וּדְלוּעִין, אָדָם נוֹתֵן לְתוֹכָהּ חַרְדָּל וְהִיא מַחֲזֶקֶת. מָשָׁל דְּרַבִּי יְהוֹשָׁעַ, לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לַעֲרֵבָה מְלֵאָה דְבַשׁ, נוֹתֵן לְתוֹכָהּ רִמּוֹנִים וֶאֱגוֹזִים וְהִיא מְקֵיאָה. בּוֹ בַּיּוֹם אָמְרוּ: כָּל הַמִּטַּלְטְלִין מְבִיאִין אֶת הַטְּמֵאָה בְּעִבֵּי הַמַּרְדֵּעַ, וְנִמְנוּ וְרַבּוּ בֵּית שַׁמַּאי עַל בֵּית הִלֵּל. בּוֹ בַּיּוֹם אָמְרוּ: הַשּׁוֹכֵחַ כֵּלִים תַּחַת הַצָּנוֹר בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה. וְנִמְנוּ וְרַבּוּ בֵּית שַׁמַּאי עַל בֵּית הִלֵּל.

ט. אָמְרוּ בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל: אִי אַתֶּם מוֹדִים שֶׁאֵין צוֹלִין בָּשָׂר, בָּצָל וּבֵיצָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצֹלּוּ מִבְּעוֹד יוֹם? - אַף דִּיוֹ סַמָּנִין וְכַרְשִׁינִין וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הִלֵּל: אִי אַתֶּם מוֹדִים שֶׁטּוֹעֲנִים קוֹרוֹת בֵּית הַבַּד, וְתוֹלִין עִגּוּלֵי הַגַּת עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה? - אַף דִּיוֹ סַמָּנִין

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

וְכַרְשִׁינִין וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן ; אֵלּוּ עָמְדוּ בִּתְשׁוּבָתָן וְאֵלּוּ עָמְדוּ בִּתְשׁוּבָתָן, אֶלָּא שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: ״שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ״ (שְׁמוֹת כ, ט) - שֶׁתְּהֵא כָּל מְלַאכְתְּךָ גְּמוּרָה מֵעֶרֶב שַׁבָּת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: ״שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה״ (שְׁמוֹת כג, יב) - אַתָּה עוֹשֶׂה כָּל שֶׁשֶׁה.

י. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין מוֹכְרִים לְנָכְרִי, וְלֹא טוֹעֲנִים עִמּוֹ, וְלֹא מַגְבִּיהִים עָלָיו, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ לְמָקוֹם קָרוֹב, וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין. אֵיזֶהוּ מָקוֹם קָרוֹב? עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְבֵית הַסָּמוּךְ לַחוֹמָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא מִן הַפֶּתַח וְקָדֵשׁ עָלָיו הַיּוֹם. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי צָדוֹק: שֶׁל בֵּית רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיוּ מוֹלִיכִין כְּלֵי לֶבֶן שֶׁלָּהֶן לְכוֹבֵס נָכְרִי - שִׁלְשָׁה יָמִים קֹדֶם לַשַּׁבָּת, וּצְבוּעִים בְּעֶרֶב שַׁבָּת. לְפִי דַּרְכֵּנוּ לְמַדְנוּ, שֶׁהַלְּבָנִים קָשִׁים לְכַבְּסָן יוֹתֵר מִן הַצְּבוּעִים.

יא. פּוֹתְקִין מַיִם לַגִּנָּה בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה, וְהִיא שׁוֹתָה וְהוֹלֶכֶת כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. נוֹתְנִין קִילּוֹר לָעַיִן, וְאִיסְפָּלָנִית עַל גַּבֵּי הַמַּכָּה בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה, וְהֵן מִתְרַפְּאִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. נוֹתְנִין גְּפְרִית תַּחַת הַכֵּלִים בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וְהֵן מִתְגַּפְּרִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ. נוֹתְנִין מַגְמָר עַל גַּבֵּי גֶּחָלִים בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה וְהֵן מִתְגַּמְּרִין וְהוֹלְכִין כָּל הַשַּׁבָּת כֻּלָּהּ, אֲבָל אֵין נוֹתְנִים חִטִּים לְתוֹךְ רֵחַיִם שֶׁל מַיִם - אֶלָּא בִּכְדֵי שֶׁיִּטָּחֲנוּ מִבְּעוֹד יוֹם.

ירמיהו פרק כט

א וְאֵלֶּה דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר שָׁלַח יִרְמְיָה הַנָּבִיא
מִירוּשָׁלִַם אֶל־יֶתֶר זִקְנֵי הַגּוֹלָה וְאֶל־הַכֹּהֲנִים וְאֶל־
הַנְּבִיאִים וְאֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר
מִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה: **ב** אַחֲרֵי צֵאת יְכָנְיָה־הַמֶּלֶךְ
וְהַגְּבִירָה וְהַסָּרִיסִים שָׂרֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם וְהֶחָרָשׁ
וְהַמַּסְגֵּר מִירוּשָׁלִָם: **ג** בְּיַד אֶלְעָשָׂה בֶן־שָׁפָן
וּגְמַרְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה אֲשֶׁר שָׁלַח צִדְקִיָּה מֶלֶךְ־
יְהוּדָה אֶל־נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בָּבֶלָה
לֵאמֹר: **ד** כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לְכָל־הַגּוֹלָה אֲשֶׁר־הִגְלֵיתִי מִירוּשָׁלִַם
בָּבֶלָה: **ה** בְּנוּ בָתִּים וְשֵׁבוּ וְנִטְעוּ גַּנּוֹת וְאִכְלוּ אֶת־
פִּרְיָן: **ו** קְחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָּנִים וּבָנוֹת וּקְחוּ
לִבְנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת־בְּנוֹתֵיכֶם תְּנוּ לָאֲנָשִׁים
וְתֵלַדְנָה בָּנִים וּבָנוֹת וּרְבוּ־שָׁם וְאַל־
תִּמְעָטוּ: **ז** וְדִרְשׁוּ אֶת־שְׁלוֹם הָעִיר אֲשֶׁר הִגְלֵיתִי
אֶתְכֶם שָׁמָּה וְהִתְפַּלְלוּ בַעֲדָהּ אֶל־יְהוָה כִּי
בִשְׁלוֹמָהּ יִהְיֶה לָכֶם שָׁלוֹם: **ח** כִּי כֹה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אַל־יַשִּׁיאוּ לָכֶם נְבִיאֵיכֶם
אֲשֶׁר־בְּקִרְבְּכֶם וְקֹסְמֵיכֶם וְאַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־
חַלֹּמֹתֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם מַחְלְמִים: **ט** כִּי בְשֶׁקֶר הֵם
נִבְּאִים לָכֶם בִּשְׁמִי לֹא שְׁלַחְתִּים נְאֻם־יְהוָה:
{ס} **י** כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל
שִׁבְעִים שָׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיכֶם אֶת־
דְּבָרִי הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶתְכֶם אֶל־הַמָּקוֹם
הַזֶּה: **יא** כִּי אָנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת־הַמַּחֲשָׁבֹת אֲשֶׁר
אָנֹכִי חֹשֵׁב עֲלֵיכֶם נְאֻם־יְהוָה מַחְשְׁבוֹת שָׁלוֹם
וְלֹא לְרָעָה לָתֵת לָכֶם אַחֲרִית
וְתִקְוָה: **יב** וּקְרָאתֶם אֹתִי וַהֲלַכְתֶּם וְהִתְפַּלַלְתֶּם
אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי אֲלֵיכֶם: **יג** וּבקַשְׁתֶּם אֹתִי וּמְצָאתֶם
כִּי תִדְרְשֵׁנִי בְּכָל־לְבַבְכֶם: **יד** וְנִמְצֵאתִי לָכֶם
נְאֻם־יְהוָה וְשַׁבְתִּי אֶת־
שביתכם שְׁבוּתְכֶם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
וּמִכָּל־הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּי אֶתְכֶם שָׁם נְאֻם־
יְהוָה וַהֲשֵׁבֹתִי אֶתְכֶם אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־הִגְלֵיתִי
אֶתְכֶם מִשָּׁם: **טו** כִּי אֲמַרְתֶּם הֵקִים לָנוּ יְהוָה
נְבִאִים בָּבֶלָה: {ס} **טז** כִּי־כֹה | אָמַר יְהוָה אֶל־
הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב אֶל־כִּסֵּא דָוִד וְאֶל־כָּל־הָעָם הַיּוֹשֵׁב
בָּעִיר הַזֹּאת אֲחֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־יָצְאוּ אִתְּכֶם
בַּגּוֹלָה: **יז** כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הִנְנִי מְשַׁלֵּחַ בָּם
אֶת־הַחֶרֶב אֶת־הָרָעָב וְאֶת־הַדֶּבֶר וְנָתַתִּי אוֹתָם
כַּתְּאֵנִים הַשְּׁעָרִים אֲשֶׁר לֹא־תֵאָכַלְנָה
מֵרֹעַ: **יח** וְרַדַּפְתִּי אַחֲרֵיהֶם בַּחֶרֶב בָּרָעָב וּבַדֶּבֶר
וּנְתַתִּים לזועה לְזַעֲוָה לְכֹל | מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
לְאָלָה וּלְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה וּלְחֶרְפָּה בְּכָל־הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר־הִדַּחְתִּים שָׁם: **יט** תַּחַת אֲשֶׁר־לֹא־שָׁמְעוּ
אֶל־דְּבָרַי נְאֻם־יְהוָה אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֲלֵיהֶם אֶת־
עֲבָדַי הַנְּבִאִים הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ וְלֹא שְׁמַעְתֶּם נְאֻם־
יְהוָה: **כ** וְאַתֶּם שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה כָּל־הַגּוֹלָה
אֲשֶׁר־שִׁלַּחְתִּי מִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה: {ס} **כא** כֹּה־
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־אַחְאָב בֶּן־
קוֹלָיָה וְאֶל־צִדְקִיָּהוּ בֶן־מַעֲשֵׂיָה הַנִּבְּאִים לָכֶם
בִּשְׁמִי שֶׁקֶר הִנְנִי | נֹתֵן אֹתָם בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל וְהִכָּם לְעֵינֵיכֶם: **כב** וְלָקַח מֵהֶם קְלָלָה
לְכֹל גָּלוּת יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּבָבֶל לֵאמֹר יְשִׂמְךָ יְהוָה
כִּצְדְקִיָּהוּ וּכְאָחְאָב אֲשֶׁר־קָלָם מֶלֶךְ־בָּבֶל
בָּאֵשׁ: **כג** יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ נְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיְנַאֲפוּ
אֶת־נְשֵׁי רֵעֵיהֶם וַיְדַבְּרוּ דָבָר בִּשְׁמִי שֶׁקֶר אֲשֶׁר
לֹוא צִוִּיתִם וְאָנֹכִי הַיּוֹדֵעַ וָעֵד נְאֻם־יְהוָה:
{ס} **כד** וְאֶל־שְׁמַעְיָהוּ הַנֶּחֱלָמִי תֹּאמַר
לֵאמֹר: **כה** כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר יַעַן אֲשֶׁר אַתָּה שָׁלַחְתָּ בִשְׁמְךָ סְפָרִים
אֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִַם וְאֶל־צְפַנְיָה בֶן־

מַעֲשֵׂיהֶ֖ם הַכֹּהֵ֑ן וְאֶל־כָּל־הַכֹּהֲנִ֖ים לֵאמֹ֥ר: **כו** יְהוָ֕ה
נָתָ֥נְךָ כֹּהֵ֖ן תַּחַ֣ת יְהוֹיָדָ֑ע הַכֹּהֵ֗ן לִֽהְיוֹת֙ פְּקִדִ֣ים בֵּ֔ית
יְהוָ֖ה לְכָל־אִ֣ישׁ מְשֻׁגָּ֑ע וּמִתְנַבֵּ֔א וְנָתַתָּ֥ה אֹת֖וֹ אֶל־
הַמַּהְפֶּ֥כֶת וְאֶל־הַצִּינָֽק: **כז** וְעַתָּ֥ה לָמָ֖ה לֹ֣א גָעַ֑רְתָּ
בִּירְמְיָ֥הוּ הֶֽעָנָת֖וֹתִי הַמִּתְנַבֵּ֥א לָכֶֽם: **כח** כִּ֣י עַל־כֵּ֗ן
שָׁלַ֤ח אֵלֵ֙ינוּ֙ בָּבֶ֔ל לֵאמֹ֖ר אֲרֻכָּ֣ה הִ֑יא בְּנ֤וּ בָתִּים֙
וְשֵׁ֔בוּ וְנִטְע֖וּ גַּנּ֥וֹת וְאִכְל֖וּ אֶת־פְּרִיהֶֽן: **כט** וַיִּקְרָ֞א
צְפַנְיָ֣ה הַכֹּהֵ֗ן אֶת־הַסֵּ֙פֶר֙ הַזֶּ֔ה בְּאָזְנֵ֖י יִרְמְיָ֣הוּ
הַנָּבִֽיא: {פ}
ל וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֶל־יִרְמְיָ֥הוּ לֵאמֹֽר: **לא** שְׁלַ֞ח
עַל־כָּל־הַגּוֹלָ֣ה לֵאמֹ֗ר כֹּ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֔ה אֶל־שְׁמַעְיָ֖ה
הַנֶּחֱלָמִ֑י יַ֚עַן אֲשֶׁ֣ר נִבָּ֣א לָכֶ֔ם שְׁמַעְיָ֖ה וַאֲנִ֥י לֹ֖א
שְׁלַחְתִּ֑יו וַיַּבְטַ֥ח אֶתְכֶ֖ם עַל־שֶׁ֥קֶר: **לב** לָכֵ֗ן כֹּה־
אָמַ֤ר יְהוָה֙ הִנְנִ֣י פֹקֵ֔ד עַל־שְׁמַעְיָ֖ה הַנֶּחֱלָמִ֑י וְעַל־
זַרְעוֹ֙ לֹא־יִהְיֶ֣ה לּ֔וֹ אִ֖ישׁ | יוֹשֵׁ֣ב | בְּתוֹךְ־הָעָ֣ם הַזֶּ֑ה
וְלֹא־יִרְאֶ֞ה בַּטּ֣וֹב אֲשֶׁר־אֲנִ֤י עֹשֶׂה־לְעַמִּי֙ נְאֻם־
יְהוָ֔ה כִּֽי־סָרָ֥ה דִבֶּ֖ר עַל־יְהוָֽה: {ס}

ירמיהו פרק ל

א הַדָּבָר֙ אֲשֶׁ֣ר הָיָ֔ה אֶל־יִרְמְיָ֖הוּ מֵאֵ֣ת יְהוָ֑ה
לֵאמֹֽר: **ב** כֹּה־אָמַ֤ר יְהוָה֙ אֱלֹהֵ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל לֵאמֹ֖ר
כְּתָב־לְךָ֣ אֶת כָּל־הַדְּבָרִ֗ים אֲשֶׁר־דִּבַּ֥רְתִּי אֵלֶ֛יךָ
אֶל־סֵ֖פֶר: **ג** כִּ֣י הִנֵּ֤ה יָמִים֙ בָּאִ֔ים נְאֻם־יְהוָ֖ה וְשַׁבְתִּי
אֶת־שְׁבוּת֙ עַמִּ֣י יִשְׂרָאֵ֔ל וִיהוּדָ֖ה אָמַ֣ר יְהוָ֑ה
וַהֲשִׁבֹתִ֥ים אֶל־הָאָ֖רֶץ אֲשֶׁר־נָתַ֥תִּי לַאֲבוֹתָ֖ם
וְיָרָשֽׁוּהָ: {פ}
ד וְאֵ֖לֶּה הַדְּבָרִ֑ים אֲשֶׁ֥ר דִּבֶּ֛ר יְהוָ֖ה אֶל־יִשְׂרָאֵ֥ל
וְאֶל־יְהוּדָֽה: **ה** כִּי־כֹ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֔ה קוֹל֙ חֲרָדָ֣ה
שָׁמָ֔עְנוּ פַּ֖חַד וְאֵ֥ין שָׁלֽוֹם: **ו** שַׁאֲל֣וּ נָ֔א וּרְא֕וּ אִם־
יֹלֵ֥ד זָכָ֖ר מַדּ֑וּעַ רָאִ֜יתִי כָּל־גֶּ֣בֶר יָדָ֗יו עַל־חָלָצָיו֙
כַּיּוֹלֵדָ֔ה וְנֶהֶפְכ֖וּ כָּל־פָּנִ֥ים לְיֵרָקֽוֹן: **ז** הוֹי֙ כִּי֩ גָד֙וֹל
הַיּ֣וֹם הַה֔וּא מֵאַ֥יִן כָּמֹ֖הוּ וְעֵ֣ת־צָרָ֑ה הִיא֙ לְיַעֲקֹ֔ב
וּמִמֶּ֥נָּה יִוָּשֵֽׁעַ: **ח** וְהָיָ֣ה בַיּ֣וֹם הַה֗וּא נְאֻם | יְהוָ֔ה
צְבָא֖וֹת אֶשְׁבֹּ֣ר עֻלּ֑וֹ מֵעַ֖ל צַוָּארֶ֥ךָ וּמוֹסְרוֹתֶ֖יךָ
אֲנַתֵּ֑ק וְלֹא־יַעַבְדוּ־בוֹ֙ עוֹד֙ זָרִ֔ים: **ט** וְעָבְד֗וּ אֵת
יְהוָ֤ה אֱלֹהֵיהֶם֙ וְאֵ֣ת דָּוִ֔ד מַלְכָּ֖ם אֲשֶׁ֣ר אָקִ֑ים לָהֶֽם:
{ס} **י** וְאַתָּ֞ה אַל־תִּירָ֣א עַבְדִּ֗י יַעֲקֹב֙ נְאֻם־יְהוָ֔ה
וְאַל־תֵּחַ֖ת יִשְׂרָאֵ֑ל כִּ֣י הִנְנִ֤י מוֹשִׁיעֲךָ֙ מֵרָחוֹק֙ וְאֶת־
זַרְעֲךָ֔ מֵאֶ֖רֶץ שִׁבְיָ֑ם וְשָׁ֤ב יַעֲקֹב֙ וְשָׁקַ֣ט וְשַׁאֲנַ֔ן וְאֵ֥ין
מַחֲרִֽיד: **יא** כִּֽי־אִתְּךָ֥ אֲנִ֛י נְאֻם־יְהוָ֖ה לְהוֹשִׁיעֶ֑ךָ כִּ֣י
אֶֽעֱשֶׂ֞ה כָּלָ֣ה בְּכָל־הַגּוֹיִ֗ם | אֲשֶׁ֨ר הֲפֵצוֹתִ֤יךָ שָּׁם֙ אַךְ֙
אֹתְךָ֣ לֹא־אֶֽעֱשֶׂ֔ה כָּלָ֔ה וְיִסַּרְתִּ֖יךָ לַמִּשְׁפָּ֑ט וְנַקֵּ֥ה לֹ֖א
אֲנַקֶּֽךָּ: {פ}
יב כִּ֣י כֹ֤ה אָמַר֙ יְהוָ֔ה אָנ֖וּשׁ לְשִׁבְרֶ֑ךָ נַחְלָ֖ה
מַכָּתֶֽךָ: **יג** אֵין־דָּ֥ן דִּינֵ֖ךְ לְמָז֑וֹר רְפֻא֥וֹת תְּעָלֶ֖ה אֵ֥ין
לָֽךְ: **יד** כָּל־מְאַהֲבַ֖יִךְ שְׁכֵח֣וּךְ אוֹתָ֔ךְ לֹ֥א יִדְרְשׁ֖וּ כִּֽי
מַכַּ֤ת אוֹיֵב֙ הִכִּיתִ֔יךְ מוּסַ֖ר אַכְזָרִ֑י עַל֩ רֹ֙ב֙ עֲוֹנֵ֔ךְ
עָצְמ֖וּ חַטֹּאתָֽיִךְ: **טו** מַה־תִּזְעַק֙ עַל־שִׁבְרֵ֔ךְ אָנ֖וּשׁ
מַכְאֹבֵ֑ךְ עַל | רֹ֙ב֙ עֲוֹנֵ֔ךְ עָצְמ֖וּ חַטֹּאתַ֥יִךְ עָשִׂ֖יתִי
אֵ֥לֶּה לָֽךְ: **טז** לָכֵ֗ן כָּל־אֹכְלַ֙יִךְ֙ יֵאָכֵ֔לוּ וְכָל־צָרַ֖יִךְ
כֻּלָּ֣ם בַּשִּׁבְי֣וֹ יֵלֵ֔כוּ וְהָי֥וּ שֹׁאסַ֖יִךְ לִמְשִׁסָּ֑ה וְכָל־בֹּזְזַ֖יִךְ
אֶתֵּ֥ן לָבַֽז: **יז** כִּ֣י אַעֲלֶ֤ה אַרְכָה֙ לָ֔ךְ וּמִמַּכּוֹתַ֖יִךְ
אֶרְפָּאֵ֑ךְ נְאֻם־יְהוָ֔ה כִּ֥י נִדָּחָ֖ה קָרְא֣וּ לָ֑ךְ צִיּ֗וֹן הִ֚יא
דֹּרֵ֣שׁ אֵ֔ין לָֽהּ: {ס} **יח** כֹּ֣ה | אָמַ֤ר יְהוָה֙ הִנְנִ֣י שָׁ֔ב
שְׁבוּת֖ אָהֳלֵ֣י יַעֲקֹ֑וב וּמִשְׁכְּנֹתָ֣יו אֲרַחֵ֔ם וְנִבְנְתָ֥ה
עִ֖יר עַל־תִּלָּ֑הּ וְאַרְמ֕וֹן עַל־מִשְׁפָּטוֹ֖ יֵשֵֽׁב: **יט** וְיָצָ֣א
מֵהֶ֔ם תּוֹדָ֖ה וְקֹ֣ול מְשַׂחֲקִ֑ים וְהִרְבִּיתִ֙ים֙ וְלֹ֣א יִמְעָ֔טוּ
וְהִכְבַּדְתִּ֖ים וְלֹ֥א יִצְעָֽרוּ: **כ** וְהָי֤וּ בָנָיו֙ כְּקֶ֣דֶם וַעֲדָתוֹ֔
לְפָנַ֖י תִּכּ֑וֹן וּפָקַדְתִּ֥י עַל֙ כָּל־לֹחֲצָ֔יו: **כא** וְהָיָ֥ה
אַדִּירוֹ֖ מִמֶּ֑נּוּ וּמֹשְׁלוֹ֙ מִקִּרְבּ֣וֹ יֵצֵ֔א וְהִקְרַבְתִּ֖יו וְנִגַּ֥שׁ
אֵלָ֑י כִּ֣י מִי־זֶ֥ה עָרַ֛ב אֶת־לִבּ֖וֹ לָגֶ֥שֶׁת אֵלַ֖י נְאֻם־
יְהוָֽה: **כב** וִֽהְיִיתֶ֥ם לִ֖י לְעָ֑ם וְאָנֹכִ֖י אֶֽהְיֶ֥ה לָכֶ֛ם
לֵאלֹהִֽים: {ס} **כג** הִנֵּ֣ה | סַעֲרַ֤ת יְהוָה֙ חֵמָ֣ה יָצָ֔אָה
סַ֖עַר מִתְגּוֹרָ֑ר עַל֙ רֹ֣אשׁ רְשָׁעִ֔ים יָחִֽיל: **כד** לֹ֥א

יָשׁוּב חֲרוֹן אַף־יְהוָה עַד־עֲשֹׂתוֹ וְעַד־הֲקִימוֹ
מְזִמּוֹת לִבּוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְבּוֹנְנוּ
בָהּ׃ **כה** בָּעֵת הַהִיא נְאֻם־יְהוָה אֶהְיֶה לֵאלֹהִים
לְכֹל מִשְׁפְּחוֹת יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה יִהְיוּ־לִי לְעָם׃ {ס}

ירמיהו פרק לא

א כֹּה אָמַר יְהוָה מָצָא חֵן בַּמִּדְבָּר עַם שְׂרִידֵי חָרֶב
הָלוֹךְ לְהַרְגִּיעוֹ יִשְׂרָאֵל׃ **ב** מֵרָחוֹק יְהוָה נִרְאָה לִי
וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל־כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ
חָסֶד׃ **ג** עוֹד אֶבְנֵךְ וְנִבְנֵית בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל עוֹד
תַּעְדִּי תֻפַּיִךְ וְיָצָאת בִּמְחוֹל מְשַׂחֲקִים׃ **ד** עוֹד
תִּטְּעִי כְרָמִים בְּהָרֵי שֹׁמְרוֹן נָטְעוּ נֹטְעִים
וְחִלֵּלוּ׃ **ה** כִּי יֵשׁ־יוֹם קָרְאוּ נֹצְרִים בְּהַר אֶפְרָיִם
קוּמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ {פ}
ו כִּי־כֹה | אָמַר יְהוָה רָנּוּ לְיַעֲקֹב שִׂמְחָה וְצַהֲלוּ
בְּרֹאשׁ הַגּוֹיִם הַשְׁמִיעוּ הַלֵּלוּ וְאִמְרוּ הוֹשַׁע יְהוָה
אֶת־עַמְּךָ אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל׃ **ז** הִנְנִי מֵבִיא
אוֹתָם מֵאֶרֶץ צָפוֹן וְקִבַּצְתִּים מִיַּרְכְּתֵי־אָרֶץ בָּם
עִוֵּר וּפִסֵּחַ הָרָה וְיֹלֶדֶת יַחְדָּו קָהָל גָּדוֹל יָשׁוּבוּ
הֵנָּה׃ **ח** בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם אוֹלִיכֵם
אֶל־נַחֲלֵי מַיִם בְּדֶרֶךְ יָשָׁר לֹא יִכָּשְׁלוּ בָהּ כִּי־הָיִיתִי
לְיִשְׂרָאֵל לְאָב וְאֶפְרַיִם בְּכֹרִי הוּא׃ {ס} **ט** שִׁמְעוּ
דְבַר־יְהוָה גוֹיִם וְהַגִּידוּ בָּאִיִּים מִמֶּרְחָק וְאִמְרוּ
מְזָרֶה יִשְׂרָאֵל יְקַבְּצֶנּוּ וּשְׁמָרוֹ כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ׃ **י** כִּי־
פָדָה יְהוָה אֶת־יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק
מִמֶּנּוּ׃ **יא** וּבָאוּ וְרַנְּנוּ בִּמְרוֹם־צִיּוֹן וְנָהֲרוּ אֶל־טוּב
יְהוָה עַל־דָּגָן וְעַל־תִּירֹשׁ וְעַל־יִצְהָר וְעַל־בְּנֵי־צֹאן
וּבָקָר וְהָיְתָה נַפְשָׁם כְּגַן רָוֶה וְלֹא־יוֹסִיפוּ לְדַאֲבָה
עוֹד׃ **יב** אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה בְּמָחוֹל וּבַחֻרִים
וּזְקֵנִים יַחְדָּו וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְנִחַמְתִּים
וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם׃ **יג** וְרִוִּיתִי נֶפֶשׁ הַכֹּהֲנִים דָּשֶׁן
וְעַמִּי אֶת־טוּבִי יִשְׂבְּעוּ נְאֻם־יְהוָה׃ {ס} **יד** כֹּה |
אָמַר יְהוָה קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים
רָחֵל מְבַכָּה עַל־בָּנֶיהָ מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל־בָּנֶיהָ כִּי
אֵינֶנּוּ׃ {ס} **טו** כֹּה | אָמַר יְהוָה מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי
וְעֵינַיִךְ מִדִּמְעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לִפְעֻלָּתֵךְ נְאֻם־יְהוָה
וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ אוֹיֵב׃ **טז** וְיֵשׁ־תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ
נְאֻם־יְהוָה וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם׃ {ס} **יז** שָׁמוֹעַ
שָׁמַעְתִּי אֶפְרַיִם מִתְנוֹדֵד יִסַּרְתַּנִי וָאִוָּסֵר כְּעֵגֶל לֹא
לֻמָּד הֲשִׁבֵנִי וְאָשׁוּבָה כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהָי׃ **יח** כִּי־
אַחֲרֵי שׁוּבִי נִחַמְתִּי וְאַחֲרֵי הִוָּדְעִי סָפַקְתִּי עַל־יָרֵךְ
בֹּשְׁתִּי וְגַם־נִכְלַמְתִּי כִּי נָשָׂאתִי חֶרְפַּת
נְעוּרָי׃ **יט** הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד שַׁעֲשֻׁעִים
כִּי־מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד עַל־כֵּן הָמוּ מֵעַי
לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם־יְהוָה׃ {ס} **כ** הַצִּיבִי לָךְ
צִיֻּנִים שִׂמִי לָךְ תַּמְרוּרִים שִׁתִי לִבֵּךְ לַמְסִלָּה דֶּרֶךְ
הלכתי הָלָכְתְּ שׁוּבִי בְתוּלַת יִשְׂרָאֵל שֻׁבִי אֶל־
עָרַיִךְ אֵלֶּה׃ **כא** עַד־מָתַי תִּתְחַמָּקִין הַבַּת
הַשּׁוֹבֵבָה כִּי־בָרָא יְהוָה חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה
תְּסוֹבֵב גָּבֶר׃ {ס} **כב** כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד יֹאמְרוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה בְּאֶרֶץ
יְהוּדָה וּבְעָרָיו בְּשׁוּבִי אֶת־שְׁבוּתָם יְבָרֶכְךָ יְהוָה
נְוֵה־צֶדֶק הַר הַקֹּדֶשׁ׃ **כג** וְיָשְׁבוּ בָהּ יְהוּדָה וְכָל־
עָרָיו יַחְדָּו אִכָּרִים וְנָסְעוּ בַּעֵדֶר׃ **כד** כִּי הִרְוֵיתִי
נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וְכָל־נֶפֶשׁ דָּאֲבָה מִלֵּאתִי׃ **כה** עַל־זֹאת
הֵקִיצֹתִי וָאֵרְאֶה וּשְׁנָתִי עָרְבָה לִי׃ {ס} **כו** הִנֵּה
יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְזָרַעְתִּי אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל
וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה זֶרַע אָדָם וְזֶרַע בְּהֵמָה׃ **כז** וְהָיָה
כַּאֲשֶׁר שָׁקַדְתִּי עֲלֵיהֶם לִנְתּוֹשׁ וְלִנְתֹּוץ וְלַהֲרֹס
וּלְהַאֲבִיד וּלְהָרַע כֵּן אֶשְׁקֹד עֲלֵיהֶם לִבְנוֹת וְלִנְטֹעַ
נְאֻם־יְהוָה׃ **כח** בַּיָּמִים הָהֵם לֹא־יֹאמְרוּ עוֹד
אָבוֹת אָכְלוּ בֹסֶר וְשִׁנֵּי בָנִים תִּקְהֶינָה׃ **כט** כִּי אִם־
אִישׁ בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת כָּל־הָאָדָם הָאֹכֵל הַבֹּסֶר
תִּקְהֶינָה שִׁנָּיו׃ {ס} **ל** הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה

וְבָרַתִּי אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בֵּית יְהוּדָה בְּרִית
חֲדָשָׁה: **לא** לֹא כַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַתִּי אֶת־אֲבוֹתָם
בְּיוֹם הֶחֱזִיקִי בְיָדָם לְהוֹצִיאָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
אֲשֶׁר־הֵמָּה הֵפֵרוּ אֶת־בְּרִיתִי וְאָנֹכִי בָּעַלְתִּי בָם
נְאֻם־יְהוָה: **לב** כִּי זֹאת הַבְּרִית אֲשֶׁר אִכְרֹת אֶת־
בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַיָּמִים הָהֵם נְאֻם־יְהוָה נָתַתִּי
אֶת־תּוֹרָתִי בְּקִרְבָּם וְעַל־לִבָּם אֶכְתְּבֶנָּה וְהָיִיתִי
לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ־לִי לְעָם: **לג** וְלֹא יְלַמְּדוּ
עוֹד אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת־אָחִיו לֵאמֹר דְּעוּ
אֶת־יְהוָה כִּי־כוּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד־
גְּדוֹלָם נְאֻם־יְהוָה כִּי אֶסְלַח לַעֲוֹנָם וּלְחַטָּאתָם לֹא
אֶזְכָּר־עוֹד: {ס} **לד** כֹּה | אָמַר יְהוָה נֹתֵן שֶׁמֶשׁ
לְאוֹר יוֹמָם חֻקֹּת יָרֵחַ וְכוֹכָבִים לְאוֹר לָיְלָה רֹגַע
הַיָּם וַיֵּהֻמּוּ גַּלָּיו יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ: **לה** אִם־יָמֻשׁוּ
הַחֻקִּים הָאֵלֶּה מִלְּפָנַי נְאֻם־יְהוָה גַּם זֶרַע יִשְׂרָאֵל
יִשְׁבְּתוּ מִהְיוֹת גּוֹי לְפָנַי כָּל־הַיָּמִים: {ס} **לו** כֹּה |
אָמַר יְהוָה אִם־יִמָּדְדוּ שָׁמַיִם מִלְמָעְלָה וְיֵחָקְרוּ
מוֹסְדֵי־אֶרֶץ לְמָטָּה גַּם־אֲנִי אֶמְאַס בְּכָל־זֶרַע
יִשְׂרָאֵל עַל־כָּל־אֲשֶׁר עָשׂוּ נְאֻם־יְהוָה:
{ס} **לז** הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְנִבְנְתָה
הָעִיר לַיהוָה מִמִּגְדַּל חֲנַנְאֵל שַׁעַר
הַפִּנָּה: **לח** וְיָצָא עוֹד קוה קָו הַמִּדָּה נֶגְדּוֹ עַל
גִּבְעַת גָּרֵב וְנָסַב גֹּעָתָה: **לט** וְכָל־הָעֵמֶק
הַפְּגָרִים | וְהַדֶּשֶׁן וְכָל־הַשְּׂרמות הַשְּׁדֵמוֹת עַד־
נַחַל קִדְרוֹן עַד־פִּנַּת שַׁעַר הַסּוּסִים מִזְרָחָה קֹדֶשׁ
לַיהוָה לֹא־יִנָּתֵשׁ וְלֹא־יֵהָרֵס עוֹד לְעוֹלָם: {פ}

ירמיהו פרק לב

א הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
בשנת בַּשָּׁנָה הָעֲשִׂרִית לְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
הִיא הַשָּׁנָה שְׁמֹנֶה־עֶשְׂרֵה שָׁנָה
לִנְבוּכַדְרֶאצַּר: **ב** וְאָז חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל צָרִים עַל־
יִרוּשָׁלִָם וְיִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא הָיָה כָלוּא בַּחֲצַר
הַמַּטָּרָה אֲשֶׁר בֵּית־מֶלֶךְ יְהוּדָה: **ג** אֲשֶׁר כְּלָאוֹ
צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר מַדּוּעַ אַתָּה נִבָּא
לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת־הָעִיר הַזֹּאת
בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל וּלְכָדָהּ: **ד** וְצִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
לֹא יִמָּלֵט מִיַּד הַכַּשְׂדִּים כִּי הִנָּתֹן יִנָּתֵן בְּיַד מֶלֶךְ־
בָּבֶל וְדִבֶּר־פִּיו עִם־פִּיהוּ וְעֵינָיו אֶת־עֵינָיו
תִּרְאֶינָה: **ה** וּבָבֶלָה יוֹלֵךְ אֶת־צִדְקִיָּהוּ וְשָׁם יִהְיֶה
עַד־פָּקְדִי אֹתוֹ נְאֻם־יְהוָה כִּי תִלָּחֲמוּ אֶת־
הַכַּשְׂדִּים לֹא תַצְלִיחוּ: {פ}
ו וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר: **ז** הִנֵּה חֲנַמְאֵל בֶּן־שַׁלֻּם דֹּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ
לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת כִּי לְךָ
מִשְׁפַּט הַגְּאֻלָּה לִקְנוֹת: **ח** וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמְאֵל בֶּן־
דֹּדִי כִּדְבַר יְהוָה אֶל־חֲצַר הַמַּטָּרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי
קְנֵה נָּא אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר־בַּעֲנָתוֹת אֲשֶׁר | בְּאֶרֶץ
בִּנְיָמִין כִּי־לְךָ מִשְׁפַּט הַיְרֻשָּׁה וּלְךָ הַגְּאֻלָּה קְנֵה־
לָךְ וָאֵדַע כִּי דְבַר־יְהוָה הוּא: **ט** וָאֶקְנֶה אֶת־
הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמְאֵל בֶּן־דֹּדִי אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת
וָאֶשְׁקְלָה־לוֹ אֶת־הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שְׁקָלִים וַעֲשָׂרָה
הַכָּסֶף: **י** וָאֶכְתֹּב בַּסֵּפֶר וָאֶחְתֹּם וָאָעֵד עֵדִים
וָאֶשְׁקֹל הַכֶּסֶף בְּמֹאזְנָיִם: **יא** וָאֶקַּח אֶת־סֵפֶר
הַמִּקְנָה אֶת־הֶחָתוּם הַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְאֶת־
הַגָּלוּי: **יב** וָאֶתֵּן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־
נֵרִיָּהּ בֶּן־מַחְסֵיָהּ לְעֵינֵי חֲנַמְאֵל דֹּדִי וּלְעֵינֵי הָעֵדִים
הַכֹּתְבִים בְּסֵפֶר הַמִּקְנָה לְעֵינֵי כָּל־הַיְהוּדִים
הַיֹּשְׁבִים בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה: **יג** וָאֲצַוֶּה אֶת־בָּרוּךְ
לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר: **יד** כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל לָקוֹחַ אֶת־הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֵת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֵת הֶחָתוּם וְאֵת סֵפֶר הַגָּלוּי הַזֶּה
וּנְתַתָּם בִּכְלִי־חֶרֶשׂ לְמַעַן יַעַמְדוּ יָמִים רַבִּים:
{ס} **טו** כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

עוֹד יִקָּנוּ בָתִּים וְשָׂדוֹת וּכְרָמִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃ {פ}
טז וְאֶתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי תִתִּי אֶת־סֵפֶר
הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֵרִיָּה לֵאמֹר׃ **יז** אֲהָהּ אֲדֹנָי
יְהוִה הִנֵּה | אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ
בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבִזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה לְא־יִפָּלֵא מִמְּךָ כָּל־
דָּבָר׃ **יח** עֹשֶׂה חֶסֶד לָאֲלָפִים וּמְשַׁלֵּם עֲוֹן אָבוֹת
אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר
יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׃ **יט** גְּדֹל הָעֵצָה וְרַב הָעֲלִילְיָה
אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ פְקֻחוֹת עַל־כָּל־דַּרְכֵי בְנֵי אָדָם לָתֵת
לְאִישׁ כִּדְרָכָיו וְכִפְרִי מַעֲלָלָיו׃ **כ** אֲשֶׁר־שַׂמְתָּ
אֹתוֹת וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה
וּבְיִשְׂרָאֵל וּבָאָדָם וַתַּעֲשֶׂה־לְּךָ שֵׁם כַּיּוֹם
הַזֶּה׃ **כא** וַתּוֹצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבִאְזְרוֹעַ
נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל׃ **כב** וַתִּתֶּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ
הַזֹּאת אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם אֶרֶץ
זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ׃ **כג** וַיָּבֹאוּ וַיִּרְשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־
שָׁמְעוּ בְקוֹלֶךָ וּבְתוֹרָתְךָ לְא־הָלָכוּ אֵת
כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָה לָהֶם לַעֲשׂוֹת לָא עָשׂוּ וַתַּקְרֵא
אֹתָם אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת׃ **כד** הִנֵּה הַסֹּלְלוֹת
בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָהּ וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים
הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבֶר
וַאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הָיָה וְהִנְּךָ רֹאֶה׃ **כה** וְאַתָּה אָמַרְתָּ
אֵלַי אֲדֹנָי יְהוִה קְנֵה־לְךָ הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עֵדִים
וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים׃ {ס} **כו** וַיְהִי דְּבַר־
יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר׃ **כז** הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי
כָל־בָּשָׂר הֲמִמֶּנִּי יִפָּלֵא כָּל־דָּבָר׃ **כח** לָכֵן כֹּה אָמַר
יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד הַכַּשְׂדִּים
וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּלְכָדָהּ׃ **כט** וּבָאוּ
הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עַל־הָעִיר הַזֹּאת וְהִצִּיתוּ אֶת־
הָעִיר הַזֹּאת בָּאֵשׁ וּשְׂרָפוּהָ וְאֶת הַבָּתִּים אֲשֶׁר
קִטְּרוּ עַל־גַּגּוֹתֵיהֶם לַבַּעַל וְהִסְּכוּ נְסָכִים לֵאלֹהִים
אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִסֵנִי׃ **ל** כִּי־הָיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי
יְהוּדָה אַךְ עֹשִׂים הָרַע בְּעֵינַי מִנְּעוּרֹתֵיהֶם כִּי בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל אַךְ מַכְעִסִים אֹתִי בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם נְאֻם־
יְהוָה׃ **לא** כִּי עַל־אַפִּי וְעַל־חֲמָתִי הָיְתָה לִי הָעִיר
הַזֹּאת לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּנוּ אוֹתָהּ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
לַהֲסִירָהּ מֵעַל פָּנָי׃ **לב** עַל כָּל־רָעַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
וּבְנֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר עָשׂוּ לְהַכְעִסֵנִי הֵמָּה מַלְכֵיהֶם
שָׂרֵיהֶם כֹּהֲנֵיהֶם וּנְבִיאֵיהֶם וְאִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלִָם׃ **לג** וַיִּפְנוּ אֵלַי עֹרֶף וְלֹא פָנִים וְלַמֵּד אֹתָם
הַשְׁכֵּם וְלַמֵּד וְאֵינָם שֹׁמְעִים לָקַחַת
מוּסָר׃ **לד** וַיָּשִׂימוּ שִׁקּוּצֵיהֶם בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא־
שְׁמִי עָלָיו לְטַמְּאוֹ׃ **לה** וַיִּבְנוּ אֶת־בָּמוֹת הַבַּעַל
אֲשֶׁר | בְּגֵיא בֶן־הִנֹּם לְהַעֲבִיר אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־
בְּנוֹתֵיהֶם לַמֹּלֶךְ אֲשֶׁר לְא־צִוִּיתִים וְלֹא עָלְתָה עַל־
לִבִּי לַעֲשׂוֹת הַתּוֹעֵבָה הַזֹּאת לְמַעַן הַחֲטִי אֶת־
יְהוּדָה׃ {ס} **לו** וְעַתָּה לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֶל־הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר | אַתֶּם אֹמְרִים
נִתְּנָה בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל בַּחֶרֶב וּבָרָעָב
וּבַדָּבֶר׃ **לז** הִנְנִי מְקַבְּצָם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
הִדַּחְתִּים שָׁם בְּאַפִּי וּבַחֲמָתִי וּבְקֶצֶף גָּדוֹל
וַהֲשֵׁבֹתִים אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹשַׁבְתִּים
לָבֶטַח׃ **לח** וְהָיוּ לִי לְעָם וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהֶם
לֵאלֹהִים׃ **לט** וְנָתַתִּי לָהֶם לֵב אֶחָד וְדֶרֶךְ אֶחָד
לְיִרְאָה אוֹתִי כָּל־הַיָּמִים לְטוֹב לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם
אַחֲרֵיהֶם׃ **מ** וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית עוֹלָם אֲשֶׁר לְא־
אָשׁוּב מֵאַחֲרֵיהֶם לְהֵיטִיבִי אוֹתָם וְאֶת־יִרְאָתִי
אֶתֵּן בִּלְבָבָם לְבִלְתִּי סוּר מֵעָלָי׃ **מא** וְשַׂשְׂתִּי
עֲלֵיהֶם לְהֵטִיב אוֹתָם וּנְטַעְתִּים בָּאָרֶץ הַזֹּאת
בֶּאֱמֶת בְּכָל־לִבִּי וּבְכָל־נַפְשִׁי׃ {ס} **מב** כִּי־כֹה
אָמַר יְהוָה כַּאֲשֶׁר הֵבֵאתִי אֶל־הָעָם הַזֶּה אֶת כָּל־
הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת כֵּן אֲנִי מֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת־
כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אֲנִי דֹבֵר עֲלֵיהֶם׃ **מג** וְנִקְנָה

הַשָּׁדֶה בָּאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר | אַתֶּם אֹמְרִים שְׁמָמָה
הִיא מֵאֵין אָדָם וּבְהֵמָה נִתְּנָה בְּיַד
הַכַּשְׂדִּים: **מד** שָׂדוֹת בַּכֶּסֶף יִקְנוּ וְכָתוֹב בַּסֵּפֶר |
וְחָתוֹם וְהָעֵד עֵדִים בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּבִסְבִיבֹתֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם
וּבְעָרֵי יְהוּדָה וּבְעָרֵי הָהָר וּבְעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי
הַנֶּגֶב כִּי־אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּתָם נְאֻם־יְהוָה: {פ}

ירמיהו פרק לג

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ שֵׁנִית וְהוּא עוֹדֶנּוּ
עָצוּר בַּחֲצַר הַמַּטָּרָה לֵאמֹר: **ב** כֹּה־אָמַר יְהוָה
עֹשֶׂה יְהוָה יוֹצֵר אוֹתָהּ לַהֲכִינָהּ יְהוָה
שְׁמוֹ: **ג** קְרָא אֵלַי וְאֶעֱנֶךָּ וְאַגִּידָה לְךָ גְּדֹלוֹת
וּבְצֻרוֹת לֹא יְדַעְתָּם: {פ}
ד כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל־בָּתֵּי הָעִיר
הַזֹּאת וְעַל־בָּתֵּי מַלְכֵי יְהוּדָה הַנִּתָּצִים אֶל־
הַסֹּלְלוֹת וְאֶל־הֶחָרֶב: **ה** בָּאִים לְהִלָּחֵם אֶת־
הַכַּשְׂדִּים וּלְמַלְאָם אֶת־פִּגְרֵי הָאָדָם אֲשֶׁר־הִכֵּיתִי
בְאַפִּי וּבַחֲמָתִי וַאֲשֶׁר הִסְתַּרְתִּי פָנַי מֵהָעִיר הַזֹּאת
עַל כָּל־רָעָתָם: **ו** הִנְנִי מַעֲלֶה־לָּהּ אַרְכָּה וּמַרְפֵּא
וּרְפָאתִים וְגִלֵּיתִי לָהֶם עֶתֶרֶת שָׁלוֹם
וֶאֱמֶת: **ז** וַהֲשִׁבֹתִי אֶת־שְׁבוּת יְהוּדָה וְאֶת שְׁבוּת
יִשְׂרָאֵל וּבְנִתִּים כְּבָרִאשֹׁנָה: **ח** וְטִהַרְתִּים מִכֹּל־
עֲוֹנָם אֲשֶׁר חָטְאוּ־לִי וְסָלַחְתִּי
לְכֹל־ לְכָל־ עֲוֹנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ־לִי וַאֲשֶׁר
פָּשְׁעוּ בִי: **ט** וְהָיְתָה לִי לְשֵׁם שָׂשׂוֹן לְתִהִלָּה
וּלְתִפְאֶרֶת לְכֹל גּוֹיֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּ אֶת־כָּל־
הַטּוֹבָה אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה אוֹתָם וּפָחֲדוּ וְרָגְזוּ עַל
כָּל־הַטּוּבָה וְעַל כָּל־הַשָּׁלוֹם אֲשֶׁר אָנֹכִי עֹשֶׂה לָהּ:
{ס} **י** כֹּה | אָמַר יְהוָה עוֹד יִשָּׁמַע בַּמָּקוֹם־הַזֶּה
אֲשֶׁר אַתֶּם אֹמְרִים חָרֵב הִוא מֵאֵין אָדָם וּמֵאֵין
בְּהֵמָה בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַ͏ִם הַנְשַׁמּוֹת
מֵאֵין אָדָם וּמֵאֵין יוֹשֵׁב וּמֵאֵין בְּהֵמָה: **יא** קוֹל
שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה קוֹל
אֹמְרִים הוֹדוּ אֶת־יְהוָה צְבָאוֹת כִּי־טוֹב יְהוָה כִּי־
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ מְבִאִים תּוֹדָה בֵּית יְהוָה כִּי־אָשִׁיב
אֶת־שְׁבוּת הָאָרֶץ כְּבָרִאשֹׁנָה אָמַר יְהוָה:
{ס} **יב** כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת עוֹד יִהְיֶה | בַּמָּקוֹם
הַזֶּה הֶחָרֵב מֵאֵין־אָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־עָרָיו
נְוֵה רֹעִים מַרְבְּצִים צֹאן: **יג** בְּעָרֵי הָהָר בְּעָרֵי
הַשְּׁפֵלָה וּבְעָרֵי הַנֶּגֶב וּבְאֶרֶץ בִּנְיָמִן וּבִסְבִיבֹתֵי
יְרוּשָׁלַ͏ִם וּבְעָרֵי יְהוּדָה עַד תַּעֲבֹרְנָה הַצֹּאן עַל־יְדֵי
מוֹנֶהָ אָמַר יְהוָה: {ס} **יד** הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־
יְהוָה וַהֲקִמֹתִי אֶת־הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־
בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל־בֵּית יְהוּדָה: **טו** בַּיָּמִים הָהֵם
וּבָעֵת הַהִיא אַצְמִיחַ לְדָוִד צֶמַח צְדָקָה וְעָשָׂה
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בָּאָרֶץ: **טז** בַּיָּמִים הָהֵם תִּוָּשַׁע
יְהוּדָה וִירוּשָׁלַ͏ִם תִּשְׁכֹּון לָבֶטַח וְזֶה אֲשֶׁר־יִקְרְא־
לָהּ יְהוָה | צִדְקֵנוּ: {ס} **יז** כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה לֹא־
יִכָּרֵת לְדָוִד אִישׁ יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא בֵּית־
יִשְׂרָאֵל: **יח** וְלַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם לֹא־יִכָּרֵת אִישׁ
מִלְּפָנַי מַעֲלֶה עוֹלָה וּמַקְטִיר מִנְחָה וְעֹשֶׂה זֶבַח
כָּל־הַיָּמִים: {פ}
יט וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹור: **כ** כֹּה
אָמַר יְהוָה אִם־תָּפֵרוּ אֶת־בְּרִיתִי הַיּוֹם וְאֶת־
בְּרִיתִי הַלָּיְלָה וּלְבִלְתִּי הֱיוֹת יוֹמָם־וָלָיְלָה
בְּעִתָּם: **כא** גַּם־בְּרִיתִי תֵּפַר אֶת־דָּוִד עַבְדִּי
מִהְיוֹת־לוֹ בֵן מֹלֵךְ עַל־כִּסְאוֹ וְאֶת־הַלְוִיִּם הַכֹּהֲנִים
מְשָׁרְתָי: **כב** אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפֵר צְבָא הַשָּׁמַיִם וְלֹא
יִמַּד חוֹל הַיָּם כֵּן אַרְבֶּה אֶת־זֶרַע דָּוִד עַבְדִּי וְאֶת־
הַלְוִיִּם מְשָׁרְתַי אֹתִי: {ס} **כג** וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־
יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר: **כד** הֲלוֹא רָאִיתָ מֶה־הָעָם הַזֶּה
דִּבְּרוּ לֵאמֹר שְׁתֵּי הַמִּשְׁפָּחוֹת אֲשֶׁר בָּחַר יְהוָה
בָּהֶם וַיִּמְאָסֵם וְאֶת־עַמִּי יִנְאָצוּן מֵהְיוֹת עוֹד גּוֹי
לִפְנֵיהֶם: {ס} **כה** כֹּה אָמַר יְהוָה אִם־לֹא בְרִיתִי

יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא־
שָׂמְתִּי: **כו** גַּם־זֶרַע יַעֲקוֹב וְדָוִד עַבְדִּי אֶמְאַס
מִקַּחַת מִזַּרְעוֹ מֹשְׁלִים אֶל־זֶרַע אַבְרָהָם יִשְׂחָק
וְיַעֲקֹב כִּי־אָשׁוּב אָשִׁיב אֶת־שְׁבוּתָם וְרִחַמְתִּים:
{פ}

ירמיהו פרק לד

א הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
וּנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל | וְכָל־חֵילוֹ וְכָל־מַמְלְכוֹת
אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּ יָדוֹ וְכָל־הָעַמִּים נִלְחָמִים עַל־
יְרוּשָׁלַם וְעַל־כָּל־עָרֶיהָ לֵאמֹר: **ב** כֹּה־אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָלֹךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ
יְהוּדָה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹתֵן אֶת־
הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל וּשְׂרָפָהּ
בָּאֵשׁ: **ג** וְאַתָּה לֹא תִמָּלֵט מִיָּדוֹ כִּי תָפֹשׂ תִּתָּפֵשׂ
וּבְיָדוֹ תִּנָּתֵן וְעֵינֶיךָ אֶת־עֵינֵי מֶלֶךְ־בָּבֶל תִּרְאֶינָה
וּפִיהוּ אֶת־פִּיךָ יְדַבֵּר וּבָבֶל תָּבוֹא: **ד** אַךְ שְׁמַע
דְּבַר־יְהוָה צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה כֹּה־אָמַר יְהוָה
עָלֶיךָ לֹא תָמוּת בֶּחָרֶב: **ה** בְּשָׁלוֹם תָּמוּת
וּכְמִשְׂרְפוֹת אֲבוֹתֶיךָ הַמְּלָכִים הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר־
הָיוּ לְפָנֶיךָ כֵּן יִשְׂרְפוּ־לָךְ וְהוֹי אָדוֹן יִסְפְּדוּ־לָךְ כִּי־
דָבָר אֲנִי־דִבַּרְתִּי נְאֻם־יְהוָה: {ס} **ו** וַיְדַבֵּר יִרְמְיָהוּ
הַנָּבִיא אֶל־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה אֵת כָּל־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה בִּירוּשָׁלִַם: **ז** וְחֵיל מֶלֶךְ־בָּבֶל נִלְחָמִים עַל־
יְרוּשָׁלַם וְעַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַנּוֹתָרוֹת אֶל־לָכִישׁ
וְאֶל־עֲזֵקָה כִּי הֵנָּה נִשְׁאֲרוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה עָרֵי
מִבְצָר: {פ}

ח הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה אַחֲרֵי
כְּרֹת הַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ בְּרִית אֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלַם לִקְרֹא לָהֶם דְּרוֹר: **ט** לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־
עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִי וְהָעִבְרִיָּה
חָפְשִׁים לְבִלְתִּי עֲבָד־בָּם בִּיהוּדִי אָחִיהוּ
אִישׁ: **י** וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ
בַּבְּרִית לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ אֶת־שִׁפְחָתוֹ
חָפְשִׁים לְבִלְתִּי עֲבָד־בָּם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ
וַיְשַׁלֵּחוּ: **יא** וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי־כֵן וַיָּשִׁבוּ אֶת־הָעֲבָדִים
וְאֶת־הַשְּׁפָחוֹת אֲשֶׁר שִׁלְּחוּ חָפְשִׁים
וַיִּכְבִּישׁוּם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת: {פ}
יב וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה
לֵאמֹר: **יג** כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲנֹכִי
כָּרַתִּי בְרִית אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הוֹצִאִי אוֹתָם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים לֵאמֹר: **יד** מִקֵּץ
שֶׁבַע שָׁנִים תְּשַׁלְּחוּ אִישׁ אֶת־אָחִיו הָעִבְרִי אֲשֶׁר־
יִמָּכֵר לְךָ וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וְשִׁלַּחְתּוֹ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ
וְלֹא־שָׁמְעוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־
אָזְנָם: **טו** וַתָּשֻׁבוּ אַתֶּם הַיּוֹם וַתַּעֲשׂוּ אֶת־הַיָּשָׁר
בְּעֵינַי לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְרֵעֵהוּ וַתִּכְרְתוּ בְרִית
לְפָנַי בַּבַּיִת אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו: **טז** וַתָּשֻׁבוּ
וַתְּחַלְּלוּ אֶת־שְׁמִי וַתָּשִׁבוּ אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וְאִישׁ
אֶת־שִׁפְחָתוֹ אֲשֶׁר־שִׁלַּחְתֶּם חָפְשִׁים לְנַפְשָׁם
וַתִּכְבְּשׁוּ אֹתָם לִהְיוֹת לָכֶם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת:
{ס} **יז** לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אַתֶּם לֹא־שְׁמַעְתֶּם אֵלַי
לִקְרֹא דְרוֹר אִישׁ לְאָחִיו וְאִישׁ לְרֵעֵהוּ הִנְנִי קֹרֵא
לָכֶם דְּרוֹר נְאֻם־יְהוָה אֶל־הַחֶרֶב אֶל־הַדֶּבֶר וְאֶל־
הָרָעָב וְנָתַתִּי אֶתְכֶם לזועה לְזַעֲוָה לְכֹל מַמְלְכוֹת
הָאָרֶץ: **יח** וְנָתַתִּי אֶת־הָאֲנָשִׁים הָעֹבְרִים אֶת־
בְּרִתִי אֲשֶׁר לֹא־הֵקִימוּ אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר
כָּרְתוּ לְפָנַי הָעֵגֶל אֲשֶׁר כָּרְתוּ לִשְׁנַיִם וַיַּעַבְרוּ בֵּין
בִּתְרָיו: **יט** שָׂרֵי יְהוּדָה וְשָׂרֵי יְרוּשָׁלַם הַסָּרִסִים
וְהַכֹּהֲנִים וְכֹל עַם הָאָרֶץ הָעֹבְרִים בֵּין בִּתְרֵי
הָעֵגֶל: **כ** וְנָתַתִּי אוֹתָם בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי
נַפְשָׁם וְהָיְתָה נִבְלָתָם לְמַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם
וּלְבֶהֱמַת הָאָרֶץ: **כא** וְאֶת־צִדְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
וְאֶת־שָׂרָיו אֶתֵּן בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וּבְיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם

וּבְיַד חֵיל מֶלֶךְ בָּבֶל הָעֹלִים מֵעֲלֵיכֶם: **כב** הִנְנִי
מְצַוֶּה נְאֻם־יְהוָה וַהֲשִׁבֹתִים אֶל־הָעִיר הַזֹּאת
וְנִלְחֲמוּ עָלֶיהָ וּלְכָדוּהָ וּשְׂרָפֻהָ בָאֵשׁ וְאֶת־עָרֵי
יְהוּדָה אֶתֵּן שְׁמָמָה מֵאֵין יֹשֵׁב: {פ}

ירמיהו פרק לה

א הַדָּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יִרְמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה בִּימֵי
יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר: **ב** הָלוֹךְ
אֶל־בֵּית הָרֵכָבִים וְדִבַּרְתָּ אוֹתָם וַהֲבֵאוֹתָם בֵּית
יְהוָה אֶל־אַחַת הַלְּשָׁכוֹת וְהִשְׁקִיתָ אוֹתָם
יָיִן: **ג** וָאֶקַּח אֶת־יַאֲזַנְיָה בֶּן־יִרְמְיָהוּ בֶּן־חֲבַצִּנְיָה
וְאֶת־אֶחָיו וְאֶת־כָּל־בָּנָיו וְאֵת כָּל־בֵּית
הָרֵכָבִים: **ד** וָאָבֵא אֹתָם בֵּית יְהוָה אֶל־לִשְׁכַּת בְּנֵי
חָנָן בֶּן־יִגְדַּלְיָהוּ אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־אֵצֶל לִשְׁכַּת
הַשָּׂרִים אֲשֶׁר מִמַּעַל לִלְשִׁכַּת מַעַשֵׂיָהוּ בֶן־שַׁלֻּם
שֹׁמֵר הַסַּף: **ה** וָאֶתֵּן לִפְנֵי | בְּנֵי בֵית־הָרֵכָבִים
גְּבִעֹים מְלֵאִים יַיִן וְכֹסוֹת וָאֹמַר אֲלֵיהֶם שְׁתוּ־
יָיִן: **ו** וַיֹּאמְרוּ לֹא נִשְׁתֶּה־יַּיִן כִּי יוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב
אֲבִינוּ צִוָּה עָלֵינוּ לֵאמֹר לֹא תִשְׁתּוּ־יַיִן אַתֶּם
וּבְנֵיכֶם עַד־עוֹלָם: **ז** וּבַיִת לֹא־תִבְנוּ וְזֶרַע לֹא־
תִזְרָעוּ וְכֶרֶם לֹא־תִטָּעוּ וְלֹא יִהְיֶה לָכֶם כִּי
בָּאֳהָלִים תֵּשְׁבוּ כָּל־יְמֵיכֶם לְמַעַן תִּחְיוּ יָמִים רַבִּים
עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אַתֶּם גָּרִים שָׁם: **ח** וַנִּשְׁמַע
בְּקוֹל יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אָבִינוּ לְכֹל אֲשֶׁר צִוָּנוּ
לְבִלְתִּי שְׁתוֹת־יַיִן כָּל־יָמֵינוּ אֲנַחְנוּ נָשֵׁינוּ בָּנֵינוּ
וּבְנֹתֵינוּ: **ט** וּלְבִלְתִּי בְּנוֹת בָּתִּים לְשִׁבְתֵּנוּ וְכֶרֶם
וְשָׂדֶה וָזֶרַע לֹא יִהְיֶה־לָּנוּ: **י** וַנֵּשֶׁב בָּאֳהָלִים
וַנִּשְׁמַע וַנַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּנוּ יוֹנָדָב
אָבִינוּ: **יא** וַיְהִי בַּעֲלוֹת נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
אֶל־הָאָרֶץ וַנֹּאמֶר בֹּאוּ וְנָבוֹא יְרוּשָׁלַם מִפְּנֵי חֵיל
הַכַּשְׂדִּים וּמִפְּנֵי חֵיל אֲרָם וַנֵּשֶׁב בִּירוּשָׁלָם: {פ}
יב וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר: **יג** כֹּה־
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָלֹךְ וְאָמַרְתָּ
לְאִישׁ יְהוּדָה וּלְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם הֲלוֹא תִקְחוּ מוּסָר
לִשְׁמֹעַ אֶל־דְּבָרַי נְאֻם־יְהוָה: **יד** הוּקַם אֶת־דִּבְרֵי
יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אֲשֶׁר־צִוָּה אֶת־בָּנָיו לְבִלְתִּי
שְׁתוֹת־יַיִן וְלֹא שָׁתוּ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה כִּי שָׁמְעוּ אֶת
מִצְוַת אֲבִיהֶם וְאָנֹכִי דִּבַּרְתִּי אֲלֵיכֶם הַשְׁכֵּם וְדַבֵּר
וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלָי: **טו** וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת־כָּל־
עַבְדַי הַנְּבִאִים | הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ | לֵאמֹר שֻׁבוּ־נָא
אִישׁ מִדַּרְכּוֹ הָרָעָה וְהֵיטִיבוּ מַעַלְלֵיכֶם וְאַל־תֵּלְכוּ
אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם וּשְׁבוּ אֶל־הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבֹתֵיכֶם וְלֹא הִטִּיתֶם אֶת־
אָזְנְכֶם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם אֵלָי: **טז** כִּי הֵקִימוּ בְּנֵי
יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב אֶת־מִצְוַת אֲבִיהֶם אֲשֶׁר צִוָּם
וְהָעָם הַזֶּה לֹא שָׁמְעוּ אֵלָי: **יז** לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא אֶל־
יְהוּדָה וְאֶל כָּל־יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם אֵת כָּל־הָרָעָה
אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עֲלֵיהֶם יַעַן דִּבַּרְתִּי אֲלֵיהֶם וְלֹא
שְׁמַעוּ וָאֶקְרָא לָהֶם וְלֹא עָנוּ: **יח** וּלְבֵית הָרֵכָבִים
אָמַר יִרְמְיָהוּ כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
יַעַן אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם עַל־מִצְוַת יְהוֹנָדָב אֲבִיכֶם
וַתִּשְׁמְרוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו וַתַּעֲשׂוּ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה
אֶתְכֶם: **יט** לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל לֹא־יִכָּרֵת אִישׁ לְיוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב עֹמֵד לְפָנַי
כָּל־הַיָּמִים: {פ}

הודפס לזכות
ולעילוי נשמת
האשה הכשרה
בעלת החסד
מלכה ציונה
מועלם ז"ל
בת שרה ויצחק
ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמת
האשה החשובה
והכשרה
מרת רעכיל
בת ר׳ יצחק ע״ה
שנפטרה י״ז תשרי יום
שלישי לחג סוכות

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת ויצא

יום **ראשון**	**ו** 19	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא יז **ירושלמי:** ערלה ט **תוספתא:** מעשר שני ה **נ"ך:** ירמיהו כט	עלות השחר (72 דק') ... 4:59 | חצות היום ..... 11:23 נץ החמה ..... 6:11 | שקיעה ..... 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:16 | צאת הכוכבים ..... 4:47 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:47 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:46
יום **שני**	**ז** 20	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא יח **ירושלמי:** ערלה י **תוספתא:** חלה א **נ"ך:** ירמיהו ל	עלות השחר (72 דק') ... 5:00 | חצות היום ..... 11:24 נץ החמה ..... 6:12 | שקיעה ..... 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:17 | צאת הכוכבים ..... 4:47 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:48 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:46
יום **שלישי**	**ח** 21	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא יט **ירושלמי:** ערלה יא **תוספתא:** חלה ב **נ"ך:** ירמיהו לא	עלות השחר (72 דק') ... 5:01 | חצות היום ..... 11:24 נץ החמה ..... 6:13 | שקיעה ..... 4:33 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:17 | צאת הכוכבים ..... 4:46 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:48 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:45
יום **רביעי**	**ט** 22	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא כ **ירושלמי:** ערלה יב **תוספתא:** ערלה א **נ"ך:** ירמיהו לב	עלות השחר (72 דק') ... 5:02 | חצות היום ..... 11:24 נץ החמה ..... 6:14 | שקיעה ..... 4:33 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:18 | צאת הכוכבים ..... 4:46 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:49 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:45
יום **חמישי**	**י** 23	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא כא **ירושלמי:** ערלה יג **תוספתא:** ביכורים א **נ"ך:** ירמיהו לג	עלות השחר (72 דק') ... 5:03 | חצות היום ..... 11:24 נץ החמה ..... 6:15 | שקיעה ..... 4:33 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:19 | צאת הכוכבים ..... 4:46 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:49 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:45
יום **ששי**	**יא** 24	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא כב **ירושלמי:** ערלה יד **תוספתא:** ביכורים ב **נ"ך:** ירמיהו לד	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') ... 5:04 | חצות היום ..... 11:25 נץ החמה ..... 6:16 | שקיעה ..... 4:32 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:19 | צאת הכוכבים ..... 4:45 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:50 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:44 **הדלקת נרות** (40 דק'): 3:52 (20 דק'): 4:12
שב"ק	**יב** 25	**לימוד יומי:** **בבלי:** בבא קמא כג **ירושלמי:** ערלה טו **תוספתא:** שבת א **נ"ך:** ירמיהו לה	**פרשת ויצא** עלות השחר (72 דק') ... 5:05 | חצות היום ..... 11:25 נץ החמה ..... 6:17 | שקיעה ..... 4:32 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:20 | צאת הכוכבים ..... 4:45 סו"ז קר"ש - גר"א .... 8:51 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 5:44 **מוצש"ק לשיטת ר"ת:** 5:44

"אֵין חִנּוּךְ יוֹתֵר גָּדוֹל לִילָדִים מִזֶּה שֶׁהֵם רוֹאִים שֶׁהוֹרֵיהֶם חַיִּים בְּאַחְדוּת וּבְשִׂמְחָה, כִּי אִם יֵשׁ אֶת הַהֶפֶךְ חַס וְשָׁלוֹם - לֹא יְכוֹלִים לְצַפּוֹת מֵהַיְלָדִים שֶׁאֲצָלָם זֶה לֹא יִקָּרֶה"... (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)